

ASSESSMENT ON LAWMAKERS' UNDERSTANDING OF FEDERAL AND DEMOCRATIC PRINCIPLES IN MYANMAR

Dr. Su Mon Thazin Aung, Cho Zin Thet

မြန်မာ့ဖက်ဒရယ်နှင့် ဒီမိုကရေစီအခြေခံမူများအပေါ်
ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏
နားလည်သဘောပေါက်မှုအား ဆန်းစစ်လေ့လာချက်

ဒေါက်တာဆုမွန်သဇင်အောင် ၊ ချိုဇင်သက်

ASSESSMENT ON LAWMAKERS' UNDERSTANDING OF FEDERAL AND DEMOCRATIC PRINCIPLES IN MYANMAR

July 2020

ASSESSMENT ON LAWMAKERS' UNDERSTANDING OF FEDERAL AND DEMOCRATIC PRINCIPLES IN MYANMAR

First published in July 2020 by Institute for Strategy and Policy-Myanmar and Hanns Seidel Foundation.

ISBN	978-99971-0-896-8
Tel	+ 959 960 839 801
Email	info@ISPMyanmar.com myanmar@hss.de
Online	www.ISPMyanmar.com https://southeastasia.hss.de/myanmar/
Authors	Dr. Su Mon Thazin Aung , Cho Zin Thet
Burmese Translators	Aung Kyaw Phyo , Aung Soe Min
Layout Designers	Htun Oo , Kyaw Myo Thein
Illustrator	Min Thant

All rights, including the right of reproduction, dissemination and translation, reserved. No part of this publication may be reproduced in any form (including photocopying, recording, or otherwise) without the written permission of the Institute for Strategy and Policy-Myanmar and Hanns Seidel Foundation or processed using electronic systems, copied or distributed. The copyright for this publication in both English and Myanmar language lies with the Institute for Strategy and Policy-Myanmar and Hanns Seidel Foundation. The contributor by named authors are solely responsible for the original English version of this publication and the contents do not necessarily reflect the opinion of the publisher.

Suggested Citation : Su Mon Thazin Aung and Cho Zin Thet. 2020. *Assessment on Lawmakers' understanding of Federal and Democratic Principles in Myanmar*. Yangon: Institute for Strategy and Policy-Myanmar and Hanns Seidel Foundation.

■ Foreword

As Myanmar faces a rough ride on the daunting road to achieving a federal and democratic state, the country urgently requires the strengthening of individual, institutional and societal competency. To assist the building a federal democratic state, international and local organizations have produced research reports and held trainings on decentralization and federalism in which they identify key issues and provide recommendations to address the capability challenges of Myanmar stakeholders. These capacity-building programs for different stakeholders are vital to the success of Myanmar's political transitions.

The Institute for Strategy and Policy (ISP–Myanmar), a think tank engaged in policy research, faces challenges when developing strategic plans for our capacity building program, which is largely comprised of policy research and

training courses. While ISP-Myanmar has identified key stakeholders for our projects, assessing whether or not the targeted audience actually benefits from projects aimed to provide a particular set of skills and knowledge is more difficult. What do they need and what would be the relevant skills and knowledge that addresses their needs? Prior to any program implementation, we conduct extensive research to identify the needs of the targeted stakeholders. In other words, an assessment must be performed to determine the needs, or gaps, between where the stakeholders envision themselves and what their current situations are. Then we develop a plan of action to address the needs and close the gaps. Thus, needs assessments establish the essential foundation for ISP-Myanmar's strategic planning.

ISP-Myanmar, with the financial support of Hanns Seidel Foundation (HSF), has undertaken a needs assessment that examines Myanmar lawmakers' understanding of federal and democratic principles. The chief research question was "How effective are the publications produced by local and international organizations on decentralization and federal state building processes for legislators?". The study engaged in content analysis of 72 research reports produced from January 2011 to December 2019 on issues related to decentralization and federalism in Myanmar. The researchers then engaged legislators through a series of focus group discussions to assess if these publications were useful for legislators and also analyzed the mismatch between the research knowledge provided by international and local organizations and the needs of legislators, in terms of decentralization and federal advancement processes. Finally, the report identified the factors and

conditions under which legislators are more likely to engage with these reports and adopt their recommendations.

The research team led by Dr. Su Mon Thazin Aung and Cho Zin Thet of ISP-Myanmar's Capacity Building Program, assisted by Myo Myo Kyaw, Htet Lin Oo and Myo Thiri, carefully conducted a comprehensive desk review analysis and rigorous empirical investigation to address their important research questions. The HSF administrative team provided financial support and logistics assistance to make this project happen. The aim of this report is to enhance the ability of policymakers and donors to identify the gaps between the current capacity of lawmakers and their goals, in terms of decentralization and federal knowledge, and how to close the gaps. Given the upcoming 2020 elections, this kind of needs assessment will be useful and relevant in assessing the needs of candidates for parliament and possible capacity building activities for them.

We would like to thank the interview participants and stakeholders for taking part and providing assistance to implement this project. The practice of needs assessment is critical for Myanmar, where the free flow of information was blocked for several decades. As research institutions, which support democratization and federalism, ISP-Myanmar and the Hanns Seidel Foundation promote this practice and participate in it. ■

Min Zin

Executive Director,
Institute for Strategy and
Policy-Myanmar
Yangon, Myanmar

Achim Munz

Resident Representative
Hanns Seidel Foundation
Yangon, Myanmar

About the Author :

Dr. Su Mon Thazin Aung

Dr. Su Mon Thazin Aung is the Director of Capacity-Building at ISP - Myanmar. Dr. Aung holds a PhD in Politics and Governance Studies from the University of Hong Kong. She also earned a M.Sc. in International Political Economy from the Nanyang Technological University, Singapore, an MBA from the University of Newcastle, Australia, and a BA in Southeast Asia and Pacific Studies from the University of Yangon. Her current research interests encompass elite politics and policy studies during democratic transition, particularly in relation to ethnic conflicts, resources extraction, media reform and labour policies primarily in Myanmar and Southeast Asia. Dr. Aung has published several scholarly articles and book chapters in academic publications published by Routledge and the Institute of Southeast Asian Studies (ISEAS) and academic journals including the Journal of Contemporary Asia and World Scientific. Her commentaries on contemporary Myanmar's politics also appear in Foreign Policy and East Asia Forum.

About the Author :

Cho Zin Thet

Cho Zin Thet is a Senior Research Associate at ISP-Myanmar. She holds a Master' degree in Public Policy from the Lee Kuan Yew School of Public Policy at National University of Singapore and B.A. in Public Policy Management and Politics from the City University of Hong Kong. Prior to joining ISP-Myanmar, she worked as policy advocate and researcher for INGOs and non-profit organizations. She has co-authored a forthcoming paper from Asia Research Institute called "National Identity in Myanmar Research" using descriptive coding methodology.

Contents

Foreword	VII
Acronyms	XIII
Glossary	XIV
Executive Summary	XV
Section 1: Introduction	1
• Research questions and hypothesis	
Section 2: Research Design and Theoretical Framework	7
• Research design and methodology	
Section 3: Document Analysis	13
• Decentralization as a mean for state-building goal	
• Main issues and recommendations for decentralization	
• Federalism for state-building goal	
• Main issues and recommendations for federalism	
Section 4: Empirical Engagement	69
• Legislators' perspectives on constraints to decentralization and federalization process	
• Analysis on gap between nature of knowledge availability and nature of knowledge needed	
Section 5: Conclusion	93
• Overcoming three types of constraints	
Appendix 1	108
Appendix 2	112
Appendix 3	116

■ Acronyms

ADB	Asian Development Bank
ANP	Arakan National Party
CDCs	City Development Committees
CESD	Center for Economic and Social Development
CSOs	Civil Society Organizations
DAOs	Development Affairs Organizations
DDR	Disarmament, Demobilization and Reintegration
DSCs	Development Support Committees
EAOs	Ethnic Armed Organizations
EMRef	Enlightened Myanmar Research Foundation
FPIC	Free, Prior and Informed Consent
GAD	General Administration Department
IGC	International Growth Center
INGOs	International Non-Governmental Organizations
IRD	Internal Revenue Department
JMC	Joint Ceasefire Monitoring Committee
JPAC	Joint Public Account Committee
KAS	Konrad Adenauer Stiftung
MOALI	Ministry of Agriculture, Livestock and Irrigation
MOH	Ministry of Home Affairs
MONREC	Ministry of Natural Resources and Environmental Conservation
MPs	Members of Parliament
NCA	Nationwide Ceasefire Agreement
NGOs	Non-Governmental Organizations
NLD	National League for Democracy
OAG	Office of the Attorney General
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development
SOEs	State-Owned Enterprises
SSR	Security Sector Reform
TDACs	Township Development Affairs Committees
TPFIC	Township Plan Formulation and Implementation Committee
UNDP	United Nations Development Program
USDP	Union Solidarity and Development Party
VFV	Vacant, Fallow, and Virgin Land Management Law
WFD	Westminster Foundation for Democracy
21CPC	21 st Century Panglong Conference

■ Glossary

Chief Minister	Chief Executive of subnational government
House of Nationalities	Upper House of Union Parliament or Amyotha Hluttaw
House of Representatives	Lower House of Union Parliament or Pyithu Hluttaw
Parliament	Parliament (Hluttaw). Assembly of Ministers and legislative branch at Union and subnational level.
Subnational Governments	The 2008 Constitution creates state and regional governments headed by a chief minister and a cabinet. The chief ministers are directly appointed by the President.
Subnational Parliaments	Each state and region has a unicameral parliament and each parliament is presided over by a speaker who is elected by MPs.
Union Government	Central government of Myanmar
Union Parliament	The Union Parliament (Pyidaungsu Hluttaw) consists of Upper House (Amyotha Hluttaw) and Lower House (Pyithu Hluttaw) under the 2008 Constitution's bi-cameral system.

■ Executive Summary

Since the 2010 general election, two successive governments have declared that achieving peace and building a federal and democratic country as their goals. The federal and democratic goals are reiterated in the manifesto of the current ruling political party, namely the National League for Democracy (NLD). The NLD government has held peace conferences under the name of the 21st Century Panglong Conference according to (NCA) and organized political discussions with different stakeholders in an effort to reach their federal and democratic goals. Since 2011, international and local research organisations have also supported the state's initiation of federal and democratic reforms. These organisations have invested their technical and financial resources in producing numerous research reports and

providing capacity building trainings and workshops related to the country's federal and democratization process. Nonetheless, policies, laws, regulations and practices that are contradictory to federal and democratic norms have persisted over the five years of NLD rule. This situation presents an empirical puzzle that has led ISP-Myanmar to conduct an assessment of lawmakers' understanding of federal and democratic principles in Myanmar. Firstly, this research report aims to identify the key issues and recommendations highlighted in existing research reports in terms of decentralization and building a federal state and to assess the utility of research reports on decentralization and federal principles in addressing the problems faced by lawmakers. Second, this report analyzes the processes which foster a mismatch between the supply of research knowledge by international and local research institutions and the demands of policy practitioners for translating research knowledge and insights into action with regard to promoting democratization and federal principles in Myanmar. Third, it also explores the factors, conditions and context that make legislators more inclined to utilize these reports and publications.

Through field research conducted in four state and regional parliaments and the national parliament in Myanmar, this research study finds that many of the legislators face external constraints. In particular, provisions in the 2008 Constitution limit them from engaging in further decentralization and federal initiatives. However, the constitution's parameters are not a sufficient condition for delayed decentralization and federal efforts. This study instead argues that there are also internal constraints faced by legislators. These are (1) accessibility constraints, which are

the logistical impediments that hinder MPs from being able to access research materials; (2) capability constraints, which are the skill conditions that limit MPs from being able to utilize research findings in their policymaking practices; and (3) party-factor constraints, which refers to restrictions by a party's leadership that limit MPs from being able to implement research findings in policymaking practices. These factors limit legislators from effectively utilizing research findings to advance decentralization and federalism efforts.

In conclusion, this study discusses several steps through which research organizations can make legislators more inclined to utilize these reports, followed by recommendations for research knowledge providers. In order to overcome accessibility constraints in obtaining research knowledge handily, targeted briefings involving a small number of legislators from related parliamentary committees is necessary, rather than stakeholder report launch meetings. To reduce capability constraints, international and local research institutions should present research knowledge and findings in such a way that the contexts are comprehensive while also avoiding technical terms and jargon.

Due to the capability constraints, legislators find it difficult to cross-pollinate current research knowledge into a more localized version which caters to their needs. Therefore, in order to help legislators translate available research knowledge into more contextualized policy tools, the roles of local technical experts and issue-focused-Civil Society Organizations (CSOs) are critical. International research organizations need to engage local experts to help organize

issue-focused workshops with legislators from related parliamentary committees in order to brainstorm contextualized policy tools and approaches needed for a specific sector or region for better decentralization and federal efforts. Moreover, the development of a Parliamentary Research Unit and an information-sharing platform, be it website or parliamentary newsletter, can also help legislators make informed decisions. Making this information accessible online is also important, as legislators will not have to go to libraries to find hard copies of research reports. In overcoming party-factor constraints, party institutionalization is a key. Development of research units by each political party will facilitate a party's transformation from identity or religion-based politics to evidence-based policymaking. Legislators will be able to understand positions adopted by a party on decentralization and federal principles and be able to implement these positions in parliaments. A party research unit can also work with legislators during parliamentary sessions by providing them with research useful for drafting new bills, asking questions to the governments, and making motions. ■

Section 1

Introduction

Myanmar – after decades-long military rule and prolonged ethnic conflicts – is in the midst of a historic transition towards a more democratic and federal system of government. In a departure from a highly centralized state structure under military rule, 14 subnational governments (seven state parliaments and seven region parliaments) emerged in accordance with the 2008 Constitution. Each is partially elected. In order to have a successful political transition, there is no doubt that elected policymakers need to be equipped with skills to promote effective institutional reforms and policy innovations. Since the country's political opening

after the 2010 general election, many international and local organizations have focused on building the capacity of policymakers and political legislators by developing their knowledge about array of issues and improve their set of skills necessary for an effective policy-making process. There are hundreds of policy papers and research reports developed by different international and local organizations. Among these publications, there are 72 reports related to decentralization and federalism alone. Likewise, many training programs were established in order to help policymakers in parliament develop their skill sets.

Despite the new government's commitment of achieving democratization and federalism, the slow movement of policy decentralization and federal reforms reflect the limited capacity of policymakers at the union level and subnational parliaments. There has also been little improvement in terms of setting a departure from the centralized and unitary state policy practices under the NLD-led Parliament, which took office in February 2016. There are many new policies, laws and regulations which are contradictory to decentralization and federal principles. The presence of contradictory policies, laws and regulations raises questions about the relevancy and effectiveness of research outputs produced by international and local institutions to promote the concepts of decentralization and federalism in Myanmar. This might reflect the mismatch between what policymakers (especially legislators) need and what they are being offered along with the inefficiency of policymakers, especially their limited capacity for promoting decentralization and federalism.

Based on studies of the policy capacity of subnational legislators, a few common and significant problems are (1) their weakness in necessary skills and limited knowledge of where to look for information, and (2) their limited capacity for apprehending the technical language used in policy reports. Moreover, many legislators, especially those who are senior in age and have limited capacity for apprehending policy problems, may not be able to comprehend important issues in either the trainings and workshops conducted by foreign experts or the technical oriented workshops provided by local experts. Some trainings are very useful, but it appears that in most cases they have come too late. Legislators often receive intensive trainings when they are busy handling pressing parliamentary issues.

In the lead up to Myanmar's 2020 general election, international and local organizations are busy preparing policy-related curriculum for candidates, political parties are also planning trainings for party members and potential candidates. However, given the persistence of challenging policy issues on one hand and concerns about the relevancy and effectiveness of trainings and their materials in terms of content, design, and available timing on the other, it is imperative to identify the gaps between the availability of resources provided by international and local organizations on issues related to decentralization and federalism, and the needs and use of these resources by the party and potential candidates. This research study examines three areas of constraints which legislators face in terms of understanding the decentralization and federal processes. These are accessibility, capability and party-factor constraints.

Research Questions

The main research question is “How effective are the publications produced by local and international organizations on decentralization and federal state building processes for legislators?” The sub-questions are as follows:

- What are the key issues and recommendations highlighted by these reports in terms of decentralization and building a federal state?
- Are reports by local and international organizations on decentralization and federal principles applicable for legislators? If not, what is missing?
- Which factors, conditions or context make legislators more inclined to utilize these reports or publications?

Hypothesis

This research study builds its proposition around the logic that many of the legislators face external constraints. These include provisions in the 2008 Constitution, which limit them from engaging in further decentralization and federal initiatives. Although this study does not deny a constitutional barrier, the constitution’s parameters are not a sufficient condition for delayed decentralization and federal efforts. This study instead argues that there are internal constraints faced by legislators. These are namely (1) accessibility constraints, which state the logistical conditions that constraint MPs from being able to access research materials; (2) capability constraints, which state the skill conditions that constraint MPs from being able to utilize

research findings in their policymaking practices; and (3) party-factor constraints, which state the party leadership conditions that constraint MPs from being able to implement research findings in their policymaking practices. These factors limit legislators from effectively utilizing research findings to advance decentralization and federalism efforts. ■

Section 2

Research Design and Theoretical Framework

Research Design and Methodology

The research design of this study is mainly qualitative. This study employs two research methods: document analysis and focus-group interviews. Data triangulation employs in-depth interviews to collect detailed information often not available through the above-mentioned methods.

The first goal of this study is to examine whether the collection of research reports covers key issues and makes policy recommendations related to decentralization and federalism. To assess this, intensive desktop research was conducted. The Institute for Strategy and

Policy-Myanmar engaged in data analysis of 72 research reports related to decentralization and federalism issues in Myanmar, produced by local and international organizations from 2011 to 2019 (See Table 1). These reports were reviewed based on their guiding theoretical frameworks on decentralization and federalism. The analyses is divided into two topics: research problems and recommendations in common.

Table 1 : Summary of research reports for secondary data source (2011-2019)

Descriptions	No. of books/reports
Research Report Under Decentralization	53
Research Report Under Federalism	19

The study then engages with data collected from interviews with legislators in order to introduce the second goal of this paper, which is to identify whether legislators are concerned about all issues related to decentralization and establishing federal principles. This study focuses its primary data collection on legislators from subnational parliaments since they are considered as frontline parliament representatives to deal with regional issues. Researchers conducted a series of focus group discussions with 112 legislators from subnational parliaments in Kayin and Rakhine states as well as Sagaing and Magway regions, respectively. In order to triangulate the findings from Focus Group Discussions (FGD) with subnational legislators, researchers also met three individual legislators from the Union Parliament and 10

different stakeholders from these states and regions such as local CSOs, political parties, local media practitioners, and researchers for in-depth interviews. The total sample size of the study therefore consists of 115 legislators from both national and subnational parliaments and 10 stakeholders, respectively. Data collection was conducted from September to November 2019.

The main focus of these workshops was to understand the challenges faced by legislator ...

Before fieldwork, the research team prepared research protocols that included the research puzzles, questions, hypothesis, sample size, sampling locations, developed the workshop plan with a discussion guide for panel discussions and focus group discussions; and considered the ethical and political implications. After finalizing the protocol, the team arranged logistics.

In Kayin and Rakhine State, FGD method was used. Seven legislators from the Kayin State Parliament and eight legislators from the Rakhine State Parliament participated in discussions on 4th September and 1st October 2019. In the Sagaing and Magway subnational parliaments, data collection workshops were organized on 25th September and 26th September 2019. According to the agenda of workshop, panel discussions were held first and focus group discussions followed.

The main focus of these workshops was to understand

the challenges faced by legislator in strengthening the capacity of subnational parliaments, to identify which skill-sets and areas legislators would like to acquire to become effective and competent in making policies about democratization and federalism, and to assess whether available resources - such as research and reports published by international and local organizations on federalism and decentralization - are helpful in evidence-based policy making. Findings from both panel discussions and focus group discussions of the workshops were used in consolidating data. There were

Table 2 : Specifications of selected samples (Subnational Parliaments)

Subnational Parliaments	State or Region	Party Representation	Seats of Parliament
Kayin	State	NLD dominated	23
Rakhine	State	ANP dominated	47
Sagaing	Region	NLD dominated	101
Magway	Region	NLD dominated	68

Table 3 : Summary of populations and the number of parties represented in the studied Parliaments

States/ Regions	Elected MPs	Party Representation	Military MPs	Total MPs
Kayin	5	4 NLD & 1 USDP	2	7
Rakhine	8	6 ANP & 2 NLD	-	8
Sagaing	47	44 NLD & 3 USDP	1	48
Magway	42	42 NLD	7	49

49 legislators from the Sagaing Regional Parliament of which eight were female MPs. In addition, there were 48 legislators from the Magway Regional Parliament who participated in the workshop. Among the participants, there were eight female legislators. The Minister of Labor and the Minister of Chin Ethnic Affairs from the Magway Regional Government also joined the workshop. In terms of gender ratio, only 17 of the 112 legislators were female.

Organization of the Study

This report includes five main sections. In the previous section, the report discusses the introduction of the study that focuses on research puzzle, research questions and hypothesis. This section describes the research design and theoretical framework related to decentralization and federalism in the context of the two pathways for achieving federal state-building goals. The third section discusses the content analysis of 72 research reports produced from January 2011 to December 2019 on issues related to decentralization and federalism in Myanmar. The report analyses the findings and recommendations of these reports based on decentralization and federalism frameworks adopted by this study. The fourth section is about the engagement of legislators with these 72 research reports assessing if these publications are useful and applicable for legislators in furthering the decentralization and federal processes. This section also analyses the mismatch between research knowledge provided by international and local organizations and the needs of legislators, in terms of decentralization and federal processes. Last but not least, the fifth section underlines the factors or

conditions for legislators makes more inclined to accept these reports or publications as recommendations.

Theoretical Framework

Since 2011, two successive governments – first, the Union Solidarity Development Party (USDP) and, second, the National League for Democracy (NLD) – initiated a federal state building process that involves two main approaches: the Nationwide Ceasefire Agreement (NCA) and incremental decentralization. Peace negotiations through the NCA is the main approach by the government to build a federal state. Secondly, an incremental expansion of decentralization can also be seen as another approach to building a federal state. Theoretical framework of this report entails the discussion of the document analysis on decentralization and federalism. ■

Section 3

Document Analysis

With a long history of centralization and unitary government systems, Myanmar still faces a daunting road ahead to achieving the goal of a federal state. As part of the support for the federal state-building goal of the USDP and NLD governments, international and local organizations in Myanmar have produced research reports related to decentralization and federalism in which they identify key issues and provide recommendations to address challenges.

This section discusses the policy issues and recommendations from international and local organizations in Myanmar published from 2011 to 2019 and focuses on

decentralization and federalism. The section attempts to answer the research question of the study: What are the key issues and recommendations highlighted by reports in terms of decentralization and building federal state?

The first part of this section covers document analysis¹ of reports which highlight the problems and recommendations related to political, administrative and fiscal decentralization and building federal state for Myanmar. The second part of this section concerns the analysis of issues and recommendations related to federal principles, categorizing them into four main areas: land, natural resources, democratic governance and security.

Decentralization as a mean for state-building goal

Decentralization is defined in many ways. According to the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), decentralization refers to the transfer of powers and responsibilities from the central government to elected authorities at the subnational level (regional governments, municipalities, etc.) with some degree of autonomy.² There will be more cooperative and strategic role for Union Government due to the increased relationships between the Union Government and subnational governments.

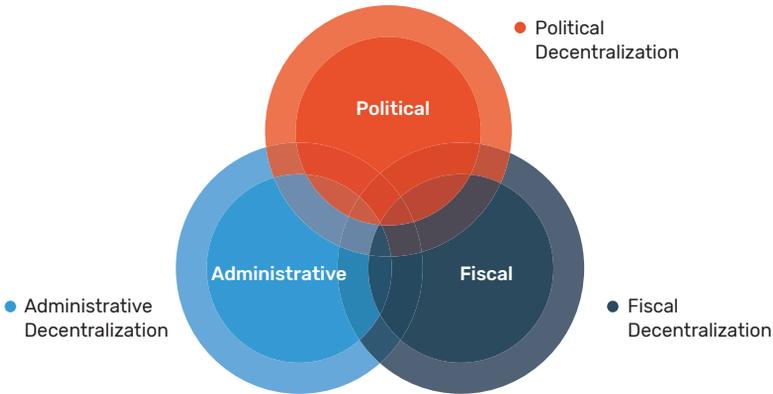
Decentralization is a multi-dimensional aspect because

-
- 1 Please see the appendix section 2 and 3 for the list of reports related to decentralization and federalism.
  - 2 Organization for Economic Co-operation and Development 2019.

of three dimensions but interrelated each other: political, administrative and fiscal.

As these dimensions are inter-dependent of each other, there can be no fiscal decentralization without political and administrative decentralization. Moreover, political and administrative decentralization are pointless without fiscal decentralization.

Figure 1: Political, administrative and fiscal dimensions

Political decentralization involves the transfer of decision-making power and accountability to local levels. It often involves some form of devolution. The transfer of responsibilities to local governments that have been granted significant autonomy. The local governments are accountable to local populations through elections or other means as part of the democratic decentralization process.³

3 Coleman & Lawson-Remer 2013.

Administrative decentralization focuses on distributing managerial responsibilities among different levels of government or administration. It may also take the relatively modest form of deconcentration, in which officials at lower levels are given more authority or discretion but remain accountable to their chiefs at the center. Decentralization could also be combined with the devolution of executive authority to local governments or with the delegation of functions to outside organizations.

Fiscal decentralization describes the ways in which expenditure responsibilities are assigned and corresponding resources are provided. These resources may be provided by deconcentrating control over central funds, or by devolving to local government a more comprehensive system of planning and budgeting supported by assignment of local revenues, central-local transfers, and possibly local borrowing.

Decentralization not only prevents the dangerous concentration of central authority by authoritarian regimes but also increases grassroots accountability by bringing local administration closer to the people.⁴ It can improve budget transparency because more citizens can access budget data and encourages competition at regional and local levels for domestic and foreign investment.⁵ The following table shows key elements critical to political, administrative and fiscal decentralization.

---

4 Ibid.

5 Ibid.

Table 4 : Political, Administrative and Fiscal Decentralization⁶

Political Decentralization	Administrative Decentralization	Fiscal Decentralization
<ul style="list-style-type: none"> • Elected Authorities (deliberative assemblies and executive bodies) • Decision-making and enforcement powers • Citizens participation • Accountability and transparency 	<ul style="list-style-type: none"> • Responsibilities (shared and exclusive) • Functions (regulating, operating, financing and reporting) • Own staff • Own assets 	<ul style="list-style-type: none"> • Own Budget and accounting • Expenditure (spending power) • Revenue (sufficient and adequate) • Fiscal rules

The decentralization status of the subnational governments has improved compared to the period before the 2010 general election. Each state and region established subnational government, parliament and judiciary. Each state and region has its own budget and expenditure. The expenditure by subnational governments has increased significantly since fiscal year 2012/13, which is the first time for states and regions to receive separate budgets from the Union. Their expenditures have risen nearly threefold since their formation from MMK 864,122 million in 2012–13 to MMK 2,474,942 million in FY 2017/18, which represents a growth in their share of total government spending from around 6 percent in FY 2012/13 to nearly 12 percent in FY 2017/18.⁷ However, coming from a highly centralized unitary state, there are

⁶ Organization for Economic Co-operation and Development OECD 2019.

⁷ Batcheler 2018.

many remaining challenges in terms of meeting the three aspects of decentralization discussed above. These decentralization challenges are neither new nor unknown. In fact, a review of research reports on decentralization shows that these challenges were already identified, and policy recommendations have been provided by the reports published by local and international organizations in Myanmar. The analysis of decentralization-related reports will be discussed below in terms of the three inter-related dimensions, namely political, administrative and fiscal decentralization.

Main Issues and Recommendations for Decentralization

The 53 published reports related to decentralization from the period between 2013 and 2019 point to the following issues.

Table 5 : Summary of Issues for Decentralization

(Please see **appendix 2** for detail list of reports related to decentralization in Myanmar)

Issues for Political Decentralization

- Some authorities are not elected freely.
- The Chief Minister is not freely elected, and he/she is appointed by the Union President from among state or regional parliament members.
- Ministers and Chief Justice at subnational levels are selected by the Chief Minister and approved by the Union President.
- Township level officials are unelected, and they are under the control of the General Administration Department.

- Ministers at the subnational levels have limited authority, therefore their influence over budget decisions are limited.
- Inadequate decision-making and enforcement powers by subnational governments and parliaments.
- Subnational governments have limited authority for licensing and oversight of economic activities for which the Union Parliament makes laws and the Union Government collect revenues.
- Inadequate accountability and transparency among Chief Ministers and Ministers at the subnational level.

Issues for Administrative Decentralization

- While the Constitution lists separate responsibilities for both the Union and subnational governments, their responsibilities remain unclear and the governments function inadequately.
- There is confusion about the roles and responsibilities of subnational departments and the union departments.
- Although the 2008 Constitution provides a structure for the establishment of subnational ministries, they have not been created.
- Civil servants at subnational and local levels have limited resources and capacity.
- Ministers at subnational level do not have their own Ministries or Portfolios with the exception of the Development Affairs Minister and thus they lack the authority, resources and capacities to perform their duties.
- Limited financial resources and cash flows constrain the abilities of ministries and departments at subnational level.
- The legislators at subnational level have limited financial and reactive capacities.

Issues for Fiscal Decentralization

- The budgets for states and regions are not fully devolved.
- The budget allocated to states and regions is small and there is a lack of transparency in budget allocation criteria.

- Budget decisions are made at the Union level by Union level officials.
- Parliamentarians do not possess the authority to delegate budget decisions to lower levels of administration.
- The fiscal framework is determined at the Union level, which limits spending by subnational governments and annual budget plans are reviewed by the Union Finance Commission and Planning Commission.
- Revenue raised by the government is insufficient.
- The budget classification system does not fully comply with the key principles of budget management comprehensiveness, unity and internal consistency.
- Tax revenue collected by states and regions is extremely low, so most poor regions and states rely on revenue transfers from the Union government.
- Subnational governments have limited power and capacity to set tax policy and manage tax administration.
- There are inadequate rules governing supplementary budgets; limited auditing of budgets for state and regions; and the limited recording of revenues and expenditures in their budgets.
- Myanmar's tax administration is fragmented and lacks capacity.
- The lack of fiscal information limits opportunities for public engagement.

Key Issues for Political Decentralization

Authorities are not elected freely

The 2008 Constitution established new subnational structures of subnational governments, which are constitutionally equivalent because each state and region now has a unicameral, partly elected assembly; an executive led by a Chief Minister with a cabinet of ministers; a judiciary; and its own budget from the Union Government. Despite these improvements, a remarkable chal-

lenge for the devolution of greater political autonomy to the executive branch of subnational governments is the centralized appointment of the Chief Minister, who is more accountable to the Union President rather than to their respective subnational parliaments.⁸ Due to centralized appointments and accountability, the Union Government takes more leadership role for framing and prioritization of the work of the

subnational governments. Furthermore, the centralized appointment process has reinforced domination by the ruling party of the Union Government. For instance, under the NLD, all 14 subnational Chief Ministers are NLD party members. Most of them are senior party leaders. Even for Shan and Rakhine States, the Chief Ministers are from NLD party although the party does not have a majority in either subnational parliament.

According to the reports assessed for this study, subnational ministers are appointed by the Chief Minister and there is no particular portfolios or numbers of ministers for the executive branch. Decentralization to subnational governments is limited by the constitutionally enshrined role of the Tatmadaw. 25 percent of the legislators at both the Union and subnational levels are appointed by the Commander in Chief, and the sub-

***the centralized
appointment process
has reinforced
domination
by the ruling party
of the Union
Government.***

---

8 Batcheler 2018.

national ministers for border and security affairs are also serving military officers nominated by the Commander in Chief.

Limited authority and power for Decision Making

At the subnational level, the Chief Ministers play a significant role in the cabinet by setting the ministers' priorities. Under the USDP government, the Chief Minister controlled the government and the Members of Parliaments (MPs) were weak in power and capacity.⁹ The influence of the Chief Minister over the entire cabinet has continued under the NLD. Without approval from the Chief Minister, the ministers have limited decision making authority. The heads of subnational departments receive direct instructions from Chief Ministers in some situations.

Among subnational governments, the authority and power of ministers differ considerably. Most subnational governments comprise about six to ten ministers. The executive branches have authority over matters listed in Schedule 2 (please see the following table 6). Schedule 2 of the 2008 Constitution details the responsibilities for ministers at the subnational level for overseeing the departments under their authority. Nevertheless, since the ministers do not have ministries, their roles are to supervise the activities of departments aligned with Union ministries. Thus, the influence wielded by ministers can vary depending on their personal ties with high ranking officials in the departments of their ministry and

---

9 Egreteau 2017.

their skill level. The relative power of the respective Chief Ministers and their departments' Union ministry also influences the power and influence of ministers.

Table 6 : The List of Legislative Responsibilities from Schedule 2

1. Financing and Planning
(including state and regional budgets)
2. Economic Sector
3. Agriculture and Livestock Breeding Sector
4. Energy, Electricity, Mining and Forestry Sector
5. Industrial Sector
6. Transport, Communication and Construction Sector
7. Social Sector
(including social welfare work in a state or region)
8. Management Sector

The policies of the Union government have a profound influence on the operation of subnational governments. Under the NLD, the role of subnational governments are shaped by the Union government according to the Presidential Instruction 1/2018, which instructs subnational governments to carry out work in accordance with Union government policies.¹⁰ Chief Ministers and cabinet members at the subnational level have prioritized their policies according to the Union government and the party's aims and objectives, which are described in NLD's election manifesto and its 12-point economic policy.

In terms of roles and responsibilities of subnational parliament members, there are three main official duties, which

---

¹⁰ Office of the President 2018.

are representing their constituents, overseeing the executive, and legislating. Although Members of Parliaments (MPs) have similar functions, their activities can vary according to different priorities, sizes, capacities, and relationships with the cabinet, the Chief Minister and administrative departments. According to an Asia Foundation report published in 2018, some representatives complain that the Speaker of Parliament for each of the subnational bodies have limited oversight over due to centralized political culture that undermines the role of subnational parliaments.¹¹ The subnational parliament cannot influence the subnational government at all as there is a Chief Minister who has a very high position in the party.¹²

Inadequate Accountability and Transparency

Although the 2008 Constitution includes some features of political decentralization, these are the establishment of subnational parliaments by assigning responsibilities to subnational government for approving budgets. But there are no clear roles or responsibilities between subnational parliaments and government departments operating at the subnational level. Ultimately, Chief Ministers are still accountable to the President but not to their respective subnational parliaments.

National level indicators show that Myanmar still has a long way to go in terms of improving the transparency of its government.¹³ The budgets for states and regions are a good example of a lack of transparency. The Union government is

---

11 Batcheler 2018.

12 Tinzar Htun & Raynaud 2018.

13 Malesky et.al 2019.

responsible for funding and organizing large infrastructure projects, while subnational governments are responsible for infrastructure maintenance and smaller localized services. Since the capacity of subnational governments as well as subnational parliaments vary, some subnational parliaments are inactive and dominated by the Union cabinet.¹⁴ Therefore, the capacity for checks and balances at the subnational level remains under-developed.

Table 7: Summary of Recommendations for Decentralization

(Please see appendix 2 for detail list of reports related to decentralization in Myanmar)

Recommendations for Political Decentralization

- Strengthen political autonomy of subnational governments.
- Reassign GAD staff to state/region governments and provide clear responsibilities for them.
- Amend Schedule 2 of the 2008 Constitution.
- Subnational governments should have the authority to manage natural resources and to design their economic and development policies.

Recommendations for Administrative Decentralization

- Rationalize subnational government administration and human resources.
- Further clarify the roles of subnational departments.
- Broaden the scope of subnational government responsibilities.

---

14 Nixon & Joelene 2014.

- Deepen the decentralization process within Union ministries.

Recommendations for Fiscal Decentralization

- Strengthen planning and budgeting procedures and public expenditure management.
- Promote inter-sectorial coordination.
- Support citizen engagement in budgeting through greater budget literacy and public awareness.
- The specialized public accounts and budget committees of subnational parliament should play an important role for budget proposals, forecast revenues and expenditures, and examine audit reports.
- Develop a transparent and rules-based intergovernmental fiscal system.
- Develop and institute comprehensive financial rules and regulations and procurement guidelines.
- Improve budgetary classification system so that it meets international standards.
- Develop a rule-based revenue sharing mechanism to balance budget allocation between the states in order to address income inequalities and poverty.
- Strengthen the ability of subnational governments to raise revenue on their own.
- Promote greater transparency and oversight mechanisms for resource revenue sharing.

Key Recommendations for Political Decentralization

Strengthen the political autonomy of subnational governments

In order to achieve federal reforms, strengthening the political autonomy of subnational governments is critical. According to a report co-authored by Myanmar Development Resource Institute (MDRI) and the Asia

Foundation (2013), subnational governments should consider these following recommendations for strengthening political autonomy.¹⁵ First, supporting subnational parliaments to function more effectively in legislative and oversight roles is crucial. Both donors and the Union government should support capacity building trainings to MPs from subnational parliaments. Second, the minimum size of a parliament should be reconsidered for small parliaments or introducing guidelines to elect replacements for members that become ministers. Third, the Chief Minister who is elected directly or indirectly should be free of influence from Union government. A possible option is to reverse the current situation and let each parliament choose the Chief Minister, with a veto right held by the President.

Subnational governments should have power to manage own natural resources, legislate and facilitate revenue sharing for decentralization purpose. They should be able to collect the taxes and share those back to the community. Also, they should have additional political power to set policies for the state's economy, development and use of resources and it needs to strengthen township level governance.

Strengthen township level governance

Strengthening township level governance is very important to increase public participation and responsiveness by township authorities to local needs in the subnational governance system, especially at the township level. In

---

15 Nixon et.al 2014.

the long run, the creation of a third tier of local government is essential for subnational governance system. A third tier of government is absent because the 2008 Constitution does not address governments below the subnational level, which means that district and township departments are part of Union ministry structures. A three-tier system could feature local government with elected persons for leadership level and could report directly to the subnational governments.

Key Issues for Administrative Decentralization

Unclear responsibilities & inadequate functions

Under administrative decentralization, there are three types of accountability structures of departments to the subnational government and ministries. First, sole accountability to the subnational government is for the departments whose responsibilities fall under Schedule 2, which are fully funded by the subnational government, and which report only to the subnational minister. For example, the Department for Development Affairs reports to the subnational minister of Development Affairs.

Second, dual accountability is for the departments, which receive funds from the subnational budgets, and some activities fall into the Schedule 2. Ministers at the subnational level can manage and monitor the activities of these departments. However, administrative decentralization is limited because subnational ministers do have their own ministries except Ministry of Development

Affairs. The situation has been referred to as “ministers without ministries” even though the 2008 Constitution provides a procedure for establishing ministries at the subnational level.¹⁶

According to the constitutional division of labor under Schedule 2, there are around 20 departments which are the Roads Management Department, Electricity Supply Enterprise, Agriculture Department, and Irrigation Department and the General Administration Department (GAD). These departments are accountable to subnational governments and the Union government. This arrangement has created a system with overlapping responsibilities which have resulted in confusing accountability relationships. Each department is accountable to both its Union ministry and the Union-level minister along with its subnational-level minister.

Third, dual but limited accountability is for the departments, which are solely funded by the Union government and are accountable to one of the Union ministries. The departments such as the Public Health Department, the Basic Education Department and the Department for Rural Development are responsible for Schedule 1 functions which lists the legislative responsibilities of the Union parliament although they are physically located at the subnational level. For the first time, subnational ministry officials were allowed to appoint Junior Assistant Teachers for schools, while curriculum and assessments remain under central control of the Ministry of Education. However, some reports have

---

¹⁶ Nixon et.al 2013.

highlighted that subnational ministers are not able to influence the work of their departments effectively as they cannot control the budget of departments.¹⁷ For example, departments were not responsive to their instructions according to a subnational minister for natural resources.

The Union government is the only major supplier of public goods as subnational governments have responsibilities for localized, small-scale service delivery and licensing and revenue collection from artisanal and small-scale production. In terms of education sector management, a new district (Khayaing) level for administration was created in 2012 according to an Asia Foundation report titled “A Preliminary Assessment of Decentralization in Education”.¹⁸ Some decision making power has been moved up to the district from the township level and some responsibilities will be shifted up one level and others down from higher levels.

Below the subnational level, there is not another level of government, but there is a system of local governance. This reflects the formation of a growing number of committees. Township Development Affairs Committees (TDACs), Development Support Committees (DSCs), Township Plan Formulation and Implementation Committee (TPFIC) and Farmland Management Committees are created at local level. Nevertheless, the absence of a third tier of government is a potential challenge for promoting accountability, public partici-

---

17 Kyi Pyar Chit Saw & Arnold 2014.

18 The Asia Foundation 2015.

pation, and effective service delivery at the local level. Therefore, the GAD, until recently controlled by the Ministry of Union Government Office through the Ministry of Home Affairs (MOH), remains important for the functioning of subnational administration to serve as coordination role.

There is a lack of alignment in the division of functional responsibilities between Union and the subnational governments.¹⁹ Section 2 of the Constitution lists separate responsibilities for Union and subnational governments. Nevertheless, the assignments of management functions are less clear, and many of the administrative responsibilities delegated to subnational governments are for de facto positions, which means that they are not legally approved. Thus, subnational governments are not independent administrative units.

Key Recommendations for Administrative Decentralization²⁰

The scope of subnational government responsibilities should be clarified.²¹ As Schedules 2 and 5 of the

***The Union
government is the only
major supplier of public
goods
as subnational
governments have
responsibilities ...***

---

19 Dickenson-Jones et.al 2016.

20 These belloved recommendations are from collected reports.

21 Bissinger & Lin Maung Maung 2015.

Constitution lay out different types of responsibilities for subnational governments, the activities of subnational governments remains limited. The devolution in the management of significant natural resources and approval and oversight of natural resource extraction and development concessions and projects can be developed with a combination of Union ministry instructions and policies, Union legislation, and subnational legislation.

The Union government should support the executive and legislative branches of subnational governments for capacity building as they are taking more responsibilities despite the levels of capacity and the need for support are different among state/regions.²² With capacity building and proper assessment, subnational governments can implement their responsibilities by maximizing decentralization values.

Subnational governments' administration and human resources should be rationalized.²³ While subnational governments are taking on more responsibilities and promoting accountability, administrative decentralization continues to limit the autonomy of states and regions. The roles and responsibilities of subnational departments should be clarified through law and regulation. The departments of state and regions should be separated from Union ministry structures by developing programs and incentives for relocating civil servants at Union ministry to states and regions. A new

---

22 Bissinger 2016.

23 Nixon et.al 2013.

generation of politicians and civil servants at the local level should be supported through capacity building trainings. Civil service reform should be prioritized by considering ethnic, cultural, and linguistic diversity of the populations and representation of women should be increased.

Within Union ministries, deconcentration process should be strengthened.²⁴ Line ministries²⁵ should

have a union policy framework to further deconcentrate responsibilities in terms of policy, provision, and production functions across administrative levels. Line ministries should provide capacity building support and adequate resources including budget to subnational ministry offices. Modest budget deconcentration should be used for maintenance budgets to state and region offices by introducing simple performance or output-based management for the states and regions' offices for Union ministries. Especially, many departments such as education and health should push some responsibilities downward to subnational offices or below for efficient service delivery.

Key Issues for Fiscal Decentralization

Limited own budgeting and accounting

The budgets for states and regions are not fully devolved which is still centralized. The budgets allocated to subnational levels are also small and there is a lack of

---

²⁴ Nixon et.al 2013.

²⁵ Ministries such as health and education etc. which deliver services and programs to the public.

transparency in the criteria for budget allocation. Budget decisions are made at the Union level with no delegation of authority to lower levels. According to the “State and Region Public Finances in Myanmar” report published by MDRI-CESD, International Growth Center (IGC), and the Asia Foundation in 2015, since the 2012-2013 fiscal year, subnational governments receive separate budgets from the Union government, but it is relatively small, representing just five percent of public expenditure, which includes both transfers and revenue budgets.²⁶

In terms of budget monitoring, ministries have to submit monthly expenditure statements to the subnational government and to the Chief Minister in terms of supervision of spending. There are no overarching mechanisms in place to address the fiscal or economic disparities across subnational governments, as well as within states and regions between townships, or between urban and rural areas. In addition, due to the limited control over budget composition and priorities, the states and regions have limited scope to prioritize important sectors, and limited decision making for the budget, which is mainly the duty of centrally appointed Chief Ministers and the Union Financial Commission.²⁷

In particular, legislators from subnational parliaments struggle to evaluate budget proposals for effective reviews or inputs due to their lack of technical capacity and limited authority. Members of the Joint Public Account Committees

---

26 Dickenson-Jones et.al 2015.

27 Global New Light of Myanmar 2018.

28 Deshpande 2018.

(JPAC) operating in subnational parliaments have limited expertise for analyzing budget proposals, forecasting revenues and examining audit reports.²⁸

Inadequate spending power (Expenditure)

According to a report published by the Asia Foundation and Renaissance Institute in 2016, the fiscal framework is currently determined at the Union level, which limits states and regional government's spending. Subnational spending is also subject to review by the Union Finance Commission.²⁹ The levels of expenditure remains relatively steady since 2014/15 although there was a significant increase in subnational governments' expenditures due to the creation of subnational budgets in 2012/2013. The expenditures of subnational governments have nearly tripled and now consists of 12 percent of total government expenditures. However, the subnational share of government expenditures is still significantly lower compared to many other Asian countries. Moreover, subnational governments largely prioritize spending on infrastructure development, such as building roads, bridge and construction despite there is an evidence that subnational governments are expanding their responsibilities, but they are not clearly outlined. Another report titled called "Fiscal Management in Myanmar" published by Asian Development Bank (ADB) highlights the ambiguity in the current legal framework in terms of expenditures responsibilities across different sectors. There is no single "best" assignment of expenditure responsibilities among different government levels according to international experiences.

---

29 Shotton et.al 2016.

There is also remarkable inequality in expenditures between other cities of Myanmar and major cities of Yangon and Mandalay that consist of just 50.7 percent of urban residents but 80 percent of municipal expenditure.³⁰ The municipal authorities from Yangon and Mandalay spent around MMK 45,000 for each resident while a sample of 10 other states and regions indicates the expenditure of around MMK 12,000 for each resident.³¹ The expansion of service delivery will likely pose budgetary challenges for other municipal agencies in fast growing cities such as Hpa-An, Taunggyi, and Mawlamyine.

Insufficient and inadequate of revenue

The existing budget classification system for Myanmar does not fully comply with three key budget principles, which are budget management comprehensiveness, unity and internal consistency.³² Budget documents do not record earnings for military-owned enterprises, which fall under the Ministry of Defense. State-own enterprises (SOEs) are also an important source of revenue because they generate revenue when SOEs sell their products and services by transferring the profits to the government. Generally, the Union government and SOEs collect revenues from extractive industries. According to Schedule 5 of the 2008 Constitution, limited revenue powers are granted to the states and

---

30 UNDP Myanmar 2015.

31 Batcheler 2018.

32 Desphande 2018.

33 Shotton et.al 2016.

regions, but it is not unusual for the Union government to retain the most productive sources of revenues. There are three main reasons for this.³³ First, an unchanged tax rate for decades and the cost of tax collection is larger than actual revenue. Second, collection procedures are complicated as well as extravagant because there are over 20 subnational departments currently engaged in revenue collection. Last, but not least, there is no guidance or capacity support for subnational revenue collection as well as the law for local tax administration remains underdeveloped.³⁴

The revenues of state and region come from two major sources, which are taxes, fees and SOE payments and fiscal transfer, grants and loans from the Union. Despite the transfer from the Union government, subnational governments still experience an imbalance between revenue and expenditures. Related to grant transfers, a recent move toward rule-based allocations is a major step forward. Nevertheless, there are serious problems in the formula. As a result, the relative outcomes do not reflect relative needs, which are highly inequitable, resulting in a bias toward states and regions with smaller populations.³⁵

Since tax revenue is extremely low at the subnational level, most poor regions and states rely on revenue transferred from the Union government. Therefore, the revenue generation varies among states and regions. In

---

34 Bissinger & Lin Maung Maung 2015.

35 Shotton et.al 2016.

36 DAOs are another important township-level institution and are the primary urban governance entity. They are the leading bodies for providing urban services.

particular, Yangon and Mandalay receive major revenues from wheel taxes on vehicles while Sagaing region relies on property taxes. In terms of revenue for state and regions, the Development Affairs Organizations (DAOs)³⁶ are mainly responsible for collecting taxes from public services such as waste management and water supply.³⁷ Usually, income tax and commercial tax are the two major sources of tax revenue.

The Union government collects revenue through excise taxes on special goods such as alcohol and tobacco although this authority is constitutionally delegated to states and regions. Apart from tax revenue, intergovernmental transfers are another source of revenue for states and regions.

Subnational governments have a low tax revenue with just a small part, around 3 percent, of all subnational revenue and just 15 percent from its own source revenue.³⁸ They face limited capacity to set tax policy and to manage tax administration. At present, more than 20 subnational departments are involved in revenue collection, with only the DAOs and City Development Committees (CDCs) accountable to the large costs of tax administration to subnational governments. Without sufficient tools, subnational governments are unable to manage tax policy and expand their tax base.

Inadequate fiscal rules

---

37 Arnold et.al 2015.

38 Nixon & Joelene 2014.

39 Bauer 2018.

Myanmar's fiscal framework is currently determined at the Union level and the Government of Myanmar provides budget ceilings for subnational governments in an effort facilitate effective planning in budgeting.³⁹ However, many barriers reduce the incentives for subnational governments for efficient planning and budgeting. There is an inability to retain budget surpluses for the following reasons; a lack of rules governing supplementary budgets; limited auditing of budgets for states and region; and the lack of recording of revenues and expenditures.

A report by the Natural Resource Governance Institute (NRGI), titled "Sharing the Wealth: A Roadmap for Distributing Myanmar's Natural Resource Revenues", notes that tax administration in Myanmar is already fragmented and lacking capacity.⁴⁰ At least seven different ministries collect taxes and fees. Taxpayer identification numbers do not yet exist. Data management systems are outdated and the Internal Revenue Department (IRD) is understaffed. This has led to significant tax arrears, a high degree of tax avoidance, and an inability to properly account for all government revenues. Dual licensing when tax assignments are shared between different ministries present an additional challenge.

Developing clear guidelines for budget preparation, approval, and implementation at different levels of the system is critical for subnational governments.⁴¹ Since 2012, subnational governments are responsible for de-

---

40 Bauer et.al 2016.

41 Minoletti 2016.

veloping their own budget proposals with a participatory budgeting approach. Generally, estimated expenditures based upon a review of the previous year's expenses are sent to Ministry of Planning and Finance for review. There is inadequate fiscal information, which reduces public engagement with budgetary processes. There is limited access to meaningful information, inadequate public awareness, and limited involvement of citizens and CSOs in the budget process. Fiscal transparency is generally low for all levels of government. It needs to be increased to facilitate enhanced accountability, to help reduce corruption, and to improve budgeting. Since there is a lack of information in terms of sharing arrangements between the subnational and the Union level, there is no valid reason for sharing according to tax generation. This arrangement impacts overall effective and equitable inter-governmental fiscal policy, and it weakens the monitoring of resource streams. Ultimately, the lack of fiscal rules and procedures limits the accountability, efficiency and effectiveness of the fiscal system.

Key Recommendations for Fiscal Decentralization

Strengthen planning and budgeting procedures and public expenditure management⁴²

There should be more efforts to be made for multi-year budgeting in planning process in order to improve planning and budgeting procedures. Annual and indicative medium-term projections of union transfers should be provided to

---

42 Shotton 2016.

subnational governments at the start of the planning and budget process to encourage medium-term planning and discourage the perception that union transfers reflect “deficit-financing”. An Asia Foundation report, titled “Budget Monitoring and Oversight System in Myanmar”,⁴³ recommends inter-sectorial coordination. This process involves a greater role by the National Planning Commissions⁴⁴ and the Ministry of Planning, Finance and Industry in creating clear guidelines and directions for township and district bodies that mandate planning and budgeting procedures. Since the Ministry of Planning and Finance plays a significant role in planning and budgeting, the Ministry should make a public detailed analysis of the formula for allocating transfers to the state and regional governments. The Ministry should also make macro-economic forecasts and expenditure ceilings for subnational governments available to the public.

Citizen engagement should be also enhanced in budgeting so that budget literacy and public awareness will be increased.⁴⁵ Establishing mechanisms for

Establishing mechanisms for responding to complaints can make officials more accountable ...

---

43 Deshpande 2018.

44 The NPC is the supreme national planning body at the Union level chaired by the president and consists of all 14 state/region chief ministers and all Union ministers.

45 Joelene 2016.

responding to complaints can make officials more accountable and promote community engagement with the budget process. Moreover, an additional mechanism can be used for encouraging better budget prioritization, planning, monitoring and evaluation. In addition, the annual budget cycle can be extended to allow time for greater inter-ministerial coordination, more community consultation, and better integration into national and subnational planning processes, while encouraging a move towards 'bottom-up' planning.

Since the roles of subnational parliaments are very important, they should be given adequate time for devising procedures, guidelines, and tools, so that subnational parliaments and their specialized committees can engage in more informed scrutiny and assessment of plans and budget proposals including reports on budget execution. Both legislators and the public should be able to participate in the discussion of different policy issues such as budgetary policy. Parliamentarians require training, as they need to be familiar with existing government systems and build their capacity for budget analysis. Fiscal decentralization and downward accountability can be enhanced by giving subnational parliaments more opportunities for more careful scrutiny of their budgets.

Develop a transparent and rule-based intergovernmental fiscal system

Budget ceilings should be assigned to subnational departments and possibly to townships. The grants of state and region should be reviewed in order to

support more disciplined budget prioritization for strengthening planning and budgeting procedures. Both submitted and approved subnational budgets should be announced publicly to improve transparency and accountability.

The government should adopt comprehensive financial rules, regulations and procurement guidelines that include internal approval requirements by authorities and clear lines of authority.⁴⁶ The budgetary classification system should be in line with international standards. To improve fiscal transparency, the government should make the budget documents publicly available by disseminating mid-year reviews and OAG audit reports. Appraisal and selection tools should be developed by devising procedures, guidelines, and tools for subnational departments so that they can be more transparent and consistent in their appraisals of plan and capital budget options. These reforms are necessary for moving towards a decentralized fiscal system which requires that communities, the private sectors and officials have a common understanding of how and where tax revenue is being used.

Develop a rule-based revenue sharing mechanism

Subnational governments should establish a rule-based revenue sharing mechanism in order to tackle income inequalities and poverty. Strengthening the ability of subnational governments to raise revenue is an important step for fiscal decentralization. Any resource revenue transfer system should be designed to

---

46 The Asia Foundation, VNG International and MRDI-CESD 2014.

encourage long term development planning and investment. The government needs to initiate a full independent audit organization with a clear mandate and charter.

There is confusion about the revenue sharing transfer arrangements in natural resource management.⁴⁷ This may result in greater inequity among states and regions as well as undermine budgeting forecasting for individual states and regions. These are the following recommendations to develop a rule-based revenue sharing mechanism.

In the short-term, measures are needed to update tax and fee rates, and harmonize revenue collection and administration. In the medium and longer term, efforts are needed to create a single subnational revenue collection and administration body. In parallel, a public information program would create greater awareness of the importance of paying tax. In terms of revenue sharing, it is critical to review the current basis of allocation of shared revenues allocated to states and regions. In terms of grant transfers, it is also important to revise the formula-based approach so that it better reflects relative need and fiscal constraints faced by subnational governments. Transparency and oversight mechanisms can improve the chances that resource revenue sharing will reduce armed-conflict rather than exacerbate it.

Federalism for state-building goal

In addition to supporting decentralization as a mean for

achieving a federal system, the NLD government has engaged in broader discussions with various stakeholders on the shape of the federal system of government through the 21st Century Panglong Conference (21CPC). Before analyzing the key issues and recommendations found in research reports on federalism in Myanmar, the following section first provides a theoretical framework for understanding the challenges of federalism.

Federalism has different varieties and contexts, which depend on a country's social, economic and institutional status. Federal systems are used by many countries, which are big and small; wealthy and poor; and with diverse and homogenous populations.⁴⁸ The structures and institutional arrangements of federal systems vary. Some federal systems have more than 80 subnational units while others have as few as two.⁴⁹ Some federations are decentralized as constituent units possess extensive autonomy and discretionary authority, while others are very centralized with a concentration of power in the Union government.⁵⁰ While some federations have a clear division of powers between the national and subnational, others have overlapping powers.⁵¹ Common characteristics of federal systems are as follows: firstly, every federal state has at least two level of government.⁵² One is for the whole nation and the other is for the states/regions. Two, the level of governments can have a direct electoral relationship with its citizens. Secondly, there is a written constitution and

---

48 Watts 2008.

49 Anderson 2016.

50 Keil & Heinemann-Gruder 2019.

51 Anderson 2019.

52 Hanns Seidel Foundation 2017.

sometimes it cannot be amended by the federal government alone. Federal constitutions have a legislative branch, which grants fiscal powers to each level of government to ensure their autonomy. There are no easy formulas for designing or understanding federal institutions. But comparative knowledge of various federal systems can help in considering how different federal arrangements might play out in a particular context.

A study by the Harvard Kennedy School of Government proposes alternative approach to different type of federalism for Myanmar called “New Federalism”. The approach does not call for separatism or national disintegration.⁵³ “New Federalism” is the only way to create a stable and growing union in which all regions will belong in Myanmar. Peace is the foundation for building a unified nation based on consent in Myanmar.⁵⁴ New Federalism requires real democracy and accountability in the states of Myanmar.⁵⁵ The following table shows several elements of

Table 8 : Categories of New Federalism ⁵⁶

LAND	NATURAL RESOURCES	DEMOCRATIC GOVERNANCE	SECURITY
Land law and process of unwinding land seizures based on <ul style="list-style-type: none"> • History • Productivity • Political influence of owners 	<ul style="list-style-type: none"> • Calculate rents • Factor in extra environmental costs for resource extraction • Split net profits among owners, 	<ul style="list-style-type: none"> • Elections • Vibrant political parties; no restriction on registering political parties • Public finance system-provide 	<ul style="list-style-type: none"> • Election monitoring • Armed forces and police force • Social safety net, including adult literacy • Lower

53 Dapice & Valley 2013.

54 Dapice & Valley 2013.

55 Dapice & Thanh 2013.

56 Dapice & Thanh 2013.

<ul style="list-style-type: none"> • Land taxes with deductibles • Small plot experiments for compensation alternative 	subnational governments and Union government	for state revenues and resource sharing <ul style="list-style-type: none"> • Infrastructure and integration investments 	transportation costs to integrate ethnic states with the national economy
--	--	--	---

new federalism and it will be discussed according to four main categories.

There are several crucial economic reforms useful for achieving federalism: developing a strategy for economic growth according to new federalism. Regulating economic monopolies in key service sectors (e.g., banking, construction, telecommunications and construction), ensuring that natural resources extractors are responsible to pay taxes to both Union and subnational governments, and holding extractors are accountable for the environmental and social impact of their activities. Other important reforms include the following: improving transportation by reducing roadblocks and excessive tolls will lower transportation costs. Raising literacy rates will help promote equality, make the country more governable and promote faster economic growth. Renegotiating the tax policy for natural resource extraction in a way so as to benefit not only to Union government but also to local or subnational ones will become more secure for land for small holders. Lastly, measures should be taken to address the imbalance in revenue sharing between the Union government and the seven ethnic states.

Political and legal reforms are also necessary for developing a more federal political system. Useful steps include addressing the following areas: the procedures

for appointing Chief Ministers, providing a new criteria for citizenship, defining the roles and powers of the Supreme Court, and reforming the electoral system (particularly, the system of proportional representation, which can promote one-party rule and their abuse of power and illiberal democracy).

In order to avoid conceptual confusions, the challenges for Myanmar's path to federalism can be framed by four categories (land, natural resources, democratic governance and security) derived from the concept of "new federalism" as discussed above. The next section analyses the collection of 19 research reports on federalism with mentioned framework.

Main Issues & Recommendations for Federalism

Local and international organizations have produced 19 reports on the issue of federalism in Myanmar (in the period between 2013 and 2019). Based on these reports,

---

Table 9 : Summary of Issues for Federalism

(Please see **appendix 3** for detail list of reports related to federalism in Myanmar)

Issues for Land

- Land disputes are a key source of conflict in Myanmar.
- Weak land tenure security, impractical laws, opaque land courts.
- Communities in ethnic areas face different forms of structural violence and the dispossession of their lands and forests.
- The current legislative framework does not encourage for

decentralization of land governance.

- Union government is the only decision maker for land governance issues, taxation and budgetary process as it is the highest authority for land governance.
- The laws related to land issues are very complex and outdated in some respects.
- Land registration process is a critical issue for land governance.
- Farmers from ethnic areas have limited access to land used certificates.
- The Farmland Law does not provide protection from women's land rights in the registration process.

Issues for Natural Resources

- The centralization of Union Government has widened inequality, fueling a cycle of conflict and violence and depleting non-renewable resources.
- Lack of clarity for natural resources distribution and for the role of subnational government in natural resources management and revenue flows.
- The division resource rents among the Union government and the states and regions.
- The authority to grant licenses of natural resource management is limited while significant de facto power is exercised by informal actors such as EAOs and local officials.
- As there is no revenue sharing formula, officials can easily make allocations based on political considerations rather than taking into account efficiency and equity concerns.
- Subnational involvement in natural resource management and revenue collection is limited.

Issues for Democratic Governance

- The lack of political will for cooperation between the civilian government and Army impedes democratic governance.
- Boundary demarcation is covered by Interim Arrangements are unclear.
- Limited coordination and substantial political and technical negotiations.

- Limited political devolution hinders local autonomy demands by EAOs.
- Lack of a formal mechanism for Interim Arrangements undermined peace process.
- Many stakeholders felt that the government is delaying meaningful progress towards federalism.

Issues for Security

- The absence of a shared vision for security integration impedes progress.
- Limited agreement on security integration limits negotiations.
- Lack of equal footing among actors impedes reaching consensus on resolving conflict.
- Power imbalances among key actors, including governments, opposing political movements and EAOs.
- Ethnic communities lack security.
- Many encounter portering, forced labor, and extrajudicial killings which have led to their displacement.
- Mechanisms need to hold security services accountable to national and subnational officials.

common issues and recommendations are highlighted in four categories as follows:

Key Issues for Land

Land disputes are a key source of conflict in Myanmar. Due to weak tenure security, impractical laws, and opaque land courts, as many as 2 million acres of land are considered to be confiscated across the country.⁵⁷ Farmers are suffering from social and economic injustice. Communities in ethnic areas face different forms of structural violence and dispossession of their lands and forests.

---

57 Htet Naing Zaw 2016.

Myanmar's current legislative framework does not encourage decentralized land governance. According to Article 37 (a) of the 2008 Constitution, the Union government is the ultimate owner of all surface and sub-surface resources in Myanmar. The Union government is the only decision maker for land governance issues, taxation and budgetary process as it is the highest authority for land governance. Moreover, the laws

related to land issues are very complex and outdated in some respects. There are 73 different laws concerning land ownership, management and confiscation. But they do not fit together well as they are sometimes contradictory.

The land registration process is one of the important issues for land governance. The Vacant, Fallow and Virgin Land Management (VFV) Law 2018 offers an opportunity for ethnic communities to register their land holdings but many face difficulties with the registration process. Farmers from ethnic areas face challenges in gaining land used certificates (LUC) because the registration process is complicated and costly as well as farmers do not have endorsed identity documents. As a result, private companies and armed actors have confiscated estimated 2 million acres of land in accordance with the new VFV land law. Furthermore, since customary land use is not

***Myanmar's
current legislative
framework
does not
encourage
decentralized land
governance.***

---

recognized by the current legal framework, there is widespread land confiscation and land disputes due to the granting of land titles to several individuals for the same plot of land.

The Farmland Law (2012) still does not ensure land rights from women due to the discriminatory requirements for registering land ownership.⁵⁸ According to Article 6 of the Farmland law, only one name is allowed for land use certificates (LUC) which implies that the law has no provision for joint ownership between spouses. As there is no proper protection for married woman, the property rights for female spouses are at serious risk when household lands are registered in the names of husbands.

Different departments at the Union and subnational level keep land use and ownership information as there is no unified cadaster at the Union level. The absence of a unified cadaster makes difficult as landownership information kept in paper form at the township level. Forestry information is stored at the township offices of Department of Forestry under MONREC. The information related to farmland is kept at township offices of the Ministry of Agriculture, Livestock and Irrigation's Department of Land Management and Statistics.

Key Issues for Natural Resources

Several issues are highlighted in selected reports for natural resources management and its decentralization in

---

58 Pyidaungsu Hluttaw Law No.11/2012.

Myanmar. According to the 2008 Constitution, the state is not only the owner of all natural resources in the country, but it also controls and manages them by enacting necessary laws for extraction. This centralization of control has widened inequality, fueling a cycle of conflict and violence and depleting non-renewable resources.⁵⁹

There remains a lack of clarity about the distribution of natural resources in Myanmar and the role of subnational governments in natural resources management and managing revenue flows. Subnational involvement in natural resource management and revenue collection is limited. For example, oil, gas, mining and timber are not included in Schedule 2 of the Constitution, which details the responsibilities of, subnational governments. But it has exceptions for a few economic activities, such as salt, firewood, gemstone cutting and polishing. The country relies largely on natural resources as a percentage of total government revenue. Any line ministry spending in the states and regions or transfers from Union to subnational governments are often transfers of natural resource wealth. The government has predicted to increase estimated 10% of GDP in 2018 from 4.4% of GDP in 2013-14.⁶⁰

Since there is no revenue sharing formula, officials can easily make allocations based on political considerations rather than taking into account efficiency and equity concerns.⁶¹ Currently, the main economic issue is how to invest sensibly, rather than whether this is sufficient revenues to lay the

---

59 Arakan Oil Watch 2016.

60 Thet Aung Lynn & Oye 2014.

61 Thet Aung Lynn & Oye 2014.

ground for rapid and equitable growth. Revenue from resource extraction is often not collected as natural resources are nonrenewable. If revenues are not collected from resources and used effectively, the extraction and selling of resources do not benefit the country.

The extent of resource endowments, rates of use, and impacts are not clear. The new discoveries of mineral wealth could change expectations despite the proven reserves of natural resources in Myanmar are significant. Illegal and informal extraction in logging and mining leaves depletion rates undiscovered. The cost of resource extraction for environmental, social, and infrastructure are not measured systematically.

Key Issues for Democratic Governance

The lack of political will for cooperation between the civilian government and the army is an impediment to democratic governance.⁶² The term “Interim Arrangements (IA)” defines as “service delivery and governance in conflict-affected areas, including the relationship between EAOs and government systems, during the period between the initial ceasefire and a comprehensive political settlement.”⁶³ IA is a key element in building “federalism from below” in Myanmar to support effective local governance through equitable practices of self-determination.

Although Interim Arrangement (IA) refers to the governance functions of EAO, namely their administrative authority

---

⁶² South et.al 2018.

⁶³ South et.al 2018.

and service delivery systems, the issue of territorial delineation between EAOs and the Tatmadaw is covered by Interim Arrangements are unclear. While the Myanmar's Tatmadaw has restricted service delivery and governance functions to areas under armed group's exclusive control on the ground, EAO's influence and delivery of services and governance functions extend into areas where political and military authority is mixed and contested by the Government and Tatmadaw.

Without better coordination and substantial political and technical negotiations, it will be very difficult for conflict-affected areas to move from the current mix of service delivery systems and governance regimes operated by EAOs and the government towards a formalized (federal) system. As there is no significant level of political devolution, no authority has been moved legally to lower levels of administration to create the kind of local autonomy that many EAOs seek. The lack of a formal mechanism for managing IA has undermined confidence in the peace process. Many stakeholders felt that the government is delaying meaningful progress towards federalism while capitalizing on ceasefires to expand the military and civilian structures of the state into semi-autonomous areas.⁶⁴

Key Issues for Security

The absence of a shared vision for security integration quickly raises red flags for both EAOs and the Tatmadaw, making progress difficult.⁶⁵ As a consequence, in-depth

---

64 South et.al 2018.

65 Handrickson & Jolliffe 2018.

security discussions have been delayed, which has likely contributed to a deepening of reluctance by non-signatory EAOs to join the NCA process and the Tatmadaw's willingness to fully invest in it. Although the concept of 'security reintegration' was mentioned in the 2015 NCA, there is limited agreement on exactly how to use it as a framework for security discussions. In practice, the Tatma-daw and the EAOs still have widely divergent understandings, interests and positions with respect to Dis-armament Demobilization and Reintegration (DDR) and Security Sector Reform (SSR). There are also power imbalances within parties, including both governments and opposing political movements or EAOs.

If parties are not able to engage in peace talks on an equal footing, they are unlikely to reach a consensus on the changes needed to end conflict. There are several issues and dilemmas which can impede the transition to a federal system. First, challenges exist in addressing the power imbalance between the Union government and local military forces in their ability to defend national sovereignty. At the same time, there is also a need for states and regions have appropriate legal, political and institutional safeguards to protect themselves against unnecessary interventions into their internal affairs by federal military forces. For example, India is an ethnically diverse society like Myanmar. The Indian Constitution clearly outlines responsibilities for each of its security actors. The responsibilities for providing national security are assigned to the national armed forces, law and order responsibilities are divided between the Union government and subnational governments but sometimes there is overlap which can create confusion and political tensions.

Second, there are advantages and drawbacks to the different options for policing. Local governments need to ensure that they have the capacity to manage, oversee and deliver security services if policing powers are delegated to subnational and local levels.

Third, mechanisms need to be strengthened to increase the accountability of security services to MPs at subnational and Union levels, and these accountability mechanisms are needed to be responsive to the concerns of different stakeholders' particularly non-Burman ethnic groups and women.

Fourth, a large majority of the population has experienced some form of violence or abuse at the hands of armed actors or authorities. According to some source, portering, forced labor, fleeing home for safety and extrajudicial killings were the most common forms of violence and abuse.⁶⁶ The challenges of integrating EAOs with Union security forces are particularly notable in Myanmar

---

Table 10 : Summary of Recommendations for Federalism

(Please see appendix 3 for detail list of reports related to federalism in Myanmar)

Recommendations for Land

- Subnational-level stakeholders should be involved in land planning and allocating certain tracts of land for specific uses that are off-limits for extractive activity.

---

66 The Burma Environmental Working Group 2017.

- Different levels of government should coordinate land management by using a nationwide cadaster tool.
- The coordination between the extractive industries and other land uses needs to be ensured.
- Subnational governments should develop their capacity to address technology constraints when a national cadaster is implemented.
- Revise land tax procedures to support small holders.
- Local communities should have rights to make decisions about investment by companies.
- Local stakeholders need to have a monitoring role to ensure that companies receive free prior informed consent (FPIC) before initiating their projects.

Recommendations for Natural Resources

- The government should promote coordination between national and subnational governments to ensure that local stakeholders are able to participate in the decision-making processes concerning natural resource management.
- Relevant authorities should have adequate capacity to fulfill their functions.
- Union and subnational governments should conduct strategic impact assessments, which take into account for environment, social, gender and health considerations before any project agreement or the granting of concessions.
- Members of communities inclusive of both men and women should have a greater role in decision-making processes for natural resources management.
- A roadmap needs to be developed in order to promote a federal natural resource management system involving three stages: interim, transition and implementation period.
- Strengthen the formal participation of affected communities and community-based organizations.
- There should be independent financial auditing of government agencies and extractive companies and reports of their activities need to be made available to the public.

Recommendations for Democratic Governance

- The government and Tatmadaw should recognize that Interim Arrangements are a key commitment of the NCA.
- Donors should recognize that there is no “one size fits all” approach to interim arrangements.
- Donors need to ensure that proposed legislations and new policies at the Union level are discussed with relevant EAOs and key stakeholders.
- In terms of economic reforms, the government should focus on developing the economic growth strategy, controlling economic monopolies, developing small-holder-based policies, and strengthening environmental protection policies.
- In terms of constitutional amendment, the government should focus on main areas, which are the appointment of state governor or chief minister, citizenship definition, the role and power of Supreme Court, and the electoral system particularly supported by the Proportional Representative System.
- Policymakers should consider amending Schedules 1, 2 and 5 of the Constitution to support political, administrative and fiscal decentralization.
- Local democratic institutions need to be developed.
- Civil society and international community should support political processes in terms of decentralization and peace process.

Recommendations for Security

- In terms of security integration, there is an importance of an internally driven approach.
- Civilian policy communities should focus on defense and security issues, which are critical to the success of security tensions.
- Establish a genuine federal and democratic system that devolves governance, land management and social services to state and region, district and township authorities.
- Security sector reforms require more inclusive, representative and accountable armed forces and justice institutions.
- Ceasefire areas should be demilitarized and territorial boundaries demarcated.

because there are significantly more parties involved than in most other countries.

Key Recommendations for Land

There are five main policy recommendations for land federalism reforms. First, subnational stakeholders such as township authorities should be involved in land planning and allocation of certain tracts of land for specific uses that are off-limits for extractive activity.⁶⁷

Second, the coordination between Union and subnational governments as well as the coordination between the extractive industries and other land uses should be ensured. The Ministry of Natural Resources and Environmental Conservation (MONREC) plays an important role for coordinating with other ministries which are related to forestry and agriculture for land governance as different levels of government collect information on different sectors.⁶⁸

Third, the land tax procedures should be revised. One approach is to introduce a criteria stating that no landowner with less than a fixed number of acres will have to pay tax. A tax could be levied on all land with an exemption of ten to twenty acres per family, depending on the type of land. For instance, a family holding 20 acres would not pay tax while another family with 30 acres would pay tax on only 10 acres.⁶⁹ The tax may not overly disadvantage companies if the company receives high profits from land use.

---

67 Bauer et.al 2018.

68 Thet Aung Lynn & Oye 2014.

69 Dapice & Valley 2013.

The tax would also encourage speculators to sell and reduce their tax burden if they are holding the land but not investing in it. Fourth, local communities should have the rights to make decisions about any investment by companies. Local stake-holders also need to have a monitoring role to assess whether companies use the free prior informed consent (FPIC) method⁷⁰ before initiating their projects in local communities.

***Union government
should support to
subnational
governments to
overcome capacity
and technology
constraints ...***

Finally, Union government should support to subnational governments to overcome capacity and technology constraints if Union government allows grant registration responsibilities to states and regions. Especially, when a national cadaster is implemented, the departments at sub-national level are considered to give more responsibilities by providing information into sub-national institutions. Thus, effective supports such as software and trainings should be provided.

**Key Recommendations
for Natural Resources**

The research on managing resources challenges in Myanmar makes seven policy recommendations. First, the government should promote coordination between national

---

70 Food and Agricultural Organization FAO 2020.

and subnational institutions to ensure that local stakeholders are able to participate in the decision-making process.

Second, relevant authorities should have adequate capacity to fulfill their functions. Both Union and subnational governments should focus on how to proactively manage natural resource revenues so that they can cope with volatile commodity prices and avoid harmfully pro-cyclical spending, and encourage economic diversification.

Third, the Union and subnational governments should conduct strategic impact assessments, which need to be taken into account for environment, social, gender and health considerations before any project agreement or concession.

Fourth, local communities inclusive of both men and women should be involved in decision-making processes for natural resources management. Women from affected by natural resource extraction communities should play a role in decision-making processes.

Fifth, a roadmap needs to be developed in order to devolve federal natural resource management. The roadmap should include three stages: interim, transition and implementation. Natural resource policy development is critical to the success of peace negotiations and specific the division of power between Union and subnational governments. This roadmap should be included in peace agreements to help prevent a resumption of armed conflicts.

Sixth, strengthening the formal participation by members of affected communities and community-based organizations are important. Civic participation must be allowed and protected and the media must be allowed to provide uncensored information about natural resource management.

Finally, there should be independent financial auditing of government agencies and extractive companies and reports of their activities need to be made available to the public. Union government should disburse equalization payments to less resource-rich states and regions and establish natural resource revenue funds, which support social services related to education, health and environmental protection.

Key Recommendations for Democratic Governance

There are seven key policy recommendations made by research reports which aim to improve democratic governance as one of the key foundations for federal system. First, the government and Tatmadaw should recognize that Interim Arrangements are a key commitment of the NCA. Therefore, implementation of Interim Arrangements are critical to build confidence in the peace process and achieve national development goals particularly in conflict-affected areas.

Second, donors should recognize that there is no “one size fits all” approach to interim arrangements which are defined as “service delivery and governance in conflict-

affected areas, including the relationship between EAOs and government systems, during the period between initial ceasefires and a comprehensive political settlement.⁷¹ Donors should also support the Joint Interim Arrangements Committee, and subnational IA bodies for better coordination as well as they should monitor and advocate for female participation in the implementation of interim arrangements.

Third, donors needs to ensure that proposed legislations and new policies at the Union level are discussed with relevant EAOs and key stakeholders. An agenda should be developed for what the government and EAOs could achieve through a Joint Interim Arrangements Committee. Multi-stakeholder subnational level committees should be established for aid and development projects.

Fourth, in terms of economic reforms, the government should focus on developing the economic growth strategy, controlling economic monopolies, developing small-holder-based policies, and strengthening environmental protection policies. It is also essential to improve transportation by reducing roadblocks and excessive tolls due to high transportation costs in Myanmar.⁷²

Fifth, in terms of constitutional amendment, the government should focus on addressing key issues, namely the appointment of State Governor or Chief Minister, citizenship definition, the role and power of Supreme Court, and the electoral system particularly supported by the proportional

---

71 South et.al 2018.

72 Valley et.al 2018.

representative system.⁷³ The policy makers should also consider amending Schedule 1, 2 and 5 of the Constitution to support political, administrative and fiscal decentralization.

Sixth, local democratic institutions need to be developed. For instance, the selection of Chief Ministers for subnational governments should be conducted on a democratic bases, and sub national constitutions for states and regions should be adopted. There should be dialogue between government and citizens to discuss local needs with national priorities. There should be a feedback mechanism from citizens by conducting consultations at the community and township level. Citizens' involvement in project monitoring helps good governance.

Last, but not least, civil society and the international community should support political process in terms of decentralization and peace process. It is important to connect decentralization agendas to federalism debates in peace process.

Key Recommendations for Security

According to "Security Integration in Conflict-affected Societies", a report by Saferworld, there are four key recommendations for security sector reforms in accordance with federal principles:⁷⁴ First, in terms of security integration, an internally driven approach should be used. Ac-

---

73 Thinzar Htun & Raynaud 2018.

74 Handrickson & Jolliffe 2018.

cordingly, a key element for effective security integration is the development of an agreed definition of security that all local parties can buy into and which reflects local conditions. This issue of defining security has received only limited attention and discussion in the peace process. Thus, there is a risk of security, which will impact ethnic communities and will be difficult to build peace through compromise and consensus if peace negotiators do not engage seriously with security integration agenda.

Second, civilian policy communities should be created to focus on defense and security issues, because they are critical to resolving tensions in Myanmar as there is no tradition of democratic security sector governance. Such kinds of networks can help steer security discussions towards a broader focus on people's needs, build partnerships across the civil military divide, hold security actors to account for their actions and strengthen domestic coalitions for change. The government, Army and EAOs should find common ground and use it to continue dialogue in order to build federal and democratic state.

Third, in order to consolidate gains in the peace process, it is important to establish a genuine federal and democratic system that devolves governance, land management and social services to state and region, district and township authorities and to allow policies and practices to be aligned with the customs and specific needs of the country's diverse ethnic nationalities.⁷⁵ The security sector needs to be reformed to create more inclusive, representative and accountable armed forces and justice institutions.

---

75 Saferworld & Karen Peace Network 2018.

Fourth, basic safety of all civilians should be ensured. Ceasefire areas should be demilitarized by moving infantry, Border Guard Force, and other military facilities away from communities. The government needs to continue to work with all EAOs to demarcate territorial boundaries. ■

Section 4

Empirical Engagement

In the previous section, the study discussed the key issues and policy recommendations provided by the international and local organizations concerning decentralization and federal principles in Myanmar. This section attempts to answer the research question: To what extent are reports produced by local and international organizations on federal and democratic principles applicable for legislators for supporting decentralization and establishing federal principles. What are the missing links between research resource provisions and the actual needs of the legislators?

In order to identify the knowledge gap between research

knowledge provision and the actual needs of legislators, this paper presents the legislators' perspectives on practical challenges for decentralization and federalization processes. In fact, legislators reiterate the same issues already identified by these research reports as the major challenges to further decentralization and federalization. The next section shows the key challenges, as discussed by the Union and subnational legislators, for the country's paths to decentralization and building federal principles.

Legislator's perspectives on constraints to decentralization and federalization processes

As the 2008 Constitution is the foundation of the governing system in Myanmar, policymaking efforts of legislators from Union and subnational parliaments are bound by the document, which was drafted intermittently by the military government from 1995 to 2008. Legislators view the 2008 Constitution as a major impediment to political reforms as it limits their authority and power. The Constitution restricts further decentralization efforts and introducing fundamental federal features for governing the country.

Decentralization

The legislators (interviewed for this report), especially those from subnational parliaments, highlighted that external sources of barriers, which are beyond the controls of subnational parliaments, mainly constitutional constraints, limited cooperation from government

departments and inadequate budget allocation. These barriers prohibit the legislators from engaging in further decentralization efforts.

Political Decentralization: Legislators from subnational Parliaments view the 2008 Constitution as one of the main challenges to further political decentralization.

According to the Section 188 of the 2008 Constitution, the subnational parliaments shall have the right to enact laws for the entire or any part of the Regions or States related to matters prescribed in Schedule 2 of the subnational parliaments' legislative list.⁷⁶ The Schedule 2 of the Constitution lists the areas over which the "subnational parliaments shall have the right to enact laws."⁷⁷ The sectors are finance and planning; economic; agriculture and livestock breeding; energy, electricity, mining, and forestry; industrial; transport, communication and construction; social sector; and management. Due to this provision, the legislators from subnational parliaments cannot freely exercise their authority in law making. The Constitution places considerable limitations for legislative activities for decentralization and federal efforts.

According to some legislators from subnational parliaments, they can only enact the laws - such as municipal, fresh-water fisher, and library - mentioned in the Schedule 2 of the Constitution.⁷⁸ In addition, since some policies such as

---

76 Constitution of the Republic of the Union of Myanmar 2008.

77 Constitution of the Republic of the Union of Myanmar 2008.

78 Interview with legislators from Kayin, Rakhine, Magway and Sagaing Regional Parliament.

higher education, health and forestry are not included in either Schedule 2 or Schedule 5 of the Constitution, the legislators from subnational parliaments find that these provisions limit their legislative authority over issues regarding their constituencies.

The respondents from the Sagaing Regional Parliament mentioned that all residual legislative power is in the hands of the Union Parliament although there is separations of power between the Union and subnational parliaments. According to the Section 89 (b) of the 2008 Constitution, any legislation enacted by the state or regional parliament has to conform with the Constitution and relevant Union law.⁷⁹ For example, the legislators from the Sagaing Regional Parliament wanted to propose a bill related to Karaoke issue.⁸⁰ However, this issue was not mentioned in either Schedule 1 or Schedule 2. The legislators from subnational parliaments considered this case as a local policy issue, and they wanted to legislate according to the needs of their constituents. However, they have to leave this issue to the Union Parliament, which holds the residual power to draft the bill which are not included in Schedule 1 and 2. This constrains their roles as subnational legislators as they must follow instructions from the Union Parliament.

Before becoming legislators, many of the people interviewed had their own prioritized policies issues that they want to make a change. For example, the respondents from the Sagaing, Magway and Rakhine Parliaments

---

79 Constitution of the Republic of the Union of Myanmar 2008.

80 Interview with legislators from Sagaing Regional Parliament.

mentioned many different policy issues such as agriculture, live-stock, education, rule of law, land issues (including compensation and land confiscation, and land grabbing, the amendment of the 2008 Constitution, anti-corruption, and economic development). Furthermore, the legislators from Kayin State highlighted that they had their own policy priorities, which were the peace process, the rule of law, combatting corruption, drugs, illegal trade, women's rights, regional development, food and drug safety, and environmental issues.⁸¹ Nevertheless, due to the 2008 Constitution, they began focusing on basic infrastructure for regional development, which includes roads, bridges, electricity, and advocacy for social care (such as education and health issues).

Based on the panel discussion with members of the Sagaing Regional Parliament, one of the Members of Parliaments (MPs) highlighted that legislators have limited legislative powers for law making due to the 2008 Constitution. Currently, seven laws were written during four years of Parliament from 2015 to 2019, while only three of these laws were able to produce by-law.

The legislators also complained that they have limited power and authority for policy implementation. Usually,

W

Before becoming legislators, many of the people interviewed had their own prioritized policies issues that they want to make a change.

---

81 Interview with legislators from Kayin State Parliament.

the legislators enact the law, but the relevant ministry or local authority is responsible for implementing rules, regulations, and enforcement. For example, there was a microfinance law, which was developed by Sagaing Regional Parliament but there are weaknesses in the implementation of by-law including rules and regulations because of limited human resources from relevant ministries.

Finally, the respondents from the Rakhine and Kayin States Parliaments claimed that they wanted to elect their own Chief Minister.⁸² Currently, subnational parliaments do not have the power to elect the Chief Minister of their States and Regions according to Section 261 of the 2008 Constitution.⁸³

Administrative Decentralization: In addition to constitutional constraints, the legislatures also identified that the coordination with bureaucrats is one of the barriers for effective legislation. Since most MPs do not come from a military or a civil service background, it is sometimes difficult for them to coordinate with non-elected MPs from the military or civil servants from their regions. However, it is observed that the relationships between elected and non-elected MPs were better in some subnational parliaments which are smaller in size (such as Kayin State Parliament). Some MPs who were involved in the study workshop, also felt that some civil servants do not treat them with respect. In addition, bureaucrats are not comfortable in using internet platforms. Therefore, it

---

82 Interview with legislators from Rakhine and Kayin State Parliament.

83 Constitution of the Republic of the Union of Myanmar 2008.

takes a long time for them to respond to the request from subnational parliaments.

In fact, the legislators understand that subnational governments themselves are struggling to coordinate with other organs of government mechanisms, such as Union ministries and their departments. Although the legislators enact bills, it is essential that the relevant government ministry or department continues formulating rules and regulations and implements the policy or law. For instance, as fishing license are issued by Department of Fisheries, according to MPs from the Rakhine State Parliament,⁸⁴ they should be responsible for monitoring and evaluation.⁸⁵ However, in this case, the Navy is the organization charged with oversight of the fishing sector.

Although the committee members of subnational parliaments submitted suggestion and analysis briefs, the Cabinet and the relevant departments usually respond slowly. For example, when a legislator proposed to build a road for constituents, it took a long time to get approval as legislators have limited authority and power for decision-making about budgets and other issues. Furthermore, legislators are not able to keep their promises although they submit letters to cabinet about land grabbing issues. Thus, the relationship between subnational legislators and relevant subnational government ministries and departments needs to be improved.

Fiscal Decentralization: Legislators also stress that

---

84 Interview with legislators from Rakhine State Parliament.

85 Interview with legislators from Rakhine State Parliament.

the budget allocation is not adequate. Moreover, only limited time is provided for budget review. The representatives claimed that subnational governments should have the right to receive great amount of revenue for their states and regions if it comes from taxation of resources extraction within their states or regions. More revenue from natural resources is required in order to carry out local and regional development.

According to legislators from the Public Accounts Committee of the Sagaing Regional Parliament, one of their main duties is to evaluate the budget submitted by the subnational government.⁸⁶ But, there is always a challenge for the committee because of unequal budget allocation among the government departments with the largest share of budget often allocated to the GAD of the subnational governments. This often leads to arguments between legislators and subnational governments because the legislators' preference is to allocate some budgets for infrastructure development for their constituencies. Thus, the legislators from subnational parliaments face challenges to performing their oversight duties for state and region budgets and local government spending.

Finally, the respondents confessed that they were unable to review the budget critically within the allotted time-frame. Usually, the budget bill is received from the government within one to two days before the parliament's discussion of budget approval. For instance, a respondent from the Magway Regional Parliament said that he had to approve the budget bill submitted by the Magway Region-

---

86 Interview with legislators from Sagaing Regional Parliament.

87 Interview with legislators from Magway Regional Parliament.

al Government in 2016 without proper assessments due to limited knowledge about budget finance and a short time-frame.⁸⁷

Federalism

According to legislators, there is little improvement in terms of land tenure, natural resource management, democratic governance and security related areas as democratic reform efforts are hindered by the 2008 Constitution, limited cooperation from the government, a lack of technical experts with local knowledge, and the flawed inadequate design of the current peace negotiation process.

Land: Legislators identified two sources of challenges for land reform - the government's delayed responses to legislators' complaints and limited technical experts at local level in providing specific inputs to land reform plans. In a weak land tenure system like Myanmar, legislators inevitably try to resolve land conflicts. Among other issues, respondent legislators explained that the incumbent party's policy paid attention to the issue of returning land to small farmers whose lands were grabbed in the past. When they became parliamentarians, most legislators were involved in resolving land confiscation's issues and made efforts to settle land disputes. In Rakhine State alone, there were over 300 acres of farmland released by the Ministry of Defense, and the legislators and the subnational government were able to return land to 41 farmers in Ann township in Rakhine State.⁸⁸ The slow response and limited cooperation from the subnational

---

88 President Office: Republic of the Union of Myanmar 2018.

governments created difficulties in returning land to former owners. Land confiscation therefore still persists significantly across Myanmar.

In addition, legislators noted that a lack of technical experts with local knowledge were a challenge for them in seeking support for land reform. According to the respondent legislators, the Bill Committee of the Magway Regional Parliament experienced difficulties when drafting the land tax law, which is very complex in nature. Despite holding consultation workshops with many civil society organizations (CSOs) and the public in different townships including Pakkoku and Aung Lan, the legislators said that their recommendations seemed limited in terms of their effectiveness and applicability for the lawmaking process. According to legislators, the CSO and public could not discuss possible outcomes and positive impacts of the law in details. For the legislators, they themselves have limited technical and research capacities to find the information relating to cost and benefit analysis from published reports. Therefore, capability constraints, which mean the lack of technical experts with local knowledge among CSO, also hinder the possible land reform effort in Myanmar.

Natural Resources: Legislators refer to the 2008 Constitution as the main barrier for power sharing and revenue sharing to subnational governments when it comes to natural resources. The respondents claimed that subnational parliaments face challenges in lawmaking regarding natural resources management. For instance, the respondents from the Magway Regional Parliament said that there was a village firewood plantation

---

89 Interview with legislators from Magway Regional Parliament.

law enacted by the previous Magway Regional Parliament and the rules were developed by the current parliament.⁸⁹ However, the law became inactive after the Ministry of Natural Resources and Environmental Conservation (MONREC) proposed a new forest law, which covers both forests and resources on September 20, 2018.⁹⁰ According to the Ministry, the law can punish forest staff, who accept bribes or take part in the extraction, transfer or possession of illegally cut logs and forest products. The law was enacted to ensure long-lasting forest management and sustainable development. Therefore, when the Union ministry adopted new legislation, all subnational parliaments were required to amend the laws in accordance with the changes at the Union level.

A legislator from the Bill Committee of the Magway Regional Parliament indicated the importance of addressing the 2008 Constitution's limitations in order to transform Myanmar into federal democratic state, so that subnational legislatures have the authority to make their own laws.⁹¹ Despite representatives from states and regions who understand local issues and context for solving cases regarding to natural resource extraction,

[t]he legislators said that their recommendations seemed limited in terms of their effectiveness and applicability for the lawmaking process.

---

90 Myat Moe Aung 2018.

91 Interview with legislators from Magway Regional Parliament.

subnational parliaments have very limited law-making power, as they have to follow relevant Union laws. Rakhine legislators have also demanded profit sharing between the Union and Rakhine State for resources extraction because most revenue from natural resource in Rakhine State goes to the Union government and only a fraction is to the state.⁹² There is also no transparency in terms of resources extraction. Thus, the MPs urge that policy decisions related to natural resources and investment issues should be decided by subnational parliaments if federalism is the goal of the current government.

Democratic Governance: Legislators find that the 2008 Constitution prohibits holding free and fair election and appointing Chief Ministers, who are elected by the subnational parliaments. The respondent legislators, especially those from the Rakhine State Parliament raised two key concerns, about the upcoming 2020 election and the appointment of Chief Ministers for subnational governments.⁹³ In terms of election, the MPs from the Arakan National Party (ANP) are concerned about challenges for holding the 2020 election in a free and fair manner. The ANP MPs stated that they were recently told by the UEC state and regional sub-commission not to organize campaigns for the 2020 election without seeking permission and approval. In terms of the Chief Minister's appointment, the President appointed an NLD member as Chief Minister after the 2015 election, despite the fact that

---

92 Interview with legislators from Rakhine State Parliament.

93 Interview with legislators from Rakhine State Parliament.

94 Sithu Aung Myint 2019.

ANP party won more than twice as many seats as the NLD in Rakhine State. Regardless of strong objection by legislators from the Rakhine State Parliament, the President still appointed a member of his party to the position of Chief Minister of Rakhine State.⁹⁴ This is due to the Section 261 of the Constitution, which gives the power for appointing the Chief Minister of subnational governments to the President.⁹⁵ This implies that the Chief Minister does not need to come from the party which occupies the majority of the seats in the subnational parliaments. Legislators emphasized that if the Constitution is not amended in the near future, then it will be difficult to achieve their ultimate goal of a federal union.

Security: Subnational Legislators view that the peace negotiation process excludes the participation from subnational parliaments. Therefore, they were not able either to participate or to contribute to the federal state building process. The respondents from all four subnational parliaments claimed that legislators from subnational parliaments are not invited to participate in national political dialogue and 21st Century Panglong Conference (21CPC). Most of the interviewees have very limited knowledge about the role of Joint Ceasefire Monitoring Committee (JMC) and the ongoing peace process led by the Union Government. The Kayin legislators said that they were only invited to attend the opening ceremony for 21 CPC conference. But, they were not invited to participate in the 21CPC session,

---

95 Constitution of the Republic of the Union of Myanmar 2008.

96 Interview with legislators from Kayin State Parliament.

although most of the legislators are ethnic people from Kayin State.⁹⁶ Similarly, the selected legislators from Rakhine State said that the role of the Rakhine State Parliament is weakening because their duties are limited to submitting proposals and asking questions about peace-related issues. According to a meeting with one MP from the Lower House of the Union Parliament, there were 75 legislators at the Union Parliament who were asked to attend the 21CPC. However, they were not obliged to share information with their respective committees or MPs.⁹⁷ Therefore, despite participation from the legislators invited to attend the 21CPC, the rest of the Union Parliament MPs remain unfamiliar with the current peace process.

In sum, legislators' discussions on key challenges to decentralization and federal processes mainly focused on constraints outside the parliamentary system, namely constitutional barrier and limited cooperation from subnational governments. Therefore, the legislators conclude that they were not in a position to push for further decentralization and the federal state building process. Nevertheless, as discussed in the previous section, these challenges are well-known and already identified in the research reports with related policy recommendations. Under current conditions, it appears that there is little chance that policy recommendations from research reports will be adopted. The next section examines why this underutilization problem exists.

Analysis on gap between nature of

---

97 Interview with legislator from House of Representatives.

knowledge availability and nature of knowledge needed

This study finds that there is a doubt among legislators in terms of parliaments' efforts in decentralization and federal process. Most legislators identified constitutional constraints as major challenges to further decentralization and the federal process. This paper does not ignore the constitutional as one of the major factors which hinders legislators' decentralization efforts. However, there are some variations in legislators' efforts to execute the legislative, representative and oversight functions of the 2008 Constitution. Some legislators from subnational parliaments were more vocal and active in performing their check and balance duties, while others were not. Some subnational parliaments enacted more laws and regulations than others. Therefore, although constitutional constraints may constrain MPs, there is still some rooms for legislators to maneuver in terms of fulfilling their legislative functions.

On the other hand, the NLD-led Union Parliament has imposed some challenges for decentralization. For instance, some of the laws enacted by the NLD-led Parliament, such as Forest Law; Vacant, Fallow, and Virgin (VFFV) Land Management law contain the centralized provisions. Introduction of some degree of centralization under these new laws were not directly due to the constitutional barrier.

This paper therefore argues that in addition to external constraints imposed by the 2008 Constitution, legislators

also encounter internal constraints - namely those related to accessibility, capability, and the party - in terms of obtaining and utilizing insights from research produced by international and local organizations. Hence, insights provided by these reports, such as policy recommendations, were underutilized.

Accessibility Constraints: Due to accessibility constraints, many MPs were not aware of the research provided in policy reports. Among the respondents from Sagaing, Magway, Kayin and Rakhine Regional Parliaments, most of them complained that they did not receive copies of reports and did not know where to look for them.⁹⁸ They did not receive resources published by local and international organizations. Furthermore, most of the international organizations INGOs and civil society organizations CSOs rarely come and share their published hard copies to subnational parliaments and, therefore, many MPs cannot study reports. Although some MPs said they are aware that reports can be found online, most of the legislators find it difficult to access reports through via the internet because they have limited digital skills and cannot effectively use the internet.

Even when MPs receive these reports, legislators stated that they have limited time to read them as they are busy with legislative matters. The legislators from the Kayin State Parliament mentioned that they did not have time to study and read these reports because most of

---

98 Interview with legislators from Sagaing, Magway, Kayin and Rakhine State Parliaments.

99 Interview with legislators from Kayin State Parliament.

their time is spent on Parliament Committees' duties, lawmaking and addressing demands from their constituents.⁹⁹ For instance, legislators from the Kayin State Parliament complained that there are very few of them left in Parliament, as many MPs were appointed for state cabinet positions and their positions were not replaced. There are only 23 members (17 elected members and 6 military representatives) in Kayin State Parliament.¹⁰⁰ Therefore, they are overloaded with extra duties for lawmaking, representation and responsibilities for committee tasks.

Capability Constraints: The underutilization of research reports also reflects the limited capacity of legislators from subnational parliaments. Even when they have access to research reports, they are not able to translate the policy recommendations in these reports into contextualized policy tools which could be applied in their state or regions. Only a few MPs mentioned that they relied on reports when they wanted to provide evidence or data to support their motions or bills. According to respondents from the Magway Regional Parliament, research papers are useful for them when they submitted suggestion and analysis letters. However, some were not very applicable in addressing many real-life issues faced by legislators.

To be specific, this could also be due to the technical capability constraints of legislators, which leads to the underutilization of the recommendations in these reports. Capability constraints can be identified in three main areas: legal skills, financial management skills, and research skills.

---

100 Myanmar National Portal 2019.

According to interviews, many MPs claimed that they did not have adequate technical knowledge in law making and legal development. In addition, the prevailing clause of the Constitution, as stated in Section 198 of the Constitution, places legislators in a very difficult situation when initiating the bill drafting process. Hence, section 198 (a) require MPs from Union Parliament to draft bills that are consistent with any provision of the Constitution and thus MPs from Subnational Parliaments to draft bills that are consistent with any provision of the law enacted by the Union Parliament. They are also unfamiliar with procedures for submitting motions and receiving permission from the Speaker of Parliament to ask questions. Thus, many have studied the procedures of previous parliamentary sessions and reached out to former MPs for advice. The military MPs from the Kayin State Parliament who are appointed by the Army also noted their lack of familiarity with legislative procedures.¹⁰¹ They are also still learning about legislative matters including the 2008 Constitution.

Almost all of the interviewed legislators admitted that it is not easy for them to follow some of the technical and financial terms mentioned in reports. Budget evaluation processes have also been a challenge for legislators, especially those from subnational parliaments. According to them, most MPs did not have a background in finance which can lead to mistakes. For instance, one first term MP from the Magway Regional Parliament had to approve the 2015/2016 budget submitted by the regional government without proper assessment because the legislators faced

---

101 Interview with legislators from Kayin State Parliament.

102 Interview with legislators from Magway Regional Parliament.

difficulties in assessing the budget and identifying problems.¹⁰²

Many respondent legislators claimed that they have limited capacity for either fact checking or finding data and relevant information related to their work, while others were not aware of the need for research skills. Therefore, according to legislators, workshops and trainings are more useful than providing reading materials (e.g., research papers and reports) because they have more opportunities to participate in discussions and absorb concepts and technical knowledge quickly. For instance, most MPs highlighted that they received trainings by the United Nations Development Program (UNDP) other local and international organizations, which were useful and applicable for their legislative work.

Party-Factor Constraints: Some legislators do not face accessibility and capability constraints, meaning that they are aware of the policy recommendations found in reports. However, their ability to implement them were limited by party-factor constraints. Guidelines for MPs are made by party leaders, which require legislators follow the party's policy regardless of one's knowledge of democratization and federal processes. The decisions made by party leaders can be at odds with the federal and decentralization processes. There are several of examples which show constraints by the party on legislators in both Union and subnational parliaments. In effect, many political parties themselves have become a major drawback for decentralization and federal state-building efforts.

---

103 Pyidaungsu Hluttaw Law No.24 2018.

Vacant, Fallow and Virgin Land Management Law: The recently-amended Vacant, Fallow and Virgin Land Management Law (VFV Land Law)¹⁰³, one of the most unpopular amendments approved by the NLD-led Parliament, contains several provisions which are at odds with federally-minded reforms. The law was strongly opposed by Ethnic Armed Organizations (EAOs) and Civil Society Organizations (CSOs) as it facilitates land grabbing. The law also contains centralized features that reinforce the role of Union Government such as bestowing authority to Land Management Central Committee formed by Union Minister and senior bureaucrats from the Ministry of Agriculture, Livestock and Irrigation (MOALI) to grant rights.

The law requires anyone using land in Myanmar register within six months from the day of the amendment of the VFV Land Law in 2018. Land users will be evicted if he or she fails to do register their land during six month period. However, most of the affected land users are farmers from ethnic areas. Land In Our Hands, a non-governmental land rights group, cited a data from the Agriculture Land Management and Statistics Department that there are some 45 million acres of vacant, fallow or virgin land in Myanmar and 82 percent of them are in the ethnic state.¹⁰⁴ This law effectively weakens customary land tenure rights of ethnic minority groups who practice traditional customary tenure.

In fact, the land related issues are one of the five sections discussed in the 21CPC as a part of the peace ne-

---

104 Land In Our Hands website 2019.

gotiations process. Before the government implements issues discussed at the 21CPC, the interim arrangement under the Article 25 of the NCA requires the government to coordinate land management with signatory EAOs. Some of the major EAOs and ethnic communities officially objected to the implementation of VFV Land Law, stating that it goes against Article 25(a)2 'Environmental conservation' of the NCA, which states that it goes against interim arrangement session of NCA that will include coordination on land and resources management as proposed by the EAOs. The recent amendment of VFV Land Law in the Union Parliament therefore raises the question of whether the legislative branch follows federal principles and the decentralization checklist guided by OECD¹⁰⁵ at the law drafting stage. According to a member of the Bill Committee for the lower house of the Union Parliament, while discussing bills at the parliament, there are no formal guidelines or mechanisms to follow pertaining to decentralization and federalism. The lack of guidelines or mechanisms helps explain that policy recommendations made by research reports are not still considered for policymakers. Common suggestions include allowing greater involvement of subnational stakeholders in land planning and

Before the government implements issues discussed at the 21CPC, the interim arrangement under the Article 25 of the NCA ...

---

105 Organization for Economic Co-operation and Development 2019.

106 Constitution of the Republic of Myanmar 2008.

ensuring a role for customary laws and practices in land policies.

Article 261 of the Constitution:¹⁰⁶ Amending the 2008 Constitution is one of the primary objectives of the ruling party. Three years after the NLD government convened parliament, the Union Parliament led by NLD formed a Constitutional Amendment Committee in February 2019.¹⁰⁷ Among the provisions of the 2008 Constitution, there is a fundamental clause, Article 261, which limits federal principles and allows the President to appoint the Chief Minister for subnational parliaments. Irrespective of the fact that numbers of seats occupied at the subnational parliaments by winning political party at the Union Parliament. During focus group discussions, most legislators from subnational parliaments, who were also NLD party members, agreed that this article 261 was the major obstacle to the decentralization and federal process. Therefore, it could be assumed that legislators already agreed with the restrictions imposed by Article 261 in advancing federalism and a majority of them supporting amending the clause.

After forming the committee to amend the Constitution, several political parties submitted proposals for amending the Constitution based upon nearly 4000 recommendations which the committee submitted to parliament.¹⁰⁸ However, the list of recommendations for changing Article 261 was not presented by the Committee to the Union Parliament. Instead, the recommen-

---

107 Ye Mon 2019.

108 San Yamin Aung 2019.

dations proposing the demilitarization of parliament by reducing the number of military appointed MPs from the current level of 25 percent to 15 per cent, and then to 10 percent and 5 percent, after general elections in 2020, 2025, and 2030.¹⁰⁹ On the other hand, the legislators from ethnic political parties and the Union Solidarity and Development Party (USDP) proposed an amendment to Article 261, whereby Chief Ministers would be elected by subnational parliaments. This development has raised doubts about the government's and parliaments' federal commitments. Nonetheless, the importance of amending Article 261 is a common theme in many research reports. However, it appears that the reports did not influence the political decision made by the incumbent NLD party.

Therefore, accessibility, capability and party-factor

---

¹⁰⁹ Kyaw Zwa Moe 2019.

Section 5

Conclusion

constraints faced by legislators limit their ability to obtain and utilize information on decentralization and federal process produced by international and local organizations. Thus, research reports are underutilized. ■

This study argues that accessibility, capability and party-factor constraints limit legislators from effectively using research knowledge about decentralization and federalism. Therefore, it is essential to look into possible scenarios where research knowledge can be useful for legislators to further decentralization and federal state-building efforts.

This section discusses the conditions under which the research organizations can make legislators more inclined to utilize these reports, followed by recommendations for research knowledge providers.

Overcoming Accessibility Constraints

Providing targeted briefings

This study finds that legislators are overwhelmed with routine activities, such as attending parliamentary committee meetings and ceremonies, addressing complaints from constituents and communicating with government agencies. Therefore, they have little time to develop their knowledge and capacity for formulating grand policies. In order to overcome accessibility constraints in obtaining research knowledge handily, targeted briefings with a small number of legislators from related committees is necessary, rather than stakeholder report launch meetings. A smaller number of attendees in targeted briefing will facilitate interactive discussions and offer more opportunities for MPs to engage in questions and answers and follow-up discussions.

Although many legislators, especially those from sub-national parliaments, reported that they do not receive hard copies of reports, it is assumed that they could search for softcopies online. However, it should not be forgotten that most legislators are not computer savvy. Searching for reports online is not an easy task for legislators who are unfamiliar with using the internet. Therefore, legislators will be more inclined to use available research knowledge when they receive reports in their hands. It is therefore suggested that local and international research organizations make an extra effort in distribution their reports and in providing targeted briefings. It is also important that donor organizations support research organizations in research dissemination in addition to their supports for producing research reports.

Overcoming Capacity Constraints

Presenting research knowledge: Focus on Comprehension

The use of technical terms in Myanmar language reports contribute to capacity constraints for MPs. One remedy is to focus on the translation of technical terms, so that they are both understandable, but their meaning is not lost. Since the original text was written in English, a Myanmar translations are usually made by the translators based on his or her understanding of the original text. In some occasions, direct translations are conducted from sentence to sentence. Therefore, the original meaning can be lost in translation. Due to direct translation and inappropriate word choice, people who use Myanmar as their first language sometimes find it difficult to understand parts of research reports produced in Myanmar language. Most legislators are likely to use Myanmar language research reports if they have a chance to read them. Therefore, legislators will be able to absorb much from the research reports if Myanmar version of these reports are written with less technical and jargon free language. For this purpose, research institutions need to spend time and resources to editing Myanmar language reports prior to printing. Likewise, donor organizations need to provide support to research organizations to implement these activities in order to make effective research dissemination process.

Need for a Cross-Pollination tools to translate available research knowledge into more localized policy tools

It is also observed that most of the available research knowledge focuses on issues and recommendations at the

grand policymaking level. For instance, policy recommendations for issues on constitutional amendments, the peace process, land tenure management and natural resource management are intended to resolve long standing problems for which policymakers have to make “big bang” changes. These changes will likely produce long lasting impacts for society. However, most legislators both in subnational parliaments are more interested in current and localized issues and getting work done. In doing so, they are in need of research knowledge which will help them produce tools for lawmaking, constituency relations and serving as a check and balance for government agencies. Due to the capability constraints, legislators find it difficult to cross-pollinate current research knowledge into a more localized versions which caters to their needs. For instance, many of the research reports recommend amending Article 261, Schedules 1, 2 and 5 of the Constitution to develop more federal features. However, as discussed in the previous sections, it will take time to amend the Constitution. Therefore, legislators need to find a way to work under the current constitutional constraints. Faced with this condition, incremental policy tools to improve the current situation within a particular sector or territory towards more decentralized and federal nation-building goals.

What works in one state and region may not work in another state or region as the contextual situations differ from one another. Therefore, in order to help legislators translate available research knowledge into more contextualized policy tools, the roles of local technical experts and issue-focused-CSOs are critical. International research organizations need to engage local experts to help organize

issue-focused workshops with legislators from related committees in order to brainstorm contextualized policy tools and approaches needed for a specific sector or region for better decentralization and federal efforts.

In order to support technical knowledge skills of legislators, international and local organizations have assisted parliaments organize intensive and effective capacity building trainings related to legislative drafting for a democratic and federal society and public financial management. The curriculum of such trainings need not only to include theoretical overviews about specific fields of study (e.g., democratization, decentralization, and federalism) but also provide empirical engagement on how these theories can work in Myanmar. Therefore, it is important to develop research-based curriculum for capacity building trainings for MPs. This is one area where international and local organizations can use the findings of research reports in these capacity building curriculums.

Develop Parliamentary Research Unit

Members of the Union Parliament and House of Representatives and House of Nationalities in Nay Pyi Taw usually receive support from international organizations to develop parliamentary record management and research skills (legislative research). For instance, the research department for the House of Representatives started publishing a journal on current affairs with the support from the British House of Commons. However, subnational legislatures still need support in terms of developing their capacity for research. The Westminster

Foundation For Democracy (WFD) is expected to establish a similar program for Myanmar's subnational parliaments.¹¹⁰ According to a training manual published by EMRef, the Shan State Parliament has received capacity training for legislative research with the support from EMRef and the Parliamentary Center, a Canadian Organization with 50 years of experience in strengthening parliaments around the world.¹¹¹ The other subnational parliaments can also learn from Shan State Parliament's experience. International organizations should work together with local NGOs or universities within the states and regions to supporting the development of research units in each of subnational parliaments. University researchers and local organizations can help legislators conduct research, provide analysis and policy briefings, and assist with needs and impacts assessment reports. In doing so, available research knowledge will be very useful for parliament research units by providing secondary data sources. Likewise, research-based information and recommendations from research units will help legislators make quality and informed decisions.

The need for information-sharing platform, be it website or parliamentary newsletter

Providing websites focused on issues for each of the states and regions can provide information useful for its legislators. There are a few government operated websites for subnational parliaments available, but these are inadequate. Currently, the information for subnational parliaments are available only on Myanmar National Portal website.¹¹² Most

---

¹¹⁰ Egreteau 2017.

¹¹¹ Enlightened Myanmar Research Foundation 2018.

¹¹² Myanmar National Portal 2019.

of the subnational parliaments including Kayah State, Kayin State, Rakhine State, Ayeyarwaddy Region and Tanintharyi Region still do not have their own websites. Some of them even do not operate Facebook pages for public relations purposes. If each subnational parliament has their own website, an Information and Communication Team (ICT) team can always update the data and catalog provided by local and international organizations. This will help for legislators by providing access to information online and therefore they will not have to go to libraries to find the hard copies of research reports.

In addition, a parliamentary newsletter for both Union and subnational parliaments can serve as a platform for reviewing documents published by local and international organizations. International organizations can employ university students as research interns to conduct research and collect primary data. Hence, this program will not only help develop subnational parliaments' research outputs and data collection, but also provide research skills to younger researchers. The newsletters provide up to date information and reviews of new research reports which are useful for evidence-based policymaking.

Overcoming Party-factor constraints

Institutionalization of Party Policy

Due to the strict control under the one-party system of a socialist-oriented military regime from 1962 to 2010, the development of political parties in Myanmar was limited. In the 2010 and 2015 general elections, both Burman and ethnic political parties focused on promoting party leaders

rather than developing and promoting party policies. Peace negotiations through the 21CPC provided a platform for political parties to discuss their positions on federal related issues. Therefore, political parties have become more aware of the need to transform themselves into programmatic parties rather than identity or religion-based parties. This is the case for some ethnic parties, which seized the 21CPC as an opportunity to develop their positions on certain issues, such as those related to federalism (land, democratic governance, natural resource management). Nonetheless, there is a long way to go for such improvement to take root as identity or religion-based campaigns still pay off. The majority of voters are ready to fall for either a charismatic party leader or Burman Buddhist nationalistic headlines.

This study has highlighted that some of the decentralization and federal challenges faced by legislators stem from decisions made by leader of their respective parties. However, these decisions and positions are at odds with the goals for decentralization and federalism which the party claimed to support prior to the election. According to in-depth interviews with second line leaders from the influential political parties, decision making within the party is centralized and compartmentalized. Therefore, there is no clear institutionalized guidelines for its legislators to follow regarding reform policies on decentralization and federal principles.

As much as public support matters for the survival of political parties, evidence-based policymaking is no less important. Like parliament, developing a research unit within a political party is critical at this stage, especially

for big political parties that have achieved a landslide victory. Development of a party research unit will facilitate a party's transformation from identity or religion based politics to evidence-based policymaking. Under this condition, legislators will be able to understand positions adopted by a party on decentralization and federal principles and be able to implement these positions in parliaments. A party research unit can also work with legislators during parliamentary sessions by providing them with research useful for drafting new bills, asking questions to the governments, and making motions. Therefore, international and local organizations need to provide assistance for the development of research units for political parties. Once research culture has taken root in political parties, there will be greater utilization of research reports. In the long run, this initiative will help cultivate the practice of evidence-based policymaking in parliament, government and political parties in Myanmar. ■

References

- Anderson, G. 2016. *Federalism: An Introduction*. Yangon: Konrad-Adenauer Stiftung Ltd & Forum of Federations.
- Anderson, G. 2019. *Fiscal Federalism: A Comparative Introduction*. Yangon: Forum of Federations. Retrieved from <http://www.forumfed.org/publications/fiscal-federalism-a-comparative-introduction/>
- Arakan Oil Watch. 2016. *Breaking the Curse: Decentralizing Natural Resource Management in Myanmar*. Yangon. Retrieved from <https://s3.amazonaws.com/rgi-documents/29ac6c061a388925985043464deb502570ad98b3.pdf>
- Arnold, M., Ye Thu Aung, Kappel, S., and Kyi Pyar Chit Saw. 2015. *Municipal Governance in Myanmar: An Overview of Development Affairs Organizations*. Yangon: The Asia Foundation. Retrieved from https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2016/09/Municipal-Governance-in-Myanmar_Policy-Series_ENG.pdf
- Batcheler, R. 2018. *State and Region Governments in Myanmar*. Yangon: The Asia Foundation. Retrieved from https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2018/10/State-and-Region-Governments-in-Myanmar-Full-Report_Eng-version_6-March-2019.pdf
- Bauer, A., Shortell, P., and Delesgues, L. 2016. *Sharing the Wealth: A Roadmap for Distributing Myanmar's Natural Resource Revenues*. Yangon: Natural Resource Governance Institute. Retrieved from https://resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/nrgi_sharing_myanmar_revenue-sharing.pdf
- Bauer, A., Kirk, N. and Sahla, S. 2018. *Natural Resource Federalism: Considerations for Myanmar*. Yangon: Natural Resource Governance Institute. Retrieved from <https://resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/federalism-considerations-form-myanmar.pdf>
- Bissinger, J., and Linn Maung Maung. 2015. *Subnational Governments and Business in Myanmar*. Yangon: Myanmar Development Resource Institute and the Asia Foundation. Retrieved from <https://asiafoundation.org/resources/pdfs/SubnationalGovernmentsandBusinessinMyanmarEnglish.pdf>
- Bissinger, J. 2016. *Local Economic Governance in Myanmar*. Yangon: The Asia Foundation. Retrieved from https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2016/10/Local-Economic-Governance-in-Myanmar_Policy-Brief_ENG.pdf
- Pyidaungsu Hluttaw Law No. 24. 2018. *The Law Amending the Vacant, Fallow and*

- Virgin Lands Management Law*. Burma Library. Retrieved from <https://www.burmalibrary.org/docs25/2018-09-11-VFV-amendment-en.pdf>
- Coleman, I., and Lawson-Remer, T. 2013. *Pathways to Freedom: Political and Economic Lessons From Democratic Transitions*. Council on Foreign Relations Press.
- Collingon, S. 2018. *Public Finance for A Genuine Federal Democratic Union*. Yangon: London School of Economics and Konrad Adenauer Stiftung. Retrieved from <http://www.lse.ac.uk/business-and-consultancy/consulting/assets/documents/public-finance-for-a-genuine-federal-democratic-union.pdf>
- Constitution of the Republic of the Union of Myanmar*. 2008. Retrieved from https://www.burmalibrary.org/docs5/Myanmar_Constitution-2008-en.pdf
- Dapice, D. and Thanh, N.X. 2013. *Creating a Future: Using Natural Resources for New Federalism and Unity*. Yangon: Proximity Designs. Retrieved from <https://ash.harvard.edu/files/creating.pdf>
- Dapice, D. and Valley, T. 2013. *Against the odds: Building a coalition using a New Federalism for Unity and Progress in Myanmar*. Yangon: Proximity Designs. Retrieved from <https://proximitydesigns.org/wp-content/uploads/against.pdf>
- Deshpande, R. 2018. *Budget Monitoring and Oversight System in Myanmar*. Yangon: The Asia Foundation. Retrieved from https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2018/03/Budget-Monitoring-and-Oversight-System-in-Myanmar_Full-report-English.pdf
- Dickenson-Jones, G., De, S.Kanay., and Smurra, A. 2015. *State and Region Public Finances in Myanmar*. Yangon: Myanmar Development Resource Institute & the Asia Foundation. Retrieved from <https://www.arx.cfa/-/media/6363DDD74FAE470BA90B3F00EDBA8B65.ashx>
- Dickenson-Jones, G., Dunn, L., Joelene, C., De, S.K., Betty, M. 2016. *Intergovernmental Fiscal Relations in Myanmar*. Yangon: Think Asia. Retrieved from https://themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Report_Intergovernmental_Fiscal_Relations_in_Myanmar_CESD_Jul2016_ENG.pdf
- Egreteau, R. 2017. *Parliamentary Development in Myanmar: An Overview of the Union Parliament, 2011-2016*. Yangon: The Asia Foundation. Retrieved from <https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2017/05/Parliamentary-Development-in-Myanmar.pdf>

- Enlightened Myanmar Research Foundation. 2017. *Performance Analysis: State & Region Hluttaws (Local Legislatures) of Myanmar (2010-2015)*. Second Edition. Retrieved from <https://emref.org/en/publication/performance-analysis-state-and-region-hluttaws-local-legislatures-myanmar-2010-2015>
- Food and Agricultural Organization FAO. 2020. *Free, Prior and Informed Consent*. Retrieved from <http://www.fao.org/indigenous-peoples/our-pillars/fpic/en/>
- Global New Light of Myanmar. 2018. *President U Win Myint attends Finance Commission meeting (2/2018)*. Myanmar News Agency. Retrieved from <https://www.globalnewlightofmyanmar.com/president-u-win-myint-attends-finance-commission-meeting-2-2018/>
- Handrickson, D. and Jolliffe, K. 2018. *Security integration in conflict-affected societies*. Yangon: Saferworld. Retrieved from <https://www.saferworld.org.uk/resources/publications/1185-security-integration-in-conflict-affected-societies-considerations-for-myanmar>
- Htet Naing Zaw. 2016. *Government Committee to Settle All Land Grab Cases in Six Months*. The Irrawaddy. Retrieved from <https://www.irrawaddy.com/news/burma/govt-committee-to-settle-all-land-grab-cases-in-six-months.html>
- Joelene, C. 2016. *Public Finance (Collection of Papers on Myanmar Financial Sector)*. Yangon: Myanmarcesd. Retrieved from https://themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Report_Collection_of_Papers_on_Myanmars_Financial_Sector_GIZ_Jan2016.pdf
- Keil, S. and Heinemann-Gruder, A. 2019. *Understanding Federalism*. Yangon: Hanns Seidel Foundation. Retrieved from https://view.publitas.com/hanns-seidel-foundation-myanmar/understanding-federalism/page/1?fbclid=IwAR2f3yEYuaLteHgMexUZwf2eJqXkwE0x37vB_bbb1UGUsE9v1lFtTJoDshQo
- Kyaw Zwa Moe. 2019. *Civilianizing This Military Could Take Another Three Decades*. The Irrawaddy. Retrieved from <https://www.irrawaddy.com/opinion/commentary/civilianizing-militarized-nation-take-another-three-decades.html>
- Kyi Pyar Chit Saw and Arnold, M. 2014. *Administering the State in Myanmar: An Overview of the General Administration Department*. Yangon: The Asia Foundation. Retrieved from <https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2014/10/Administering-the-State-in-Myanmar.pdf>
- Land in our Hands. 2019. *LIOH Statement regarding the World Bank's 2019 conference on Land and Poverty*. Retrieved from <https://lioh.org/?m=201903>

- Malesky, E., Dulay, D., Kessecker, J. 2019. *Myanmar Business Environment Index*. Yangon: The Asia Foundation. Retrieved from https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2019/12/Myanmar-Business-Environment-Index_English-12.9.19.pdf
- Minoletti, P. 2016. *Fiscal Decentralization and National Reconciliation in Myanmar: Key Issues and Avenues for Reform*. Yangon: International Growth Center. Retrieved from <https://www.theigc.org/wp-content/uploads/2017/01/Minoletti-2016-Final-report-1.pdf>
- Myat Moe Aung. 2018. *Government enacts tougher forest law*. Myanmar Times. Retrieved from <https://www.mmtimes.com/news/government-enacts-tougher-forest-law.html>
- Myanmar National Portal. 2019. State & Regional Hluttaws. Retrieved from <https://myanmar.gov.mm/en/state-regional-hluttaws>
- Nixon, H. and Joelene, C. 2014. *Fiscal Decentralization in Myanmar: Towards a Roadmap for Reform*. Yangon: Myanmar Development Resource Institute & the Asia Foundation. Retrieved from <https://asiafoundation.org/resources/pdfs/FiscalDecentralizationinMyanmarTowardsARoadmaptoReform.pdf>
- Nixon, H., Joelene, C., Kyi Pyar Chit Saw, Thet Aung Lynn, Arnold, M. 2013. *State and Region Governments in Myanmar*. Retrieved from <https://asiafoundation.org/resources/pdfs/StateandRegionGovernmentsinMyanmarCESDTAF.PDF>
- Office of the President (Instruction 1/2018). 2018. Retrieved from <https://www.president-office.gov.mm/en/?q=briefing-room/news/2018/05/30/id-8818>
- Organization for Economic Co-operation and Development OECD. 2019. *Making Decentralization Works: A Handbook for Policy-Makers*. Retrieved from https://www.oecd.org/cfe/Policy%20highlights_decentralisation-Final.pdf
- President Office: Republic of the Union of Myanmar. 2018. *Confiscated land returned to farmers in An, Rakhine State: Vice President*. Retrieved from <http://www.president-office.gov.mm/en/?q=briefing-room/news/2018/10/12/id-9061>
- Pyidaungsu Hluttaw Law No.2. 2020. *The Amendment of the Farmland*. Retrieved from https://pyidaungsu.hluttaw.mm/uploads/pdf/WBkCuQ_President%20Return%20land%20%20Law%20%20final%20.pdf
- Saferworld and Karen Peace Network. 2018. *Security, justice and governance in*

- South East Myanmar*. Yangon. Retrieved from <https://www.saferworld.org.uk/resources/publications/1194-security-justice-and-governance-in-south-east-myanmar-a-knowledge-attitudes-and-practices-survey-in-karen-ceasefire-areas>
- San Yamin Aung. 2019. *Constitution Amendment Committee Returns Nearly 4000 Recommendations*. The Irrawaddy. Retrieved from <https://www.irrawaddy.com/news/burma/constitution-amendment-committee-returns-nearly-4000-recommendations.html>
- Shotton, R., Zin Wint Yee and Khin Pwint Oo. 2016. *State and Region Financing, Planning and Budgeting in Myanmar. What are the Procedures and What are the Outcomes?* Yangon: Renaissance Institute & The Asia Foundation. Retrieved from https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2017/02/State-and-Region-Financing-Budgeting-and-Planning-in-Myanmar_ENG-version.pdf
- Sithu Aung Myint. 2019. *Ethnic parties face stacked odds*. Frontier. Retrieved from <https://frontiermyanmar.net/en/ethnic-parties-face-stacked-odds>
- South, A., Schroeder, T., Jolliffe, K. Mi Kun Chan Non, Sa Shine, Kempel, S. Schroeder, S., and Naw Wah Shee Mu. 2018. *Between Ceasefires and Federalism: Exploring Interim Arrangements in the Myanmar Peace Process*. Joint Peace Fund & Covenant Consult. Retrieved from https://www.themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Report_Between_Ceasefires_Federalism_-_Exploring_Interim_Arrangements_in_Peace_Process.pdf
- The Asia Foundation. 2015. *A Preliminary Assessment of Decentralization in Education: Experiences in Mon State and Yangon Region*. Yangon. Retrieved from <https://asiafoundation.org/resources/pdfs/APreliminaryAssessmentofDecentralizationinEducation.pdf>
- The Asia Foundation, VNG International, and Myanmar Development Resource Institute's Center for Economic and Social Development (MDRI-CESD). 2014. *Public Financial Management in Myanmar*. Yangon. Retrieved from <https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2014/10/Public-Financial-Management-in-Myanmar.pdf>
- The Burma Environmental Working Group. 2017. *Resource Federalism: roadmap for decentralized governance of Burma's natural heritage*. Yangon. Retrieved from https://www.bewg.org/sites/default/files/pdf_report_file/ResourceFederalismWEB_0.pdf
- Thet Aung Lynn and Oye, M. 2014. *Natural Resources and Subnational Governments in Myanmar: Key considerations for wealth sharing*. Yangon: International Growth Center and the Asia Foundation. Retrieved from <https://asiafoundation.org/resources/pdfs/>

NaturalResourcesandSubnationalGovernmentsinMyanmar.pdf

- Thinzar Htun and Raynaud, M. 2018. *Schedule Two of the 2008 Constitution: Avenues for Reform and Decentralization and Steps towards a Federal System*. Yangon. Konrad-Adenauer- Stiftung. Retrieved from https://www.kas.de/c/document_library/get_file?uuid=bfad1bfa-8dc9-f8e0-f62c-0a618d4b14b4&groupId=252038
- Valley, I. McDonald, L., Kyaw, H.A., and Nan Sandi . 2018. *Where the Rubber hits the Road- A review of decentralization in Myanmar and the roads sector*. Yangon. International Growth Center. Retrieved from <https://www.theigc.org/wp-content/uploads/2018/06/Valley-et-al-2018-Final-report.pdf>
- Watts, R.L. 2008. *Comparing Federal Systems. 3rd edition*. Institute of Intergovernmental Relations.
- Ye Mon. 2019. *Parliament approves committee to amend constitution*. Frontier Myanmar. Retrieved from <https://frontiermyanmar.net/en/parliament-approves-committee-to-amend-constitution>
- Hanns Seidel Foundation. 2017. *Federalism and Conflict Management: International Munich Federalism Days*. Munich. Retrieved from https://southeastasia.hss.de/fileadmin/user_upload/Projects_HSS/South_East_Asia/documents/2017/Myanmar/171101-hanns-seidel-foundation-myanmar-official-report-international-federalism-days-2017.pdf

■ Appendix 1: Bibliography

- Another Development. 2019. *Local Governance and Climate Change: Decentralization Climate Adaption Planning in Myanmar*. Yangon. Retrieved from https://themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Brief_Local_Governance_Climate_Change_-_Decentralized_Climate_Adaptation_Planning_in_Myanmar_AD_Feb2019.pdf
- Forster, C.M. 2017. *Advancing Gender Equality within a Federal Governance Model in Myanmar*. Yangon: UN women. Retrieved from https://www2.unwomen.org/-/media/field%20office%20eseasia/docs/publications/2018/07/advancing-gender-equality-in-federal-governance-model_en.pdf?la=en&vs=535
- Buhler, H., Luther, S., Plan, V.L. 2016. *Federalism – A success story?* Yangon: Hanns Seidel Foundation. Retrieved from https://www.hss.de/download/publications/Federalism_2016.pdf
- Eloff, P. 2018. *This Matter To US: Informal Local Governance Case Studies in Myanmar's Rural Area*. Yangon. The Pyidaungsu Institute. Retrieved from <https://pyidaungsuinstitute.org/index.php/en/publications/item/326-this-matter-to-us-informal-local-governance-case-studies-in-myanmar-s-rural-area>
- Grote, R. 2019. *The Changing Meaning of Federalism; From Separation of Powers to a Tool for Accommodating Diversity*. Yangon: Konrad Adenauer Stiftung. Retrieved from <https://www.kas.de/de/web/myanmar/publikationen/einzeltitel/-/content/the-changing-meaning-of-federalism>
- Hanns Seidel Foundation. 2017. *50 Shades of Federalism Volume 1 by Hanns Seidel Foundation*. Yangon. Retrieved from <https://southeastasia.hss.de/myanmar/news-events/artikel-detail/new-publication-shades-of-federalism-volume-1-in-myanmar-and-english-news2713/>
- Hanns Seidel Foundation. 2018. *50 Shades of Federalism Volume II by Hanns Seidel Foundation*. Yangon. Retrieved from <https://southeastasia.hss.de/news/detail/shades-of-federalism-volume-2-in-myanmar-and-english-news3598/>
- Hanns Seidel Foundation. 2019. *50 Shades of Federalism Volume III by Hanns Seidel Foundation*. Yangon. Retrieved from <https://southeastasia.hss.de/myanmar/news-events/artikel-detail/shades-of-federalism-volume-3-in-myanmar-and-english-news4601/>
- Inada, K. 2014. *Catalyzing Subnational Development in Myanmar: Balancing Local Preferences with National and Sector Policy*. Yangon: The Asia

Foundation. Retrieved from <https://asiafoundation.org/resources/pdfs/CatalyzingSubnationalDevelopmentinMyanmar.pdf>

- Khine Su Yee Zaw. 2016. *Rural Development and Decentralization in Myanmar*. Yangon: Parliamentary Institute of Cambodia. Retrieved from https://www.pic.org.kh/images/2016Research/20170404%20Myanmar%20Rural%20Development_Eng.pdf
- Kempel, S. and Aung Thu Nyein. 2014. *Local Governance Dynamics in South East Myanmar: An assessment for Swiss Agency for Development and Cooperation*. Yangon: Myanmar Development Resource Institute & Center for Economic and Social Development. Retrieved from https://themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Report_Local_Governance_Dynamics_in_SE_Kempel_SDC_Aug2014.pdf
- Pont, D. P. 2019. *Decentralizing Power: The Role of State and Region Governments in Myanmar's Energy Sector*. Yangon. The Asia Foundation. Retrieved from https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2019/04/Myanmar_Decentralizing-Power_Exec-Summary.pdf
- Tremblay, J.F. 2019. *Fiscal Arrangements in Selected Federal Countries*. Yangon: Forum of Federations. Retrieved from <http://www.forumfed.org/publications/fiscal-arrangements-selected-federal-countries/>
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping; The State of Local Governance: Trends in Yangon State*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *The Local Governance Mapping; The State of Local Governance: Trends in Shan State*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping; Highlights in Kayin State*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping; Highlights in Kayah State*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping; Highlights in Mandalay Region*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping; Highlights in Magway Region*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping; The State of Local Governance: Trends in Kayah State*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping; The State of Local Governance: Trends in Chin State*. Yangon.

- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Highlights in Ayeyarwaddy)*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Highlights in Bago)*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Highlights in Kachin State)*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Highlights in Chin State)*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Magway)*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Rakhine)*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Kachin)*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Sagaing)*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Myanmar)*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Highlights in Sagaing)*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Highlights in Rakhine)*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Highlights in Tanintharyi)*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Highlights in Shan)*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *State and Region governments in Myanmar*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2014. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Bago)*. Yangon.
- United Nations Development Programme. 2014. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Ayeyarwaddy)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2014. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Mon)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2014. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Mandalay)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2014. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Kayin)*. Yangon.

■ Appendix 2: List of reports related to Decentralization

No	Name of the report	Organization	Author	Year
1	Decentralizing Power: The Role of State and Region Governments in Myanmar's Energy Sector	The Asia Foundation	Dr. Peter du Pont	2019
2	Local Governance and Climate Change: Decentralization Climate Adaption Planning in Myanmar	Another Development	N/A	2019
3	Myanmar Business Environment Index	The Asia Foundation	Edmund Malesky, Dean Dulay, and Jon Kesseecker	2019
4	This Matter To US: Informal Local Governance Case Studies in Myanmar's Rural Area	The Pyidaungsu Institute	Pauline Eloff	2018
5	Schedule Two of the 2008 Constitution: Avenues for Reform and Decentralization and Steps towards a Federal System	Konrad-Adenauer- Stiftung	Tinzar Htun & Mael Reynaud	2018
6	Where the Rubber hits the Road- A review of decentralization in Myanmar and the roads sector	International Growth Center	Ildrim Valley, Lachlan McDonald, Hein Aung Kyaw, Nan Sandi	2018
7	Budget Monitoring and Oversight System in Myanmar	The Asia Foundation	Renu Deshpande	2018
8	Public Finance (Collection of Papers on Myanmar Financial Sector)	Myanmarcesd	Cindy Joelene	2016
9	Fiscal Decentralization and National Reconciliation in Myanmar: Key Issues and Avenues for Reform	International Growth Center	Paul Minoletti	2016
10	Sharing the Wealth: A Roadmap for Distributing Myanmar's Natural Resource Revenues	Natural Resource Governance Institute	Andrew Bauer, Paul Shortell and Lorenzo Delesgues,	2016
11	Breaking the Curse: Decentralizing Natural Resource Management in Myanmar	Arakan Oil Watch	N/A	2016
12	Rural Development and Decentralization in Myanmar	Parliamentary Institute of Cambodia	Khine Su Yee Zaw	2016

No	Name of the report	Organization	Author	Year
13	Intergovernmental Fiscal Relations in Myanmar	Think Asia	Giles Dickenson-Jones, Lauren Dunn, Cindy Joelene, S Kanay De, Mai Betty, Think Asia	2016
14	Local Economic Governance in Myanmar	The Asia Foundation	Jared Bissinger	2016
15	State and Region Financing, Planning and Budgeting in Myanmar. What are the Procedures and What are the Outcomes?	Renaissance Institute & The Asia Foundation	Roger Shotton, Zin Wint Yee and Khin Pwint Oo	2016
16	Local Governance Mapping: Mapping the State of Local governance in Myanmar	United Nations Development Program	N/A	2015
17	A Preliminary Assessment of Decentralization in Education: Experiences in Mon State and Yangon Region	The Asia Foundation	N/A	2015
18	Local Governance Mapping: The State of Local Governance: Trends in Yangon	United Nations Development Program	N/A	2015
19	Local Governance Mapping: The State of Local Governance: Trends in Shan	United Nations Development Program	N/A	2015
20	Local Governance Mapping Highlight in Kayin State	United Nations Development Program	N/A	2015
21	Local Governance Mapping Highlight in Kayah State	United Nations Development Program	N/A	2015
22	Local Governance Mapping Highlight in Mandalay Region	United Nations Development Program	N/A	2015
23	Local Governance Mapping Highlight in Magway Region	United Nations Development Program	N/A	2015
24	Local Governance Mapping: The State of Local Governance: Trends in Kayah State	United Nations Development Program	N/A	2015
25	Local Governance Mapping: The State of Local Governance: Trends in Chin State	United Nations Development Program	N/A	2015
26	Municipal Governance in Myanmar: an overview of	The Asia Foundation United Nations Development	Mathew Arnold, Ye Thu Aung, Susanne Kempel	2015

No	Name of the report	Organization	Author	Year
	development affairs organizations		and Kyi Pyar Chit Saw	
27	Local Governance Mapping (Highlight in Ayeyarwady)	United Nations Development Program	N/A	2015
28	Local Governance Mapping (Highlight in Bago)	United Nations Development Program	N/A	2015
29	Local Governance Mapping (Highlight in Kachin State)	United Nations Development Program	N/A	2015
30	Local Governance Mapping (Highlight in Chin State)	United Nations Development Program	N/A	2015
31	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Magway)	United Nations Development Program	N/A	2015
32	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Rakhine)	United Nations Development Program	N/A	2015
33	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Kachin)	United Nations Development Program	N/A	2015
34	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Sagaing)	United Nations Development Program	N/A	2015
35	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Myanmar)	United Nations Development Program	N/A	2015
36	Local Governance Mapping (Highlights in Sagaing)	United Nations Development Program	N/A	2015
37	Local Governance Mapping (Highlights in Rakhine)	United Nations Development Program	N/A	2015
38	Local Governance Mapping (Highlights in Taninthryi)	United Nations Development Program	N/A	2015
39	Local Governance Mapping (Highlights in Shan)	United Nations Development Program	N/A	2015
40	State and Region governments in Myanmar	United Nations Development Program	N/A	2015
41	State and Region Public Finances in Myanmar	Myanmar Development Research Institute, International Growth Center and The Asia Foundation	Giles Dickenson-Jones, S Kanay De, and Andrea Smurra	2015

No	Name of the report	Organization	Author	Year
42	Subnational Governments and Business in Myanmar	MDRI and The Asia Foundation	Jared Bissinger and Linn Maung Maung	2014
43	Local Governance Mapping: The State of Local Governance: Trends in Tanintharyi	United Nations Development Program	N/A	2014
44	Catalyzing Subnational Development in Myanmar	The Asia Foundation	Kyosuke Inada	2014
45	Local Governance Dynamics in South East Myanmar: An assessment for Swiss Agency for Development and Cooperation	Myanmar Development Research Institute & Center for Economic & Social Development	Susanne Kempel and Aung Thu Nyien	2014
46	Administering the State in Myanmar	Myanmar Development Research Institute & The Asia Foundation	Kyi Pyar Chit Saw and Matthew Arnold	2014
47	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Bago)	United Nations Development Program	N/A	2014
48	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Ayeyarwaddy)	United Nations Development Program	N/A	2014
49	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Mon)	United Nations Development Program	N/A	2014
50	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Mandalay)	United Nations Development Program	N/A	2014
51	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Kayin)	United Nations Development Program	N/A	2014
52	Fiscal Decentralization in Myanmar : Towards a Roadmap for Reform	United Nations Development Program	N/A	2014
53	Public Financial Management in Myanmar	United Nations Development Program	N/A	2014

■ Appendix 3: List of reports related to Federalism

No	Name of the report	Organization	Author	Year
1	Understanding Federalism	Hanns Seidel Foundation	Soeren Keil, Andreas Heinemann-Gruder	2019
2	50 Shades of Federalism Volume III by Hanns Seidel Foundation	Hanns Seidel Foundation	N/A	2019
3	The Changing Meaning of Federalism; From Separation of Powers to a Tool for Accommodating Diversity	Konard Adenauer Stiftung	Dr. Rainer Grote	2019
4	Fiscal Arrangements in Selected Federal Countries	Forum of Federations	Jean-Francois Tremblay	2019
5	Fiscal Federalism: A Comparative Introduction	Forum of Federations	George Anderson	2019
6	Public Finance for A Genuine Federal Democratic Union	London School of Economics & Konard Adenauer Stiftung	Stefan Collignon	2018
7	Between Ceasefires and Federalism: Exploring Interim Arrangements in the Myanmar Peace Process	Joint Peace Fund & Covenant Consult	Ashley South	2018
8	Security integration in conflict-affected societies	Saferworld	Dylan Handrickson & Kim Jolliffe	2018
9	Security, justice and governance in South East Myanmar	Saferworld & Karen Peace Network	N/A	2018
10	50 Shades of Federalism Volume II by Hanns Seidel Foundation	Hanns Seidel Foundation	N/A	2018
11	Natural Resource Federalism: Considerations for Myanmar	Natural Resource Governance Institute	Andrew Bauer, Natalie Kirk and Sebastian Sahla	2018
12	Resource Federalism: roadmap for decentralized governance of Burma's natural heritage	The Burma Environmental Working Group	N/A	2017
13	Advancing Gender Equality within a Federal Governance Model in Myanmar	UN women	Christine Mary Forster	2017
14	50 Shades of Federalism Volume 1 by Hanns Seidel Foundation	Hanns Seidel Foundation	N/A	2017
15	Federalism -An introduction	Konard Adenauer Stiftung	George Anderson	2016

No	Name of the report	Organization	Author	Year
16	Federalism – A success story?	Hanns Seidel Foundation	Hanns Buhler/Susanne Luther/Volker L. Plan	2016
17	Natural Resources and Subnational Governments in Myanmar: Key considerations for wealth sharing	International Growth Center & The Asia Foundation	Thet Aung Lynn and Mari Oye	2014
18	Creating a Future: Using Natural Resources for New Federalism and Unity	Proximity Designs	David Dapice and Nguyen Xuan Thanh	2013
19	Against the odds: Building a Coalition using a New Federalism for Unity and Progress in Myanmar	Proximity Designs	David Dapice and Thomas Vallely	2013

**မြန်မာ့ဖက်ဒရယ်နှင့်
ဒီမိုကရေစီအခြေခံမှုများအပေါ်
ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏
နားလည်သဘောပေါက်မှုအား ဆန်းစစ်လေ့လာချက်**

ဇူလိုင် ၂၀၂၀

မြန်မာ့ဖက်ဒရယ်နှင့် ဒီမိုကရေစီအခြေခံမူများအပေါ် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ နားလည်သဘောပေါက်မှုအား ဆန်းစစ်လေ့လာချက်

မြန်မာ့မဟာဗျူဟာနှင့် မူဝါဒလေ့လာရေး အင်စတီကျု (ISP-Myanmar) နှင့် တန်းဆိုင်ဒယ်ဇာဒေးရှင်း (မြန်မာ)တို့ ပူးပေါင်း၍ ၂၀၂၀ ခြည့်နှစ် ဇူလိုင်တွင် ထုတ်ဝေသည်။

- ISBN • 978-99971-0-896-8
- ဖုန်း • + ၉၅၉ ၉၆၀ ၈၃၉ ၈၀၁
- အီးမေးလ် • info@ISPMyanmar.com
myanmar@hss.de
- ဝက်ဘ်ဆိုက် • www.ISPMyanmar.com
https://southeastasia.hss.de/myanmar/
- စာရေးသူများ • ဒေါက်တာဆုမွန်သဇင်အောင် ၊ ချိုဇင်သက်
- မြန်မာဘာသာပြန် • အောင်ကျော်ဖြိုး ၊ အောင်စိုးမင်း
- စာမျက်နှာဖွဲ့စည်းမှု • ထွန်းဦး ၊ ကျော်မျိုးသိန်း
- သရုပ်ဖော်ပုံ • မင်းသန့်

All rights, including the right of reproduction, dissemination and translation, reserved. No part of this publication may be reproduced in any form (including photocopying, recording, or otherwise) without the written permission of the Institute for Strategy and Policy-Myanmar and Hanns Seidel Foundation or processed using electronic systems, copied or distributed. The copyright for this publication in both English and Myanmar language lies with the Institute for Strategy and Policy-Myanmar and Hanns Seidel Foundation. The contributor by named authors are solely responsible for the original English version of this publication and the contents do not necessarily reflect the opinion of the publisher.

Suggested Citation : Su Mon Thazin Aung and Cho Zin Thet. 2020. *Assessment on Lawmakers' understanding of Federal and Democratic Principles in Myanmar.* Yangon: Institute for Strategy and Policy-Myanmar and Hanns Seidel Foundation.

■ စကားဦး

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတခု ဖြစ်လာစေရန် အတွက် အနည်းငယ် စိုးရွံ့ဖွယ်ရာ ခရီးကြမ်းပေါ်တွင် လျှောက်လှမ်းနေရ ချိန်၌ နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် လူပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းချင်းစီ၊ အစုအဖွဲ့တခုချင်းစီနှင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတခုချင်းစီ၏အရည်အသွေးများအားကောင်းစေရန် အရေးတကြီးလိုအပ်နေပါသည်။

ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတော် တည်ထောင်ရာတွင် အထောက်အကူပြုဖြစ်စေရန်အတွက်ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာမှ အဖွဲ့အစည်းများသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်အကြောင်း သင်တန်းများပို့ချခြင်းနှင့် သုတေသနအစီရင်ခံစာများ ထုတ်ပြန်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးကြပြီး မြန်မာပြည်ရှိ ကဏ္ဍစုံမှ ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများ ရင်ဆိုင်နေရသည့် အဓိကအခက်အခဲများကို ဖော်ထုတ်ပေး၍ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများကို ကျော်လွှားနိုင်မည့် အကြံပြုချက်များကိုဖြည့်ဆည်းကူညီပေးခဲ့ကြပါသည်။ ဖော်ပြပါအရည်အသွေး

မြင့်တင်ရေး အစီအစဉ်များသည် မြန်မာ့ အသွင်ကူးပြောင်းမှု အောင်မြင်စေရေးအတွက် အလွန်အရေးပါပေသည်။

မြန်မာ့ မဟာဗျူဟာနှင့် မူဝါဒလေ့လာရေးအင်စတီကျု (ISP-Myanmar) သည် မူဝါဒရေးရာ လေ့လာမှုနယ်ပယ်အတွင်း ထဲထဲဝင်ဝင် ဆောင်ရွက်နေသည့် သုတေသနအဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပြီး မူဝါဒရေးရာ သုတေသနနှင့် သင်တန်းများဖြင့် ပေါင်းစပ်ထားသည့် အရည်အသွေးမြင့်တင်ရေးအစီအစဉ်အတွက် မဟာဗျူဟာ စီမံကိန်းရေးဆွဲရာ၌ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ကြုံတွေ့ရပါသည်။ ISP-Myanmar သည် အဆိုပါ စီမံကိန်းများအတွက် အဓိက ပါဝင်ပတ်သက်သူများကို သတ်မှတ်ရာ၌ ဦးတည်ရာ အစုအဖွဲ့သည် စီမံကိန်းက ရည်ရွယ်သော အရည်အသွေးနှင့် ဗဟုသုတအား အမှန်တကယ်ရရှိခြင်း ဟုတ်မဟုတ်ကို ဆန်းစစ်ရန် ပိုမိုခက်ခဲပါသည်။ ၎င်းတို့၏ လိုအပ်ချက်က မည်သည်နည်း၊ ထိုလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်စွမ်းနိုင်မည့် အရည်အသွေးနှင့် အသိအမြင်တို့က မည်သည်တို့ ဖြစ်နိုင်မည်နည်း။ စီမံကိန်းတစ်ခုကို အကောင်အထည်ဖော်မီ ဦးတည်သည့် အစုအဖွဲ့များ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်မည့် သုတေသနတရပ်ကို ဦးစွာ ဆောင်ရွက်ပါသည်။ တနည်းအားဖြင့် စီမံကိန်း၏ အကျိုးခံစားရမည့်သူများသည် ၎င်းတို့၏ လက်ရှိအနေအထားကို ကိုယ်တိုင်ရှုမြင်လက်ခံထားပုံနှင့် ပကတိ အခြေအနေအကြားရှိ လိုအပ်ချက်များ၊ လစ်ဟာချက်များကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ရန် ဆန်းစစ်လေ့လာချက်တရပ် ပြုလုပ်ရပေမည်။ ထို့နောက်တွင် လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်၍ လစ်ဟာချက်များ၊ ကွက်လပ်များကို ဖြည့်စွက်ပေးမည့် လက်တွေ့စီမံချက်ကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ဆန်းစစ်လေ့လာချက်များသည် ISP-Myanmar ၏ မဟာဗျူဟာ စီမံချက်တွင် အခြေခံအကျဆုံး ဖြစ်ပေသည်။

ဟန်းဆိုင်ဒယ်ဖောင်ဒေးရှင်း (မြန်မာ) ၏ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် ISP-Myanmar သည် မြန်မာ့ဥပဒေပြု လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ဖက်ဒရယ်နှင့် ဒီမိုကရေစီ အခြေခံမူများအပေါ် နားလည်သဘောပေါက်မှုအား လေ့လာသည့် ဆန်းစစ်ချက်တရပ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ အဓိက သုတေသနမေးခွန်းမှာ ‘နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်းများက

ပြုစုထားသော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတည်ထောင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဆိုင်ရာ စာတမ်းများသည် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် မည်မျှထိရောက်ပါသနည်း’ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ လေ့လာဆန်းစစ်မှုတွင် ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း ပြုစုထုတ်ဝေခဲ့ပြီးသော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ သုတေသန စာတမ်း ၇၂ စောင်ကို သုံးသပ်ခဲ့ပါသည်။ သုတေသီများသည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်အစုအဖွဲ့လိုက်ဆွေးနွေးပွဲများကျင်းပခဲ့ပြီး အထက်တွင်ညွှန်းဆိုခဲ့သည့် စာတမ်းများက မည်သို့အသုံးဝင်မည်ကိုဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ သုတေသနအဖွဲ့အစည်းများက ပံ့ပိုးပေးထားသည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်အခြေခံမှုဆိုင်ရာသုတေသန အသိအမြင်များနှင့်ဥပဒေပြုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ လိုအပ်ချက်အကြား ဟန်ချက်မညီဖြစ်စေသည့် အကြောင်းများကို သုံးသပ်ခဲ့ပါသည်။ နောက်ဆုံးအချက်အားဖြင့် ဤ ဆန်းစစ်လေ့လာချက်သည် သုတေသနစာတမ်းများနှင့် အစီရင်ခံစာများကို ဥပဒေပြုပုဂ္ဂိုလ်များက ထိရောက်စွာ အသုံးချသင့်သော အခြေခံအချက်အလက်များ၊ အခြေအနေများနှင့် အခင်းအကျင်းများကို ဖော်ထုတ် သတ်မှတ်ပေးထားပါသည်။

ISP-Myanmar ၏ သင်တန်းရေးရာနှင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး အစီအစဉ်မှ ဒါရိုက်တာ ဒေါက်တာ ဆုမွန်သဇင်အောင်နှင့် အကြီးတန်း တွဲဖက်သုတေသီ မချိုဇင်သက်တို့ဦးဆောင်ပြီး လူငယ်သုတေသီများ ဖြစ်ကြသော မျိုးမျိုးကျော်၊ ထက်လင်းဦးနှင့် မျိုးသီရိတို့က ပံ့ပိုးကူညီထားသည်။ ISP-Myanmar သုတေသနအဖွဲ့သည် စာတမ်းများကို စနစ်တကျ လွှမ်းခြုံသုံးသပ်ခဲ့ပြီး အဓိက သုတေသန မေးခွန်းများအတွက် လက်တွေ့လေ့လာမှုများကို အသေးစိတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။ ယခု သုတေသနစီမံကိန်း အကောင်အထည် ပေါ်ပေါက်လာစေရန် ဟန်းဆိုင် ဒယ်ဖောင်ဒေးရှင်း(မြန်မာ)က ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခြား အထောက်အပံ့များကို ဖြည့်ဆည်းပေးခဲ့ပါသည်။ ယခု ထုတ်ဝေလိုက်သည့် အစီရင်ခံစာ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၊ ဖက်ဒရယ်ဆိုင်ရာ အသိအမြင်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဥပဒေပြုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ လက်ရှိ အရည်

အသွေးများနှင့် ၎င်းတို့၏ ရည်မှန်းချက်များအကြား ခြားနားကွာဟချက်ကို မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့သူများက သတိပြုမိလာစေရန်နှင့် အဆိုပါကွာဟချက်များကို မည်သို့ ဖြည့်ဆည်းမည် ဆိုသည်အား သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ရာတွင် အားဖြည့်ကူညီပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။ မကြာမီကာလအတွင်း ၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပတော့မည်ဖြစ်ရာ ယခုကဲ့သို့သော ဆန်းစစ်လေ့လာချက်များသည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဆန်းစစ်ရာ၌ အသုံးဝင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ၎င်းတို့အတွက် လိုအပ်မည့် အရည်အသွေးမြှင့်တင်ရေး အစီအစဉ်များ ဆောင်ရွက်ရာတွင်လည်း အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေနိုင်ပါသည်။

အင်တာဗျူးများကို ဖြေကြားပေးခဲ့ပြီး ယခု စီမံကိန်း အကောင်အထည်ပေါ်ပေါက်လာစေရန် အကူအညီပေးခဲ့ကြသူများ အားလုံးကို လှိုက်လှဲစွာ ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ သတင်းအချက်အလက်များ လွတ်လပ်ခွင့်ကို နှစ်ပေါင်းများစွာ ပိတ်ဆို့ခံထားခဲ့ရသည့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကနဦးလေ့လာဆန်းစစ်ချက်များ ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အလွန် အရေးပါပေသည်။ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်အရေးအတွက် အထောက်အပံ့ပြုနေသော သုတေသနအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ISP-Myanmar နှင့် ဟန်းဆိုင်ဒယ်ဖောင်ဒေးရှင်းတို့သည် ယခုကဲ့သို့သော အလေ့အကျင့်များကို အားပေးမြှင့်တင်ပေးပြီး အတူတကွ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ ■

မင်းဇင်

အမှုဆောင်ဒါရိုက်တာ
မြန်မာ့ မဟာဗျူဟာနှင့်
မူဝါဒလေ့လာရေးအင်စတီကျု
ရန်ကုန်၊ မြန်မာ

အာခင်းမွန်

ဌာနေကိုယ်စားလှယ်
ဟန်းဆိုင်ဒယ်ဖောင်ဒေးရှင်း၊
မြန်မာ

စာရေးသူ၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း
ဒေါက်တာဆုမွန်သဇင်အောင်

ဒေါက်တာဆုမွန်သဇင်အောင်သည် မြန်မာ့မဟာဗျူဟာနှင့် မူဝါဒလေ့လာရေး အင်စတီကျု (ISP-Myanmar) ၏ သင်တန်းရေးရာနှင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေးအစီအစဉ်၏ ဒါရိုက်တာဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် နိုင်ငံရေးနှင့် အုပ်ချုပ်စီမံမှုလေ့လာမှုများ ဘာသာရပ်ဖြင့် ဟောင်ကောင်တက္ကသိုလ်မှ ပါရဂူဘွဲ့ရရှိထားသည်။ Routledge၊ Journal of Contemporary Asia နှင့် World Scientific စသော ပညာရပ်ဆိုင်ရာ စာစောင်များ၌ ပညာရပ်ဆိုင်ရာဆောင်းပါးများ ရေးသားခဲ့သည်။ ထို့အတူ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မျက်မှောက်ခေတ် နိုင်ငံရေးအခြေအနေနှင့် ပတ်သက်၍ သုံးသပ်ချက်ဆောင်းပါးများကို Foreign Policy နှင့် East Asia Forum တို့တွင်လည်း ရေးသားခဲ့သည်။ မဟာဗျူဟာနှင့် မူဝါဒလေ့လာရေးဂျာနယ် (The Myanmar Quarterly) ၏ ပင်တိုင်ဆောင်းပါးရှင်တဦးလည်း ဖြစ်ပါသည်။

စာရေးသူ၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း
မချိုဇင်သက်

မချိုဇင်သက်သည် မြန်မာ့မဟာဗျူဟာနှင့် မူဝါဒလေ့လာရေး အင်စတီကျု (ISP-Myanmar) ၏ အကြီးတန်းတွဲဖက်သုတေသီဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းသည် စင်ကာပူအမျိုးသားတက္ကသိုလ်၏ လီကွမ်ယူ ပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒလေ့လာရေးကျောင်းတွင် ပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒအစာတတ်နှင့် ဟောင်ကောင်စီးတီးတက္ကသိုလ်တွင် ပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းနှင့် သုတေသနနှင့် မူဝါဒလေ့လာရေးအဖွဲ့များတွင် လုပ်ကိုင်ခဲ့ပါသည်။ သူမသည် စင်ကာပူနိုင်ငံအခြေစိုက် အာရှသုတေသနအင်စတီကျုမှ ထုတ်ဝေသော စာတမ်း တစောင်ဖြစ်သည့် National identities in Myanmar သုတေသနစာတမ်းကို ပူးတွဲရေးသားသူလည်း ဖြစ်ပါသည်။

မာတိကာ

စကားဦး	c
အတိုကောက်အသုံးအနှုန်းများ	၃
ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းများ	၁
အနှစ်ချုပ်	ဏ
အပိုင်း ၁ - နိဒါန်း	၁
• သုတေသနမေးခွန်းများနှင့် အဆိုပြုချက်	
အပိုင်း ၂ - သုတေသနပုံစံနှင့် သီအိုရီမူဘောင်	၇
• သုတေသနပုံစံနှင့် နည်းစနစ်	
အပိုင်း ၃ - ထုတ်ဝေထားသောစာအုပ်စာတမ်းများအား သုံးသပ်လေ့လာခြင်း	၁၅
• နိုင်ငံတော်ထူထောင်ရေးရည်မှန်းချက်အတွက် နည်းလမ်းတခုအဖြစ် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို အသုံးပြုခြင်း	
• ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုင်ရာ အဓိကပြဿနာများနှင့် အကြံပြုချက်များ	
• နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေး ရည်ရွယ်ချက်အတွက် ဖက်ဒရယ်စနစ်	
• ဖက်ဒရယ်စနစ်အတွက် အဓိကပြဿနာများနှင့် အကြံပြုချက်များ	
အပိုင်း ၄ - မြေပြင်ကွင်းဆင်း၍ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း	၈၅
• ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်ဖော်ဆောင်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် အကန့်အသတ်များအပေါ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အမြင်များ	
• ဗဟုသုတရရှိနိုင်မှု သဘောသဘာဝနှင့် ဗဟုသုတလိုအပ်မှု သဘောသဘာဝတို့အကြား ကွာဟမှုအပေါ် စိစစ်လေ့လာမှု	
အပိုင်း ၅ - နိဂုံး	၁၁၅
• အကန့်အသတ်သုံးမျိုးကို ကျော်လွှားနိုင်သည့်နည်းလမ်းများ	
နောက်ဆက်တွဲ ၁	၁၃၄
နောက်ဆက်တွဲ ၂	၁၃၈
နောက်ဆက်တွဲ ၃	၁၄၂

■ အတိုကောက်အသုံးအနှုန်းများ

ADB	အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်
ANP	ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ
CDCs	မြို့တော်ဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မတီများ
CESD	လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့
CSOs	အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ
DAOs	စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့အစည်းများ
DDR	လက်နက်ဖျက်သိမ်းခြင်း၊ တပ်ဖျက်သိမ်းခြင်းနှင့် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းခြင်း
DSCs	ဖွံ့ဖြိုးရေးအထောက်အကူပြု ကော်မတီများ
EAOs	တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ
EMReF	ပညာအလင်းပွင့်မြန်မာ သုတေသနဖောင်ဒေးရှင်း
FPIC	လွတ်လပ်သော ကြိုတင်အသိပေးတိုင်ပင်ခြင်းနှင့် လူထုသဘောထားရယူခြင်း
GAD	အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန
IGC	နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးဗဟိုဌာန
INGOs	အစိုးရမဟုတ်သော နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ
IRD	ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန
JMC	ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးဆိုင်ရာ ပူးတွဲစောင့်ကြည့်ရေးကော်မတီ
JPAC	ပြည်သူ့ငွေစာရင်း ပူးပေါင်းကော်မတီ
KAS	Konrad Adenauer ဖောင်ဒေးရှင်း
MOALI	စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
MOH	ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန
MONREC	သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန
MPs	လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ
NCA	တနိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်
NGOs	အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ
NLD	အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်
OAG	ရှေ့နေချုပ်ရုံး
OECD	စီးပွားရေးညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့
SOEs	နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ
SSR	လုံခြုံရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး
TDACs	မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများ
TPFIC	မြို့နယ်စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေးကော်မတီ
UNDP	ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်
USDP	ပြည်ထောင်စု ကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ
VFV	မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်း စီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီ
WFD	ဝက်စ်မင်စတာ ဒီမိုကရေစီဖောင်ဒေးရှင်း
21CPC	ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ - ၂၁ ရာစု ပင်လုံ

■ ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းများ

ပါလီမန် (လွှတ်တော်)	ပါလီမန်(လွှတ်တော်)။ ပြည်ထောင်စုအဆင့်၊ ပြည်နယ်(သို့မဟုတ်) တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ရှိ ဝန်ကြီးများနှင့် ဥပဒေပြုအဖွဲ့အစည်းများ စုဝေးရာ
ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်	၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ လွှတ်တော်နှစ်ရပ်စနစ်အရ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် အထက်လွှတ်တော် (အမျိုးသားလွှတ်တော်) နှင့် အောက်လွှတ်တော် (ပြည်သူ့လွှတ်တော်)တို့ ပါဝင်သည်။
ပြည်ထောင်စုအစိုးရ	မြန်မာနိုင်ငံ ဗဟိုအစိုးရ
ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်များ	ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုစီတွင် လွှတ်တော်တရပ်စီရှိပြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက ရွေးချယ်တင်မြှောက်သော လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ တဦးစီရှိသည်။
ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရများ	၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ဝန်ကြီးချုပ်တဦးက ဦးဆောင်သည့် ဝန်ကြီးအဖွဲ့ပါဝင်သည့် အစိုးရတရပ် ပြည်နယ်၊ တိုင်းများတွင် ရှိသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်များကို သမ္မတက တိုက်ရိုက်ခန့်အပ်သည်။
ပြည်သူ့လွှတ်တော်	ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ အောက်လွှတ်တော် သို့မဟုတ် ပြည်သူ့လွှတ်တော်
လူမျိုးစုလွှတ်တော်	ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ အထက်လွှတ်တော် သို့မဟုတ် အမျိုးသားလွှတ်တော်
ဝန်ကြီးချုပ်	ပြည်နယ်၊ တိုင်းအဆင့် အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်ရေးအကြီးအကဲ

■ အနှစ်ချုပ်

၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲမှစတင်၍ တာဝန်ယူခဲ့သော အစိုးရနှစ်ဖွဲ့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိစေရန်နှင့် ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတော် ထူထောင်ရေးတို့ကို ၎င်းတို့ဦးတည်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအဖြစ် ကြေညာခဲ့ကြပါသည်။ လက်ရှိ အနိုင်ရ နိုင်ငံရေးပါတီဖြစ်သည့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်သည် ၎င်းတို့၏ ရွေးကောက်ပွဲ ကြေညာစာတမ်းတွင်လည်း ဖက်ဒရယ်နှင့် ဒီမိုကရေစီ ပန်းတိုင်သို့ ရှေးရှုကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပါသည်။ ဖက်ဒရယ်နှင့် ဒီမိုကရေစီအရေးကို ဦးတည်သည့် ကြိုးပမ်းမှုတရပ်အဖြစ် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်အစိုးရသည် ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေး ညီလာခံ - ၂၁ရာစုပင်လုံ အမည်ဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပခဲ့ပြီး (NCA လုပ်ငန်းစဉ်အရ) ကဏ္ဍစုံမှ ပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင်သော နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများကိုလည်း စီစဉ်ကျင်းပပေးခဲ့ပါသည်။ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာမှ သုတေသန အဖွဲ့အစည်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖက်ဒရယ်နှင့် ဒီမို

ကရေစီအပြောင်းအလဲအတွက် နိုင်ငံတော်က စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်များကို ၂၀၁၁ ခုနှစ်ကတည်းက စတင် အထောက်အကူ ပြုပေးခဲ့ကြပါသည်။ အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းများသည် နိုင်ငံတော်၏ ဖက်ဒရယ်နှင့် ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ဆက်စပ်သည့် သုတေသနစာတမ်းများ ပြုစုထုတ်ဝေခြင်း၊ အရည်အသွေးမြှင့်သင်တန်းများနှင့် ဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပရန် ပံ့ပိုးပေးခြင်း စသည်တို့အတွက် နည်းပညာ၊ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များကို ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ကြပါသည်။ သို့ရာတွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် အစိုးရအုပ်ချုပ်နေသည့် ငါးနှစ်တာကာလ၌လည်း ဖက်ဒရယ်၊ ဒီမိုကရေစီစံနှုန်းများနှင့် ဝိရောခိုဖြစ်နေသော မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ဆောင်ရွက်ချက်များ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်ကို တွေ့ရှိနေရပါသည်။ ထိုသို့သော လက်တွေ့အခြေအနေက မြန်မာနိုင်ငံမှ ဥပဒေပြုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့် ဒီမိုကရေစီအပေါ် နားလည်သဘောပေါက်မှုအပေါ် ISP-Myanmar က ဆန်းစစ်လေ့လာရန် တွန်းအားတရပ် ဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။

ပထမအချက်အနေဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၊ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ထောင်ရေးတို့နှင့် ဆက်စပ်၍ ပြုစုထားနှင့်ပြီးဖြစ်သော စာတမ်းများတွင် အလေးအနက် ဖော်ပြထားသည့် အဓိကပြဿနာများနှင့် အကြံပြုချက်များသည် ဥပဒေပြုကိုယ်စားလှယ်များ ရင်ဆိုင်နေရသည့် အခက်အခဲများကို ဖြေရှင်းရာ၌ မည်မျှအထောက်အကူပြု၍ အသုံးဝင်မည်ဆိုသည်ကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

ဒုတိယအချက်အားဖြင့် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ သုတေသနအဖွဲ့အစည်းများက ပံ့ပိုးပေးထားသော သုတေသနဆိုင်ရာ အသိအမြင်များနှင့် ယင်းတို့ကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ပြီး ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်အခြေခံမှုများကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရသူများ၏ လိုအပ်ချက်အကြား ဟန်ချက်မညီဖြစ်စေသည့် အကြောင်းများကို သုံးသပ်ထားပါသည်။ **တတိယအချက်အဖြစ်** ယခု ဆန်းစစ်လေ့လာချက်သည် သုတေသနစာတမ်းများနှင့် အစီရင်ခံစာများကို ဥပဒေပြုပုဂ္ဂိုလ်များက ထိရောက်စွာ အသုံးပြုစေလိုလာမည့် အခြေခံ အချက်

အလက်များ၊ အခြေအနေများနှင့် အခင်းအကျင်းများကို ဖော်ထုတ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလေးခု၏ လွှတ်တော်အသီးသီးနှင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် လက်တွေ့ သုတေသနပြုလုပ်ချက်များ အရလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အများစုသည်ရွေးကောက်ခံလွှတ်တော် စနစ်ပြင်ပရှိ အကြောင်းများကြောင့် အကန့်အသတ်၊ အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်ရလေ့ရှိကြောင်း တွေ့ရှိလာရပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဗဟိုချုပ် ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်အရေးအတွက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက် ကြရာတွင် အကန့်အသတ်များရှိနေပါသည်။ သို့သော်လည်း သတိပြု သင့်သော အချက်တခုမှာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ် အရေး အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုများ နှောင့်နှေးနေခြင်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ အကန့်အသတ်များဟု ပြောဆိုခြင်းက လုံလောက် သော အကြောင်းပြချက်များမဟုတ်သည်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဥပဒေပြုပုဂ္ဂိုလ်များ ရင်ဆိုင်နေရသည့် ရွေးကောက်ခံလွှတ်တော်စနစ် အတွင်း ဖြစ်ပေါ်နေသော အကန့်အသတ်များအကြောင်းကို ယခု သုတေသနလေ့လာမှုက တင်ပြထားပါသည်။

၎င်းတို့မှာ

- (၁) **လက်လှမ်းမီမှုဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်** - ယင်းသည် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် သုတေသနစာတမ်းများကို ရယူ နိုင်ရာတွင် အတားအဆီးဖြစ်နေသည့် အထောက်အပံ့ဆိုင်ရာ အခက်အခဲဖြစ်သည်။
- (၂) **စွမ်းရည်ဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်** - ၎င်းသည် လွှတ်တော်ကိုယ် စားလှယ်များ မူဝါဒချမှတ်ရာတွင် သုတေသနတွေ့ရှိချက်များ ကို ထိထိရောက်ရောက် အသုံးပြုနိုင်မှုအတွက် အကန့်အသတ် ဖြစ်နေသည့် အရည်အသွေးပိုင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များဖြစ်သည်။
- (၃) **ပါတီပိုင်းမှ အကန့်အသတ်** - သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင် နိုင်ရေးတွင် ပါတီ၏ ဦးဆောင်မှုအပိုင်းမှ ကန့်သတ်ထားခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

အထက်ပါအချက်များက ဥပဒေပြုပုဂ္ဂိုလ်များအနေဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်အရေး အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုများ ပိုမိုတိုးတက် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ရှိနှင့်ပြီးသား သုတေသနတွေရှိချက်များကို ထိရောက်စွာ အသုံးမချဖြစ်စေရန် ကန့်သတ်ထားသော အချက်များ ဖြစ်ပေသည်။

အချုပ်အားဖြင့် ဤလေ့လာချက်သည် သုတေသနအဖွဲ့အစည်းများက တွေ့ရှိချက်အစီရင်ခံစာများကို ဥပဒေပြုပုဂ္ဂိုလ်များအနေဖြင့် ထိရောက်စွာအသုံးပြုနိုင်မည့် နည်းလမ်းအဆင့်ဆင့်ကို တင်ပြဆွေးနွေးထားပြီး သုတေသနခြေပြု အသိပညာရပ် ဖြည့်ဆည်းပေးသူများအတွက် အကြံပြုချက်များလည်း ပါဝင်ပါသည်။ သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို ရယူသုံးစွဲနိုင်မှု အကန့်အသတ်အား ကျော်လွှားနိုင်ရန်အတွက် ကဏ္ဍစုံပုဂ္ဂိုလ်များ ပါဝင်တက်ရောက်သည့် အစီရင်ခံစာ မိတ်ဆက်ပွဲများ ဆောင်ရွက်ခြင်းထက် သက်ဆိုင်ရာ လွှတ်တော် ကော်မတီဝင်များသာ ပါဝင်သည့် ဦးတည်ရာ အစုအလိုက် ဆွေးနွေးပွဲများကိုသာ ကျင်းပသင့်ပါသည်။ စွမ်းရည်ဆိုင်ရာအကန့်အသတ်ကို လျှော့ချနိုင်စေရန်မှာမူ နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းသုတေသနအဖွဲ့အစည်းများက ၎င်းတို့၏ တွေ့ရှိချက်များကို တင်ပြရာ၌ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို တတ်နိုင်သမျှရှောင်ကြဉ်၍ အများနားလည်စေမည့် ဝေါဟာရများကို အဓိကထား သုံးစွဲတင်ပြသင့်ပေသည်။

ဥပဒေပြုပုဂ္ဂိုလ်များက ရှိနှင့်ပြီးသား သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို ပြည်သူလူထုနှင့် ပိုမိုနီးကပ်စေ၍ ၎င်းတို့လိုအပ်ချက်အားလျော်စွာ ပြည်လည်ဝေမျှပေးရာတွင် စွမ်းရည်ဆိုင်ရာအကန့်အသတ်များကြောင့် အခက်အခဲတွေ့နေရပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် သုတေသန တွေ့ရှိချက်များကို ဥပဒေပြုပုဂ္ဂိုလ်များ လွယ်ကူစွာ နားလည်သဘောပေါက်စေပြီး မူဝါဒနှင့် ဆက်စပ်မိစေရန်အတွက် ပြည်တွင်းပညာရှင်များနှင့် အကြောင်းအရာအခြေပြု အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက အရေးပါပေသည်။ နိုင်ငံတကာ သုတေသနအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ပြည်တွင်းပညာရှင်များနှင့် ချိတ်ဆက်ပြီး သက်ဆိုင်ရာ လွှတ်တော်ကော်မတီများအတွက် အကြောင်းအရာအခြေပြု ဆွေးနွေးပွဲများကို ကျင်းပပေးရန်

လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့အားဖြင့် သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍ သို့မဟုတ် ဒေသ အတွက် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချပြီး ဖက်ဒရယ်အရေးကြီးပမ်းအားထုတ်မှုများအတွက် မူဝါဒနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ဆွေးနွေးမှုများ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။ ထို့အပြင် လွှတ်တော်သုတေသနဌာနနှင့် ဝက်ဘ်ဆိုက် သို့မဟုတ် သတင်းလွှာကဲ့သို့သော သတင်းအချက်အလက် ဝေမျှရာ နည်းလမ်းတခုခုကို ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည်လည်း ဥပဒေပြုပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် သင့်လျော်ပြည့်စုံသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် အထောက်အကူပြုနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ဥပဒေပြုပုဂ္ဂိုလ်များသည် သုတေသန အစီရင်ခံစာများ၏ ပုံနှိပ်မှုများအတွက် စာကြည့်တိုက်သို့ သွားရန်မလိုအပ်ဘဲ အချက်အလက်များကို အွန်လိုင်းမှတစ်ဆင့်ရယူနိုင်ရန်မှာ အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ပါတီပိုင်းမှ အကန့်အသတ်ကို ကျော်လွှားရန်အတွက် ပါတီများ၏ စုဖွဲ့တည်ဆောက်မှု ပုံသဏ္ဍာန်က အရေးပါသောအချက် ဖြစ်ပါသည်။ ပါတီအသီးသီး၏ သုတေသနဌာနများတည်ထောင်ခြင်းဖြင့် ပါတီ၏ ‘အမှတ်လက္ခဏာ သို့မဟုတ် ဘာသာရေးအခြေခံသည့် နိုင်ငံရေးမှသည် အထောက်အထားအခြေပြု နိုင်ငံရေး’ ဆီသို့ အရွေ့ကို ယင်း သုတေသနဌာနများက ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ဥပဒေပြုပုဂ္ဂိုလ်များ အနေဖြင့် ပါတီက ချမှတ်ထားသည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်မှုများကို သိမြင်နိုင်ပြီး ယင်းတို့ကို လွှတ်တော်တွင်းတွင် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်သည့် အနေအထားတွင် ရှိနေပေမည်။ ပါတီသုတေသနဌာနသည် လွှတ်တော်အစည်းအဝေး ကျင်းပနေသည့် ကာလအတွင်း ၌လည်း ဥပဒေပြုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ဥပဒေကြမ်းများပြုစုခြင်း၊ အစိုးရထံ မေးခွန်းများမေးမြန်းခြင်းနှင့် အဆိုတင်သွင်းခြင်းတို့အတွက် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် အတူတကွ အလုပ်လုပ်နိုင်ပါသည်။ ■

အပိုင်း ၁

နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဆယ်စုနှစ်များစွာ ကြာမြင့်ခဲ့သော စစ်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ကာလရှည် တိုင်းရင်းသားပဋိပက္ခများနောက်တွင် ပိုမို၍ ဒီမိုကရေစီနည်းကျပြီး ဖက်ဒရယ်ဆန်သည့် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ဆီသို့ ကူးပြောင်းဆဲ အခြေအနေ၌ ရှိနေပါသည်။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးအောက်ရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု မြင့်မားသော စနစ်ကို စွန့်ခွာရာတွင် ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရ ၁၄ ရပ် (ပြည်နယ်လွှတ်တော် ၇ ခု၊ တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော် ၇ ခု) ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါသည်။ ယင်းလွှတ်တော်များကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ရွေးချယ် တင်မြှောက်ထားပါသည်။ အောင်မြင်သော နိုင်ငံရေးအသွင်ပြောင်းမှုတရပ် ဖြစ်စေရန် ရွေးကောက်ခံ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ထိရောက်သော အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ ပြုပြင် ပြောင်းလဲ

မူများ၊ မူဝါဒဆိုင်ရာ ဆန်းသစ်မှုများ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် လိုအပ်သည့် အရည်အချင်းများ ပြည့်ဝနေရန် လိုအပ်ပါသည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲအပြီးတွင် တိုင်းပြည်တွင်း နိုင်ငံရေးအရ ပွင့်လင်းမှု ရှိလာပြီးနောက် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်း များစွာ တို့သည် အစိုးရအဖွဲ့နှင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ရေးများကို စူးစိုက်လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ရာတွင် သက်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် သိမြင်နားလည်မှု တိုးပွားစေရေး၊ ထိရောက်သော မူဝါဒချမှတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် လိုအပ်သော အရည်အသွေးများကို မြှင့်တင်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်ကြပါသည်။ နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်း များစွာတို့က ရေးသားပြုစုခဲ့သော မူဝါဒဆိုင်ရာစာတမ်းများ၊ သုတေသန စာတမ်းများ ရာနှင့်ချီ၍ ရှိပါသည်။ ယင်းတို့အနက် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့် ဆက်စပ်သော စာတမ်းချည်းပင် ၇၂ စောင် ရှိပါသည်။ ထို့အတူ လွှတ်တော်အတွင်းမှ မူဝါဒချမှတ်သူများ ကျွမ်းကျင်အရည်အသွေး မြှင့်တင်နိုင်ရေး ကူညီထောက်ပံ့ရန်အတွက် သင်တန်းအစီအစဉ် များစွာကိုလည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။

ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်အတွက် အစိုးရသစ်တွင် ကတိကဝတ်များ ရှိခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများ တိုးတက်မှု နှေးကွေးနေခြင်းသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့် အပါအဝင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်များမှ မူဝါဒချမှတ်သူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် အကန့်အသတ်ရှိနေခြင်းကို ဖော်ပြနေပါသည်။ ထို့အပြင် ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် အာဏာရရှိခဲ့သော NLD ဦးဆောင်သည့် အစိုးရလက်ထက်တွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုနှင့် တပြည်ထောင်စနစ် မူဝါဒများကို စွန့်ခွာရန် ကြိုးပမ်းရာ၌ တိုးတက်မှု အနည်းငယ်သာ ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်မှုများနှင့် ဖီလာဖြစ်နေသည့် မူဝါဒသစ်၊ ဥပဒေသစ်၊ စည်းမျဉ်းသစ်များစွာ ရှိနေပါသည်။ ယင်းသို့ ရှိနေခြင်းသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို မြှင့်တင်ရန် ပြုစုရေးသား

ခဲ့သော စာတမ်းများ၊ သုတေသနများ၏ ဆီလျော်မှု၊ ထိရောက်မှုတို့ အပေါ် မေးခွန်းထုတ်ဖွယ် ဖြစ်လာစေပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းသည် မူဝါဒချမှတ်သူများ၏ ထိရောက်စွာ မလုပ်ဆောင်နိုင်မှု၊ အထူးသဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို မြှင့်တင်ရာတွင် စွမ်းဆောင်ရည် အကန့်အသတ်ရှိမှုအပြင် မူဝါဒချမှတ်သူများ (အထူး သဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ) လိုအပ်သောအရာနှင့် ၎င်းတို့ ထံ ပေးအပ်နေသော အရာများအကြား အကြောင်းမညီညွတ်ဘဲ ကွာဟနေမှုကိုလည်း ပေါ်လွင်နေစေသည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ရှိ လွှတ်တော် ကိုယ် စားလှယ်များ၏ မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်ကို လေ့လာကြည့် ရာတွင် တွေ့ရလေ့ရှိသော ထင်သာမြင်သာရှိသည့် ပြဿနာများမှာ (၁) လိုအပ်သည့် အချက်အလက်များ ရှာဖွေရာ၌ သိနားလည်မှုနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုနည်းပါးခြင်း၊ (၂) မူဝါဒဆိုင်ရာ စာတမ်းများတွင် အသုံးပြု ထားသည့် နည်းပညာဆိုင်ရာ စကားရပ်များကို နားလည် သဘော ပေါက်မှု အကန့်အသတ်ရှိခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များစွာ (အထူးသဖြင့် အသက်အရွယ်ကြီးပြီး မူဝါဒပိုင်း ဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို နားလည်သဘောပေါက်ရန် အကန့်အသတ် ရှိသူများ) တို့သည် နိုင်ငံခြားသား ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များက ပို့ချသော သင်တန်းများ၊ အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲများတွင်သော်လည်းကောင်း၊ ပြည် တွင်း ကျွမ်းကျင်သူပညာရှင်များက စီစဉ်ဆောင်ရွက်သည့် နည်းပညာ ဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲများတွင်သော်လည်းကောင်း ဘာသာရပ် ဆိုင်ရာ အရေးပါသည့် ကိစ္စရပ်များကို နားလည်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ အချို့သော သင်တန်းများသည် အသုံးဝင်သော်လည်း အချိန်နှောင်းမှ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်ကိုလည်း အကြိမ်များစွာ တွေ့ခဲ့ရသည်။ တခါ တရံတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ၎င်းတို့အနေဖြင့် အလျင် လို အရေးကြီးသော လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ် ရသည့် အချိန်ရောက်မှ အထူးလေ့ကျင့်သင်ကြားသည့် သင်တန်းများ ရရှိကြသည်များလည်း ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ရွေးကောက်ပွဲ အကြိုကာလတွင်

နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်းများသည် ကိုယ်စားလှယ် လောင်းများအတွက် မူဝါဒဆိုင်ရာ သင်ရိုးများပြုစုခြင်း၊ နိုင်ငံရေးပါတီ များသည် ပါတီဝင်များနှင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများအတွက် သင်တန်းများ ပြင်ဆင်ခြင်းတို့ဖြင့် အလုပ်များလျက် ရှိနေကြသည်။ သို့သော် တဖက်တွင် ခက်ခဲသော မူဝါဒဆိုင်ရာကိစ္စများ အမြဲရှိနေ သကဲ့သို့ တဖက်တွင် သင်တန်းများ၊ အကြောင်းအရာ၊ ပုံစံ၊ ရနိုင်သည့် အချိန်အခါ စသည်ဖြင့် သင်တန်းပါ အကြောင်းအရာများ၏ ဆီလျော်မှု၊ ထိရောက်မှုတို့ ထည့်သွင်းစဉ်းစားဖွယ်ရှိနေရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့် သက်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များအတွက် နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်း အဖွဲ့အစည်းများက ပံ့ပိုးပေးနေသည့် အရင်း အမြစ်များနှင့် ပါတီ၊ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများက လိုအပ်သော၊ အသုံးပြုနေသော အရင်းအမြစ်များအကြား ကွာဟနေမှုကိုလည်း မဖြစ်မနေသိရှိအောင် ရှာဖွေရမည်ပင် ဖြစ်သည်။

ဤသုတေသနလေ့လာချက်တွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်လုပ်ငန်းစဉ်ကို နားလည်အောင် ကြိုးပမ်းရာ၌ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ ကြုံတွေ့ရသည့် နယ်ပယ်သုံးခုကို လေ့လာထား သည်။ ယင်းတို့မှာ လက်လှမ်းမီ ရယူနိုင်မှု၊ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုနှင့် ပါတီနှင့် သက်ဆိုင်သော အကန့်အသတ်များ ဖြစ်သည်။

သုတေသနမေးခွန်းများ

အဓိက သုတေသနမေးခွန်းမှာ ‘နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်း အဖွဲ့ အစည်းများက ပြုစုထားသော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံ တည်ထောင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဆိုင်ရာ စာတမ်းများသည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် မည်မျှ ထိရောက်ပါသနည်း’ ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ အခြားမေးခွန်းများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

- ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး၊ ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံထူထောင်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အဆိုပါစာတမ်းများက အဓိကထား ဖော်ပြသော အကြောင်းအရာများနှင့် အကြံပြုချက်များမှာ အဘယ်တို့နည်း။

- ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း၊ ဖက်ဒရယ်မူများအကြောင်း ရေးသားထားသည့် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ၏ စာတမ်းများသည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် လက်တွေ့ အသုံးပြုနိုင်ဖွယ် ရှိပါသလား။ မရှိခဲ့လျှင် မည်သည့်အရာ လိုအပ်နေပါသနည်း။
- အဆိုပါ အစီရင်ခံစာ၊ စာတမ်းများကို လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ ပိုမိုသုံးစွဲလာစေရန် မည်သည့် အချက်၊ အခြေအနေ၊ အကြောင်းခြင်းရာများ လိုအပ်မည်နည်း။

ကနဦးအဆိုပြုချက်

သုတေသနလေ့လာမှုတွင် ပါရှိသော အဆိုပြုချက်သည် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ လုပ်နိုင်စွမ်းအားထက် ကျော်လွန်သော အကန့်အသတ်များကိုလည်း ရင်ဆိုင်နေရသည်ဟူသော အယူအဆအပေါ် အခြေခံတည်ဆောက်ထားပါသည်။ ထိုအထဲတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုနှင့် ဖက်ဒရယ်ဆိုင်ရာ အားထုတ်လုပ်ဆောင်ရွက်မှုများကို အကန့်အသတ်ပြုထားသော ၂၀၀၈ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များလည်း ပါဝင်သည်။ ယခုလေ့လာချက်တွင် အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များ ရှိနေခြင်းကို ငြင်းပယ်ထားခြင်း မရှိပါ။ သို့သော်လည်း အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အကြောင်းခြင်းရာများသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်ဆိုင်ရာ အားထုတ်လုပ်ဆောင်ရွက်မှုများကို လုပ်ဆောင်ရာ၌ နှောင့်နှေးမှုဖြစ်စေသည်ဟူသော အဆိုပြုမှုအတွက် လုံလောက်သော အကြောင်းပြချက် မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ယင်းသို့ မဟုတ်ဘဲ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ရင်ဆိုင်နေရသော ရွေးကောက်ခံ လွှတ်တော်စနစ်အတွင်း ဖြစ်ပေါ်နေသော အကန့်အသတ်များရှိနေကြောင်း ယခုလေ့လာချက်တွင် ဆိုထားသည်။

ယင်းတို့မှာ

- (၁) လက်လှမ်းမီမှုဆိုင်ရာ အကန့်အသတ် - လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် သုတေသနစာတမ်းများကို ရယူ အသုံးပြု

ရာတွင်အကန့်အသတ်ဖြစ်နေစေသည့်ပံ့ပိုးထောက်ပံ့မှုဆိုင်ရာ အခြေအနေများ၊

- (၂) **စွမ်းဆောင်နိုင်မှုဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်** - သုတေသန တွေ့ရှိချက်များကို မူဝါဒချမှတ်ရေး လုပ်ဆောင်ရာတွင် အသုံးပြုနိုင်ရန်အတွက် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ တွေ့ကြုံရသည့် ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်
- (၃) **ပါတီပိုင်းဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်** - မူဝါဒချမှတ် လုပ်ဆောင်ရာတွင် သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် အကန့်အသတ် ဖြစ်နေစေသော ပါတီခေါင်းဆောင်မှု အခြေအနေတို့ ဖြစ်သည်။

ထိုအချက်များသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အားထုတ်လုပ်ဆောင်ရာတွင် သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ထိထိရောက်ရောက် အသုံးပြုနိုင်ရေးအတွက် ကန့်သတ်တားဆီးနေပေသည်။ ■

အပိုင်း ၂

သုတေသနပုံစံနှင့် သီအိုရီမူဘောင်

သုတေသနပုံစံနှင့် နည်းစနစ်

ယခုစာတမ်းတွင် အသုံးပြုသော သုတေသနပုံစံမှာ အဓိကအားဖြင့် အရည်အသွေးပိုင်းဆိုင်ရာ လေ့လာမှု ဖြစ်ပါသည်။ လေ့လာမှုတွင် စာတမ်းများကို သုံးသပ်ခြင်းနှင့် သုတေသနအတွက် အရေးပါသူများကို အုပ်စုဖွဲ့ မေးမြန်းခြင်းဟူသော သုတေသနနည်းလမ်း နှစ်မျိုးကို အသုံးပြုထားပါသည်။ အချက်အလက်များကို ရှာဖွေရာတွင် အထက်ဖော်ပြပါ နည်းလမ်းများမှတစ်ဆင့် ပုံမှန်အားဖြင့် မရရှိနိုင်သော အချက်အလက်များကို ရယူနိုင်ရန် အသေးစိတ် ဆွေးနွေးမေးမြန်းခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

လေ့လာမှု၏ ပထမရည်မှန်းချက်မှာ ရှိနေသော သုတေသန စာတမ်းများသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်

ဆိုင်ရာ အဓိက ပြဿနာများကို လွှမ်းခြုံမှုရှိ မရှိ၊ မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်များ ပေးထားခြင်း ရှိ မရှိ လေ့လာရန် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကို အကဲဖြတ်ရန် စာရွက်စာတမ်းများကို လေ့လာသော သုတေသန တခုကို သေသေချာချာ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်း အဖွဲ့အစည်းများက ပြုစုခဲ့သော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ သုတေသန စာတမ်း ၇၂စောင် (ဇယား ၁ ကို ရှုပါ) ကို မြန်မာ့မဟာဗျူဟာနှင့် မူဝါဒ လေ့လာရေး အင်စတီကျုက လေ့လာသုံးသပ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုစာတမ်းများသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်သီအိုရီ မူဘောင်များအပေါ် အခြေခံ၍ လေ့လာသုံးသပ်ခဲ့ပါသည်။ လေ့လာသုံးသပ်မှုကို သုတေသနပြု လေ့လာသည့် ပြဿနာများနှင့် တူညီသော အကြံပြုချက်များဟူ၍ ခေါင်းစဉ်နှစ်ခု ခွဲခြားထားပါသည်။

ဇယား ၁ - တဆင့်ခံ အချက်အလက်အရင်းအမြစ်အတွက် သုတေသနစာတမ်းများအကျဉ်းချုပ် (၂၀၁၁-၂၀၁၉)

ဖော်ပြချက်	စာအုပ်စာတမ်း အရေအတွက်
ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုင်ရာ သုတေသနစာတမ်းများ	၅၃
ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ သုတေသနစာတမ်းများ	၁၉

ထို့နောက် ယခုစာတမ်း၏ ဒုတိယ ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်များ အခြေခိုင်အောင် ထူထောင်ခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော ကိစ္စများကို ဥပဒေပြုလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များက စိတ်ဝင်စားမှုရှိမရှိ လေ့လာရန် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ပြုလုပ်သော အင်တာဗျူးများမှ ရရှိသည့် အချက်အလက်များကို လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ယခုစာတမ်း၏ အချက်အလက်ကောက်ယူမှုကို ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို အဓိကထား၍ မေးမြန်းထားသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပြည်နယ်

နှင့် တိုင်းဒေသကြီးမှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ဒေသဆိုင်ရာကိစ္စများကို အဓိကဖြေရှင်းရသူများဖြစ်သည်ဟု စာတမ်းရှင်များက ယူဆသည်။ ထို့ကြောင့် သုတေသီများသည် ကရင်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတို့မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၁၁၂ ဦးတို့နှင့် အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးမှုများတွင် ရယူခဲ့သော အချက်အလက်များကို ရှေ့နောက် ညီညွတ်မှုရှိစေရန်၊ ပိုမိုသိရှိနိုင်ရန် အလို့ငှာ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်မှ ကိုယ်စားလှယ် သုံးဦး၊ ဒေသဆိုင်ရာ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ မီဒီယာနှင့် သုတေသနအဖွဲ့များမှ ပုဂ္ဂိုလ် ၁၀ ဦးကိုလည်း အသေးစိတ် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် စုစုပေါင်း သုတေသန နမူနာအရေအတွက်မှာ လွှတ်တော်မှ ၁၁၅ ဦးနှင့် အခြားပါဝင်သူများ ၁၀ ဦးတို့ဖြစ်ပါသည်။ အချက်အလက် ကောက်ယူခြင်းကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာမှ နိုဝင်ဘာအထိ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

ကွင်းဆင်းဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုမီ သုတေသီအဖွဲ့သည် သုတေသနဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဖြစ်သည့် သုတေသနပစောငြိများ၊ မေးခွန်းများ၊ သီအိုရီတောင်များ၊ သုတေသန ထိတွေ့ပြုလုပ်မည့် နမူနာအရေအတွက်၊ ပမာဏ၊ တည်နေရာများကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်သူအစုအဖွဲ့ဖြင့် ဦးဆောင်ဆွေးနွေးခြင်းများ (panel discussions)၊ အဓိကပုဂ္ဂိုလ်များဖြင့် အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်းများ (FGD) အတွက် ဆွေးနွေးမှုလမ်းညွှန်များ အပါအဝင် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ အစီအစဉ်ကို ပြုစုခြင်း၊ ကျင့်ဝတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အပြီးသတ်ပြီးနောက် သုတေသီအဖွဲ့သည်

အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ၏ စွမ်းဆောင်ရည် အားကောင်းလာစေရန် လုပ်ဆောင်ရာတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ရင်ဆိုင်နေရသောအခက်အခဲများကို...

အထောက်အပံ့များကို စီစဉ်ကြပါသည်။

ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် FGD နည်းလမ်းကို အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ကရင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ခုနစ်ဦး၊ ရခိုင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ရှစ်ဦး တို့က ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာ ၄ ရက်နှင့် အောက်တိုဘာ ၁ ရက်တို့တွင် ပါဝင်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးနှင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များတွင် အချက်အလက် စုဆောင်းရေး အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲများကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာ ၂၅ ရက်နှင့် ၂၆ ရက်များတွင် ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ အစီအစဉ်အရ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်အဖွဲ့ ဆွေးနွေးမှု (panel discussion) ဖြင့် စတင်ပြီး အဓိက အရေးပါသူများ အုပ်စုဆွေးနွေးမှု (FGD) များကို ဆက်လက်ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ၏ စွမ်းဆောင်ရည် အားကောင်းလာစေရန် လုပ်ဆောင်ရာတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ရင်ဆိုင်နေရသော အခက်အခဲများကို နားလည်နိုင်ရန်၊ ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ မူဝါဒများချမှတ်ရာတွင် ထိထိရောက်ရောက် လုပ်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ရရှိရန် လိုလားသော ကျွမ်းကျင်မှုများကို သိရှိနိုင်ရန်၊ သက်သေအထောက်အထား အခြေခံ၍ မူဝါဒများချမှတ်ရာတွင် ရရှိနိုင်သော အရင်းအမြစ်များသည် နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်းများက ပြုစုထုတ်ဝေထားသော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ သုတေသနများ၊ စာတမ်းများ စသည်တို့က အထောက်အကူဖြစ်မဖြစ် သုံးသပ်ရန်ဖြစ်သည်။ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ၏ Panel Discussion နှင့် FGD မှ ရရှိသော တွေ့ရှိချက်များကို အချက်အလက် စုစည်းခိုင်မာစေရန် အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။

စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၄၉ ဦး ပါဝင်ခဲ့ပြီး ယင်းတို့အနက် ရှစ်ဦးမှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်သည်။

မကွေးတိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၄၈ ဦး အနက် ရှစ်ဦးမှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်ပါသည်။ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး အလုပ်သမားရေးရာဝန်ကြီးနှင့် ချင်းတိုင်းရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီးတို့လည်း အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ ကျား၊ မ အချိုးအစားအရ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၁၁၂ ဦးအနက် ၁၇ ဦးသာ အမျိုးသမီးများ ဖြစ်ကြပါသည်။

ဇယား ၂ - ရွေးချယ်ထားသော နမူနာများ၏ အချက်အလက်များ (ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များ)

ပြည်နယ်(သို့မဟုတ်) တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ	ပြည်နယ် (သို့မဟုတ်) တိုင်းဒေသကြီး	ပါတီ ကိုယ်စားပြုမှု	လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် နေရာအရေအတွက်
ကရင်	ပြည်နယ်	NLD အများစု	၂၃
ရခိုင်	ပြည်နယ်	ANP အများစု	၄၇
စစ်ကိုင်း	တိုင်းဒေသကြီး	NLD အများစု	၁၀၀
မကွေး	တိုင်းဒေသကြီး	NLD အများစု	၆၈

ဇယား ၃ - လေ့လာခဲ့သော လွှတ်တော်များရှိ ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ စုစုပေါင်းနှင့် ကိုယ်စားပြုပါတီ အရေအတွက်အကျဉ်းချုပ်

ပြည်နယ် (သို့မဟုတ်) တိုင်းဒေသကြီး	ရွေးချယ်ထားသော လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်	ပါတီ	တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်	လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် စုစုပေါင်း
ကရင်	၅	NLD (၄) နှင့် USDP (၁)	၂	၇
ရခိုင်	၈	ANP (၆) နှင့် NLD (၂)	-	၈
စစ်ကိုင်း	၄၇	NLD (၄၄) နှင့် USDP (၃)	၁	၄၈
မကွေး	၄၂	NLD (၄၂)	၇	၄၉

လေ့လာမှု၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ

ဤစာတမ်းတွင် အဓိက အပိုင်းငါးပိုင်းပါဝင်ပါသည်။ ပထမပိုင်းတွင် သုတေသနမေးခွန်းများနှင့် သီအိုရီမူဘောင် အပါအဝင် စာတမ်း၏ နောက်ခံအကြောင်းအရာများကို ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။ ယခု ဒုတိယပိုင်းတွင် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံထူထောင်ရေး ရည်မှန်းချက် ရရှိရေးအတွက် လမ်းကြောင်းနှစ်သွယ်နောက်ခံအခြေအနေတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့်ဆက်စပ်သော သုတေသနပုံစံနှင့် သီအိုရီမူဘောင်များကို ဆွေးနွေးထားပါသည်။ တတိယပိုင်းတွင် ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီမှ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာအတွင်းတွင် ပြုစုရေးသားခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ သုတေသနစာတမ်း ၇၂ စောင်ပါ အကြောင်းအရာများအပေါ် သုံးသပ်ဆွေးနွေးထားပါသည်။ အဆိုပါစာတမ်းများရှိ တွေ့ရှိချက်များနှင့် အကြံပြုချက်များကို ယခုလေ့လာမှုတွင် အသုံးပြုထားသော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ မူဘောင်များကို အခြေခံကာ ယခုစာတမ်းတွင် သုံးသပ်ထားပါသည်။ စတုတ္ထပိုင်းတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အဆိုပါ စာတမ်း ၇၂ စောင်အကြား အဆက်အစပ်၊ ထိတွေ့မှုကိုလေ့လာကာ အကယ်၍ ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရာတွင် ယင်းစာတမ်းများ၏ အသုံးဝင်မှု၊ အသုံးချနိုင်မှုကို ဆွေးနွေးထားသည်။ ဤအပိုင်းတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ဆက်စပ်ပြီး နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်းများက ပံ့ပိုးပေးသော သုတေသနဗဟုသုတနှင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ လိုအပ်ချက်အကြား အတွေ့အဆက် လွှဲနေမှုကိုလည်း သုံးသပ်ထားသည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ပဉ္စမပိုင်းတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ အနေဖြင့် အဆိုပါ စာအုပ်စာတမ်းများကို အကြံပြုချက်များအဖြစ် ပိုမိုလက်ခံ အသုံးပြုလာလိုစေရန် လိုအပ်မည့် အချက်အလက်များ၊ အခြေအနေများကို ဖော်ပြထားသည်။

သီအိုရီမူဘောင်

၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ စတင်၍ အစိုးရနှစ်ရပ် ဆက်တိုက်၊ ပထမဦးစွာ ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ (USDP) နှင့် ဒုတိယအားဖြင့် အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) တို့သည် တနိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) နှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု တဖြည်းဖြည်းလျော့ချခြင်း စသည့် ချဉ်းကပ်ပုံနှစ်ခုပါဝင်သော ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံ ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို အစပြုခဲ့ကြသည်။ NCA မှ တဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းမှုများပြုလုပ်ခြင်းသည် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံ ထူထောင်ရန်အတွက် အစိုးရ၏ အဓိက ချဉ်းကပ်ပုံဖြစ်သည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး တဖြည်းဖြည်း ချဲ့ထွင်လာမှုကိုလည်း ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံထူထောင်ရန် ချဉ်းကပ်ပုံ နောက်တမျိုး အဖြစ် ရှုမြင်နိုင်သည်။ ယခုစာတမ်း၏ သီအိုရီဆိုင်ရာ မူဘောင်တွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ စာတမ်းသုံးသပ်ချက်များကို ထည့်သွင်းထားသည်။ ■

အပိုင်း ၃

ထုတ်ဝေထားသော စာအုပ်စာတမ်းများအား သုံးသပ်လေ့လာခြင်း

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုနှင့် တပြည်ထောင် အစိုးရစနစ်များဖြင့် သမိုင်းကြာရှည်ခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံသည် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံ ရည်မှန်းချက်သို့ ရောက်ရှိရေးအတွက် ခက်ခဲသောလမ်းကို ဆက်ရန် ရှိနေပါသေးသည်။ USDP နှင့် NLD အစိုးရများ၏ ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံ ထူထောင်ရေး ရည်မှန်းချက်ကို ပံ့ပိုးမှု၏ အစိတ်အပိုင်းတခုအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်းများသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ သုတေသနစာတမ်းများကို ပြုစုခဲ့ကာ အဓိကပြဿနာများကို ရှာဖွေခဲ့သည်။ ထို့နောက် အခက်အခဲများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် အကြံပြုချက်များကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ကြပါသည်။

ယခုအပိုင်းတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အထူးပြု၍ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ

နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်းများက ရေးသားခဲ့သော မူဝါဒဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊ အကြံပြုချက်များကို ဆွေးနွေး သုံးသပ်ထားပါသည်။ လေ့လာမှု၏ သုတေသနမေးခွန်းတစ်ခုဖြစ်သော **ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံ ထူထောင်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ စာတမ်းများတွင် အထူးအလေးထား ဖော်ပြသော အဓိက အကြောင်းအရာများနှင့် အကြံပြုချက်များမှာ အဘယ်တို့နည်းကို ဖြေဆိုနိုင်ရန်လည်း အားထုတ်ထားပါသည်။**

ယခုအပိုင်း၏ ပထမပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံ ထူထောင်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပြဿနာများ၊ အကြံပြုချက်များကို အထူးအလေးထား ဖော်ပြထားသည့် စာတမ်းများကို သုံးသပ်ထားပါသည်။

ဒုတိယအပိုင်းတွင် ဖက်ဒရယ်မှုများနှင့် ပတ်သက်သော ကိစ္စရပ်များနှင့် အကြံပြုချက်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ သုံးသပ်ထားကာ ယင်းတို့ကို မြေယာ၊ သဘာဝသယံဇာတ၊ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ အုပ်ချုပ်မှုနှင့် လုံခြုံရေးဟူ၍ အဓိကနယ်ပယ် လေးခုအဖြစ် ခွဲခြားထားသည်။

နိုင်ငံတော်ထူထောင်ရေးရည်မှန်းချက်အတွက် နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို အသုံးပြုခြင်း

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းကို ပုံစံမျိုးစုံ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ စီးပွားရေးညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့ (OECD) ၏ အဆိုအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုသည်မှာ ဗဟိုအစိုးရထံမှ ဒေသန္တရအဆင့်ရှိ အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာရှိသည့် ရွေးကောက်ခံအာဏာပိုင်များ (ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းအဆင့် အစိုးရများ၊ မြူနီစီပယ်အဖွဲ့အစည်းများ စသည်)ထံသို့ အာဏာ

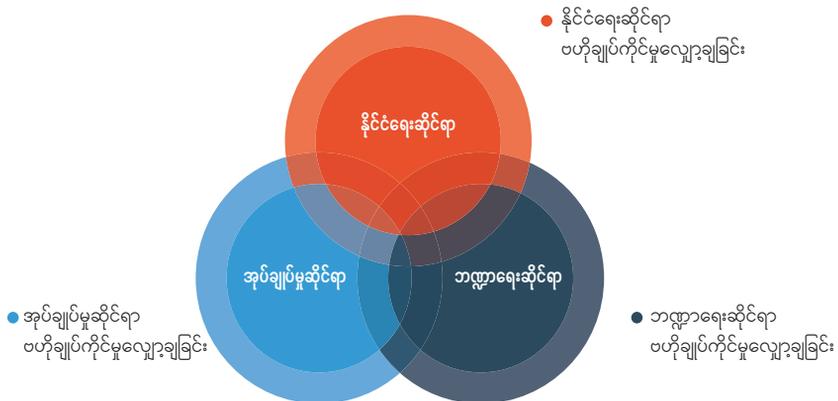
---

၁ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ စာတမ်းများ၏စာရင်းကို နောက်ဆက်တွဲ အပိုင်း ၂ နှင့် ၃ တွင် ရှုပါ။

နှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။^၂ ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရများအကြား အချိတ်အဆက်၊ ဆက်ဆံရေး ပိုမိုများပြားလာသည်နှင့်အမျှ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ဗျူဟာမြောက်အခန်းကဏ္ဍ ပိုမို ကျယ်ပြန့်လာပါသည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းတွင် နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဟူ၍ အပြန်အလှန် ချိတ်ဆက်နေသော ရှုထောင့် အစိတ်အပိုင်း သုံးခု ပါဝင်ပါသည်။ ယင်းတို့သည် တခုနှင့်တခု အပြန်အလှန် မှီခိုနေကြသောကြောင့် နိုင်ငံရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်း မရှိခဲ့လျှင် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းလည်း ရှိမည်မဟုတ်ပေ။ ထို့အပြင် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်း မရှိလျှင်လည်း နိုင်ငံရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးများသည် အဓိပ္ပာယ်မရှိပေ။

ပုံ ၁ - နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ရှုထောင့်အစိတ်အပိုင်းများ

၂ စီးပွားရေး ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့ ၂၀၁၉။

နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းတွင် အဆုံးအဖြတ်ပြုနိုင်သော အာဏာနှင့် တာဝန်ခံမှုများကို အောက်ပိုင်းအဆင့်များသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်း ပါဝင်သည်။ ၎င်းတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာလွှဲပေးခြင်း (devolution) ၏ ပုံစံအချို့လည်းပါဝင်သည်။ ကိုယ်ပိုင် စီမံအုပ်ချုပ်ပိုင်ခွင့် သိသိသာသာ ရရှိထားသော ဒေသန္တရအစိုးရများထံသို့ တာဝန်ဝတ္တရားများ လွှဲပေးခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။ ဒေသန္တရ အစိုးရများသည် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသည့် လုပ်ငန်းစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ရွေးကောက်ပွဲ သို့မဟုတ် အခြားနည်းများဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများထံသို့ တာဝန်ခံသည်။^၃

အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းသည် အစိုးရ သို့မဟုတ် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်း အတွင်းရှိ အဆင့်မျိုးစုံအကြား စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဖြန့်ဝေပေးထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ၎င်းတွင် အောက်ခြေအဆင့်ရှိ အရာရှိများကို အာဏာနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် ပိုမိုပေးထားသော်လည်း ဗဟိုမှ ၎င်းတို့၏ အကြီးအကဲများကို ဆက်လက်တာဝန်ခံရသော အာဏာစုစည်းမှုကို ဖြေလျှော့ခြင်း (Deconcentration) ၏ပုံစံ အသင့်အတင့် ပါဝင်နိုင်သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရာတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများသို့ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ လွှဲပေးခြင်း (devolution) နှင့်အတူ တွဲစပ်ထားနိုင်သကဲ့သို့ ပြင်ပအဖွဲ့အစည်းများသို့ လုပ်ငန်းတာဝန်များ ကိုယ်စားလှယ်အုပ်ခြင်းနှင့်လည်း တွဲစပ်ထားနိုင်သည်။

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းတွင် အသုံးစရိတ် တာဝန်ဝတ္တရားများကို ပေးအပ်ထားပုံနှင့် သက်ဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များ ပေးအပ်ထားပုံတို့ကို ဖော်ပြထားသည်။ အရင်းအမြစ်များ ပေးအပ်ရာတွင် ဗဟိုရှိ ရန်ပုံငွေများအပေါ် ထိန်းချုပ်မှု၌ တနေရာတည်း စုစည်းနေမှုကို ဖြေလျှော့ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ဒေသန္တရအစိုးရထံသို့ ဒေသန္တရ အခွန်

၃ Coleman နှင့် Lawson-Remer ၂၀၁၃။

ကောက်ခံခွင့်၊ ဗဟို-ဒေသန္တရ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ငွေများနှင့် ဖြစ်နိုင်
လျှင် ဒေသန္တရအဆင့်အစိုးရသည် ချေးငွေရယူပိုင်ခွင့်တို့ဖြင့် ပံ့ပိုးလျက်
ပိုမိုပြည့်စုံလွှမ်းခြုံသည့် စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးဆိုင်ရာ၊ ရသုံးမှန်းခြေ ငွေ
စာရင်းရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ စနစ်တခုကို လုပ်ပိုင်ခွင့် လွှဲပြောင်းပေးခြင်း
တို့ဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းသည် အာဏာရှင်အစိုးရများ လက်
တွင် ဗဟိုလုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာများ အန္တရာယ်ကြီးစွာ စုစည်းနေခြင်းကို
တားဆီးပေးရုံသာမက ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေးကို ပြည်သူများနှင့် ပိုမို
နီးစပ်စေခြင်းဖြင့်လည်း အောက်ခြေ ပြည်သူများထံသို့ တာဝန်ခံမှုကို
ပိုမိုကောင်းမွန်စေသည်။^၄ ၎င်းစနစ်တွင် ပြည်သူများစွာသည် ရသုံး
မှန်းခြေ ငွေစာရင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ကြည့်ရှု သိမြင်
နိုင်ခြင်းဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကိုလည်း တိုးတက်
စေသည်။ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် ပြည်နယ်
သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်နှင့် ဒေသန္တရအဆင့်များတွင် ပြိုင်ဆိုင်
မှုကိုလည်း အားပေးသည်။^၅ တဖက်စာမျက်နှာပါ **ဇယား ၄** တွင် နိုင်ငံ
ရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းတို့
အတွက် အရေးပါသည့် အစိတ်အပိုင်းများကို ဖော်ပြထားသည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရများ၏ ဗဟို
ချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးအခြေအနေသည် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် အထွေထွေ
ရွေးကောက်ပွဲ မတိုင်မီကာလနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် တိုးတက်လာခဲ့သည်။
ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တခုချင်းစီတွင် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရ
အဖွဲ့များ၊ လွှတ်တော်များနှင့် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့များ ထူထောင်ခဲ့ကြ
ကာ ကိုယ်ပိုင် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းနှင့် အသုံးစရိတ်များ ရှိလာ
ခဲ့ကြသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးများအနေဖြင့် ပြည်
ထောင်စုမှ သီးခြားခွင့်ပြုငွေများ ပထမဦးဆုံးအကြိမ် ရရှိခဲ့သည့်
၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ် ဘဏ္ဍာနှစ်မှစ၍ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသ

၄ Coleman နှင့် Lawson-Remer ၂၀၁၃။
၅ Coleman နှင့် Lawson-Remer ၂၀၁၃။

ဇယား ၄ - နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း^၆

နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း	အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း	ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း
• ရွေးကောက်ခံ အာဏာပိုင် များ (လွှတ်တော်များနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့အစည်း များ)	• (သီးသန့် နှင့် မျှဝေထား သော) တာဝန်ဝတ္တရားများ	• ကိုယ်ပိုင် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေ စာရင်းနှင့် ငွေစာရင်းစနစ်
• အဆုံးအဖြတ်ပြုရန်နှင့် ဥပ ဒေ၊ အမိန့်များကို လိုက်နာ လုပ်ဆောင်စေရန် ကြပ်မတ် နိုင်သည့် အာဏာများ	• လုပ်ငန်းတာဝန်များ (ကွပ် ကဲခြင်း၊ လည်ပတ် လုပ် ဆောင်ခြင်း၊ ဘဏ္ဍာပုံပိုး ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်း)	• အသုံးစရိတ် (သုံးစွဲနိုင်ခွင့် အာဏာ)
• ပြည်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု	• သက်ဆိုင်ရာမှ ခန့်အပ်ထား သော ဝန်ထမ်းများ	• (လုံလောက်ပြည့်စုံသော) ဝင်ငွေ
• တာဝန်ခံမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင် သာမှု	• ပိုင်ဆိုင်မှုများ	• ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ

ကြီး အစိုးရများ၏ အသုံးစရိတ်သည် သိသိသာသာ မြင့်မားလာခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ အသုံးစရိတ်များသည် စတင်ခဲ့ချိန်နှင့်ယှဉ်လျှင် ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် မြန်မာငွေ ၈၆၄,၁၂၂ သန်းမှ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာနှစ် တွင် မြန်မာငွေ ၂,၄၇၄,၉၄၂ သန်းသို့ ရောက်သည် အထိ သုံးဆနီးပါး မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ စုစုပေါင်း အစိုးရသုံးငွေ၏ ဝေစုအရဆိုလျှင် ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ၆ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာနှစ် တွင် ၁၂ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးသို့ တိုးတက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။^၇ သို့သော် လည်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု မြင့်မားသည့် တပြည်ထောင်စနစ်မှလာခဲ့သည် ဖြစ်ရာ အထက်တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး၏ အစိတ်အပိုင်းသုံးခုနှင့် ပြည့်စုံစေရေးအတွက် စိန်ခေါ်မှုများစွာ ကျန်ရှိ

၆ စီးပွားရေးညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့ OECD (၂၀၁၉)။
၇ Batcheler ၂၀၁၈။

နေပေသေးသည်။ အဆိုပါ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများသည် အသစ်များ၊ မကြားဖူးသော အရာများလည်း မဟုတ်ပေ။ အမှန်တကယ်အားဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းဆိုင်ရာ သုတေသနစာတမ်းများကို လေ့လာရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများက ပြုစုထုတ်ဝေထားသော စာတမ်းများ၌ စိန်ခေါ်မှုများကို တွေ့ရှိမှတ်သားပြီးဖြစ်ကာ မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်များ ပေးထားပြီးဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းဆိုင်ရာ စာတမ်းများအပေါ် သုံးသပ်ချက်ကို နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးဟူသည့် အပြန်အလှန် ဆက်စပ်နေသည့် အစိတ်အပိုင်း သုံးခုအနေဖြင့် အောက်တွင် ဆက်လက်ဆွေးနွေးသွားမည် ဖြစ်သည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုင်ရာ အဓိကပြဿနာများနှင့် အကြံပြုချက်များ

၂၀၁၃ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း ထုတ်ဝေခဲ့သော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးဆိုင်ရာ စာတမ်း ၅၃ စောင်တွင် စာမျက်နှာ ၂၄တွင် ဖော်ပြထားသော ပြဿနာများကို ထောက်ပြထားပါသည်။

**ဗဟိုမှ
ချုပ်ကိုင်ထားသော
ရာထူးခန့်အပ်မှု
လုပ်ငန်းစဉ်သည်
ပြည်ထောင်စုအစိုးရ
အာဏာရပါတီ၏
လွှမ်းမိုးမှုကို
ပိုမိုအားကောင်းစေသည်...**

ဇယား ၅ - ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအတွက် ကိစ္စရပ်များ အနှစ်ချုပ်

(မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့်ပတ်သက်သော စာတမ်းများ၏ အသေးစိတ်စာရင်းကို နောက်ဆက်တွဲ ၂ တွင် ရှုပါ)

နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအတွက် ကိစ္စရပ်များ

- အချို့သော အာဏာပိုင်များအား လွတ်လပ်စွာ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားခြင်း မဟုတ်ပေ။
- ဝန်ကြီးချုပ်အား လွတ်လပ်စွာ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားခြင်းမဟုတ်ဘဲ ၎င်းအား ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနက်မှ သမ္မတက ရွေးချယ်ခန့်အပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။
- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဝန်ကြီးများနှင့် တရားသူကြီးချုပ်အား ဝန်ကြီးချုပ်မှ ရွေးချယ်ပြီး သမ္မတ၏ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ခန့်အပ်ရသည်။
- မြို့နယ်အဆင့်အာဏာပိုင်များသည် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားခြင်းမဟုတ်ဘဲ အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိကြသည်။
- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဝန်ကြီးများသည် လုပ်ပိုင်ခွင့် အကန့်အသတ်နှင့်သာ ရှိသောကြောင့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များအပေါ် ၎င်းတို့၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုသည် အကန့်အသတ်နှင့်သာ ရှိသည်။
- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများနှင့် လွှတ်တော်များတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရေးနှင့် ဖော်ဆောင်ရေးအာဏာများ မလုံလောက်ပေ။
- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများတွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်မှ ဥပဒေများပြဋ္ဌာန်းပြီး ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ ဝင်ငွေများ ကောက်ခံသည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှုများအတွက် လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် ကြီးကြပ်ခြင်းတို့အတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့် အနည်းငယ်မျှသာ ရှိပါသည်။
- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဝန်ကြီးချုပ်များနှင့် ဝန်ကြီးများအကြားတွင် တာဝန်ခံမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အလုံအလောက် မရှိပေ။

အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းအတွက် ကိစ္စရပ်များ

- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရနှစ်ရပ်စလုံးအတွက် သီးခြားတာဝန်များစာရင်းပြုစုဖော်ပြထားသော်လည်း ၎င်းတို့၏တာဝန်များမှာ ရေရာမှုမရှိဘဲ အစိုးရများသည် အလုံအလောက် လည်ပတ်မှုမရှိပေ။
- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဦးစီးဌာနများနှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဦးစီးဌာနများ၏ အခန်းကဏ္ဍများ၊ တာဝန်တို့နှင့်ပတ်သက်၍ ရှုပ်ထွေးမှုများရှိနေပါသည်။
- ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဆင့် ဝန်ကြီးဌာနများ တည်ထောင်ရေးအတွက် ဖွဲ့စည်းပုံတခုကို ဖော်ပြထားသော်လည်း တည်ထောင်ထားခြင်းမရှိပါ။

- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်နှင့် ဒေသန္တရအဆင့် အစိုးရဝန်ထမ်းများတွင် အရင်းအမြစ်နှင့် စွမ်းရည် အနည်းငယ်မျှသာ ရှိကြသည်။
- ဗွဲ့ဖြိုးရေးဝန်ကြီးမှလွဲ၍ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဝန်ကြီးများတွင် ကိုယ်ပိုင် ဝန်ကြီးဌာနများ သို့မဟုတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများမရှိသောကြောင့် ၎င်းတို့၏ တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ရန် အခွင့်အာဏာ၊ အရင်းအမြစ်နှင့် စွမ်းရည်များမရှိကြပေ။
- ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များနှင့် ဝင်ငွေစီးဆင်းလည်ပတ်မှု အကန့်အသတ်များသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ရှိ ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ဦးစီးဌာနများ၏ စွမ်းရည်များကို အကန့်အသတ်ဖြစ်စေပါသည်။
- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များတွင် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာနှင့် တုံ့ပြန်မှုဆိုင်ရာစွမ်းရည်များ အနည်းငယ်မျှသာရှိပါသည်။

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းအတွက် ကိစ္စရပ်များ

- ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများအား အပြည့်အဝ အာဏာလွှဲပြောင်းထားမှု မရှိပေ။
- ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် ခွဲဝေပေးအပ်သည့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းသည် သေးငယ်ပြီး ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ခွဲဝေမှု စံချိန်စံနှုန်းများတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိပေ။
- ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များအား ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့် အရာရှိများမှ ပြုလုပ်သည်။
- လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များတွင် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များအား အောက်ခြေ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းများထံ လွှဲပြောင်းပေးနိုင်သည့် အခွင့်အာဏာ မရှိပေ။
- ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မူဘောင်အား ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် ချမှတ်သောကြောင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရများ၏ အသုံးစရိတ်များအား အကန့်အသတ်ဖြစ်စေပြီး နှစ်စဉ် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း အစီအစဉ်များအား ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်နှင့် စီမံကိန်းကော်မရှင်တို့က ပြန်လည်သုံးသပ်သည်။
- အစိုးရမှ ရရှိသည့်ဝင်ငွေသည် မလုံလောက်ပေ။
- ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း အမျိုးအစားခွဲခြားမှု စနစ်သည် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ဘက်စုံ လွှမ်းမိုးပါဝင်မှု၊ ညီညွတ်မှုနှင့် ဌာနတွင်း တသမတ်တည်းရှိမှုတို့ဟူသည့် အဓိကအခြေခံမှုများကို အပြည့်အဝလိုက်နာခြင်း မရှိပေ။
- ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများမှ ကောက်ခံရရှိသည့် အခွန်ဝင်ငွေသည် အလွန်နည်းပါးသဖြင့် နှမ်းပါးသည့် တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များ အများစုတို့သည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရထံမှ ဝင်ငွေ လွှဲပြောင်းပေးအပ်မှုများပေါ်တွင် မှီခိုအားထားရသည်။
- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများတွင် အခွန်မူဝါဒချမှတ်ရန်နှင့် အခွန် စီမံခန့်ခွဲမှုကိုစီမံရန် အာဏာနှင့် စွမ်းရည်အကန့်အသတ် ရှိပါသည်။

- ဖြည့်စွက်လျာထားသော ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများနှင့်ပတ်သက်သည့် စည်းမျဉ်းများ အလုံအလောက်မရှိဘဲ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများအပေါ် စာရင်းစစ်ဆေးမှု အကန့်အသတ်ရှိနေပြီး ၎င်းတို့ ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများအတွင်းရှိ ဝင်ငွေများနှင့် အသုံးစရိတ်များအတွက် မှတ်တမ်း အနည်းငယ်မျှသာရှိပါသည်။
- မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်စီမံအုပ်ချုပ်မှုသည် အစိတ်အပိုင်းများ ကွဲပြားနေပြီး စွမ်းရည်များ လစ်ဟာနေသည်။
- ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်မရှိခြင်းသည် အများပြည်သူနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းများကို နည်းပါးစေပါသည်။

နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းအတွက် အဓိကပြဿနာများ

အာဏာပိုင်များသည်

လွတ်လပ်စွာ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံထားရသူများမဟုတ်

၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရများအတွက် ဖွဲ့စည်းပုံအသစ်ကို ဖန်တီးပေးခဲ့သည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရများသည် အခြေခံဥပဒေအရ တန်းတူညီမျှမှုရှိကာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ရွေးကောက် တင်မြှောက်ထားသော လွှတ်တော်တရပ်၊ ဝန်ကြီးချုပ်တဦးက ဦးဆောင်ကာ ဝန်ကြီးအဖွဲ့ပါဝင်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့နှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် သီးခြားဖြစ်သော ကိုယ်ပိုင်ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းအရ ခွင့်ပြုငွေတို့ရှိသည်။ တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုများ ရှိသော်လည်း ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးသို့ နိုင်ငံရေးအရ ကိုယ်ပိုင်စီမံလုပ်ပိုင်ခွင့် ပိုမို လွှဲအပ်ပေးနိုင်ရေးအတွက် သိသာထင်ရှားသော စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုမှာ ဝန်ကြီးချုပ်များကို ဗဟိုမှ ခန့်အပ်ထားရှိမှုဖြစ်သည်။

အကျိုးဆက်အားဖြင့် ဝန်ကြီးချုပ်များသည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်

နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များထက် သမ္မတထံသို့ တာဝန်ခံမှု ပိုမိုသည်။^၁ ဗဟိုမှ ချုပ်ကိုင်ရာထူးခန့်အပ်မှုနှင့် ဗဟိုသို့ တာဝန်ခံမှုများကြောင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ အလုပ်ဖြစ်သည့် မူဘောင်ချမှတ်ခြင်း၊ ဦးစားပေးသတ်မှတ်ခြင်းများတွင် ဦးဆောင်အခန်းကဏ္ဍကို ရယူထားသည်။

ထို့အပြင် ဗဟိုမှချုပ်ကိုင်ထားသော ရာထူးခန့်အပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်သည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ အာဏာရပါတီ၏ လွှမ်းမိုးမှုကို ပိုမိုအားကောင်းစေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် NLD လက်ထက်တွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်း ဒေသကြီး ၁၄ ခုလုံး၏ ဝန်ကြီးချုပ်များသည် NLD ပါတီဝင်များ ဖြစ်ကြသည်။ အများစုသည် ပါတီ၏ အကြီးတန်းခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်ကြသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့တွင် NLD သည် ပြည်နယ် လွှတ်တော်အတွက် အများစုအနိုင်ရခြင်း မရှိသော်လည်း (သမ္မတ၏ ခန့်အပ်မှုဖြင့်) ဝန်ကြီးချုပ်များမှာမူ NLD ပါတီမှ ဖြစ်သည်။

လေ့လာမှုအတွက် စိစစ်လေ့လာခဲ့သော စာတမ်းများအရ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးများအား ဝန်ကြီးချုပ်မှ ခန့်အပ်ပြီး အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် သီးခြားရန်ပုံငွေ သို့မဟုတ် ဝန်ကြီး အရေအတွက်ဟူ၍ မရှိပေ။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအတွင်း တပ်မတော်အတွက် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် အခန်းကဏ္ဍသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများထံသို့ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးအပေါ် ကန့်သတ်မှု ဖြစ်စေသည်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် နှစ်ရပ်စလုံးရှိ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းအား တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က ခန့်အပ်ပြီး လုံခြုံရေးနှင့် နယ်စပ်ရေးရာအတွက် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဝန်ကြီးများသည်လည်း တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က ရွေးချယ်သည့် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေဆဲ တပ်မတော်အရာရှိများသာ ဖြစ်ကြသည်။

ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ရေးအတွက် အာဏာနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် အကန့်အသတ်ရှိ

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တွင် ဝန်ကြီးချုပ် များသည် ဝန်ကြီးများ၏ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများကို သတ်မှတ်ခြင်းဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း အရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုမှ ပါဝင်သည်။ ပြည်ထောင်စု ကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ အစိုးရလက်ထက်တွင် ဝန်ကြီးချုပ်သည် အစိုးရကို ထိန်းချုပ်ပြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် များ (MP များ) တွင် အာဏာနှင့်စွမ်းရည် အနည်းငယ်မျှသာ ရှိခဲ့သည်။^၆ အစိုးရ တဖွဲ့လုံးအပေါ် ဝန်ကြီးချုပ်၏ သြဇာလွှမ်းမိုးမှုသည် NLD အစိုးရ လက်ထက်တွင်လည်း ဆက်လက်ရှိနေခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်၏ ခွင့်ပြုချက်မရှိပါက ဝန်ကြီးများသည် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရေး လုပ်ပိုင်ခွင့် အနည်းငယ်သာ ရရှိကြသည်။ အချို့သော အခြေအနေများတွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အကြီးအကဲများသည် ဝန်ကြီးချုပ်ထံမှ တိုက်ရိုက် ညွှန်ကြားချက်များကို လိုက်နာရသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနက် ဝန်ကြီးများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် အာဏာများသည် သိသိသာသာ ကွဲပြားခြားနားကြသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအများစုတွင်ဝန်ကြီး ခြောက်ဦးမှ ၁၀ ဦး ခန့်အထိ ပါဝင်ကြသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများသည် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ဇယား ၂ တွင် ဖော်ပြထားသည့် ကိစ္စရပ်များအပေါ် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိကြသည် (တဖက်စာမျက်နှာတွင် ဖော်ပြထားသည့် ဇယား ၆ ကို ကြည့်ရှုပါ)။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား ၂ တွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဝန်ကြီးချုပ်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အာဏာအောက်ရှိ ဌာနများကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရမည့် တာဝန်များကို အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပါသည်။ မည်သို့ပင် ဆိုစေကာမူ ဝန်ကြီးများတွင် ဝန်ကြီးဌာနများ မရှိကြသဖြင့် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍများမှာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ချိန်ညှိထားသည့် ဌာနများ၏

လှုပ်ရှားမှုများကို ကြီးကြပ်ရန်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝန်ကြီးများ၏
ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုသည် ၎င်းတို့၏ ဝန်ကြီးဌာနအတွင်းရှိ ဌာနများ၏
အဆင့်မြင့်အရာရှိများနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေး ပတ်သက်ဆက်သွယ်မှုများနှင့်
၎င်းတို့၏ ကျွမ်းကျင်မှုအဆင့်များပေါ်တွင် မူတည်၍ အမျိုးမျိုး ကွဲပြား
နိုင်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးချုပ်များနှင့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး
ဌာနများ၏ အာဏာများသည်လည်း ဝန်ကြီးများ၏ အာဏာနှင့် ဩဇာ
လွှမ်းမိုးမှုတို့အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိပါသည်။

ဇယား ၆ - ၂၀၀၈ ခုစည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား ၂ မှ ဥပဒေပြုရေးတာဝန် စာရင်း

- ၁။ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်စီမံကိန်းကဏ္ဍ
(ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများအပါအဝင်)
- ၂။ စီးပွားရေးကဏ္ဍ
- ၃။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးကဏ္ဍ
- ၄။ စွမ်းအင်၊ လျှပ်စစ်၊ သတ္တုနှင့် သစ်တောကဏ္ဍ
- ၅။ စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍ
- ၆။ ပို့ဆောင်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ
- ၇။ လူမှုရေးကဏ္ဍ
(ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအတွင်း လူမှုဖူလုံရေးလုပ်ငန်းများ အပါအဝင်)
- ၈။ စီမံခန့်ခွဲရေးကဏ္ဍ

ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ မူဝါဒများသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်း
ဒေသကြီး အစိုးရများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများအပေါ် ကြီးမားသည့်
ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုရှိပါသည်။ NLD အစိုးရလက်ထက်တွင် ပြည်နယ် သို့မ
ဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အခန်းကဏ္ဍများအား သမ္မတ
အမိန့်ထုတ်ပြန်ချက် ၁/၂၀၁၈ နှင့်အညီ သတ်မှတ်ထားသည်။ ၎င်း
ထုတ်ပြန်ချက်တွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ
အနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ မူဝါဒများနှင့်အညီ လုပ်ငန်းဆောင်

ရွက်ရန် ညွှန်ကြားထားသည်။^{၁၀} ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် ဝန်ကြီးချုပ်များနှင့် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များသည် NLD ၏ ရွေးကောက်ပွဲ ကြေညာစာတမ်းနှင့် စီးပွားရေးမူဝါဒ ၁၂ ချက်တို့တွင် ဖော်ပြထားသည့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပါတီ၏ ရည်ရွယ်ချက်၊ ရည်မှန်းချက်များနှင့်အညီ ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်သည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အခန်းကဏ္ဍများနှင့် တာဝန်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မဲဆန္ဒနယ်များအား ကိုယ်စားပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးကို ကြီးကြပ်ရေးနှင့် ဥပဒေပြုရေး ဟူ၍ အဓိက တရားဝင် တာဝန်သုံးခုတို့ ရှိကြသည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များတွင် ဆင်တူသည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များ ရှိကြသော်လည်း ၎င်းတို့၏လှုပ်ရှားမှုများသည် မတူညီသည့် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများ၊ အရွယ်အစားများ၊ စွမ်းဆောင်ရည်များနှင့် အစိုးရ၊ ဝန်ကြီးချုပ်၊ အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများနှင့် ဆက်ဆံရေးများအပေါ်မူတည်၍ အမျိုးမျိုး ကွဲပြားနိုင်သည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ စာတမ်းတစောင်အရ အချို့သော ကိုယ်စားလှယ်များက ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုချင်းစီ၏ လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များ၏ အခန်းကဏ္ဍကို ထိခိုက်စေသည့် ဗဟိုမှချုပ်ကိုင်ထားသော နိုင်ငံရေး ယဉ်ကျေးမှုကြောင့် ကြီးကြပ်ရေးတာဝန် အနည်းငယ်မျှသာ ရှိသည်ဟု ဆိုကြသည်။^{၁၁} ဝန်ကြီးချုပ်သည် ပါတီအတွင်း အလွန်မြင့်မားသည့် ရာထူးတစ်ခုရှိသဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအပေါ် သြဇာလွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်း မရှိပေ။^{၁၂}

---

၁၀ သမ္မတရုံး ၂၀၁၈။
၁၁ Batcheler ၂၀၁၈။
၁၂ Tinzar Htun နှင့် Raynaud ၂၀၁၈။

တာဝန်ခံမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မလုံလောက်ခြင်း

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးအတွက် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းကို ခွင့်ပြုရန် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးထံ တာဝန်များပေးအပ်ခြင်းဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များကို တည်ထောင်ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တွင် ဆောင်ရွက်နေကြသည့် လွှတ်တော်များနှင့် အစိုးရဌာနများ အကြား ရှင်းလင်းသည့် အခန်းကဏ္ဍ သို့မဟုတ် တာဝန်များဟူ၍ မရှိပေ။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ဝန်ကြီးချုပ်များသည် သမ္မတ တာဝန်ခံရဆဲဖြစ်သော်လည်း သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များသို့ တာဝန်မခံပါ။

အမျိုးသားအဆင့် အညွှန်းကိန်းများအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိုးရ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ပိုမိုတိုးတက် ကောင်းမွန်စေရေးအတွက် လုပ်ဆောင်ရန် များစွာရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။^{၁၃} ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခြင်း၏ သာဓကတရပ် ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ကြီးမားသော အခြေခံအဆောက်အအုံ စီမံကိန်းများအတွက် ရန်ပုံငွေ ပေးအပ်ခြင်းနှင့် စီစဉ်ခြင်းတို့အတွက် တာဝန်ယူပြီး ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် အခြေခံအဆောက်အအုံ ပြုပြင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် အသေးစား ဒေသအဆင့် ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် တာဝန်ယူရသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများနှင့်တကွ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်တို့သည် အမျိုးမျိုးကွဲပြားနိုင်သောကြောင့် အချို့သော ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များသည် လှုပ်ရှားမှုမရှိဘဲ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ သြဇာလွှမ်းမိုးပါသည်။^{၁၄}

၁၃ Malesky နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ ၂၀၁၉။
၁၄ Nixon နှင့် Joeline ၂၀၁၄။

ဤသို့ဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ရှိ အပြန် အလှန် ထိန်းကျောင်းမှုစွမ်းရည်သည် ဖွံ့ဖြိုးမှုနိမ့်ကျနေဆဲ ဖြစ်သည်။

ဇယား ၇ - ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအတွက် အကြံပြုချက်များ အနှစ်ချုပ်

(မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့် စာတမ်းများကို အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည့် စာရင်းအတွက် နောက်ဆက်တွဲ ၂ ကို ရှုပါ)

နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအတွက် အကြံပြုချက်များ

- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကို ခိုင်မာအားကောင်းအောင် ပြုလုပ်ပါ။
- GAD ဝန်ထမ်းများအား ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများထံသို့ ပြန်လည် ခန့်အပ်ပြီး ၎င်းတို့အတွက် ရှင်းလင်းသည့်တာဝန်များ သတ်မှတ်ပေးအပ်ပါ။
- ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ဇယား ၂ ကို ပြင်ဆင်ပါ။
- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများတွင် သဘာဝသယံဇာတများကို စီမံခန့်ခွဲ ရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးမူဝါဒများကို ပုံစံရေးဆွဲရန် အခွင့်အာဏာ ရှိသင့် သည်။

အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအတွက် အကြံပြုချက်များ

- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် လူသားအရင်းအမြစ် များကို တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ပြုလုပ်ပါ။
- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဦးစီးဌာနများ၏ အခန်းကဏ္ဍများကို ပိုမိုရှင်း လင်းအောင် ပြုလုပ်ပါ။
- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ၏ အခန်းကဏ္ဍဆိုင်ရာ နယ်ပယ်ကို ကျယ် ပြန့်အောင် ပြုလုပ်ပါ။
- ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများအတွင်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ကို တိုးမြှင့် ပါ။

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအတွက် အကြံပြုချက်များ

- အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း၊ ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း ရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များနှင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ အသုံးစရိတ် စီမံခန့်ခွဲမှုတို့ကို ခိုင်မာအားကောင်း အောင်ပြုလုပ်ပါ။
- ကဏ္ဍများအကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်ပါ။

- ပိုမိုများပြားသည့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းရေးဆွဲခြင်း ပညာတတ်မြောက်မှုနှင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ အသိပညာတို့မှတစ်ဆင့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ရေးဆွဲရာတွင် နိုင်ငံသားများပါဝင်မှုကို အားပေးပါ။
- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များတွင် အထူးဖွဲ့စည်းထားသော ပြည်သူ့ငွေစာရင်းနှင့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ကော်မတီများသည် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း အဆိုပြုမှုများအတွက် အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍတစ်ခုတွင် ပါဝင်သင့်သည်။ ထို့အပြင် ဝင်ငွေများနှင့် အသုံးစရိတ်များကို ကြိုတင် ခန့်မှန်းတွက်ချက်ကာ စာရင်းစစ်အစီရင်ခံစာများကို စစ်ဆေးသင့်ပါသည်။
- ပွင့်လင်းမြင်သာပြီး စည်းမျဉ်းများကို အခြေခံထားသော အစိုးရများအကြား ဘဏ္ဍာရေးစနစ်တစ်ခု ဖော်ဆောင်ပါ။
- ဘက်စုံလွှမ်းခြုံသည့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ၊ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ဝယ်ယူမှုဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းပါ။
- နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီစေရန်အတွက် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဆိုင်ရာ အမျိုးအစား ခွဲခြားသတ်မှတ်မှုစနစ်ကို တိုးတက်အောင်ပြုလုပ်ပါ။
- ဝင်ငွေ မညီမျှမှုများနှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုတို့ကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအကြား ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းခွဲဝေမှု ဟန်ချက်ညီမှုရှိစေရန် စည်းမျဉ်းအခြေပြု ဝင်ငွေခွဲဝေမှုစနစ်တစ်ခုကို ရေးဆွဲပါ။
- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ဝင်ငွေများ ကိုယ်ပိုင်ဖော်ဆောင်နိုင်စွမ်းကို ခိုင်မာအားကောင်းအောင် ပြုလုပ်ပါ။
- အရင်းအမြစ်ဝင်ငွေခွဲဝေရေးအတွက် ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရန်နှင့် ကြီးကြပ်ရေးစနစ်များကို အားပေးမြှင့်တင်ပါ။

နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းအတွက် အဓိက အကြံပြုချက်များ

ဖက်ဒရယ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကို ခိုင်မာအားကောင်းအောင် ပြုလုပ်ပါ။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကို ခိုင်မာအားကောင်းစေရေးသည် အလွန် အရေးကြီးပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးရေး အရင်းအမြစ်အဖွဲ့အစည်း (MDRI) နှင့် အာရှ ဖောင်ဒေးရှင်းတို့မှ ပူးပေါင်းထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် စာတမ်းတစောင် (၂၀၁၃ ခုနှစ်) အရ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကို ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် အတွက် အောက်ပါ အကြံပြုချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါ သည်။^{၁၅}

ပထမဆုံးအနေဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ် တော်များအား ဥပဒေပြုရေးနှင့် ကြီးကြပ်ရေး အခန်းကဏ္ဍများတွင် ပိုမိုထိရောက်စွာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် အထောက်အပံ့ ပေးရန် အရေးကြီးပါသည်။ အလှူရှင်များနှင့်တကွ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ တို့အနေဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စား လှယ်များအတွက် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး သင်တန်းပို့ချမှုများကို ပံ့ပိုး ကူညီသင့်ပါသည်။ ဒုတိယအချက်အနေဖြင့် သေးငယ်သည့် လွှတ် တော်များအတွက် အနည်းဆုံးရှိရမည့် လွှတ်တော်အရွယ်အစားတခု အား ပြန်လည်ထည့်သွင်း စဉ်းစားသင့်သည် သို့မဟုတ် ဝန်ကြီးများ ဖြစ်လာကြသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို အစားထိုး ပြန် လည်တင်မြှောက်ရန်အတွက် လမ်းညွှန်ချက်များ စတင် မိတ်ဆက်ရန် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။ တတိယအချက်အနေဖြင့် တိုက်ရိုက်ဖြစ် စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည့် ဝန်ကြီးချုပ် သည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ သြဇာလွှမ်းမိုးမှုအောက်မှ ကင်းလွတ်ရပါ မည်။ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် ရွေးချယ်စရာနည်းလမ်းတခုမှာ လက်ရှိ အခြေ အနေကို ပြင်ဆင်နိုင်ရန်နှင့် ဝန်ကြီးချုပ်အား လွှတ်တော်တရပ်ချင်းစီမှ တင်မြှောက်ရန် ခွင့်ပြုပြီး သမ္မတအား ဝီတိုအာဏာပေးအပ်ရန် ဖြစ်ပါ သည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေဖြင့် မိမိတို့ ကိုယ်ပိုင် သဘာဝ သယံဇာတများကို စီမံခန့်ခွဲရန်၊ ဥပဒေပြုရန်နှင့် ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေး ရည်ရွယ်ချက်အတွက် ဝင်ငွေမျှဝေခြင်းကို

၁၅ Nixon နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ ၂၀၁၄။

အကူအညီပေးရန် အာဏာရှိသင့်ပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် အခွန်များ ကောက်ခံခွင့်ရှိသင့်ပြီး ပြည်သူ့လူထုထံ တင်ပြခွင့် ရှိသင့်သည်။ ထို့အပြင် ၎င်းတို့အနေဖြင့် ပြည်နယ်၏ စီးပွားရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် သယံဇာတများ အသုံးပြု ရေးတို့အတွက် မူဝါဒများချမှတ်ရန် နိုင်ငံရေးအာဏာများ ထပ်မံရရှိရန် လိုအပ်ပြီး မြို့နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်မှုကို ခိုင်မာအားကောင်းအောင် ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် ဒေသတွင်း အသေးစားဝန်ဆောင်မှု ပေးအပ်ရေး၊ လက်မှုနှင့် အသေးစားလုပ်ငန်းများထံမှ ဝင်ငွေကောက်ခံရေးအတွက် တာဝန်များရှိကြသဖြင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ...

မြို့နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်မှုကို ခိုင်မာအားကောင်းအောင် ပြုလုပ်ပါ

မြို့နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးကို ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်းသည် အများပြည်သူ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်မှုစနစ်အတွင်း၊ အထူးသဖြင့် မြို့နယ်အဆင့်ရှိ ဒေသန္တရ လိုအပ်ချက်များအပေါ် မြို့နယ်အာဏာပိုင်များ၏ တုံ့ပြန်နိုင်မှုတို့ကို မြှင့်တင်ရန် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ရေရှည်တွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရစနစ်အတွက် တတိယအဆင့် ဒေသန္တရ အစိုးရ တရပ် ဖန်တီးရေးသည် အရေးကြီးပါသည်။ တတိယအဆင့် အစိုးရ တရပ် မရှိရခြင်းမှာ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အောက်ရှိ အစိုးရများကို ဖော်ပြထားခြင်း မရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ တနည်းအားဖြင့်ဆိုရသော် ခရိုင်နှင့် မြို့နယ် ဌာနများသည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ ဖွဲ့စည်းပုံများ၏ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်သည်။ အဆင့်သုံးရပ်ပါဝင်သော စနစ်သည် ခေါင်းဆောင်အဆင့် တွင် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များအား ထားရှိပြီး ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရများထံ တိုက်ရိုက် အစီရင်ခံတင်ပြနိုင်သည့်ပုံစံ ရှိနိုင်ပါသည်။

အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးအတွက် အဓိကပြဿနာများ

တာဝန်များ ရေရာမှုမရှိခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းများ လုံလောက်မှုမရှိခြင်း

အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးအောက်တွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရနှင့် ဝန်ကြီးဌာနများ၏ တာဝန်ခံမှုဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံအမျိုးအစား သုံးမျိုးရှိပါသည်။ ပထမဆုံးအနေဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရများအတွက် တခုတည်းသော တာဝန်ခံမှုသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများမှ အပြည့်အဝ ရန်ပုံငွေပံ့ပိုးထားပြီး၊ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးထံသို့သာ အစီရင်ခံတင်ပြသော ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ဇယား ၂ တွင် တာဝန်များ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဌာနများအတွက် ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့ (DAO) သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး စည်ပင်သာယာရေးဝန်ကြီးထံ အစီရင်ခံတင်ပြရသည်။

ဒုတိယအချက်အနေဖြင့် နှစ်ဆင့် တာဝန်ခံမှုသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများထံမှ ရန်ပုံငွေများရရှိပြီး လှုပ်ရှားမှုအချို့ကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား ၂ တွင် ဖော်ပြထားသည့် ဌာနများအတွက် ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဝန်ကြီးများသည် အဆိုပါ ဌာနများ၏ လှုပ်ရှားမှုများကို စီမံခန့်ခွဲပြီး စောင့်ကြည့်နိုင်သည်။ မည်သို့ပင် ဆိုစေကာမူ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့မှလွဲ၍ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးများတွင် ကိုယ်ပိုင်ဝန်ကြီးဌာနများ မရှိသောကြောင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးကို အကန့်အသတ် ဖြစ်စေသည်။

ဤအခြေအနေအား ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တွင် ဝန်ကြီးဌာနများ တည်ထောင်ရေးအတွက် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအတွင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတခု ဖော်ပြထားသော်လည်း ‘ဝန်ကြီး

ဌာနမှရှိသည့် ဝန်ကြီးများ’ အဖြစ် ရည်ညွှန်းဖော်ပြကြသည်။^{၁၆}

ဇယား ၂ အောက်ရှိ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ လုပ်အားခွဲဝေမှုအရ လမ်းတံတား စီမံခန့်ခွဲမှုဦးစီးဌာန၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပေးပို့ရေး လုပ်ငန်း၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး ဦးစီးဌာန၊ ဆည်မြောင်းဦးစီးဌာနနှင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန (GAD) ဟူ၍ ဦးစီးဌာန ၂၀ ခန့် ရှိပါသည်။ အဆိုပါ ဦးစီးဌာနများသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများနှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရများထံ တာဝန်ခံရသည်။ ဤအစီအစဉ်သည် တာဝန်များထပ်နေသည့် စနစ်တခုကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်ပြီး တာဝန်ခံမှုဆိုင်ရာ ဆက်ဆံရေးများအကြား ရှုပ်ထွေးမှု ဖြစ်စေသည်။ ဦးစီးဌာနတခုချင်းစီသည် ၎င်းတို့၏ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဝန်ကြီးတို့နှင့်တကွ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဝန်ကြီးတို့ထံပါ တာဝန်ခံရသည်။

တတိယအားဖြင့် နှစ်ဆင့်ဖြစ်သော်လည်း ကန့်သတ်ထားသည့် တာဝန်ခံမှုသည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရကသာ ရန်ပုံငွေပေးအပ်ထားပြီး ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာန တခုထံ တာဝန်ခံရသည့် ဦးစီးဌာနများအတွက် ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာန၊ အခြေခံပညာရေး ဦးစီးဌာနနှင့် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး ဦးစီးဌာနတို့သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တွင် တည်ရှိသော်လည်း ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ဥပဒေပြုရေးတာဝန်များကို စာရင်းပြုစုဖော်ပြထားသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား ၁ လုပ်ငန်းများအတွက် တာဝန်ရှိသည်။ ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးဌာနအရာရှိများအား ကျောင်းများအတွက် အငယ်တန်း လက်ထောက်ဆရာများ ခန့်အပ်ရန် ခွင့်ပြုခဲ့သော်လည်း သင်ရိုးညွှန်းတမ်းနှင့် အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်မှုများအား ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ဗဟိုမှ ထိန်းချုပ်ထားဆဲဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးများသည် ဦးစီးဌာနများ၏ ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများကို ထိန်းချုပ်နိုင်မှုမရှိသောကြောင့် ၎င်းတို့၏ ဦးစီးဌာနများ၏ လုပ်ငန်းများ

၁၆ Nixon နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ ၂၀၀၄။

အပေါ် သြဇာလွှမ်းမိုးနိုင်မှု မရှိကြောင်းကို အချို့သော စာတမ်းများတွင် ထောက်ပြထားပါသည်။^{၁၇} ဥပမာအားဖြင့် သဘာဝ သယံဇာတဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးတိုင်း၏အဆိုအရ ဦးစီးဌာနများသည် ၎င်းတို့၏ ညွှန်ကြားချက် များကို တုံ့ပြန်မှုမရှိကြပေ။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် ဒေသတွင်း အသေးစား ဝန်ဆောင်မှု ပေးအပ်ရေး၊ လက်မှုနှင့် အသေးစားလုပ်ငန်း များထံမှ ဝင်ငွေကောက်ခံရေးအတွက် တာဝန်များရှိကြသဖြင့် အများ ပြည်သူဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများအား ပြည်ထောင်စုအစိုးရ တခုတည်း ကသာ ပေးအပ်သည်။ ပညာရေးကဏ္ဍ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ‘ပညာရေးကဏ္ဍအတွင်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းဆိုင်ရာ ပဏာမ အကဲဖြတ်သုံးသပ်ချက်’^{၁၈} ဟု အမည်ရသော အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ စာ တမ်းတစောင်အရ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် ခရိုင်အဆင့် ကို အသစ်တည်ထောင်ဖန်တီးခဲ့သည်။^{၁၉} သို့ရာတွင် ဆုံးဖြတ်ချက် ချပိုင်ခွင့်အာဏာအချို့အား မြို့နယ်အဆင့်မှ ခရိုင်အဆင့်သို့ ပြောင်းလဲခဲ့ ပြန်သည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်အောက်တွင် နောက် ထပ် အစိုးရအဆင့်တရပ် မရှိသော်လည်း ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်မှုစနစ် တရပ်ရှိသည်။ ၎င်းသည် ကော်မတီများပိုမိုဖွဲ့စည်းတည်ထောင်လာမှုကို ပြသနေသည်။ မြို့နယ် စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများ (TDAC များ)၊ ဖွံ့ဖြိုးရေး အထောက်အကူပြု ကော်မတီများ၊ မြို့နယ်စီမံကိန်း ရေးဆွဲရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေး ကော်မတီ (TPFIC)၊ လယ် ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲရေး ကော်မတီများအား ဒေသန္တရအဆင့်တွင် တည် ထောင်ထားပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ တတိယအဆင့် အစိုးရ တရပ် မရှိခြင်းသည် ဒေသန္တရအဆင့် တာဝန်ခံမှု မြှင့်တင်ရေး၊ ပြည်သူ လူထု၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ရေးနှင့် ထိရောက်သော ဝန်ဆောင်မှု ပေးနိုင် ရေးတို့အတွက် အလားအလာရှိသည့် စိန်ခေါ်မှုတရပ် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ ကြောင့် GAD များသည် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန (MOH) မှ ပြည်

၁၇ Kyi Pyar Chit Saw နှင့် Arnold ၂၀၁၄။
၁၈ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း ၂၀၁၅။

ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရုံးဝန်ကြီးဌာနက ပြောင်းလဲရယူခဲ့ချိန်အထိ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရေး အခန်းကဏ္ဍအတွက် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရန် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများတွင် အရေးပါဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ အကြားရှိ လုပ်ငန်းတာဝန် ခွဲဝေမှုတွင် အချိတ်အဆက်မရှိ ဖြစ်နေသည်။^၉ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ဇယား ၂ တွင် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအတွက် သီးခြားတာဝန်များ စာရင်းပြုစု ဖော်ပြထားသော်လည်း စီမံခန့်ခွဲရေး လုပ်ငန်းတာဝန်များ သတ်မှတ်မှုသည် ရှင်းလင်းမှုမရှိလှဘဲ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများထံသို့ လွှဲအပ်ထားသည့် စီမံခန့်ခွဲရေး တာဝန်များစွာတို့သည် လက်တွေ့သဘောအရဖြစ်ပြီး တရားဝင် ခွင့်ပြုထားခြင်းမဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် အမှီအခိုကင်း လွတ်လပ်သော အုပ်ချုပ်ရေးယူနစ်များ မဟုတ်ကြပါ။

အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအတွက် အဓိက အကြံပြုချက်များ^{၁၀}

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ တာဝန်များအတွက် နယ်ပယ်ကို ရှင်းလင်းအောင် ပြုလုပ်သင့်သည်။^{၁၁} ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား ၂ နှင့် ၅ တို့တွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအတွက် မတူညီသည့် တာဝန်အမျိုးအစားများ ချမှတ်ထားသည့်အတွက် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏

၁၉ Dickenson-Jones နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ ၂၀၁၆။

၂၀ အဆိုပါ ဖော်ပြထားသည့် အကြံပြုချက်များသည် စုဆောင်းထားသည့် အစီရင်ခံစာများမှ ဖြစ်သည်။

၂၁ Bissinger နှင့် Lin Maung Maung ၂၀၁၅။

လှုပ်ရှားမှုများသည် အနည်းငယ်သာ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ အရေးပါသည့် သဘာဝသယံဇာတများ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်း လုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့် စီမံကိန်းများအတွက် ခွင့်ပြုခြင်းနှင့် ကြီးကြပ်ခြင်းတို့အတွက် အာဏာလွှဲအပ်ပေးခြင်းအား ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာန၏ ညွှန်ကြားချက်များနှင့် မူဝါဒများ၊ ပြည်ထောင်စုဥပဒေနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးဥပဒေတို့ကို ပေါင်းစပ်ကာ ဖော်ဆောင်နိုင်ပါသည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးများအကြားရှိ စွမ်းရည်အတိုင်း အတာများနှင့် အထောက်အပံ့အလုံအပံ့မှုတို့သည် ကွဲပြားသော်လည်း ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဥပဒေပြုရေးတို့သည် ပိုမိုများပြားသည့် တာဝန်များကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်နေသဖြင့် ပြည်ထောင်စု အစိုးရအနေဖြင့် ၎င်းတို့အား အထောက်အပံ့များ ပေးအပ်သင့်သည်။^{၂၂} စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် သင့်လျော်သည့် အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ အနေဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေး စံတန်ဖိုးများကို အမြင့်ဆုံးဖြစ်စေခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့၏ တာဝန်များကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ပါသည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် လူသားအရင်းအမြစ်များအား ပိုမိုထိရောက်အောင် ပြုလုပ်သင့်သည်။^{၂၃} ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေဖြင့် ပိုမို များပြားသည့် တာဝန်များကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပြီး တာဝန်ခံမှုကို မြှင့်တင်နေသော်လည်း အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းသည် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်အပေါ် အကန့်အသတ်ဖြစ်နေဆဲ ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အခန်းကဏ္ဍများနှင့် တာဝန်များအား ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းများမှတစ်ဆင့် ရှင်းလင်းအောင် ပြုလုပ်သင့်သည်။ ပြည်ထောင်စု

၂၂ Bissinger ၂၀၁၆။
၂၃ Nixon နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ ၂၀၁၃။

ဝန်ကြီးဌာနမှ အစိုးရဝန်ထမ်းများအား ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသ
ကြီးများသို့ ပြောင်းရွှေ့ရေးအတွက် အစီအစဉ်များနှင့် ဆွဲဆောင်မှုများ
ဖော်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဌာနများကို
ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာန၏ ဖွဲ့စည်းပုံများမှ ခွဲခြားသင့်သည်။ စွမ်းရည်
မြှင့်တင်ရေးသင်တန်း ပို့ချမှုများမှတစ်ဆင့် ဒေသန္တရအဆင့်ရှိ မျိုးဆက်
သစ် နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် အစိုးရဝန်ထမ်းများအား အထောက်အပံ့
ပေးသင့်သည်။ ပြည်သူ့လူထု၏ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု၊ ယဉ်ကျေးမှု နှင့်
ဘာသာစကားဆိုင်ရာ မတူကွဲပြားမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းဖြင့်
အရပ်ဘက်ဝန်ဆောင်မှု ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ဦးစားပေးသင့်ပြီး
အမျိုးသမီးများ ကိုယ်စားပြုပါဝင်မှုကိုလည်း မြှင့်တင်သင့်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများအတွင်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး
လုပ်ငန်းစဉ်ကို ခိုင်မာအားကောင်းအောင် ပြုလုပ်သင့်သည်။^{၂၄} အ
ကောင်အထည်ဖော်သည့် ဝန်ကြီးဌာနများတွင် အုပ်ချုပ်ရေး အဆင့်
ဆင့်ရှိ မူဝါဒ၊ ပေးအပ်ခြင်းနှင့် ထုတ်လုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်
သက်၍ တာဝန်များအပေါ် ဗဟိုမှထိန်းချုပ်မှု ထပ်မံလျှော့ချရန်အတွက်
ပြည်ထောင်စုမူဝါဒ မူဘောင်တရပ် ရှိသင့်သည်။ အကောင်အထည်
ဖော်သည့် ဝန်ကြီးဌာနများအနေဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းကို
ပြုလုပ်နေစဉ် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရရုံးများသို့
ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း အပါအဝင် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး သင်တန်းများ
နှင့် လုံလောက်သည့် အရင်းအမြစ်များ ပေးအပ်သင့်သည်။ ပြည်ထောင်
စုဝန်ကြီးဌာနများအတွက် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီး ရုံးများ
အတွက် ရိုးရှင်းသည့်စွမ်းဆောင်ရည် သို့မဟုတ် ရလဒ်အခြေပြု စီမံ
ခန့်ခွဲမှုကို စတင်မိတ်ဆက်ခြင်းဖြင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်
ရုံးများထံသို့ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရေး ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများအတွက်
သင့်တင့်သည့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းဆိုင်ရာကိစ္စများကို ဗဟိုမှ ထိန်း
ချုပ်မှုလျှော့ချခြင်းကို အသုံးပြုသင့်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ပညာရေးနှင့်

၂၄ Nixon နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ ၂၀၁၃။

၂၅ အများပြည်သူထံသို့ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် စီမံချက်များ ဖော်ဆောင်ပေးအပ်သည့်
ဝန်ကြီး ဌာနများ၊ ဥပမာ- ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး အစရှိသည်...။

ကျန်းမာရေးတို့ကဲ့သို့သော ဦးစီးဌာနများစွာတွင် ဝန်ဆောင်မှု ထိရောက်စွာ ပေးအပ်နိုင်ရေးအတွက် တာဝန်များအား ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ရုံးများ သို့မဟုတ် ၎င်းအဆင့်အောက်ရှိ ရုံးများသို့ လွှဲပြောင်းပေးသင့်သည်။

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအတွက် အဓိက ကိစ္စရပ်များ

ကိုယ်ပိုင် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ရေးဆွဲခြင်းနှင့် စာရင်းကိုင်လုပ်ငန်း အားနည်းခြင်း

ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများအား အပြည့်အဝ လွှဲပြောင်းပေးရခြင်းမရှိဘဲ ဗဟိုမှ ချုပ်ကိုင်ထားဆဲ ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်များသို့ ပေးအပ်သည့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများသည်လည်း သေးငယ်ပြီး ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း ခွဲဝေရေးအတွက် စံချိန်စံနှုန်းများတွင်လည်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိပေ။ ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များအား ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် ချမှတ်ပြီး အောက်ခြေအဆင့်များသို့ အခွင့်အာဏာ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းမရှိပေ။ MDRI-CESD, International Growth Center (IGC) နှင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းတို့က ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော ‘**မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေများ**’ စာတမ်းအရ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစတင်ကာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအား ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ သီးခြားရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများ ပေးအပ်ထားသော်လည်း ၎င်းသည် အတော်အတန်နည်းပါးပြီး လွှဲပြောင်းပေးမှုများနှင့် ဝင်ငွေ ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများအပါအဝင် အများပြည်သူဆိုင်ရာ အသုံးစရိတ်၏ ငါးရာခိုင်နှုန်းမျှသာဖြစ်သည်။^{၂၆}

၂၆ Dickenson-Jones နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ၂၀၁၅။

ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း စောင့်ကြည့်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဝန်ကြီး
ဌာနများသည် အသုံးစရိတ် ကြီးကြပ်ရေးအတွက် ပြည်နယ် သို့မဟုတ်
တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရနှင့် ဝန်ကြီးချုပ်ထံသို့ လစဉ် အသုံးစရိတ် ရှင်း
တမ်းများ တင်ပြရသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ
များအကြား၊ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အတွင်းရှိ မြို့နယ်
များ သို့မဟုတ် မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်ဒေသများအကြားရှိ ဘဏ္ဍာရေး
သို့မဟုတ် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ မညီမျှမှုများကို ဖြေရှင်းရန် ဆက်စပ်
လွှမ်းခြုံသည့်စနစ် မရှိပါ။ ထို့ပြင် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ဖွဲ့စည်းပုံနှင့်
ဦးစားပေးမှုများအပေါ် ထိန်းချုပ်နိုင်မှု အကန့်အသတ်ရှိနေသဖြင့် ပြည်
နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် အရေးပါသည့် ကဏ္ဍများကို
ဦးစားပေးရန် နယ်ပယ်ကျဉ်းမြောင်းပြီး ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းအတွက်
ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်နိုင်မှု နည်းပါးသည်။ ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း
အတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းသည် အဓိကအားဖြင့် ဗဟိုမှ ခန့်အပ်
သည့် ဝန်ကြီးချုပ်များနှင့် ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရေး ကော်မရှင်တို့၏
တာဝန်ဖြစ်သည်။^{၂၇}

အထူးသဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ
လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် နည်းပညာစွမ်းရည် မရှိခြင်းနှင့်
အခွင့်အာဏာ နည်းပါးခြင်းတို့ကြောင့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း အဆိုပြု
ချက်များအတွက် ထိရောက်သည့် သုံးသပ်ချက် သို့မဟုတ် အချက်အ
လက်များ ပေးအပ်နိုင်ရန် အကဲဖြတ်သုံးသပ်မှုများ ပြုလုပ်ရာ၌ အခက်
အခဲ ရှိနေသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ
တွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေကြသည့် ပြည်သူ့ငွေစာရင်း ပူးပေါင်း
ကော်မတီ (JPAC) အဖွဲ့ဝင်များသည် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း အဆိုပြု
လွှာများကို စိစစ်လေ့လာခြင်း၊ ဝင်ငွေများ ကြိုတင်ခန့်မှန်း တွက်ချက်
ခြင်းနှင့် စာရင်းစစ် အစီရင်ခံစာများ စစ်ဆေးခြင်းတို့နှင့် ပတ်သက်၍
ကျွမ်းကျင်မှု နည်းပါးကြသည်။^{၂၈}

၂၇ Global New Light of Myanmar ၂၀၁၈။
၂၈ Deshpande ၂၀၁၈။

သုံးစွဲနိုင်စွမ်း မလုံလောက်ခြင်း (အသုံးစရိတ်)

၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်း အာရှဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် Renaissance Institute တို့မှ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် စာတမ်းတစောင်အရ လက်ရှိတွင် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မူဘောင်အား ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ပြီး ၎င်းသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အသုံးစရိတ်ကို ကန့်သတ်သည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အသုံးစရိတ်အား ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်မှလည်း သုံးသပ်သည်။^{၂၉} ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ် ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ရသုံးမုန်းခြေငွေစာရင်းများ ဖန်တီးမှုကြောင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အသုံးစရိတ်များ သိသိသာသာ မြင့်တက်လာသော်လည်း အသုံးစရိတ် အတိုင်းအတာများသည် ၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ် ဘဏ္ဍာနှစ်မှ စတင်ကာ အတော်အသင့် တည်ငြိမ်နေသည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အသုံးစရိတ်များသည် သုံးဆန်းပါး မြင့်တက်လာခဲ့ပြီး ယခုအခါတွင် စုစုပေါင်း အစိုးရအသုံးစရိတ်များ၏ ၁၂ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ပါဝင်လာသည်။ မည်သို့ပင် ဆိုစေကာမူ အစိုးရအသုံးစရိတ်များအနက် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအတွက် ခွဲဝေမှုသည် အခြားသော အာရှနိုင်ငံများစွာတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် သိသိသာသာ နိမ့်ကျနေခဲ့ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် အများအားဖြင့် အသုံးစရိတ်များအား လမ်းတံတားများ တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများကဲ့သို့သော အခြေခံအဆောက်အအုံ ဖော်ဆောင်ရေးအတွက် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ကြသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် ၎င်းတို့၏ တာဝန်များအား တိုးချဲ့နေကြကြောင်း အထောက်အထား တခုရှိသော်လည်း ၎င်းတို့ကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။

အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (ADB) မှ ထုတ်ပြန်သည့် ‘မြန်မာနိုင်ငံရှိ

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု’ ဟု ခေါ်ဆိုသည့် အခြား စာတမ်းတစ်စောင်တွင် မတူကွဲပြားသည့် ကဏ္ဍအမျိုးမျိုးတို့မှ အသုံးစရိတ် တာဝန်များနှင့် ပတ်သက်၍ လက်ရှိ ဥပဒေမူဘောင်အတွင်း မရေရာမှုကို ထောက်ပြထားသည်။ နိုင်ငံတကာမှ အတွေ့အကြုံများအရ မတူညီသည့် အစိုးရများအကြား အသုံးစရိတ် တာဝန်များအား သတ်မှတ်ခွဲဝေရာတွင် တခုတည်းသော ‘အကောင်းဆုံး’ သတ်မှတ်ခွဲဝေမှုဟူ၍ မရှိပေ။

ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားသောမြို့ကြီးများနှင့် မြို့ပြလူဦးရေ၏ ၅၀ ဒသမ ၇ ရာခိုင်နှုန်းသာ ပါဝင်သော်လည်း စည်ပင်သာယာရေး အသုံးစရိတ်များ၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်း ရှိနေသော အဓိကမြို့တော်များဖြစ်သည့် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတို့အကြားရှိ အသုံးစရိတ်များတွင်လည်း သိသာသည့် မညီမျှမှုများ ရှိနေသည်။^{၃၀}

ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတို့မှ စည်ပင်သာယာရေး အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများသည် နေထိုင်သူတစ်ဦးအတွက် ၄၅,၀၀၀ ကျပ်ခန့် အသုံးပြုပြီး အခြားသော တိုင်းနှင့်ပြည်နယ် ၁၀ ခုတို့မှ နမူနာများတွင်မူ နေထိုင်သူတစ်ဦးအတွက် ၁၂,၀၀၀ ကျပ်ခန့်သာ အသုံးပြုကြောင်း တွေ့ရသည်။^{၃၁} ဝန်ဆောင်မှုပေးအပ်မှုကို တိုးချဲ့ခြင်းသည် ဘားအံ၊ တောင်ကြီးနှင့် မော်လမြိုင်ကဲ့သို့သော လျင်မြန်စွာ ကြီးထွားလာနေသည့် မြို့ကြီးများရှိ အခြားသော စည်ပင်သာယာရေး ဌာနများအတွက် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်စေဖွယ် ရှိသည်။

တိုင်ကြားမှုများကို တုံ့ပြန်ရန်အတွက် စနစ်များတည်ထောင်ခြင်းသည် အရာရှိများအား ပိုမိုတာဝန်ခံမှုရှိစေပြီး ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပြည်သူလူထု၏ ထိတွေ့ပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ပေးသည်...

၃၀ UNDP မြန်မာ ၂၀၁၅။
၃၁ Batcheler ၂၀၁၈။

ဝင်ငွေမလုံလောက်မှု

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း အမျိုးအစား ခွဲခြားသတ်မှတ်သည့် စနစ်သည် အဓိကကျသော ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းဆိုင်ရာ အခြေခံမှု သုံးခု ဖြစ်ကြသည့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ဘက်စုံပါဝင်မှု၊ ညီညွတ်မှုနှင့် အဖွဲ့အစည်းအတွင်း တသမတ်တည်းရှိမှုတို့အား အပြည့်အဝ မလိုက်နာပေ။^{၃၂} ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းစာရွက်စာတမ်းများတွင် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ စစ်တပ်မှ ပိုင်ဆိုင်သည့် လုပ်ငန်းများအတွက် အသုံးစရိတ်များကို မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်း မရှိပါ။ အစိုးရပိုင်လုပ်ငန်းများ (SOE များ) သည် အမြတ်အစွန်းများအား အစိုးရထံ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်းဖြင့် ထုတ်ကုန်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ရောင်းချသည့်အခါ အရေးပါသည့် ဝင်ငွေအရင်းအမြစ်တခု ဖြစ်လာသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် SOE များသည် တူးဖော်ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းများမှ ဝင်ငွေများ ကောက်ခံကြသည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ဇယား ၅ အရ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများထံသို့ ကန့်သတ်ထားသည့်အာဏာများ ပေးအပ်ထားသော်လည်း ပြည်ထောင်စုအစိုးရအနေဖြင့် ဝင်ငွေအများဆုံးရရှိသည့် အရင်းအမြစ်များကို ဆက်လက်ရယူထားခြင်းမှာ အထူးအဆန်းမဟုတ်ပေ။ ယင်းအတွက် အဓိကအကြောင်းအရင်း သုံးခုရှိပါသည်။^{၃၃}

ပထမဆုံးအနေဖြင့် ဆယ်စုနှစ်များစွာ မပြောင်းလဲဘဲထားရှိသည့် အခွန်နှုန်းထားနှင့် အခွန်ကောက်ခံမှု ကုန်ကျစရိတ်သည် အမှန်တကယ် ဝင်ငွေထက် ပိုမိုများပြားနေသည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် လက်ရှိ ဝင်ငွေကောက်ခံရာတွင် ပါဝင်နေသည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ ဦးစီးဌာနပေါင်းသည် ၂၀ ကျော်ရှိသဖြင့် ကောက်ခံမှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် ရှုပ်ထွေးရုံသာမကဘဲ အလွန်များပြားနေသည်။

၃၂ Desphande ၂၀၁၈။

၃၃ Shotton နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ ၂၀၁၆။

နောက်ဆုံးအချက် ဖြစ်သော်လည်း ဂရုပြုသင့်သည့်အချက်မှာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝင်ငွေကောက်ခံရေးအတွက် လမ်းညွှန်ချက် သို့မဟုတ် စွမ်းရည်အထောက်အပံ့မရှိဘဲ ဒေသန္တရ အခွန်စီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေသည်လည်း ဖွံ့ဖြိုးမှုနိမ့်ကျနေဆဲဖြစ်သည်။^{၃၄}

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတို့၏ ဝင်ငွေများသည် အဓိကအရင်းအမြစ်နှစ်ခုတို့မှ ရရှိပြီး ၎င်းတို့သည် အခွန်များ၊ အခကြေးငွေများ၊ SOE ငွေပေးချေမှုများနှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရထံမှ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ လွှဲပြောင်း ပေးအပ်မှု၊ ထောက်ပံ့ကြေးများနှင့် ချေးငွေများ ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ လွှဲပြောင်းပေးအပ်သော်လည်း ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် ဝင်ငွေနှင့် အသုံးစရိတ်များ အကြား ဟန်ချက်မညီမှုကို တွေ့ကြုံနေရဆဲ ဖြစ်သည်။ ထောက်ပံ့ငွေ လွှဲပြောင်းပေးအပ်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စည်းမျဉ်းအခြေပြု ခွဲဝေပေးအပ်မှုအတွက် မကြာသေးမီက ဖြစ်ခဲ့သော လှုပ်ရှားမှုတခုသည် အရေးပါသည့် ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်မှု အဆင့်တရပ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ပုံသေနည်းအတွင်း ကြီးမားသည့်ပြဿနာများ ရှိနေပါသည်။ အကျိုးဆက်အဖြစ် နှိုင်းရ ရလဒ်များသည် အလွန်ညီမျှမှုမရှိသော နှိုင်းရလိုအပ်ချက်များကို ထင်ဟပ်ခြင်းမရှိဘဲ လူဦးရေ ပိုမိုနည်းပါးသည့် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ဘက်လိုက်မှုများ ဖြစ်စေပါသည်။^{၃၅}

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အခွန်ဝင်ငွေသည် အလွန်နည်းပါးသောကြောင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသည့် တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ် အများစုတို့သည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရထံမှ လွှဲပြောင်းပေးသော ဝင်ငွေအပေါ်တွင် မှီခိုအားထားရသည်။ ထို့ကြောင့် ဝင်ငွေ ရရှိမှုသည် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအကြား အမျိုးမျိုး ကွဲပြားပါသည်။ အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတို့သည် မော်တော်ယာဉ်ဘီးခွန်များမှ အဓိကဝင်ငွေများ ရရှိပြီး စစ်ကိုင်းတိုင်းမှာမူ အဆောက်

၃၄ Bissinger နှင့် Lin Maung Maung ၂၀၁၅။

၃၅ Shotton နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ ၂၀၁၆။

အအံ့ဆိုင်ရာ အခွန်များပေါ် မှီခိုအားထားသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် ဝင်ငွေနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများ (DAOများ)၊^၆ သည်စွန့်ပစ်ပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်ရေပေးဝေမှုကဲ့သို့သော အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများမှ အခွန်ကောက်ခံရန် အဓိက တာဝန်ယူသည်။^၇ အများအားဖြင့် ဝင်ငွေခွန်နှင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်တို့သည် အခွန်ဝင်ငွေ၏ အဓိက အရင်းအမြစ်နှစ်ခု ဖြစ်ကြသည်။

ယစ်မျိုးခွန် ကောက်ခံပိုင်ခွင့်အား ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအား ပေးအပ်ထားသော်လည်း ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် အရက်နှင့် ဆေးရွက်ကြီးကဲ့သို့သော အထူးကုန်စည်များအတွက် ယစ်မျိုးခွန်များ ကောက်ခံခြင်းဖြင့် ဝင်ငွေများ ရရှိသည်။ အခွန်မှရရှိသည့် ဝင်ငွေအပြင် အစိုးရများအကြား လွှဲပြောင်းပေးအပ်မှုများသည်လည်း ပြည်နယ်များနှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် အခြား ဝင်ငွေအရင်းအမြစ်တခု ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ အခွန်မှရရှိသည့် ဝင်ငွေသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဝင်ငွေအားလုံး၏ သေးငယ်သည့် အစိတ်အပိုင်းတခုသာဖြစ်သော သုံးရာခိုင်နှုန်းခန့်သာဖြစ်ပြီး ၎င်း၏ ကိုယ်ပိုင်အရင်းအမြစ်များမှ ရရှိသည့်ဝင်ငွေ၏ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းသာဖြစ်သည်။^၈ ၎င်းတို့သည် အခွန်မူဝါဒ ချမှတ်ရန်နှင့် အခွန် စီမံခန့်ခွဲရေးကို စီမံရန် စွမ်းရည်နည်းပါးခြင်းတို့အား ရင်ဆိုင်ရသည်။ လက်ရှိတွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးတို့မှ ဦးစီးဌာနပေါင်း ၂၀ ကျော်တို့သည် ဝင်ငွေကောက်ခံရာတွင်ပါဝင်ပြီး ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အခွန်စီမံခန့်ခွဲမှုများကို DAO များနှင့် မြို့တော် စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများ (CDC များ)ကသာ တာဝန်ယူသည်။ လုံလောက်သည့် ကိရိယာများ မရှိသောကြောင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ်

၃၆ DAO များသည် နောက်ထပ် အရေးပါသည့် မြို့နယ်အဆင့် အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ပြီး မြို့ပြစီမံအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် အဓိကအဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် မြို့ပြဝန်ဆောင်မှုများ ပေးအပ်ရေးအတွက် အဓိကအဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်ကြသည်။
၃၇ Arnold နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ ၂၀၁၅။
၃၈ Nixon နှင့် Joeline ၂၀၁၄။

တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် အခွန်မူဝါဒကို စီမံခန့်ခွဲရန်နှင့် အခွန်
အခြေကို တိုးချဲ့ရန် လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်း မရှိပေ။

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ လုံလောက်စွာမရှိခြင်း

လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မူဘောင်အား ပြည်
ထောင်စုအဆင့်တွင် ဆုံးဖြတ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရသည် ရသုံးမှန်းခြေ
ငွေစာရင်းရေးဆွဲရေးအတွက် ထိရောက်စွာ အစီအစဉ် ရေးဆွဲနိုင်ရေး
ကို အထောက်အကူပြုရန်အတွက် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး
အစိုးရများအတွက် ဘဏ္ဍာငွေ သတ်မှတ်ချက်များကို ပေးအပ်သည်။^{၉၉}
မည်သို့ပင် ဆိုစေကာမူ အကန့်အသတ် များစွာတို့ကြောင့် ထိရောက်စွာ
အစီအစဉ်ရေးဆွဲရေးနှင့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း ရေးဆွဲရေးတို့အတွက်
ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအပေါ် ဆွဲဆောင်မှုများ
ကို လျော့ကျစေသည်။ ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းပိုငွေများအား နောက်
နှစ်အတွက် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်စွမ်း မရှိခြင်းမှာ ဖြည့်စွက် လျာထားငွေ
များကို စီမံမည့် စည်းမျဉ်းများ မရှိခြင်း၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး
များအတွက် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများအပေါ် စာရင်းစစ်ဆေးမှုအား
အကန့်အသတ် ဖြစ်စေခြင်းနှင့် ဝင်ငွေများနှင့် အသုံးစရိတ်များအတွက်
မှတ်တမ်းများ မရှိခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။

‘ကြွယ်ဝမှုများကို မျှဝေခြင်း - မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝသယံဇာတ
များဆိုင်ရာ ဝင်ငွေများအား ခွဲဝေရေးအတွက် လမ်းပြမြေပုံတခု’ ဟု
သည့် ခေါင်းစဉ်ဖြင့် သယံဇာတ စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ မူဝါဒရေးရာ
အကြံပေးအဖွဲ့ (NRGI) ၏ အစီရင်ခံ စာတစောင်၌ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခွန်
စီမံခန့်ခွဲမှုသည် အစိတ်အပိုင်းများ ကွဲပြားလျက်ရှိနေခဲ့ပြီး စွမ်းရည်များ
လိုအပ်နေသည်ဟု မှတ်ချက်ပြု ဖော်ပြထားပါသည်။^{၁၀၀} အခွန်ကောက်ခံ
သည့် ဝန်ကြီးဌာနပေါင်းမှာ အနည်းဆုံး ခုနစ်ခုရှိသော်လည်း အခွန်

၃၉ Bauer ၂၀၁၈။
၄၀ Bauer နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ ၂၀၁၆။

ထမ်း သက်သေခံနံပါတ်များမှာမူ မရှိသေးပေ။ အချက်အလက် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များသည် ခေတ်နောက်ကျနေပြီး ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီးဌာန (IRD) တွင် ဝန်ထမ်းအင်အား နည်းပါးနေသည်။ ယင်းကြောင့် အခွန်ပေးဆောင်ရန် ကြွေးကျန်များစွာ ရှိနေခြင်း၊ အခွန်ရှောင်မှု မြင့်မားခြင်းနှင့် အစိုးရဝင်ငွေများ အားလုံးအတွက် သင့်လျော်စွာ တာဝန်ခံနိုင်စွမ်း မရှိခြင်းတို့ ဖြစ်စေခဲ့သည်။ အခွန် ခွဲဝေသတ်မှတ်မှုများအား မတူညီသည့် ဝန်ကြီးဌာနများအကြား ခွဲဝေသည့်အခါ အပြိုင် လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်းသည် နောက်ထပ် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ကို ဖြစ်စေသည်။

မတူညီသည့် စနစ်အဆင့်များတွင် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း ပြင်ဆင်ရေး၊ ခွင့်ပြုရေးနှင့် အကောင်အထည် ဖော်ရေးအတွက် ရှင်းလင်းသည့် လမ်းညွှန်ချက်များ ရေးဆွဲရေးသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအတွက် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။^{၂၀၂} ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှ စတင်ကာ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းအဆိုပြုလွှာများအား ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှုဖြင့် ရေးဆွဲရန် တာဝန်ရှိလာသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ယခင်နှစ် အသုံးစရိတ်များအပေါ် ပြန်လည်သုံးသပ်ချက်တစ်ခုကို အခြေခံထားသည့် ခန့်မှန်းအသုံးစရိတ်များအား ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာနထံသို့ ပေးပို့ရသည်။

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက် မလုံလောက်ခြင်းကြောင့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အများပြည်သူ၏ ပါဝင်မှုကို လျော့ကျစေသည်။ ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း အဓိပ္ပာယ် ပြည့်ဝသည့် သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိမှု အကန့်အသတ်ရှိနေခြင်း၊ အများပြည်သူထံ အသိပညာပေးမှုများ မလုံလောက်ခြင်းနှင့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း နိုင်ငံသားများနှင့် CSOs များ ပါဝင်မှု အကန့်အသတ်ရှိနေခြင်းတို့ ဖြစ်နေသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုသည် အစိုးရအဆင့် အားလုံးတွင် နိမ့်ကျနေသည်။ တာဝန်ခံမှု ပိုမိုတိုးတက် ကောင်းမွန်ရန်၊ အကျင့်ပျက်ခြစားမှု တိုက်ဖျက်ရာတွင် အကူအညီ ပေးရန်နှင့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ရေးဆွဲမှု ပိုမိုတိုးတက် ကောင်းမွန် စေရန်အတွက် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်နေသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်ထောင်စု အဆင့်တို့ အကြားရှိ ခွဲဝေမှုဆိုင်ရာ အစီအမံများနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းအချက်အလက်များ မရှိသောကြောင့် ဝင်ငွေရရှိမှုအရ ခွဲဝေရန် ခိုင်လုံသည့် အကြောင်းအရင်း မရှိပေ။

ဤအစီအမံသည် အစိုးရများအကြား ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒ တခုလုံး၏ ထိရောက်မှုနှင့် မျှတမှုတို့အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိပြီး ဝင်ငွေ လမ်းကြောင်းများကို စောင့်ကြည့်လေ့လာရာတွင် အားနည်းစေသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများနှင့် လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများ မရှိခြင်းသည် ဘဏ္ဍာရေးစနစ်အတွက် တာဝန်ခံမှု၊ ထိရောက်မှုနှင့် အကျိုးရှိမှုတို့ကို အကန့်အသတ် ဖြစ်စေပါသည်။

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအတွက် အဓိက အကြံပြုချက်များ

အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း၊ ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် အများပြည်သူ အသုံးစရိတ် စီမံခန့်ခွဲမှုတို့ကို ခိုင်မာအားကောင်းအောင် ပြုလုပ်ပါ။^{၄၂}

အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ရေးဆွဲခြင်း ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ပိုမိုတိုးတက် ကောင်းမွန်စေရန်အတွက် အစီအစဉ်ရေးဆွဲသည့် လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း နှစ်ပေါင်းများစွာအတွက် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းရေးဆွဲရန် ပိုမိုကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

၄၂ Shotton ၂၀၁၆။

ကာလလတ် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းကို အားပေးရန် နှင့် ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းပေးအပ်မှုများသည် ‘လိုငွေကို ဖြည့်ဆည်းခြင်း’ကို ထင်ဟပ် နေသည်ဟူသော အယူအဆကို အားပေးခြင်းမရှိစေရန် အစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်၏ အစ တွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများထံ ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းပေးအပ်မှုများအတွက် နှစ်စဉ်နှင့် အညွှန်းသဘော ကာလ လတ် ကြိုတင်ခန့်မှန်းချက်များ ပေးအပ်သင့်သည်။

‘မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းစောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့် ကြီးကြပ်ခြင်းစနစ်’^{၄၇} ဟူသည့် ခေါင်းစဉ်ဖြင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ စာတမ်းတစောင်တွင် ကဏ္ဍများအကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် အကြံ ပြုထားပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အစီအစဉ်ရေးဆွဲရေးနှင့် ရသုံး မှန်းခြေ ငွေစာရင်းရေးဆွဲရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လုပ်ပိုင်ခွင့် အပ်နှင်းသည့် မြို့နယ်နှင့် ခရိုင်အဖွဲ့အစည်းများအတွက် ရှင်းလင်းသည့် လမ်းညွှန် ချက်များနှင့် ညွှန်ကြားချက်များ ဖန်တီးရေးတွင် အမျိုးသား စီမံကိန်းရေးဆွဲမှု ကော်မရှင်များ^{၄၈}အတွက် ပိုမိုကြီးမားသည့် အခန်း ကဏ္ဍတခု ပါဝင်ပါသည်။

စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာနသည် အစီအစဉ်ရေးဆွဲ ခြင်းနှင့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ရေးဆွဲခြင်းတို့တွင် အရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍတရပ်မှ ပါဝင်သောကြောင့် ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ပြည် နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများထံ လွှဲပြောင်းပေးအပ်မှုများ ခွဲဝေ သတ်မှတ်ရေးအတွက် ပုံသေနည်းတခုအပေါ် အသေးစိတ် စိစစ် လေ့ လာချက်တခုအား အများပြည်သူထံ ထုတ်ပြန်သင့်သည်။ ဝန်ကြီးဌာန အနေဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအတွက် မက်ခရိုစီးပွားရေး ကြိုတင်ခန့်မှန်းချက်များနှင့် အသုံးစရိတ် သတ်မှတ် ချက်များကိုလည်း အများပြည်သူထံ ထုတ်ပြန်သင့်ပါသည်။

၄၇ Deshpande ၂၀၁၈။
၄၈ အမျိုးသားစီမံကိန်းကော်မရှင် (NPC) သည် သမ္မတမှ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပြီး ပြည် နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီး ၁၄ ခုစလုံး၏ ဝန်ကြီးချုပ်များအားလုံးနှင့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးများ အားလုံး ပါဝင်သည့် အမြင့်ဆုံး အမျိုးသားအဆင့် စီမံကိန်းအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။

ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းတတ်မြောက်မှု နှင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ အသိပညာပေးခြင်းများကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် နိုင်ငံသားများ၏ ထိတွေ့ပါဝင်မှုကိုလည်း မြှင့်တင်သင့်ပါသည်။^{၅၅} တိုင်ကြားမှုများကို တို့ ပြန်ရန်အတွက် စနစ်များ တည်ထောင်ခြင်းသည် အရာရှိများအား ပိုမို တာဝန်ခံမှုရှိစေပြီး ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပြည်သူ လူထု၏ ထိတွေ့ပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ပေးသည်။

ထို့ပြင် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ဦးစားပေး သတ်မှတ်ခြင်း၊ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ် သုံးသပ်ခြင်းတို့အတွက် နောက်ထပ် စနစ်တခုကိုလည်း အသုံးပြုနိုင်ပါ သည်။ ထိုမျှသာမကဘဲ ဝန်ကြီးဌာနများအကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်ရေး၊ ပြည်သူလူထုနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများ ပိုမိုပြုလုပ် နိုင်ရေး၊ အမျိုးသားအဆင့်နှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း ပိုမိုကောင်းစွာ ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်း နိုင်ရေးနှင့် ‘အောက်ခြေမှ အထက်သို့’ အစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်းအတွက် ရွေ့လျားဆောင်ရွက်မှုကို အားပေးရန် နှစ်စဉ်ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း စက်ဝန်းကိုလည်း တိုးချဲ့နိုင်ပါသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသ ကြီး လွှတ်တော်များ၏ အခန်းကဏ္ဍများသည် အလွန်အရေးကြီးသော ကြောင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များနှင့် ၎င်း တို့၏ အထူးကော်မတီများအနေဖြင့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း အသုံးပြုမှု ဆိုင်ရာ စာတမ်းများ အပါအဝင် အစီအစဉ်များနှင့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေ စာရင်း အဆိုပြုလွှာများအပေါ် ပိုမို အချက်အလက်ပြည့်ဝစွာ ကြီးကြပ် နိုင်ရေးနှင့် အကဲဖြတ်သုံးသပ်နိုင်ရေးတွင် ထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်စေရန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ လမ်းညွှန်ချက်များနှင့် ကိရိယာများစီစဉ်ရာတွင် ၎င်းတို့အား လုံလောက်သည့် အချိန်ပေးသင့်ပါသည်။

လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်တကွ အများပြည်သူအနေဖြင့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဆိုင်ရာ မူဝါဒကဲ့သို့သော မတူညီသည့် မူဝါဒ ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအပေါ် ဆွေးနွေးရာတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သင့်

ပါသည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် လက်ရှိအစိုးရစနစ်များနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်ရန် အပါအဝင် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း စိစစ်လေ့လာမှုအတွက် စွမ်းရည်တည်ဆောက်ရန် လိုအပ်သဖြင့် သင်တန်းပို့ချမှုများ လိုအပ်နေပါသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များအား ၎င်းတို့၏ ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများကို ပိုမိုဂရုတစိုက် စိစစ်နိုင်ရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုပေးအပ်ခြင်းဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းနှင့် အထက်မှ အောက်သို့ တာဝန်ခံမှုတို့အား မြှင့်တင်နိုင်ပါသည်။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိပြီး စည်းမျဉ်းများကို အခြေပြုသည့် အစိုးရများအကြား ဘဏ္ဍာရေး စနစ်တစ်ခုကို ရေးဆွဲပါ

ဘဏ္ဍာငွေ သတ်မှတ်ခြင်းများအား ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဦးစီးဌာနများနှင့် ဖြစ်နိုင်ပါက မြို့နယ်များသို့ တာဝန်ပေးအပ်သင့်သည်။ အစီအစဉ်ရေးဆွဲရေးနှင့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းရေးဆွဲရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းစေရေးအတွက် ပိုမို၍ စည်းစနစ်ပြည့်ဝသည့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ဦးစားပေး သတ်မှတ်မှုကို အထောက်အပံ့ပေးရန် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ထောက်ပံ့ငွေများကို ပြန်လည် သုံးသပ်သင့်ပါသည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုတို့ ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန်အတွက် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးဆိုင်ရာ တင်ပြထားသည့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများနှင့် ခွင့်ပြုထားသည့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများကို အများပြည်သူထံ ထုတ်ပြန်ကြေညာသင့်သည်။ အစိုးရအနေဖြင့် အာဏာပိုင်များမှ အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ခွင့်ပြုမှု သတ်မှတ်ချက်များနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အဆင့်များရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ထားမှုပါဝင်သည့် ဘက်စုံပါဝင်သော ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ၊ ပြဌာန်းချက်များ၊ ဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များကို ကျင့်သုံးသင့်ပါသည်။^{၄၆} ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း

၄၆ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း VNG International နှင့် MRDI-CESD ၂၀၁၄။

အမျိုး အစားခွဲခြားမှုစနစ်သည် နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီသင့်ပါသည်။

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ပွင့်လင်း မြင်သာမှု ပိုမိုတိုးတက်စေရန်အတွက် အစိုးရအနေဖြင့် နှစ်လယ် ပြန်လည်သုံးသပ်ချက်များနှင့် OAG စာရင်းစစ် အစီရင်ခံစာများကို ထုတ်ပြန်ခြင်းဖြင့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း စာတမ်းများကို အများပြည်သူတို့ ရရှိနိုင်အောင် ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဦးစီးဌာနများ၏ အစီအစဉ်နှင့် ငွေအရင်းအနှီး ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း ရွေးချယ်စရာ နည်းလမ်းများအတွင်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ပိုမိုရှိစေရန်နှင့် တာဝန်တည်ဆောက်ရေးရှိစေရန်အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် ရွေးချယ်ခြင်းဆိုင်ရာ ကိရိယာများအား ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဦးစီးဌာနများအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ လမ်းညွှန်ချက်များနှင့် ကိရိယာများ စီစဉ်ခြင်းဖြင့် ရေးဆွဲသင့်ပါသည်။

အခွန်ဝင်ငွေများအား မည်သည့် နေရာများတွင် မည်သို့ အသုံးပြုနေကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်သူများ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍများနှင့် အာဏာပိုင်များတွင် တူညီသည့် နားလည်သဘောပေါက်မှုရှိစေရန် သတ်မှတ်ထားသည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချထားသော ဘဏ္ဍာရေးစနစ် တခုဆီသို့ပြောင်းရွှေ့ရာတွင် အဆိုပါပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို မရှိမဖြစ်လိုအပ်ပါသည်။

စည်းမျဉ်းအခြေပြု ဝင်ငွေခွဲဝေမှု စနစ်တခု ရေးဆွဲပါ

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအနေဖြင့် ဝင်ငွေမညီမျှမှုများနှင့်ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုများကို ကိုင်တွယ်ရန် စည်းမျဉ်းအခြေပြု

**မြန်မာနိုင်ငံ၏
လက်ရှိ ဥပဒေမူဘောင်သည်
ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချထားသော
မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုကို
အားမပေးပေ။
၂၀၀၈ ဇွဲစည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏
ပုဒ်မ ၃၇(က)အရ
ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည်...**

ဝင်ငွေခွဲဝေမှု စနစ်တစ်ခုကို တည်ထောင်သင့်ပါသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ ဝင်ငွေမြှင့်တင်နိုင်စွမ်းကို ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်းသည် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းအတွက် အရေးပါသည့် အဆင့်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

မည်သည့် ဝင်ငွေလွှဲပြောင်းပေးအပ်မှု စနစ်ကိုမဆို ရေရှည် ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့ကို အားပေးရန် ပုံစံရေးဆွဲသင့်ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် ရှင်းလင်းသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ပဋိညာဉ်တို့ ရှိကြသည့် အပြည့်အဝ အမှီအခိုကင်း လွတ်လပ်သော စာရင်းစစ် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုကို စတင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှုအတွင်း ဝင်ငွေခွဲဝေမှု အစီအမံများနှင့် ပတ်သက်၍ ရှုပ်ထွေးမှုများ ရှိနေပါသည်။^{၇၇} ယင်းသည် ပြည်နယ်များနှင့် အစိုးရများအကြားတွင် ပိုမိုကြီးမားသည့် မညီမျှမှုကို ဖြစ်စေရုံသာမကဘဲ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ချင်းစီတို့အတွက် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ကြိုတင်ခန့်မှန်း တွက်ချက်ခြင်းကိုလည်း ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် စည်းမျဉ်းအခြေပြု ဝင်ငွေခွဲဝေမှု စနစ်တစ်ခု ရေးဆွဲရန်အတွက် အောက်ဖော်ပြပါ အကြံပြုချက်များ ရှိပါသည်။

ရေတိုကာလတွင် အခွန်နှင့် အခကြေးငွေ နှုန်းထားများကို ပြင်ဆင် မွမ်းမံရန်နှင့် ဝင်ငွေ ကောက်ခံမှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုတို့အကြား သဟဇာတရှိအောင် ပြုလုပ်ရန် အစီအမံများ လိုအပ်ပါသည်။ ကာလလတ်နှင့် ရေရှည်ကာလတို့တွင် တစ်ခုတည်းသော ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် ဝင်ငွေကောက်ခံမှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု တည်ထောင်နိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းမှုများပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အခြားတဖက်တွင် အများပြည်သူဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက် အစီအစဉ်တစ်ခုသည် အခွန်ဆောင်ခြင်း၏ အရေးပါမှုအကြောင်း ပိုမိုအသိပညာ ရရှိနိုင်စေမည် ဖြစ်သည်။

ဝင်ငွေခွဲဝေခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများထံ ခွဲဝေပေးအပ်ထားသော လက်ရှိအခြေခံကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်

အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ထောက်ပံ့ငွေ လွှဲပြောင်းပေးအပ်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ ရင်ဆိုင် ရသည့် နှိုင်းရ လိုအပ်ချက်နှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အခက်အခဲများကို ပိုမို ထင်ဟပ်စေရန်အတွက် ပုံသေနည်းအခြေပြု ချဉ်းကပ်မှုကို ပြန် လည် ပြင်ဆင်ရန်လည်း အရေးကြီးပါသည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ကြီးကြပ်ရေးစနစ်များသည် ဝင်ငွေခွဲဝေခြင်းဖြင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ များကို ပိုမိုဆိုးရွားစေခြင်းမရှိဘဲ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများကို လျော့ ချနိုင်စေမည့် အခွင့်အလမ်းများကို တိုးတက်စေနိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေး ရည်ရွယ်ချက်အတွက် ဖက်ဒရယ်စနစ်

NLD အစိုးရသည် ဖက်ဒရယ်စနစ် ဖြစ်မြောက်လာစေရေးအတွက် အထောက်အပံ့ပေးသည့်အပြင် ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေး ညီလာခံ ၂၁ ရာစု ပင်လုံ (21 CPC) မှတစ်ဆင့် ဖက်ဒရယ်အစိုးရစနစ်၏ ပုံစံနှင့် ပတ်သက်၍ အမျိုးမျိုးသော အကျိုးစီးပွား ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများ နှင့်လည်း ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် ဆွေးနွေးမှုများတွင် ထိတွေ့ပါဝင်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့် ပတ်သက်သည့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေ စာရင်းများတွင် တွေ့ရှိရသည့် အဓိကကိစ္စရပ်များနှင့် အကြံပြုချက်များ ကို စိစစ်လေ့လာခြင်း မပြုမီတွင် အောက်ပါအပိုင်းတွင် ဖက်ဒရယ်စနစ် ၏ စိန်ခေါ်မှုများကို နားလည်သဘောပေါက်စေရေးအတွက် သီအိုရီပိုင်း မူဘောင်တခုကို ပထမဆုံးဖော်ပြထားပါသည်။ ဖက်ဒရယ်စနစ်တွင် နိုင်ငံ တနိုင်ငံ၏ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ အဆင့် အတန်းပေါ်မူတည်သည့် မျိုးကွဲများနှင့် အခြေအနေ အမျိုးမျိုးရှိသည်။ ဖက်ဒရယ်စနစ်များအား ကြီးမားသည့် နိုင်ငံများနှင့် သေးငယ်သော နိုင်ငံများ၊ ကြွယ်ဝသည့် နိုင်ငံများနှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသည့် နိုင်ငံများ၊ ကွဲပြားစွဲလင်သည့် ပြည်သူ့လူထုရှိသော နိုင်ငံများနှင့် လူမျိုးတမျိုးတည်းရှိ သည့် နိုင်ငံများ စသည့် နိုင်ငံများစွာတို့တွင် အသုံးပြုလျက်ရှိပါသည်။^{၅၀}

ဖက်ဒရယ်စနစ်များ၏ ဖွဲ့စည်းပုံများနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ အစီအမံများသည် အမျိုးမျိုး ကွဲပြားနိုင်ပါသည်။

အချို့သော ဖက်ဒရယ်စနစ်တွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ယူနစ် ၈၀ ကျော်ရှိပြီး အချို့သော နိုင်ငံများတွင်မူ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီး ယူနစ်နှစ်ခုအထိသာ ရှိသည်။^၉ ပါဝင်သည့် အစိတ်အပိုင်း ယူနစ်များတွင် တိုးချဲ့ထားသည့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်နှင့် အကြွင်းမဲ့ အခွင့်အာဏာတို့ ပိုင်ဆိုင်သည့်အတွက် အချို့သော ဖက်ဒရေးရှင်းများကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချထားပြီး အချို့မှာမူ ပြည်ထောင်စုအစိုးရတွင် အာဏာများစုစည်းနေပြီး ဗဟိုက အလွန်ချုပ်ကိုင်ထားသည်။^{၁၀}

အချို့သော ဖက်ဒရေးရှင်းများ၌ နိုင်ငံတော်အဆင့်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့်တို့အကြား အာဏာများ ရှင်းလင်းစွာ ပိုင်းခြားခွဲဝေထားပြီး အချို့သော ဖက်ဒရေးရှင်းများတွင်မူ အာဏာများ ထပ်နေပါသည်။^{၁၁} ဖက်ဒရယ်စနစ်များ၏ တူညီသည့် လက္ခဏာများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပထမဆုံးအနေဖြင့် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတိုင်းနီးပါးတွင် အနည်းဆုံး အစိုးရအဆင့် နှစ်ရပ်ရှိပါသည်။^{၁၂} အဆင့်တစ်ရပ်သည် တနိုင်ငံလုံးအတွက်ဖြစ်ပြီး ကျန်အဆင့်သည် ပြည်နယ်များအတွက်ဖြစ်သည်။ အစိုးရအဆင့်နှစ်ရပ်သည် ၎င်း၏ နိုင်ငံသားများနှင့် တိုက်ရိုက် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ဆက်ဆံရေးတခု ရှိသင့်သည်။

ဒုတိယအားဖြင့် စာဖြင့် ရေးသားပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတခု ရှိခြင်းဖြစ်ပြီး တခါတရံတွင် ဖက်ဒရယ်အစိုးရ တရပ်တည်းက ပြင်ဆင်နိုင်ခြင်းမရှိပေ။ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေများတွင် ဥပဒေပြု အဖွဲ့အစည်းတရပ်ပါဝင်ပြီး ၎င်းသည် အစိုးရ တရပ်ချင်းစီ၏ မိမိကိုယ်ကိုအုပ်ချုပ်မှုကို သေချာစေရန် အစိုးရအဆင့်တိုင်းသို့ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအာဏာများ ပေးအပ်သည်။ ဖက်ဒရယ် အင်စတီ

၄၉ Anderson ၂၀၁၆။
၅၀ Keil နှင့် Heinemann-Gruder ၂၀၁၉။
၅၁ Anderson ၂၀၁၉။
၅၂ Hanns Seidel Foundation ၂၀၁၇။

ကျူးရှင်းများ ပုံစံရေးဆွဲရန် သို့မဟုတ် နားလည်သဘောပေါက်ရန် လွယ်ကူသည့် ပုံသေနည်းဟူ၍ မရှိပေ။ သို့ရာတွင် ဖက်ဒရယ်စနစ် အမျိုးမျိုးတို့အကြောင်း နှိုင်းယှဉ်သိမြင်သည့် ဗဟုသုတရှိပါက သက်ဆိုင်ရာ အခြေအနေတခုအတွင်း မတူကွဲပြားသည့် ဖက်ဒရယ်အစီအမံများ မည်သို့ဖြစ်နိုင်ကြောင်း ထည့်သွင်း စဉ်းစားရာတွင် အထောက်အကူ ပြုနိုင်သည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေဖြင့် စွမ်းရည်နှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ အခက်အခဲများကို ကျော်လွှားနိုင်စေရန် အကူအညီပေးသင့်ပါသည်...

Harvard Kennedy School of Government ၏ လေ့လာမှုတခုတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ‘ဖက်ဒရယ် စနစ်သစ်’ဟူသည့် မတူကွဲပြားသော ဖက်ဒရယ်စနစ်အပေါ် အခြားနည်းလမ်းဖြင့် ချဉ်းကပ်မှုတခုကို အဆိုပြုထားပါသည်။ ဤချဉ်းကပ်မှုတွင် ခွဲထွက်ရေး သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော် ပြိုကွဲရေးတို့ကို ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပေ။^{၁၃} ‘ဖက်ဒရယ်စနစ်သစ်’သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ပါဝင်သည့် တိုင်းဒေသကြီးများအားလုံး တည်ငြိမ်ပြီး ကြီးထွားနေသည့် ပေါင်းစပ်မှုကို ဖန်တီးရန် တခုတည်းသောနည်းလမ်း ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်သဘောတူညီချက်အပေါ် အခြေခံ၍ ပေါင်းစည်းထားသည့် နိုင်ငံတခုကို တည်ဆောက်ရာတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးသည် အခြေခံ အုတ်မြစ်ဖြစ်

သည်။^{၅၄} ဖက်ဒရယ်စနစ်သစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံများအတွင်း စစ်မှန်သည့် ဒီမိုကရေစီနှင့် တာဝန်ခံမှုတို့ လိုအပ်ပါသည်။^{၅၅} အောက်ပါ ဇယားတွင် ဖက်ဒရယ်စနစ်သစ်၏ အစိတ်အပိုင်းအချို့ကို ဖော်ပြထားပြီး ၎င်းတို့အား အမျိုးအစားလေးမျိုးတို့နှင့်အညီ ဆွေးနွေးဖော်ပြသွားမည် ဖြစ်သည်။

ဇယား ၈ - ဖက်ဒရယ်စနစ်သစ်၏ အမျိုးအစားများ ^{၅၆}

မြေယာ	သဘာဝသယံဇာတများ	ဒီမိုကရေစီ အုပ်ချုပ်မှု	လုံခြုံရေး
<p>မြေယာဥပဒေနှင့် မြေသိမ်းခံရမှု ဖြစ်စဉ်များသည် အောက်ပါအချက်များတွင် အခြေခံသည်။</p> <ul style="list-style-type: none"> • သမိုင်း • ကုန်ထုတ်စွမ်းအား • မြေပိုင်ရှင်များ၏ နိုင်ငံရေးတွင် လွှမ်းမိုးမှု • မဆောင်ရသေးသော မြေခွန်များ • အသေးစားမြေများကို နှစ်နာကြေးအဖြစ် ပေးအပ်ခြင်း 	<ul style="list-style-type: none"> • ငှားရမ်းခများ တွက်ချက်ခြင်း • သဘာဝ သယံဇာတများ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းအတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကုန်ကျစရိတ်ကို ထည့်သွင်းခြင်း • ပိုင်ရှင်၊ ပြည်နယ်တိုင်းအစိုးရနှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရကြားတွင် အသားတင်အမြတ်များကို ခွဲဝေယူခြင်း 	<ul style="list-style-type: none"> • ရွေးကောက်ပွဲ • တက်ကြွမှု အားကောင်းသော နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများမှတ်ပုံတင်ခြင်းကို ကန့်သတ်မှုမရှိခြင်း • ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးစနစ်၊ အစိုးရအခွန်ဘဏ္ဍာနှင့် သယံဇာတခွဲဝေမှုများရှိခြင်း • အခြေခံ အဆောက်အအုံနှင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများကို ပေါင်းစပ်ထားခြင်း 	<ul style="list-style-type: none"> • ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်း။ • လက်နက်ကိုင်အင်အားနှင့် ရဲအင်အားရှိခြင်း။ • စာတတ်မြောက်မှု အပါအဝင် လူမှုဘဝလုံခြုံမှုရှိခြင်း။ • နိုင်ငံစီးပွားရေးနှင့် တိုင်းရင်းသားဒေသများ ချိတ်ဆက်ပြီး ပို့ဆောင် ဆက်သွယ်ရေး စရိတ်နည်းပါးအောင် ပြုလုပ်ခြင်း။

ဖက်ဒရယ်စနစ် ပေါ်ပေါက်လာရေးအတွက် အရေးပါပြီး အသုံးဝင်သော စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ရှိပါသည် - ဖက်ဒရယ်စနစ်သစ်နှင့်အညီ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ဗျူဟာတခု ရေးဆွဲခြင်း။ အဓိကကျသည့် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများ (ဥပမာ- ဘဏ်လုပ်ငန်း၊ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၊ ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းနှင့် ဆောက်

၅၄ Dapice နှင့် Valley ၂၀၁၃။
 ၅၅ Dapice နှင့် Valley ၂၀၁၃။
 ၅၆ Dapice နှင့် Valley ၂၀၁၃။

လုပ်ရေးလုပ်ငန်း) တို့ရှိ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လက်ဝါးကြီးအုပ်မှုများကို စည်းမျဉ်းကြပ်မတ်ခြင်း၊ သဘာဝသယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်သူများ အနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ များထံ အခွန်ဆောင်ရန်အတွက် တာဝန်ယူကြောင်း သေချာစေခြင်းနှင့် တူးဖော်ထုတ်လုပ်သူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ လှုပ်ရှားမှုများကြောင့် ဖြစ်ပွားသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှု များအတွက် တာဝန်ခံစေခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

အခြားသော အရေးပါသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအတွင်း အောက်ပါတို့ ပါဝင်ပါသည် - လမ်းပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဖြတ်သန်းခ အလွန်အကျွံ ကောက်ခံခြင်းများကို လျော့ချခြင်းဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင် ရေးကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေခြင်း။ စာတတ်မြောက်မှုနှုန်းများ မြင့် တက်စေခြင်းသည် ညီမျှရေးကို မြှင့်တင်ရန် အကူအညီပေးကာ နိုင်ငံ အား ပိုမိုအုပ်ချုပ် စီမံနိုင်စေပြီး ပိုမိုလျင်မြန်သည့် စီးပွားရေး တိုးတက် မှုကို အားပေးပါသည်။

ပြည်ထောင်စု အစိုးရသာမကဘဲ ဒေသန္တရ သို့မဟုတ် ပြည်နယ် သို့မဟုတ်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအတွက်ပါ အကျိုးရှိစေရန်အတွက် သဘာဝသယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးအတွက် အခွန်မူဝါဒကို ပြန် လည်ညှိနှိုင်းခြင်းသည် အသေးစား မြေပိုင်ရှင်များအတွက် မြေယာများ ကို ပိုမိုခိုင်မာစေမည် ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသား ပြည်နယ်ခုနစ်ခုတို့အကြား ဝင်ငွေ ခွဲဝေရာ တွင် ဟန်ချက်မညီမှုခြင်းကို ဖြေရှင်းရန် အစီအမံများကို ကျင့်သုံးသင့် ပါသည်။

ပိုမို ဖက်ဒရယ်ဆန်သည့် နိုင်ငံရေးစနစ်တခု ဖော်ဆောင်ရေး အတွက် နိုင်ငံရေးနှင့် ဥပဒေဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရန် လည်း အရေးကြီးပါသည်။ အသုံးဝင်သည့် အဆင့်များတွင် အောက်ပါ နယ်ပယ်များအတွင်း ဖြေရှင်းခြင်း ပါဝင်ပါသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်များ ခန့် အပ်ခြင်း ဖြစ်စဉ်၊ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုအတွက် စံချိန်စံညွှန်းအသစ် သတ်မှတ် ခြင်း၊ တရားရုံးချုပ်၏ အခန်းကဏ္ဍများနှင့် အာဏာများကို သတ်မှတ် ခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ အကယ်၍ ထိုသို့ သတ်မှတ်ခြင်းများ မရှိခဲ့ပါက

အချိုးကျကိုယ်စားပြု ရွေးကောက်တင်မြှောက်မှုစနစ်သည် ပါတီ တခု တည်းက ချုပ်ကိုင်မှုကြီးမားစေခြင်း၊ အာဏာအလွဲသုံးစားမှု ဖြစ်စေ ခြင်းနှင့် ရွေးကောက်ပွဲသာရှိပြီး လစ်ဘရယ်မဆန်သော ဒီမိုကရေစီကို အားပေးသည့် အခင်းအကျင်းများသာ ဖြစ်စေပါလိမ့်မည်။

အယူအဆပိုင်းဆိုင်ရာ ရှုပ်ထွေးမှုများကို ရှောင်လွှဲရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖက်ဒရယ်လမ်းကြောင်းတွင် ရှိနေသည့် စိန်ခေါ်မှုများအား အထက်တွင် ဆွေးနွေးဖော်ပြထားသည့် ‘ဖက်ဒရယ်စနစ်သစ်’ အယူအဆကို ကိုးကား၍ အမျိုးအစားလေးမျိုး (မြေယာ၊ သဘာဝ သယံဇာတများ၊ ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်မှုနှင့် လုံခြုံရေး)တို့ဖြင့် ပုံဖော်နိုင်ပါသည်။ လာမည့်အပိုင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သော မူဘောင်များအတွင်း ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့် ပတ်သက်သည့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ၁၉ ခုတို့ စုစည်းမှုအား စိစစ်လေ့လာထားပါသည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်အတွက် အဓိကကိစ္စရပ်များနှင့် အကြံပြုချက်များ

ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများသည် (၂၀၁၃ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ်ကြား ကာလအတွင်း) မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်နှင့်ပတ်သက်သည့် စာတမ်း ၁၉ စောင်တို့ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ စာတမ်းများပေါ် မူတည်ကာ တူညီသော ကိစ္စရပ်များနှင့် အကြံပြုချက်များအား အောက်ပါအတိုင်း အမျိုးအစား လေးမျိုးတို့ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား ၉ - ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ အကျဉ်းချုပ်

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့်ပတ်သက်သည့် စာတမ်းများကို အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည့် စာရင်းအတွက် နောက်ဆက်တွဲ ၃ ကို ကြည့်ရှုပါ။

မြေယာဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ

- မြေယာဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ပဋိပက္ခများ၏ အဓိက အရင်းအမြစ်တခု ဖြစ်သည်။

- မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု လုံခြုံရေးအားနည်းခြင်း၊ လက်တွေ့ကျသည့်ဥပဒေများ၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိသည့် မြေယာတရားရုံးများ။
- တိုင်းရင်းသားဒေသများရှိ လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများသည် ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ၎င်းတို့၏မြေယာများနှင့် သစ်တောများ ပိုင်ဆိုင်မှုဆုံးရှုံးမှု ပုံစံအမျိုးမျိုးတို့နှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။
- လက်ရှိ ဥပဒေပြုရေးမူဘောင်သည် မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို အားမပေးပါ။
- ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုအတွက် အမြင်ဆုံး အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သောကြောင့် မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊ အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့် ရသားမှန်းခြေငွေစာရင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်တို့အတွက် တဦးတည်းသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သူ ဖြစ်သည်။
- မြေယာဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် ဥပဒေများသည် အလွန်ရှုပ်ထွေးပြီး အချို့သောဖြစ်စဉ်များတွင် ခေတ်နောက်ကျနေသည်။
- မြေယာမှတ်ပုံတင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်သည် မြေယာအုပ်ချုပ်စီမံမှုအတွက် အရေးပါသည့် ကိစ္စရပ်တစ်ခုဖြစ်သည်။
- တိုင်းရင်းသားဒေသများရှိ တောင်သူလယ်သမားများသည် မြေယာအသုံးပြုမှု လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ရရှိမှု အနည်းငယ်မျှသာရှိသည်။
- လယ်ယာမြေဥပဒေသည် မြေယာမှတ်ပုံတင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း အမျိုးသမီးများ၏ မြေယာအခွင့်အရေးများအတွက် အကာအကွယ် မပေးထားပေ။

သဘာဝသယံဇာတဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ

- ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုသည် မညီမျှမှုကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စေပြီး ပဋိပက္ခနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ၏ သံသရာလည်မှုကို အားပေးနေကာ ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမှုမရှိသည့် အရင်းအမြစ်များကို ကုန်ခမ်းစေလျက်ရှိသည်။
- သဘာဝသယံဇာတများ ခွဲဝေရေး၊ သဘာဝသယံဇာတများ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဝင်ငွေများ လည်ပတ်စီးဆင်းမှုတို့တွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အခန်းကဏ္ဍတို့နှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းမှုမရှိပေ။
- သယံဇာတများမှ အကျိုးအမြတ်များအား ပြည်ထောင်စုအစိုးရ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအကြား ခွဲဝေသည်။
- သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် လိုင်စင်များပေးရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာသည် အကန့်အသတ်နှင့်သာရှိပြီး EAOs များနှင့် ဒေသန္တရအာဏာပိုင်များကဲ့သို့သော တရားဝင်မဟုတ်သည့် လှုပ်ရှားသူများတွင် သိသာသည့် လက်တွေ့လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ကျင့်သုံးကြသည်။
- ဝင်ငွေခွဲဝေသည့် ပုံသေနည်းမရှိသဖြင့် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများသည် ထိရောက်အကျိုးရှိမှုနှင့် ညီမျှမှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားမည့်အစား နိုင်ငံရေး

ဆိုင်ရာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားချက်များကို အခြေခံသည့် ခွဲဝေမှုများကို ပြုလုပ်ကြသည်။

- သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် ဝင်ငွေကောက်ခံရေးတို့တွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ ပါဝင်မှုသည် အလွန်နည်းပါးပါသည်။

ဒီမိုကရေစီနည်းကျသော စီမံအုပ်ချုပ်မှုအတွက် ကိစ္စရပ်များ

- အရပ်သားအစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့အကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအတွက် နိုင်ငံရေး ဆန္ဒမရှိခြင်းသည် ဒီမိုကရေစီနည်းကျသော စီမံအုပ်ချုပ်မှုကို ထိခိုက်စေသည်။
- ယာယီအစီအမံများတွင် ဖော်ပြထားသည့် နယ်နိမိတ်ခွဲခြားသတ်မှတ်မှုသည် ရှင်းလင်း သေချာခြင်း မရှိပေ။
- နိုင်ငံရေးနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများတွင် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု အနည်းငယ် မျှသာ ရှိသည်။
- နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အာဏာလွှဲပြောင်းခွဲဝေမှု အနည်းငယ်မျှသာရှိခြင်းသည် EAOs များ၏ ဒေသန္တရ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကို ထိခိုက်စေပါသည်။
- ယာယီအစီအမံများတွင် တရားဝင်စနစ်တရပ် မရှိခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ထိခိုက်စေပါသည်။
- အကျိုးစီးပွား ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများစွာတို့အနေဖြင့် အစိုးရသည် ဖက်ဒရယ်စနစ် အတွက် အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝသည့် တိုးတက်မှုကို နှောင့်နှေးအောင် ပြုလုပ်နေသည်ဟု ခံစား ခဲ့ရသည်။

လုံခြုံရေးအတွက် ကိစ္စရပ်များ

- လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေးအတွက် တူညီသည့် မြော်မြင်ချက်တခု မရှိခြင်းသည် တိုးတက်မှုအခြေအနေကို ထိခိုက်စေပါသည်။
- လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ သဘောတူညီမှု အနည်းငယ်မျှသာရှိခြင်း သည် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများကို အကန့်အသတ်ဖြစ်စေပါသည်။
- လှုပ်ရှားသူများအကြား တန်းတူညီမျှမှုမရှိခြင်းသည် ပဋိပက္ခကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် သဘောတူညီချက်ရရှိရေးကို ထိခိုက်စေပါသည်။
- အစိုးရများ၊ အတိုက်အခံ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများနှင့် EAOs များအပါအဝင် အဓိက လှုပ် ရှားသူများအကြား အာဏာဆိုင်ရာ ဟန့်ချက်မညီမျှမှုများ ရှိပါသည်။
- တိုင်းရင်းသား အသိုင်းအဝိုင်းများတွင် လုံခြုံမှုမရှိပေ။
- များစွာတုံ့သည့် ဝေဟာဆွဲခြင်း၊ အမေ့ခိုင်းစေခံရခြင်းနှင့် တရားဥပဒေမဲ့ သတ်မှတ်ခြင်း များကို ရင်ဆိုင်ကြရသောကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းရခြင်းများ ဖြစ်စေသည်။
- နိုင်ငံတော်နှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများထံ တာဝန်ခံရန် စနစ်များ လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်သည်။

မြေယာနှင့်သက်ဆိုင်သော အဓိက ကိစ္စရပ်များ

မြေယာဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အဓိက အရင်းအမြစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု လုံခြုံရေး အားနည်းမှု၊ လက်တွေ့ကျသည့် ဥပဒေများနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိသော မြေယာတရားရုံးများကြောင့် နိုင်ငံတဝန်း သိမ်းဆည်းထားသည့် မြေယာ ဇကနှစ်သန်းအထိရှိသည်ဟု ယူဆကြပါသည်။^{၅၇} တောင်သူလယ်သမားများသည် လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ တရားမျှတမှုမရှိခြင်းနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ တိုင်းရင်းသားဒေသများရှိ လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများ အနေဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုနှင့် ၎င်းတို့၏ မြေယာများနှင့် သစ်တောများဆုံးရှုံးမှု၏ မတူကွဲပြားသည့်ပုံစံများကို ရင်ဆိုင်ကြရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိ ဥပဒေမူဘောင်သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချထားသော မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုကို အားမပေးပေ။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၃၇ (က) အရ ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် နိုင်ငံတော်ရှိ မြေပေါ်မြေအောက် သယံဇာတများအားလုံး၏ ပင်ရင်းပိုင်ရှင်ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စု အစိုးရသည် မြေယာ စီမံအုပ်ချုပ်မှုအတွက် အမြင့်ဆုံး အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊ အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း လုပ်ငန်းစဉ်များအားလုံးအတွက် တဦးတည်းသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သူ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင်မြေယာကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်သော ဥပဒေများသည် အလွန်ရှုပ်ထွေးပြီး အချို့သော ဖြစ်စဉ်များတွင် ခေတ်ကာလနှင့် ဆီလျော်ခြင်း မရှိတော့ပေ။ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် သိမ်းဆည်းမှုတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် မတူညီသော ဥပဒေ ၇၃ ခု ရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းတို့သည် တခါတရံတွင် ဆန့်ကျင်ကွဲလွဲ နေကြသောကြောင့် တခုနှင့်တခု အံဝင်ခွင်ကျမရှိကြပေ။

မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်သည် မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုအတွက် အရေးအကြီးဆုံး ကိစ္စရပ်တခု ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၈ မြေလွတ်၊

မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေး (VFV) ဥပဒေသည် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုအပိုင်းအပိုင်းများအား ၎င်းတို့၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုများကို မှတ်ပုံတင်ရန် အခွင့်အလမ်းတခု ပေးအပ်ထားသော်လည်း အများစုသည် မှတ်ပုံတင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရသည်။ မှတ်ပုံတင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်သည် ရှုပ်ထွေးပြီး ကုန်ကျစရိတ်များကာ တောင်သူလယ်သမားများတွင် ထောက်ခံထားသည့် သက်သေခံ စာရွက်စာတမ်းများ မရှိကြသောကြောင့် တိုင်းရင်းသားဒေသများမှ တောင်သူလယ်သမားများသည် လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပြုလက်မှတ် (LUC) ရရှိရေးအတွက် အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရသည်။ ရလဒ်အဖြစ် ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီများနှင့် လက်နက်ကိုင်များသည် VFV မြေယာဥပဒေသစ်အရ မြေယာဧကပေါင်း နှစ်သန်းခန့်ကို သိမ်းဆည်းထားခဲ့သည်။ ထို့ပြင် မိရိုးဖလာ မြေယာအသုံးပြုမှုကို လက်ရှိ ဥပဒေမူဘောင်တွင် အသိအမှတ်မပြုထားသောကြောင့် မြေကွက်တကွက်တည်းတွင် လူပုဂ္ဂိုလ်အမြောက်အမြားအား မြေယာအသုံးပြုခွင့်များ ပေးအပ်ထားသလို ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများနှင့် မြေယာဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရှိနေပါသည်။

မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု မှတ်ပုံတင်ရာတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံသည့် သတ်မှတ်ချက်များ ရှိနေသည်။ လယ်ယာမြေဥပဒေ (၂၀၁၂) တွင် အမျိုးသမီးများအတွက် မြေယာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို သေချာအောင် ပေးအပ်ထားခြင်း မရှိသေးပေ။^{၁၀} လယ်ယာမြေဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၆ အရ လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပြုလက်မှတ် (LUC) များတွင် အမည်တခုတည်းကိုသာ ခွင့်ပြုထားပြီး ဥပဒေတွင် အိမ်ထောင်ဖက်များအကြား မြေယာပူးတွဲ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်အတွက် ပြဋ္ဌာန်းချက် မရှိပါ။ အိမ်ထောင်ရှိ အမျိုးသမီးများအတွက် သင့်လျော်သည့် အကာအကွယ် ပေးအပ်ထားမှု မရှိသောကြောင့် အိမ်ထောင်စုမြေယာများအား ခင်ပွန်းများ၏ အမည်များဖြင့်သာ မှတ်ပုံတင်ကြသဖြင့် အမျိုးသမီးများ၏ အိမ်ခြံမြေ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များအတွက် ကြီးမားသည့် အန္တရာယ်ရှိနေသည်။

၅၀ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၁/၂၀၁၂။

ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် တစုတစည်းတည်း စုစည်းထားသည့် မှတ်ပုံတင်မှတ်တမ်း မရှိသဖြင့် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ရှိ ဦးစီးဌာန အမျိုးမျိုးတို့တွင် မြေယာအသုံးပြုမှု နှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ထားရှိသည်။ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များအား မြို့နယ် အဆင့်တွင် စာရွက်စာတမ်းပုံစံဖြင့် သိမ်းဆည်းထားရှိသောကြောင့် တစုတစည်းတည်း စုစည်းထားသည့် မှတ်ပုံတင်မှတ်တမ်း မရှိခြင်း သည် အခက်အခဲ ဖြစ်စေသည်။ သစ်တောဆိုင်ရာ သတင်းအချက် အလက်များအား MONREC အောက်ရှိ သစ်တောဦးစီးဌာန၏ မြို့နယ် ရုံးများတွင် သိမ်းဆည်းထားရှိသည်။ လယ်ယာမြေနှင့် သက်ဆိုင်သော သတင်းအချက်အလက်များအား စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည် မြောင်း ဝန်ကြီးဌာန၏ လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စာရင်းအင်း ဦးစီး ဌာန၏ မြို့နယ်ရုံးများတွင် သိမ်းဆည်းထားရှိသည်။

သဘာဝသယံဇာတများနှင့် သက်ဆိုင်သော အဓိကကိစ္စရပ်များ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် သဘာဝ သယံ ဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှု ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းတို့အတွက် ရွေးချယ်ထား သည့် စာတမ်းများအတွင်း ကိစ္စရပ်အချို့ကို ထောက်ပြထားပါသည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်သည် နိုင်ငံတွင်းရှိ သဘာဝ သယံဇာတများ အားလုံး၏ ပိုင်ရှင်ဖြစ်ရုံသာ မကဘဲ သဘာဝ သယံဇာတများ တူးဖော်ထုတ်ယူမှုအတွက် လိုအပ်သည့် ဥပဒေများကို ပြဋ္ဌာန်းခြင်းဖြင့်လည်း ထိန်းချုပ်ခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းများလည်း ပြုလုပ် ပါသည်။ ထိန်းချုပ်မှုအား ဗဟိုမှ ထိန်းချုပ်ထားခြင်းကြောင့် မညီမျှမှု များကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စေပြီး ပဋိပက္ခနှင့် အကြမ်းဖက်မှု သံသရာလည် ခြင်းကို အားပေးကာ ပြန်လည် ပြည့်ဖြိုးခြင်း မရှိသည့် သယံဇာတများ ကို လျော့နည်း ကုန်ခန်းစေသည်။^{၇၉}

၇၉ ရခိုင် ရေနံစောင်ကြည့်ရေးအဖွဲ့ ၂၀၁၆။

မြန်မာနိုင်ငံရှိသဘာဝသယံဇာတများ ခွဲဝေမှု၊ သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဝင်ငွေလည်ပတ်မှု စီမံခန့်ခွဲမှုများ၌ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အခန်းကဏ္ဍတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းမှုမရှိ ဖြစ်နေဆဲဖြစ်သည်။ သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဝင်ငွေကောက်ခံမှုတို့တွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်၏ ပါဝင်မှုမှာ အနည်းငယ်သာရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရေနံ၊ ဓာတ်ငွေ့၊ သတ္တုတူးဖော်မှုနှင့် သစ်ထုတ်လုပ်မှုတို့သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ တာဝန်များကို အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား ၂ တွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိပေ။

သို့ရာတွင် ၎င်းသည် ဆား၊ ထင်း၊ ကျောက်မျက်ရတနာများ ဖြတ်တောက်ခြင်းနှင့် အရောင်တင်ခြင်းတို့ကဲ့သို့သော စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်မှု အနည်းငယ်အတွက် ခြွင်းချက် ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အစိုးရ၏ စုစုပေါင်းဝင်ငွေ၏ ရာခိုင်နှုန်းတခုအဖြစ် သဘာဝ သယံဇာတများကို များစွာ မှီခိုအားထားနေရပါသည်။ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများရှိ မည်သည့် အကောင်အထည်ဖော်သည့် ဝန်ကြီးဌာန အသုံးစရိတ်မဆို သို့မဟုတ် ပြည်ထောင်စုမှ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများထံ မည်သည့် လွှဲပြောင်းပေးအပ်မှုမဆိုသည် သဘာဝသယံဇာတကြွယ်ဝမှုကို မျှဝေခြင်းများ ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ အစိုးရသည် ၂၀၁၃-၂၀၁၄ ခုနှစ် ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် GDP ၄ ဒသမ ၄ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် GDP ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ တိုးတက်လာမည်ဟု ကြိုတင်ခန့်မှန်းထားပါသည်။^{၆၀}

ဝင်ငွေခွဲဝေသည့် ပုံသေနည်းဟူ၍ မရှိသဖြင့် အာဏာပိုင်များအနေဖြင့် ထိရောက်အကျိုးရှိမှုနှင့် မျှတမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့်အစား နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ထည့်သွင်း စဉ်းစားချက်များပေါ်တွင် အခြေခံသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အလွယ်တကူ ချမှတ်နိုင်ကြသည်။^{၆၁} လက်ရှိတွင် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အဓိက ကိစ္စရပ်မှာ လျင်မြန်

၆၀ Thet Aung Lynn နှင့် Oye ၂၀၁၄။
၆၁ Thet Aung Lynn နှင့် Oye ၂၀၁၄။

မျှတသည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အခြေခံအုတ်မြစ် ချနိုင်ရန်အတွက် ဝင်ငွေလုံလောက်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ မဟုတ်ဘဲ မည်သို့ သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသင့်ကြောင်းဖြစ်သည်။ သဘာဝသယံဇာတများသည် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးခြင်း မရှိသဖြင့် သယံဇာတများ တူးဖော်ထုတ်ယူမှုမှ ဝင်ငွေကို ကောက်ခံလေ့မရှိပေ။ သယံဇာတများမှ ဝင်ငွေများ ကောက်ခံခြင်းနှင့် ထိရောက်အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်းမရှိပါက သယံဇာတများ တူးဖော်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ရောင်းချမှုတို့သည် နိုင်ငံအတွက် အကျိုးကျေးဇူးဖြစ်စေခြင်း မရှိပေ။

သဘာဝသယံဇာတများ ပေးအပ်ထားသည့် အတိုင်းအတာ၊ အသုံးပြုမှု နှုန်းထားများနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများသည် ရှင်းလင်းမှု မရှိပေ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိ သဘာဝသယံဇာတ ကြိုးပိုင်းများသည် လုံလောက်မှုရှိသော်လည်း တွင်းထွက်ပစ္စည်း ကြွယ်ဝမှုများ ထပ်မံရှာဖွေတွေ့ရှိမှုများသည် မျှော်မှန်းချက်များကို ပြောင်းလဲနိုင်သည်။ သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် သတ္တုတူးဖော်ခြင်းတို့တွင် တရားမဝင် အလွတ်သဘော ထုတ်ယူမှုများကြောင့် ကုန်ခန်းမှုနှုန်းများကို သိနိုင်ခြင်းမရှိအောင်ဖြစ်စေပါသည်။ သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်ယူမှုကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေးနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများအပေါ် ထိခိုက်မှုကို စနစ်တကျတိုင်းတာထားခြင်း မရှိပေ။

ဒီမိုကရေစီနည်းကျသော စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ အဓိကကိစ္စရပ်များ

အရပ်သားအစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့အကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်အတွက် နိုင်ငံရေးဆန္ဒမရှိခြင်းသည် ဒီမိုကရေစီ နည်းကျသော စီမံအုပ်ချုပ်မှုအတွက် ခလုတ်တံသင်းတခု ဖြစ်သည်။^{၆၂} ‘ယာယီ အစီအမံများ (IA)’ ဟူသည့် ဝေါဟာရအား ‘ကနဦး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနှင့် ဘက်စုံပါဝင်သော နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဖြေရှင်းမှုတို့အကြားရှိ ကာလ

၆၂ South နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ ၂၀၁၈။

အတွင်း EAOs များနှင့် အစိုးရစနစ်များ အကြားရှိ ဆက်ဆံရေး အပါအဝင် ပဋိပက္ခ သက်ရောက်ခံရသည့် နယ်မြေများအတွင်း ဝန်ဆောင်မှုပေးအပ်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး’ဟု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။^{၆၄} IA သည် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ဆိုင်ရာ မျှတသည့် အလေ့အထများမှတစ်ဆင့် ထိရောက်သည့် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးကို အထောက်အပံ့ပေးရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ‘ဖက်ဒရယ်စနစ်အား အောက်ခြေမှ စတင်ကာ’ တည်ဆောက်ရေးအတွက် အဓိကကျသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

ယာယီအစီအမံများ (IA) ဆိုသည်မှာ EAOs များ၏ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးအပ်ရေး စနစ်များဖြစ်သော အုပ်ချုပ်စီမံမှုလုပ်ငန်းများကိုရည်ညွှန်းသော်လည်းယာယီအစီအမံများတွင် ပါဝင်သည့် EAOs များနှင့် တပ်မတော်အကြားရှိ နယ်မြေ ရေးဆွဲဖော်ပြချက်သည် ရှင်းလင်းမှုမရှိပေ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တပ်မတော်သည် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ သီးသန့်ထိန်းချုပ်ထားသော နယ်မြေများအတွင်း ဝန်ဆောင်မှုပေးအပ်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ အနည်းငယ်မျှသာရှိသည်။ သို့သော်လည်း EAOs များ၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု၊ ဝန်ဆောင်မှုပေးအပ်ခြင်းနှင့် အုပ်ချုပ်စီမံရေး လုပ်ငန်းများသည် အစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့အကြား နိုင်ငံရေးနှင့် စစ်ရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အာဏာများ ရောနှောလျက် ယှဉ်ပြိုင်ကြရသည့် နယ်ပယ်များအထိသို့ပါ ဖြန့်ကြက်မှု ရှိပါသည်။

ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် သိသာသော နိုင်ငံရေးနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများ မရှိပါက ပဋိပက္ခ သက်ရောက်ခံရသည့် ဒေသများသည် EAOs များနှင့် အစိုးရတို့မှ ဆောင်ရွက်သည့် ဝန်ဆောင်မှုပေးအပ်ရေးစနစ်များနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှု စနစ်များ ရောနှောနေသည့် လက်ရှိအခြေအနေမှ တရားဝင်(ဖက်ဒရယ်) စနစ် တခုဆီသို့ ရွေ့လျားရန် အလွန်ခက်ခဲမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အာဏာခွဲဝေ လွှဲပြောင်းမှု သိသိသာသာ မရှိသောကြောင့် EAOs များ

၆၃ South နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ ၂၀၁၈။

စွာတို့ ရရှိလိုကြသည့် ဒေသဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် အမျိုးအစား မျိုး ဖန်တီးနိုင်ရန်အတွက် အောက်ခြေ အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်များထံသို့ မည်သည့်လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကိုမျှ ဥပဒေအရ ရွှေ့ပြောင်းပေးအပ်ထားခြင်း မရှိပေ။

IA ကို စီမံခန့်ခွဲရန်အတွက် တရားဝင်စနစ် မရှိခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ယုံကြည်မှုကို ထိခိုက်စေပါသည်။ အကျိုးစီးပွားပတ်သက်ဆက်နွှယ်သူ များစွာတို့အနေဖြင့် အစိုးရသည် နိုင်ငံတော်၏ စစ်ရေးနှင့် အရပ်ဘက်ဖွဲ့စည်းပုံများအား တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသများအတွင်းသို့ ချဲ့ထွင်ရန်အတွက် အပစ်အခတ် ရပ်စဲမှုများကို အမြတ်ထုတ် အသုံးချနေပြီး ဖက်ဒရယ်စနစ်အတွက် အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝသည့် တိုးတက်မှုကို နှောင့်နှေးကြန့်ကြာအောင် ပြုလုပ်နေသည်ဟု ခံစားခဲ့ကြရသည်။^{၆၄}

လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အဓိကကိစ္စရပ်များ

လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းမှုအတွက် တူညီသည့် မြော်မြင်ချက် တခု မရှိခြင်းသည် EAOs များနှင့် တပ်မတော်တို့အတွက် အဆိုးကြုံနိုင်ခြေများ ပေါ်ပေါက်လာစေပြီး တိုးတက်မှုအခြေအနေကို အခက်အခဲဖြစ်စေသည်။^{၆၅} အကျိုးဆက်တခုအဖြစ် လုံခြုံရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အတွင်းကျကျ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများကို နှောင့်နှေးကြန့်ကြာစေပြီး ၎င်းသည် လက်မှတ်မထိုးရသေးသည့် EAOs များအနေဖြင့် NCA လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ရန်နှင့် တပ်မတော်အနေဖြင့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အပြည့်အဝ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် ဆန္ဒတို့ကို ပိုမိုတွန့်ဆုတ်သွားစေနိုင်သည်။

‘လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေး’ အယူအဆအား ၂၀၁၅ ခုနှစ် NCA အတွင်း ဖော်ပြသည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းကို လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးမှုများအတွက် မူဘောင်တခုအဖြစ် မည်သို့ အသုံး

၆၄ South နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ ၂၀၁၈။
၆၅ Handrickson နှင့် Jolliffe ၂၀၁၈။

ပြုနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း အတိအကျနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောတူညီမှုမှာ အလွန်နည်းပါးနေသေးသည်။ လက်တွေ့တွင် လက်နက်ဖျက်သိမ်းရေး၊ တပ်ဖျက်သိမ်းရေး (DDR) နှင့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး (SSR) တို့နှင့်ပတ်သက်၍ တပ်မတော်နှင့် EAOs များတွင် နားလည်မှု များ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကွဲလွဲနေခြင်းများ၊ အကျိုးစီးပွားများနှင့် ရပ် တည်ချက်များ ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ အစိုးရများ၊ အတိုက်အခံ နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုများ သို့မဟုတ် EAOs များ အပါအဝင် အုပ်စုများတွင်း အာဏာဟန်ချက်မညီမှုများလည်း ရှိနေသည်။

အကယ်၍အုပ်စုများအနေဖြင့်ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုများအတွင်း တန်းတူထိတွေ့ပါဝင်နိုင်ခြင်းမရှိပါကပဋိပက္ခကိုအဆုံးသတ်ရန်အတွက် လိုအပ်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောတူညီမှု ရရှိနိုင်ဖွယ်မရှိပေ။ ဖက်ဒရယ်စနစ်တခုသို့ အကူးအပြောင်းကို အနှောင့် အယှက်ဖြစ်စေနိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် ဒွိဟများရှိပါသည်။ ပထမဆုံး အနေဖြင့် နိုင်ငံတော် အချုပ်အခြာအာဏာကို ကာကွယ်ရာတွင် ပြည် ထောင်စုအစိုးရနှင့် ဒေသန္တရ စစ်ရေးဆိုင်ရာ အင်အားစုများ အကြားရှိ အာဏာဟန်ချက်မညီမှုကို ဖြေရှင်းရာ၌ စိန်ခေါ်မှုများ ရှိနေပါသည်။

တချိန်တည်းတွင် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ဒေသတွင်းအရေးကိစ္စများအတွင်း ပြည်ထောင်စု စစ်ရေး ဆိုင်ရာ အင်အားစုများ၏ မလိုအပ်ဘဲ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုများမှ ကာ ကွယ်ရန် သင့်လျော်သည့် ဥပဒေ၊ နိုင်ငံရေးနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ အကာအကွယ်များ လိုအပ်နေပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အိန္ဒိယသည် မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ လူမျိုးစုအားဖြင့် ကွဲပြားစုံလင်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်း တခု ဖြစ်ပါသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် လုံခြုံရေး ဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သူ တဦးချင်းအတွက် တာဝန်များ ရှင်း လင်းစွာ သတ်မှတ်ဖော်ပြထားပါသည်။

နိုင်ငံတော် လုံခြုံရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရမည့် တာဝန်များအား နိုင်ငံတော် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များထံ ပေးအပ်ထားပြီး ဥပဒေစိုးမိုး ရေး တာဝန်များအား ပြည်ထောင်စုအစိုးရ နှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများထံ ခွဲဝေပေးအပ်ထားသော်လည်း တခါတရံ

တွင် ထပ်နေခြင်းများရှိပြီး ၎င်းတို့သည် ရှုပ်ထွေးမှုနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ တင်းမာမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်သည်။

ဒုတိယအနေဖြင့် မတူကွဲပြားသည့် မူဝါဒချမှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ရွေးချယ်စရာ နည်းလမ်းများတွင် အား သာချက်များနှင့် အားနည်းချက်များ ရှိကြသည်။ အကယ်၍ ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ဒေသန္တရ အဆင့်များထံသို့ မူဝါဒချမှတ်ခွင့် အာဏာများ ပေးအပ်ထားပါက ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေဖြင့် ၎င်းတို့တွင် လုံခြုံရေးဝန်ဆောင်မှုများကို စီမံခန့်ခွဲရန်၊ ကြီးကြပ်ရန်နှင့် ပေးအပ်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း သေချာအောင် ပြုလုပ်ရမည်။

တတိယအားဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်ထောင်စု အဆင့်များရှိ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များထံ လုံခြုံရေးဝန်ဆောင်မှုများ၏ တာဝန်ခံမှုကို တိုးမြှင့်ရန် စနစ်များကို ခိုင်မာ အားကောင်းအောင် ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပြီး အဆိုပါ တာဝန်ခံမှုစနစ်များသည် မတူကွဲပြားသည့် အကျိုးစီးပွား ပတ်သက်ဆက်နွှယ်သူများ အထူးသဖြင့် ဗမာမဟုတ်သည့် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ နှင့် အမျိုးသမီးများ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို တုံ့ပြန်နိုင်ရန် လိုအပ်နေပါသည်။

စတုတ္ထအားဖြင့် လူဦးရေ၏ အများစုတို့သည် လက်နက်ကိုင်များ သို့မဟုတ် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ လက်တွင် အကြမ်းဖက်မှု သို့မဟုတ် အလွဲသုံးစားမှု ပုံစံတမျိုးမျိုးတို့ကို တွေ့ကြုံခဲ့ရသည်။ အရင်းအမြစ်အချို့အရ ပေါ်တာဆွဲခြင်း၊ အဓမ္မ ခိုင်းစေခြင်း၊ လုံခြုံရေးအတွက် နေရပ်မှ ထွက်ပြေးခြင်းနှင့် တရားဥပဒေမဲ့ သတ်ဖြတ်ခြင်းများသည် အတွေ့အများဆုံးသော အကြမ်းဖက်မှုနှင့် အလွဲသုံးစားမှုပုံစံများ ဖြစ်ကြသည်။^{၆၆} မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခြားသောနိုင်ငံအများစုထက် အုပ်စုများ သိသိသာသာ ပိုမိုများပြားသောကြောင့် EAOs များအား ပြည်ထောင်စု လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များနှင့် ပေါင်းစည်းရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများသည် အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထင်ရှားသည်။

၆၆ မြန်မာနိုင်ငံ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အလုပ်အဖွဲ့ ၂၀၁၇။

ဇယား ၁၀ - ဖက်ဒရယ်စနစ်အတွက် အကြံပြုချက်များ အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြချက်

(မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့်ပတ်သက်သည့် စာတမ်းများကို အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသော စာရင်းအတွက် နောက်ဆက်တွဲ ၃ ကို ရှုပါ။)

မြေယာအတွက် အကြံပြုချက်များ

- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အကျိုးစီးပွား ပတ်သက်ဆက်သွယ်သူများ အနေဖြင့် မြေယာစီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် သယံဇာတထုတ်လုပ်ရေး လှုပ်ရှားမှုများကို ကန့်သတ်ထားသည့် သက်ဆိုင်ရာ အသုံးပြုမှုများအတွက် မြေကွက်အချို့ကို ပေးအပ်ရာ တွင် ပါဝင်ပတ်သက်သင့်သည်။
- အစိုးရအဆင့်အမျိုးမျိုးတို့သည် နိုင်ငံတဝန်း မှတ်ပုံတင်မှတ်တမ်းကိရိယာတခု အသုံးပြုခြင်းဖြင့် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုကို ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။
- သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများနှင့် အခြားသော မြေယာအသုံးပြုမှုများ အကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုရှိကြောင်း သေချာအောင် ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။
- အမျိုးသားအဆင့် မှတ်ပုံတင်မှတ်တမ်းတခုအား အကောင်အထည်ဖော်သည့်အခါ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေဖြင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များကို ဖြေရှင်းနိုင်စွမ်းကို မြှင့်တင်သင့်ပါသည်။
- မြေခွန်ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအား အသေးစားလုပ်ကွက်များ ပိုင်ဆိုင်သူများကို အထောက်အပံ့ပေးရန် ပြင်ဆင်သင့်ပါသည်။
- ဒေသန္တရ အသိုင်းအဝိုင်းများအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီများမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလုပ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ပိုင်ခွင့် ရှိသင့်ပါသည်။
- ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏စီမံကိန်းများ မစတင်မီတွင် လွတ်လပ်စွာ ကြိုတင်အသိပေးပြီး သဘောတူညီချက်ရယူခြင်း (FPIC) ကို လုပ်ဆောင်ထားကြောင်း သေချာစေရန်အတွက် ဒေသန္တရအကျိုးစီးပွား ပတ်သက်ဆက်သွယ်သူများအနေဖြင့် စောင့်ကြည့်သည့် အခန်းကဏ္ဍတခုမှ ပါဝင်သင့်ပါသည်။

သဘာဝသယံဇာတများအတွက် အကြံပြုချက်များ

- အစိုးရအနေဖြင့် သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ဒေသန္တရ အကျိုးစီးပွားပတ်သက်ဆက်သွယ်သူများ ပါဝင်နိုင်ကြောင်း သေချာစေရန်အတွက် အစိုးရအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်အဆင့်နှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရများအကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုကို အားပေးမြှင့်တင်သင့်ပါသည်။
- သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများတွင် ၎င်းတို့၏တာဝန်များကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လုံလောက်သည့်စွမ်းရည် ရှိသင့်ပါသည်။
- ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအနေဖြင့် မည်သည့် စီမံကိန်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်မဆို သဘောတူညီမှုမတိုင်မီ သို့မဟုတ် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ

မပေးအပ်မီ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေး၊ ကျားမရေးရာနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသည့် ဗျူဟာမြောက် အကျိုးသက်ရောက်မှု အကဲဖြတ်မှုများကို ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။

- သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲရေးအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများပါဝင်သော အသိုင်းအဝိုင်းများ၏ အဖွဲ့ဝင်များတွင် ပိုမိုကြီးမားသည့်အခန်းကဏ္ဍ ရှိသင့်ပါသည်။
- ယာယီ အကူးအပြောင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေး ကာလဟူ၍ အဆင့်သုံးရပ် ပါဝင်သည့် ဖက်ဒရယ် သဘာဝသယံဇာတစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်တရပ်ကို အားပေးမြှင့်တင်ရန်အတွက် လမ်းပြမြေပုံတခုကို ရေးဆွဲရန် လိုအပ်ပါသည်။
- သက်ရောက်ခံရသည့် အသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများ တရားဝင်ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ခိုင်မာအားကောင်းအောင် ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။
- အစိုးရဌာနများနှင့် သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီများအပေါ် သီးခြားလွတ်လပ်သည့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စာရင်းစစ်ဆေးမှု လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်ပြီး ၎င်းတို့၏ လှုပ်ရှားမှုများဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာများအား အများပြည်သူထံ ထုတ်ပြန်သင့်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီနည်းကျသော စီမံအုပ်ချုပ်မှုအတွက် အကြံပြုချက်များ

- အစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့အနေဖြင့် ယာယီအစီအမံများသည် NCA အတွက် အဓိကကတိကဝတ်တခုဖြစ်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုသင့်ပါသည်။
- အလှူရှင်များအနေဖြင့် ယာယီအစီအမံများအတွက် ‘တခုတည်းဖြင့် အားလုံးနှင့် အံဝင်ခွင်ကျ ဖြစ်သည့်’ ချဉ်းကပ်မှုဟူ၍ မရှိကြောင်း အသိအမှတ်ပြုသင့်ပါသည်။
- အလှူရှင်များအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်ရှိ အဆိုပြုထားသော ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် မူဝါဒအသစ်များအား သက်ဆိုင်ရာ EAOs များ အပါအဝင် အဓိကအကျိုးစီးပွား ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ထားကြောင်း သေချာစေရန် လိုအပ်ပါသည်။
- စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အစိုးရအနေဖြင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဗျူဟာ ရေးဆွဲရေး၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လက်ဝါးကြီးအုပ်မှုများကို ထိန်းချုပ်ရေး၊ အသေးစား လုပ်ကွက်ငယ် အခြေပြုမှုဝါဒများ ရေးဆွဲရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးမူဝါဒများ ခိုင်မာအားကောင်းစေရေးတို့တွင် အာရုံစူးစိုက်သင့်ပါသည်။
- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အစိုးရအနေဖြင့် ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေး များ သို့မဟုတ် ဝန်ကြီးချုပ် ခန့်အပ်ရေး၊ နိုင်ငံသားအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှု၊ တရားရုံးချုပ်၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်၊ အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်မှ အထူးအထောက်အပံ့ပေးထားသည့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်မှုစနစ်တို့ဟူသော အဓိကနယ်ပယ်များတွင် အာရုံစူးစိုက်သင့်ပါသည်။
- မူဝါဒရေးဆွဲသူများအနေဖြင့် နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးတို့ကို အထောက်အပံ့ပေးရန်အတွက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ဇယား ၁၊ ၂ နှင့် ၅ တို့ ပြင်ဆင်ရေးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။

- ဒီမိုကရေစီနည်းကျသော ဒေသန္တရ အင်စတီကျူးရှင်းများ ဖော်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။
- အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းတို့အနေဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တို့နှင့်ပတ်သက်သည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များကို အထောက်အပံ့ ပေးသင့်ပါသည်။

လုံခြုံရေးအတွက် အကြံပြုချက်များ

- လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှ မောင်းနှင်သည့် ချဉ်းကပ်မှုတစ်ခုသည် အရေးပါပါသည်။
- အရပ်သားမူဝါဒ အသိုင်းအဝိုင်းများအနေဖြင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တင်းမာမှုများ၏ အောင်မြင်ရေးအတွက် အရေးကြီးသည့် ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် အာရုံစူးစိုက်သင့်ပါသည်။
- ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ခရိုင်နှင့် မြို့နယ် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများထံ အုပ်ချုပ်ရေး၊ မြေယာစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် အာဏာလွှဲပြောင်းပေးအပ်ထားသည့် စစ်မှန်သော ဖက်ဒရယ်နှင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်တခု တည်ထောင်ပါ။
- လုံခြုံရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင် ပိုမို၍ အများပါဝင်အကျိုးခံစားနိုင်ပြီး ကိုယ်စားပြုမှုရှိကာ တာဝန်ခံမှုရှိသော လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များနှင့် ဥပဒေဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများ ပိုမိုလိုအပ်ပါသည်။
- အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသည့် နယ်မြေများတွင် စစ်ရေးဆိုင်ရာ အင်အားစုများကို ဖယ်ရှားကာ နယ်နိမိတ်ဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်များ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသင့်ပါသည်။

မြေယာအတွက် အကြံပြုချက်များ

မြေယာဆိုင်ရာ ဖက်ဒရယ်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအတွက် အဓိကမူဝါဒဆိုင်ရာအကြံပြုချက် ငါးချက်ရှိပါသည်။ ပထမဆုံးအနေဖြင့် မြို့နယ်အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများအား မြေယာဆိုင်ရာ စီမံကိန်း ရေးဆွဲရေးနှင့် တူးဖော်ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းများကို တားမြစ်ထားသော သတ်မှတ်ထားသည့် အသုံးပြုမှုများအတွက် သက်ဆိုင်ရာ မြေကွက်များ ခွဲဝေမှုတွင် ပါဝင်သင့်ပါသည်။^{၆၇}

ဒုတိယအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသ

ကြီး အစိုးရများ အကြားနှင့်တကွ သယံဇာတတူးဖော် ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းများနှင့် အခြားသော မြေယာအသုံးပြုမှုများအကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုများရှိကြောင်း သေချာစေသင့်ပါသည်။ မတူကွဲပြားသည့် အစိုးရအဆင့်များသည် မတူကွဲပြားသည့် ကဏ္ဍများရှိ သတင်းအချက်အလက်များကို စုဆောင်းရယူသဖြင့် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန (MONREC) သည် မြေယာအုပ်ချုပ်စီမံမှုအတွက် သစ်တောနှင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးတို့နှင့် သက်ဆိုင်သော အခြားဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သော အရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုတွင် ပါဝင်ပါသည်။^{၆၀}

တတိယအနေဖြင့် မြေခွန်ကောက်ခံမှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပြန်လည် ပြင်ဆင်သင့်ပါသည်။ ချဉ်းကပ်မှုတစ်ခုမှာ သတ်မှတ်ထားသည့် ဧကအောက်ရှိ မည်သည့် မြေယာပိုင်ဆိုင်သူကိုမဆို အခွန်ကောက်ခံခြင်း မပြုကြောင်း ဖော်ပြထားသည့် စံချိန်စံနှုန်းတစ်ခုကို မိတ်ဆက်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ မြေယာ အမျိုးအစားအပေါ် မူတည်၍ မိသားစုတစ်ခုလျှင် ၁၀ ဧကမှ ဧက ၂၀ အထိ ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးကာ မြေယာ အားလုံးအတွက် အခွန်တစ်ခုကောက်ခံနိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဧက ၂၀ ပိုင်ဆိုင်သည့် မိသားစုတစ်ခုသည် အခွန်ပေးစရာမလိုဘဲ ဧက ၃၀ ပိုင်ဆိုင်သည့်အခြားမိသားစုသည် ၁၀ ဧကအတွက်သာ အခွန်ပေးဆောင်ရမည် ဖြစ်သည်။^{၆၁} အကယ်၍ ကုမ္ပဏီများသည် မြေယာအသုံးပြုမှုမှ အမြတ်အစွန်းများစွာ ရရှိလျှင် အခွန်သည် ကုမ္ပဏီများအပေါ် အလွန်အကျွံ ထိခိုက်စေမှု ရှိနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ဈေးကစားသူများအနေဖြင့်လည်း မြေယာပိုင်ဆိုင်ထားပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမပြုပါက မြေယာများကို ရောင်းချပြီး အခွန်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို လျှော့ချရန် တွန်းအားဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည်။

စတုတ္ထအနေဖြင့် ဒေသခံ အသိုင်းအဝိုင်းများသည် ကုမ္ပဏီများမှ ပြုလုပ်သည့် မည်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမဆို၊ ၎င်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်များချပိုင်ခွင့် ရှိသင့်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ဒေသခံ

၆၀ Thet Aung Lynn နှင့် Oye ၂၀၁၄။
၆၁ Dapice နှင့် Valley ၂၀၁၃။

အသိုင်းအဝိုင်းများအတွင်း စီမံကိန်းများ စတင်လုပ်ဆောင်ခြင်း မပြုမီ လွတ်လပ်စွာ ကြိုတင်အသိပေး သဘောတူညီချက်ရယူမှု (FPIC) နည်းလမ်း^{၇၀} အသုံးပြုခြင်း ရှိမရှိကို အကဲဖြတ်ရန်အတွက် ဒေသခံ အကျိုးစီးပွား ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများ၌ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး အခန်းကဏ္ဍတခုလည်း ရှိရန်လိုအပ်ပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုင်ရာ တာဝန်များအား ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများထံသို့ ခွင့်ပြုပေးအပ်ပါက ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေဖြင့် စွမ်းရည်နှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ အခက်အခဲများကို ကျော်လွှားနိုင်စေရန် အကူအညီပေးသင့်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတော်အဆင့် မှတ်ပုံတင်မှတ်တမ်းတခုကို အကောင်အထည်ဖော်သည့်အခါ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဦးစီးဌာနများအား သတင်းအချက်အလက်များ ပေးအပ်ခြင်းဖြင့် တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု ပိုမိုရရှိလာစေရန် ထည့်သွင်း စဉ်းစားသင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဆော့ဖ်ဝဲနှင့် သင်တန်းပို့ချမှုကဲ့သို့သောထိရောက်သည့်အထောက်အပံ့များပေးအပ်သင့်ပါသည်။

သဘာဝသယံဇာတများအတွက် အကြံပြုချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ သယံဇာတများ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် သုတေသနသည် မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပြုချက် ခုနစ်ချက်ကို ပေးအပ်ထားပါသည်။ ပထမဆုံးအနေဖြင့် အစိုးရသည် ဒေသခံ အကျိုးစီးပွား ပတ်သက် ဆက်နွယ်သူများအနေဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်နိုင်ကြောင်း သေချာစေရန်အတွက် နိုင်ငံတော်အဆင့်နှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အင်စတီကျူးရှင်းများအကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုကို အားပေးမြှင့်တင်သင့်ပါသည်။

ဒုတိယအားဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းများသည်

၇၀ စားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့ (FAO) ၂၀၂၀။

၎င်းတို့၏တာဝန်များကို ပြည့်ဝစွာ ထမ်းဆောင်နိုင်ရေးအတွက် လုံလောက်သောစွမ်းရည် ရှိသင့်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုနှင့်တကွ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေဖြင့် မတည်ငြိမ်သည့် ကုန်ပစ္စည်းဈေးနှုန်းများကို ကိုင်တွယ်နိုင်ရန်နှင့် ထိခိုက်စေသော စီးပွားရေး စက်ဝန်းအတွင်း အတက်အကျများဆိုင်ရာ အသုံးစရိတ်များကို ရှောင်ကြဉ်၍ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကွဲပြားစုံလင်မှုကို အားပေးရန် သဘာဝ သယံဇာတများကို မည်သို့ တက်ကြွစွာစီမံခန့်ခွဲနိုင်ကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အာရုံစူးစိုက်သင့်ပါသည်။

တတိယအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရများအနေဖြင့် မည်သည့် စီမံကိန်း သဘောတူညီချက် သို့မဟုတ် ခွင့်ပြုချက်မဆိုကို မပေးအပ်မီတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေး၊ ကျား-မရေးရာနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်သော ဗျူဟာမြောက် အကျိုးသက်ရောက်မှု အကဲဖြတ် သုံးသပ်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။

စတုတ္ထအနေဖြင့် သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲရေးအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အမျိုးသားများ၊ အမျိုးသမီးများ အပါအဝင် ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်းများကိုလည်း ပါဝင်စေသင့်ပါသည်။ သဘာဝသယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်သည့် အသိုင်းအဝိုင်းများကြောင့် သက်ရောက်ခံရသည့် အမျိုးသမီးများသည်လည်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အခန်းကဏ္ဍတခုမှ ပါဝင်သင့်ပါသည်။

ပဉ္စမအနေဖြင့် ဖက်ဒရယ် သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှုကို လုပ်ပိုင်ခွင့် ခွဲဝေပေးအပ်ရန်အတွက် လမ်းပြမြေပုံတခု ရေးဆွဲရန် လိုအပ်ပါသည်။ လမ်းပြမြေပုံတွင် ယာယီ၊ အကူးအပြောင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုဟူ၍ အဆင့် သုံးဆင့် ပါဝင်သင့်ပါသည်။ သဘာဝသယံဇာတ မူဝါဒရေးဆွဲရေးသည် ငြိမ်းချမ်းရေး စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများ အောင်မြင်ရေး၊ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရများအကြား အာဏာများ တိကျစွာ ပိုင်းခြားခွဲဝေရေးအတွက် အလွန်

အရေးကြီးပါသည်။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ပြန်လည်ဖြစ်ပွားမှုကို ကာကွယ် တားဆီးရန်အတွက် လမ်းပြမြေပုံအား ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူ စာချုပ်များအတွင်း ထည့်သွင်းသင့်ပါသည်။

ဆဋ္ဌမအနေဖြင့် သက်ရောက်ခံရသည့် အသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများမှ အဖွဲ့ဝင်များ တရားဝင် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ခိုင်မာအားကောင်းစေရေးသည် အရေးကြီးပါသည်။ နိုင်ငံသားများ ပူးပေါင်းပါဝင်ရေးကို ခွင့်ပြုကာ အကာအကွယ် ပေးရမည်ဖြစ်ပြီး သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းအချက်အလက်များကို ဆင်နာဖြတ်တောက်ထားမှု မရှိဘဲ တင်ဆက်နိုင်ရန်အတွက် လည်း မီဒီယာများကို ခွင့်ပြုသင့်ပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် အစိုးရဌာနများနှင့် တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီများအပေါ် သီးခြားလွတ်လပ်သည့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စာရင်းစစ်ဆေးမှုများကိုလည်း ပြုလုပ်ကာ ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်မှုများနှင့် ပတ်သက်သော အစီရင်ခံစာများကိုလည်း ပြည်သူ့လူထုထံ ထုတ်ပြန်သင့်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စု အစိုးရအနေဖြင့် သယံဇာတ ကြွယ်ဝမှုနည်းသော ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများထံသို့ ညီမျှရေး ငွေပေးချေမှုများကိုလည်း ထုတ်ပေးသင့်ပြီး ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော လူမှုရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများကို အထောက်အပံ့ပေးသည့် သဘာဝသယံဇာတဝင်ငွေ ရန်ပုံငွေများလည်း တည်ထောင်သင့်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီနည်းကျသော စီမံအုပ်ချုပ်မှုအတွက် အကြံပြုချက်များ

ဖက်ဒရယ်စနစ်အတွက် အဓိက အခြေခံအုတ်မြစ်တခုအဖြစ် ဒီမိုကရေစီ နည်းကျသော စီမံအုပ်ချုပ်မှုကို တိုးတက်စေရန် ရည်ရွယ်ထားသည့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းများမှ ပြုလုပ်သည့် အဓိက မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်ခုနစ်ချက် ရှိပါသည်။ ပထမဆုံးအနေဖြင့် အစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့အနေဖြင့် ကြားကာလအစီအမံများအား NCA ၏ အဓိကကတိ

ကဝတ်တခုအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုသင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယာယီအစီအမံများ အကောင်အထည်ဖော်ရေးသည် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရန်နှင့် နိုင်ငံတော် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်များအား အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခသက်ရောက်ခံဒေသများအတွင်း ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။

ဒုတိယအားဖြင့် အလှူရှင်များသည် ‘ကနဦး အပစ်အခတ်ရပ်စဲမှုနှင့် ဘက်စုံပါဝင်သော နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဖြေရှင်းမှုကို အကြားရှိ ကာလအတွင်း EAOs များနှင့် အစိုးရစနစ်များအကြားရှိ ဆက်ဆံရေးအပါအဝင် ပဋိပက္ခ သက်ရောက်ခံရသည့် နယ်မြေများအတွင်း ဝန်ဆောင်မှုပေးအပ်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး’ဟု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုထားသည့် ယာယီ အစီအမံများအတွက် ‘တခုတည်းဖြင့် အားလုံးနှင့် အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်မည့်’ ချဉ်းကပ်မှုဟူ၍ မရှိကြောင်း သိရှိသင့်ပါသည်။^{၇၁} အလှူရှင်များအနေဖြင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုများ ပိုမို တိုးတက်စေရေးအတွက် ပူးပေါင်း ယာယီအစီအမံများကော်မတီနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် IA အဖွဲ့အစည်းများကိုလည်း အထောက်အပံ့ပေးကာ ယာယီအစီအမံများ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အမျိုးသမီးများ ပူးပေါင်းပါဝင်ရေးကို စောင့်ကြည့်လေ့လာပြီး စည်းရုံးလှုံ့ဆော်သင့်ပါသည်။

တတိယအားဖြင့် အလှူရှင်များသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် အဆိုပြုထားသော ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် မူဝါဒသစ်များအား သက်ဆိုင်ရာ EAOs များ အပါအဝင် အဓိက အကျိုးစီးပွား ပတ်သက်ဆက်သွယ်သူများနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ထားကြောင်း သေချာစေသင့်ပါ

အစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့အနေဖြင့် ကြားကာလအစီအမံများအား NCA ၏ အဓိကကတိကဝတ်တခုအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုသင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယာယီအစီအမံများ အကောင်အထည်ဖော်ရေးသည် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရန်နှင့်...

၇၁ South နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ ၂၀၁၈။

သည်။ အစိုးရနှင့် EAOs များအနေဖြင့် ပူးပေါင်း ယာယီအစီအမံများ ကော်မတီတစ်ခုမှတစ်ဆင့် မည်သည်ကို ရရှိနိုင်ကြောင်း အစီအစဉ်တစ်ခု ရေးဆွဲထားသင့်ပါသည်။ အကူအညီနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းများအတွက် အကျိုးစီးပွား ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူမျိုးစုံပါဝင်သော ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ကော်မတီများကိုလည်း တည်ထောင်သင့်ပါသည်။^{၇၂}

စတုတ္ထအားဖြင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ အစိုးရသည် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဗျူဟာ ရေးဆွဲရေး၊ စီးပွားရေး လက်ဝါးကြီးအုပ်မှုများကို ထိန်းချုပ်ရေး၊ အသေးစားပိုင်ဆိုင်မှု အခြေပြုမှုဝါဒများ ရေးဆွဲရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး မူဝါဒများ ခိုင်မာအားကောင်းစေရေးတို့တွင် အာရုံစူးစိုက်သင့်ပါသည်။^{၇၃} မြန်မာနိုင်ငံတွင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ကုန်ကျစရိတ်များ မြင့်မားသောကြောင့် လမ်းပိုက်ဆို့မှုများနှင့် လမ်းအသုံးပြုခ အလွန်အကျွံ ကောက်ခံခြင်းများကို လျှော့ချခြင်းဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကို တိုးတက်အောင် ပြုလုပ်ရန်လည်း အရေးကြီးပါသည်။

ပဉ္စမအားဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အစိုးရအနေဖြင့် ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး သို့မဟုတ် ဝန်ကြီးချုပ် ခန့်အပ်မှုဖြစ်စဉ်၊ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုဆိုင်ရာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်၊ တရားရုံးချုပ်၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် အာဏာ၊ အချိုးကျ ကိုယ်စားပြုမှုစနစ်ကဲ့သို့ ရွေးကောက် တင်မြှောက်မှုစနစ် စသည့် အဓိက ကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းရေးတွင် အာရုံစူးစိုက်သင့်ပါသည်။ မူဝါဒ ချမှတ်သူများအနေဖြင့် နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းကို အထောက်အပံ့ပေးရန်အတွက် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ ဇယား ၁၊ ၂ နှင့် ၅ တို့ကို ပြင်ဆင်ရန်လည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။

ဆဋ္ဌမအားဖြင့် ဒီမိုကရေစီနည်းကျသော ဒေသန္တရ အင်စတီကျူး ရှင်းများ ဖန်တီးရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ်

၇၂ Valley နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ၂၀၁၈။

၇၃ Thinzar Htun နှင့် Raynaud ၂၀၁၈။

တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအတွက် ဝန်ကြီးချုပ်များ ရွေးချယ်ခြင်းကို ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းများဖြင့် လုပ်ဆောင်သင့်ပြီး ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများကိုလည်း ရေးဆွဲကျင့်သုံးသင့်ပါသည်။ ဒေသန္တရ လိုအပ်ချက်များနှင့် နိုင်ငံတော်အဆင့် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများကို သိရှိရန်အတွက် အစိုးရနှင့် နိုင်ငံသားများအကြားတွင် ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။ ရပ်ရွာနှင့် မြို့နယ်အဆင့်များတွင် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများ လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံသားများထံမှ တုံ့ပြန်အကြံပြုမှု စနစ်တခုလည်း ထားရှိသင့်ပါသည်။ စီမံကိန်းစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးတွင် နိုင်ငံသားများ ပါဝင်ခြင်းသည် ကောင်းမွန်သည့်အုပ်ချုပ်ရေးကို အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေပါသည်။

နောက်ဆုံးဖြစ်သော်လည်း အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းအနေဖြင့် ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များကို အထောက်အပံ့ ပေးသင့်ပါသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး အစီအစဉ်များအား ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်းရှိ ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့် ပတ်သက်သော အချေအတင် ဆွေးနွေးမှုများနှင့် ချိတ်ဆက်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

လုံခြုံရေးအတွက် အကြံပြုချက်များ

Saferworld ၏ စာတမ်းတစောင်ဖြစ်သည့် ‘ပဋိပက္ခ သက်ရောက်ခံထားရသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများအတွင်း လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းခြင်း’ အရ ဖက်ဒရယ် အခြေခံသဘောတရားများနှင့်အညီ လုံခြုံရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအတွက် အဓိကအကြံပြုချက် လေးချက် ရှိပါသည်။^{၇၄} ပထမဆုံးအနေဖြင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှ မောင်းနှင်သည့် ချဉ်းကပ်မှုတခုကို

အသုံးပြုသင့်ပါသည်။ ထို့အတူ ထိရောက်သည့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းမှုအတွက် အဓိက အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုမှာ ဒေသတွင်းရှိအုပ်စု များအားလုံး လက်ခံနိုင်ပြီး ဒေသဆိုင်ရာ အခြေအနေများကို ထင်ဟပ် ပြီး သဘောတူညီထားသော လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်တခု ရေး ဆွဲရေး ဖြစ်သည်။

လုံခြုံရေးကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရေးအတွက် ဤကိစ္စရပ်သည် ငြိမ်း ချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း အာရုံစူးစိုက်မှုနှင့် ဆွေးနွေးမှု အနည်းငယ် သာ ရရှိခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်းရင်းသား အသိုင်းအဝိုင်းများအပေါ် သက်ရောက်သည့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေတခု ရှိနေပြီး အကယ်၍ ငြိမ်းချမ်းရေး စေ့စပ်ညှိနှိုင်းသူများအနေဖြင့် လုံခြုံ ရေးဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေးအစီအစဉ်တွင် အလေးအနက် ထိတွေ့ ပါဝင်မှုမရှိပါက ငြိမ်းချမ်းမှုရရှိနိုင်ရန် ခက်ခဲမည်ဖြစ်သည်။

ဒုတိယအားဖြင့် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ လုံခြုံရေးကဏ္ဍ စီမံအုပ်ချုပ် သည့် အစဉ်အလာမရှိသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တင်းမာမှုများကို ဖြေရှင်း ရန်အတွက် ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၌ အာရုံ စူးစိုက်ရန် အရပ်သား မူဝါဒအသိုင်းအဝိုင်းများ ဖန်တီးရန် အလွန် အရေးကြီးပါသည်။ ထိုသို့သော ကွန်ရက်အမျိုးအစားများသည် လုံခြုံ ရေးဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးမှုများအား ပြည်သူများ၏ လိုအပ်ချက်များအပေါ် တွင် ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ အာရုံစူးစိုက်ရေး၊ အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ကွဲပြား နေမှုအကြား မိတ်ဖက်များတည်ဆောက်ရေး၊ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ လှုပ် ရှားသူများအား ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များအတွက် တာဝန်ခံစေ ရေးနှင့် ပြောင်းလဲမှုအတွက် ပြည်တွင်း ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့အစည်းများ ခိုင်မာအားကောင်းစေရေးတို့ကို အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။ အစိုး ရာ တပ်မတော်နှင့် EAOs များအနေဖြင့် တူညီသည့် ရပ်တည်ချက်တခု ကိုရှာဖွေကာ ဖက်ဒရယ်နှင့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ တည်ဆောက်ရေးအတွက် ၎င်းကိုအသုံးပြုသင့်ပါသည်။

တတိယအားဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ရရှိမှုများကို ခိုင်မာစေရန်အတွက် ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီး၊ ခရိုင်နှင့် မြို့နယ် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများထံ အုပ်ချုပ်ရေး၊ မြေယာစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် လူမှု

ရေးဝန်ဆောင်မှုများအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ခွဲဝေပေးသည့် စစ်မှန်သော ဖက်ဒရယ်နှင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်တစ်ရပ် တည်ထောင်သင့်ပါသည်။ ထိုအချက်က နိုင်ငံအတွင်း ကွဲပြားစုံလင်သော တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများ၏ ဓလေ့များ၊ သက်ဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များ၊ ချိန်ညှိမည့် မူဝါဒများနှင့် အလေ့အထများကို ခွင့်ပြုရန် အရေးကြီးပါသည်။^{၇၅} ပိုမို၍ အများပါဝင်ပြီး ကိုယ်စားပြုမှုရှိကာ တာဝန်ခံမှုရှိသော လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့များနှင့် ဥပဒေဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ ဖန်တီးရန်အတွက် လုံခြုံရေးကဏ္ဍကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်ပါသည်။

စတုတ္ထအားဖြင့် အရပ်သားများအားလုံး၏ အခြေခံ လုံခြုံရေးကို သေချာအောင် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ အပစ်အခတ် ရပ်စဲထားသော နယ်မြေများတွင် ကြည်းတပ်များ၊ နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့များနှင့် အခြားသော စစ်ရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အဦများအား လူထုနှင့်ဝေးရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းခြင်းဖြင့် စစ်တပ်အင်အားစုများကို ဖယ်ရှားသင့်ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် နယ်နိမိတ်ဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များ သတ်မှတ်ရန်အတွက် EAOs များအားလုံးနှင့် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ■

အပိုင်း ၄

မြေပြင်ကွင်းဆင်း၍
လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအား
တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

လေ့လာမှု၏ ပြီးခဲ့သောအပိုင်းများတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ် အခြေခံမှုများနှင့် သက်ဆိုင်သော နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်း အဖွဲ့အစည်းများက ဖော်ပြထားသည့် အဓိက ကိစ္စရပ်များနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်များကို ဆွေးနွေးဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ ဤအပိုင်းတွင် အောက်ပါ သုတေသနမေးခွန်းများကို ဖြေဆိုရန် ကြိုးပမ်းထားပါသည်။ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ၏ စာတမ်းများကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းအား အထောက်အပံ့ပေးရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်အခြေခံမှုများ သတ်မှတ်ထားရှိရေးတို့အတွက် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ အသုံးပြုနိုင်သနည်း။ သုတေသန အရင်းအမြစ်များမှ ဖော်ပြချက်များနှင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အမှန်တကယ် လိုအပ်ချက်များအကြား လိုအပ်နေသည့် ချိတ်ဆက်မှုများမှာ မည်သည်တို့ ဖြစ်သနည်း။

သုတေသနအသိပညာများ ပေးအပ်ရေးနှင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် အမှန်တကယ် လိုအပ်မှုများအကြားရှိ အသိပညာဆိုင်ရာ ကွာဟမှုများကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ရန်အတွက် ဤစာတမ်းတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်ဖော်ဆောင်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် လက်တွေ့အခက်အခဲများအပေါ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ရှုထောင့်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အမှန်စင်စစ်တွင် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်ဖော်ဆောင်ခြင်းတို့ကို ဆက်လက် လုပ်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် အဓိက စိန်ခေါ်မှုများအဖြစ် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများ၌ ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသော တူညီသည့် ကိစ္စရပ်များကိုပင် ပြန်လည်ဖော်ပြကြပါသည်။ လာမည့်အပိုင်းတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်အခြေခံမှုများ တည်ဆောက်ခြင်းတို့အတွက် နိုင်ငံ၏ လမ်းကြောင်းများအား ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက ဆွေးနွေးဖော်ပြခဲ့သည့် အဓိက စိန်ခေါ်မှုများကို ဖော်ပြပါမည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်ဖော်ဆောင်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် အကန့်အသတ်များအပေါ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အမြင်များ

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်၏ အခြေခံအုတ်မြစ် ဖြစ်သောကြောင့် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ မူဝါဒချမှတ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများအား ၁၉၉၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၈ ခုနှစ်အကြား စစ်အစိုးရက ပြတ်တောင်း ပြတ်တောင်း မူကြမ်း ရေးဆွဲခဲ့သည့် အဆိုပါ စာရွက်စာတမ်းဖြင့် ကန့်သတ်ထားသည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသည် ၎င်းတို့၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် အာဏာများကို ကန့်သတ်သောကြောင့် ယင်းကို နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအတွက် အဓိက အကန့်

အသတ်တခုအဖြစ် ရှုမြင်ကြသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းမှုများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရေးနှင့် နိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် အခြေခံကျသော ဗဟိုဘဏ်လက္ခဏာများ မိတ်ဆက် ထည့်သွင်းရေးတို့ကို ကန့်သတ်ထားသည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း

**တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူ
အများစုတို့သည်
လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ
မဖြစ်မီက ၎င်းတို့
ပြောင်းလဲလိုကြသည့်
ကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍
ကိုယ်ပိုင် ဦးစားပေး
မူဝါဒများရှိခဲ့ကြသည်...**

(ဤစာတမ်းအတွက် တွေ့ဆုံ မေးမြန်းထားသည့်) အထူးသဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များမှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များ၏ ထိန်းချုပ်မှုပြင်ပတွင်ရှိသော ပြင်ပမှ အကန့်အသတ် အရင်းအမြစ်များ၊ အဓိကအားဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များ၊ အစိုးရဦးစီးဌာနများမှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အကန့်အသတ်ရှိခြင်းနှင့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ခွဲဝေပေးအပ်မှု မလုံလောက်ခြင်းတို့ကို ထောက်ပြခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါအကန့်အသတ်များသည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် နောက်ထပ် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းမှုများတွင် ထိတွေ့ပါဝင်မှုကို အကန့်အသတ်ဖြစ်စေပါသည်။

နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း - ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအား နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် အဓိကစိန်ခေါ်မှုများအနက် တခုအဖြစ် ရှုမြင်ကြပါသည်။

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၁၈၈ အရ ပြည်နယ် သို့မ

ဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များသည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ဇယား ၂ တွင် ဖော်ပြထားသည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ၏ ဥပဒေပြုစာရင်းပါ ကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တိုင်း ဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်တဝန်းလုံးအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအတွက် သော်လည်းကောင်း အာဏာသက်ရောက်စေ ရန် ဥပဒေပြုခွင့်ရှိသည်။^{၇၆} ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ ဇယား ၂ တွင် ‘ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များတွင် ဥပဒေပြုခွင့် ရှိသည့်’ နယ်ပယ်များကို စာရင်းပြုစုဖော်ပြထားပါသည်။^{၇၇}

အဆိုပါကဏ္ဍများသည် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စီမံကိန်းကဏ္ဍ၊ စီးပွားရေး ကဏ္ဍ၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးကဏ္ဍ၊ စွမ်းအင်၊ လျှပ်စစ်၊ သတ္တုနှင့် သစ်တောကဏ္ဍ၊ စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍ၊ ပို့ဆောင်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ၊ လူမှုရေးကဏ္ဍနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးကဏ္ဍတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဤပြဋ္ဌာန်းချက်ကြောင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် ဥပဒေ ချမှတ်ရာတွင် ၎င်းတို့၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို အပြည့်အဝ ကျင့်သုံးနိုင်ခြင်း မရှိပေ။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်ဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းမှုများအတွက် ဥပဒေပြုရေး လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများအပေါ် သိသာသည့်ကန့်သတ်ချက်များ ထားရှိထားပါသည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အချို့၏ ဖော်ပြချက်အရ ၎င်းတို့သည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ ဇယား ၂ တွင် ဖော်ပြထားသည့် မြူနီစီပယ်၊ ရေချိုငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် စာကြည့်တိုက်တို့ကဲ့သို့သော ဥပဒေများကိုသာ ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ကြသည်။^{၇၈} ထို့ပြင် အဆင့်မြင့်ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် သစ်တောကဲ့သို့ အချို့သောမူဝါဒများအား ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ ဇယား ၂

၇၆ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈။
၇၇ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈။
၇၈ ကရင်ပြည်နယ်၊ မကွေးတိုင်းနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်တို့မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။

တွင်ဖြစ်စေ၊ ဇယား ၅ တွင်ဖြစ်စေ ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားခြင်း မရှိသော
ကြောင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ လွှတ်
တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် အဆိုပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ၎င်း
တို့၏ မဲဆန္ဒနယ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် ကိစ္စရပ်များအပေါ် ဥပဒေ
ချမှတ်နိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ကန့်သတ်သည်ဟု ရှုမြင်ကြသည်။

စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်မှ ဖြေကြားသူများက ပြည်
ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ
အကြားတွင် အာဏာများ ခွဲခြားထားသော်လည်း ကြွင်းကျန် ဥပဒေပြု
အာဏာများအားလုံးသည် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ လက်ဝယ်တွင်
ရှိသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ
၈၉(ခ) အရ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်မှ ပြဋ္ဌာန်း
ထားသည့် မည်သည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်မဆိုသည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ
ဥပဒေနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စု ဥပဒေတို့နှင့် ကိုက်ညီရမည် ဖြစ်
သည်။^{၇၉}

ဥပမာအားဖြင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်
ကိုယ်စားလှယ်များသည် ကာရာအိုကေကိစ္စရပ်နှင့် ပတ်သက်သည့်
ဥပဒေကြမ်းတခုကို အဆိုပြုလိုကြသည်။^{၈၀} သို့သော် ဤကိစ္စရပ်အား
ဇယား ၁ တွင်ဖြစ်စေ၊ ဇယား ၂ တွင်ဖြစ်စေ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။
ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ လွှတ်တော်ကိုယ်
စားလှယ်များအနေဖြင့် ဤကိစ္စရပ်အား ဒေသန္တရမူဝါဒဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်
တခုအဖြစ် ယူဆခဲ့ကြပြီး ၎င်းတို့ မဲဆန္ဒနယ်များ၏ လိုအပ်ချက်များအရ
ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းလိုကြသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ၎င်းတို့အနေဖြင့်
ဥပဒေကြမ်းကိုရေးဆွဲရန် ဇယား ၁ နှင့် ၂ တွင် ဖော်ပြထားသော
ကြွင်းကျန်အာဏာများကို ပိုင်ဆိုင်သည့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်မှ
လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် ဤကိစ္စကို လက်လွှတ်ခဲ့ရသည်။ ၎င်းတို့အနေ

၇၉ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈။
၈၀ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်
တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။

ဖြင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရထံမှ ညွှန်ကြားချက်များကို လိုက်နာရသော ကြောင့် ထိုအချက်က ၎င်းတို့၏ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် ရှိနေသော အခန်းကဏ္ဍများကို အကန့်အသတ်ဖြစ်စေသည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူ အများစုတို့သည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် များ မဖြစ်မီက ၎င်းတို့ ပြောင်းလဲလိုကြသည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက် ၍ ကိုယ်ပိုင် ဦးစားပေးမှုဝါဒများ ရှိခဲ့ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် စစ်ကိုင်း၊ မကွေးနှင့် ရခိုင်လွှတ်တော်တို့မှ ဖြေကြားသူများသည် လယ်ယာ စိုက် ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေး၊ ပညာရေး၊ ဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ (နစ်နာကြေး ပေးအပ် ခြင်းနှင့် မြေယာသိမ်းဆည်းခြင်း၊ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင် ဆင်ရေး၊ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုတိုက်ဖျက်ရေးနှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်ရေးတို့ အပါအဝင်) မြေယာဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကဲ့သို့သော မတူ ကွဲပြားသည့် မူဝါဒဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များစွာတို့ကို ဖော်ပြခဲ့သည်။

ထို့ပြင် ကရင်ပြည်နယ်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကလည်း ၎င်းတို့တွင် ကိုယ်ပိုင်မူဝါဒဆိုင်ရာ ဦးစားပေးမှုရှိကြကြောင်းထောက် ပြခဲ့ကြသည်။ ထိုအရာများမှာ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်၊ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး၊ အကျင့်ပျက်ခြစားမှု တိုက်ဖျက်ရေး၊ မူးယစ်ဆေးဝါး တိုက် ဖျက်ရေး၊ တရားမဝင်ကုန်သွယ်မှုများ တိုက်ဖျက်ရေး၊ အမျိုးသမီးအခွင့် အရေးများ၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး၊ အစားအသောက်နှင့် ဆေးဝါးဆိုင်ရာ ဘေး ကင်းလုံခြုံရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ ဖြစ်ကြ သည်။^{၁၁} လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဖြစ်ပြီးချိန်တွင် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ၎င်းတို့သည် လမ်းတံတားများ၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား နှင့် (ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကဲ့သို့သော) လူမှု ရေးစောင့်ရှောက်မှုအတွက် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများ အပါအဝင် ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အခြေခံကျသော အခြေခံအဆောက်အအုံများတွင် စတင် အာရုံစူးစိုက်လာခဲ့ကြသည်။

စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဆွေး

၁၁ စားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့ (FAO) ၂၀၂၀။

နွေးမှုတခုအရ လွှတ်တော်ကိုယ်စား
လှယ်တဦးက ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ
ဥပဒေကြောင့် လွှတ်တော် ကိုယ်စား
လှယ်များတွင် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရေးဆိုင်ရာ
အာဏာ အနည်းငယ်မျှသာရှိကြောင်း
ထောက်ပြခဲ့သည်။ လက်ရှိတွင် ၂၀၁၅
ခုနှစ်မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အထိ လေးနှစ်ကာလ
အတွင်း ဥပဒေခုနစ်ခုကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော်
လည်း ၎င်းတို့အနက် ဥပဒေ သုံးခု
အတွက်သာ နည်းဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းနိုင်
ခဲ့သည်။

**လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ
အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏
အကြံပြုချက်များသည်
ထိရောက်မှုနှင့်
ဥပဒေပြုရေးလုပ်ငန်းစဉ်အတွက်
အကျိုးဝင်မှုတို့နှင့်ပတ်သက်၍
အားနည်းနေဟန်တူသည်ဟု
ဆိုခဲ့ကြသည်...**

လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ
အနေဖြင့် ၎င်းတို့တွင် မူဝါဒအကောင် အထည်ဖော်ရေးအတွက် အာ
ဏာနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် အနည်းငယ်မျှသာရှိကြောင်းကိုလည်း ဝေဖန်ပြော
ဆိုခဲ့ကြသည်။ အများအားဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည်
ဥပဒေများကို ပြဋ္ဌာန်းကြသော်လည်း သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာန သို့မ
ဟုတ် ဒေသန္တရအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများသည် စည်းမျဉ်းများ၊ ပြ
ဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ဥပဒေလိုက်နာရေး ဆောင်ရွက်မှုများကို အကောင်
အထည်ဖော်ရန် တာဝန်ရှိကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသ
ကြီးလွှတ်တော်မှ ရေးဆွဲခဲ့သော အသေးစား ငွေရေးကြေးရေးဥပဒေ
တခု ရှိသော်လည်း သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများတွင် လူသားအရင်း
အမြစ်များ အနည်းငယ်မျှသာရှိသောကြောင့် စည်းမျဉ်းများနှင့် ပြဋ္ဌာန်း
ချက်များအပါအဝင် နည်းဥပဒေများ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင်
အားနည်းချက်များ ရှိနေကြသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ရခိုင်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်တို့မှ ဖြေ
ကြားသူများသည် ၎င်းတို့အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ဝန်ကြီးချုပ်ကို ကိုယ်တိုင်
ရွေးကောက်တင်မြှောက်လိုကြောင်း ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။^{၁၂} လက်ရှိတွင်

၈၂ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ကရင်ပြည်နယ် လွှတ်တော်တို့မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်
တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များတွင် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၂၆၁ အရ ၎င်းတို့၏ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် ဝန်ကြီးချုပ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရန် အာဏာ မရှိကြပေ။^{၁၃}

စီမံအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း - ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာအကန့်အသတ်များအပြင်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် ဗျူရိုကရက်များနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ထိရောက်သည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရေးအတွက် အကန့်အသတ်များအနက် တစ်ခုဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သတ်မှတ်ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အများစုတို့သည် တပ်မတော်နှင့် အစိုးရဝန်ထမ်းနောက်ခံမှ လာကြခြင်းမဟုတ်သဖြင့် တခါတရံတွင် ဒေသလွှတ်တော်အတွင်းရှိ တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့၏ ဒေသများအတွင်းမှ အစိုးရဝန်ထမ်းများနှင့်သော်လည်းကောင်း ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် အခက်အခဲများရှိကြသည်။ သို့သော် ကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက် နည်းပါးသည့် ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များတွင် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ရွေးကောက်ခံမဟုတ်သည့် တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ဆက်ဆံရေးမှာ အခြားလွှတ်တော်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ပိုမိုကောင်းမွန်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

လေ့လာမှု အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အချို့သည်လည်း အချို့သော အစိုးရဝန်ထမ်းများသည် ၎င်းတို့အား လေးစားသမှုဖြင့် ဆက်ဆံခြင်းမရှိဟု စံစားခဲ့ကြရသည်။ ထို့ပြင် ဗျူရိုကရက်များသည် အင်တာနက်အသုံးပြု နည်းပညာများနှင့် ပတ်သက်၍ အကျွမ်းတဝင်မရှိကြပေ။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့အနေဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များထံမှ တောင်းဆိုမှုများကို တုံ့ပြန်ရာတွင် အချိန်ကြာမြင့်လေ့ ရှိသည်။

အမှန်စင်စစ်တွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် ပြည်

၈၃ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈။

နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ ကိုယ်တိုင်သည်ပင်လျှင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ၎င်းတို့၏ ဦးစီးဌာနများကဲ့သို့သော အစိုးရ ယန္တရား၏ အခြားသော အစိတ်အပိုင်းများနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရာ၌ အခက်အခဲများ ရှိနေကြကြောင်းကို နားလည် သဘောပေါက်ကြပါ သည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ဥပဒေများကို ပြဋ္ဌာန်းကြ သော်လည်း သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာန သို့မဟုတ် ဦးစီးဌာနများ အနေ ဖြင့် နည်းဥပဒေ စည်းမျဉ်းများနှင့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ဆက်လက် ရေးဆွဲ ကာ မူဝါဒ သို့မဟုတ် ဥပဒေကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် အရေးကြီး ပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းလိုင်စင်များအား ငါးလုပ်ငန်းဦးစီး ဌာနမှထုတ်ပေးသောကြောင့်ရခိုင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် များက^{၁၄} ၎င်းတို့သည် စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးနှင့် အကဲဖြတ်သုံးသပ် ရေးအတွက် တာဝန်ယူသင့်သည်ဟု ဆိုခဲ့ကြသည်။^{၁၅} မည်သို့ပင်ဆိုစေ ကာမူ ဤဖြစ်စဉ်တွင် ရေတပ်သည် ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍ ကြီးကြပ်ရေး အတွက် တာဝန်ယူသည့်အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်နေသည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ ကော်မတီ အဖွဲ့ဝင်များအနေဖြင့် အဆိုပြုချက်များနှင့် စိစစ်လေ့လာမှု အနှစ်ချုပ် များကို တင်ပြခဲ့ကြသော်လည်း အစိုးရအဖွဲ့နှင့် သက်ဆိုင်ရာ ဦးစီးဌာန များသည် အများအားဖြင့် နှေးကွေးစွာ တုံ့ပြန်ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တဦးသည် မဲဆန္ဒနယ်များအတွက် လမ်း တခုတည်ဆောက်ရန်အဆိုပြုခဲ့သော်လည်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် များတွင် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းများနှင့် အခြားသော ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရေးတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် အာဏာ အနည်းငယ်မျှသာ ရှိကြသောကြောင့် ၎င်းကို ခွင့်ပြုချက်ရရှိရန် အချိန် များစွာ ကြာမြင့်ခဲ့သည်။

ထို့အပြင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့ထံ

၁၄ ရခိုင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။
၁၅ ရခိုင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။

သို့ မြေယာသိမ်းဆည်းမှုနှင့်ပတ်သက်သော ကိစ္စရပ်များအကြောင်း စာရေးသား တင်ပြခဲ့သော်လည်း ၎င်းတို့၏ ကတိကဝတ်များကို တည်နိုင်ခြင်းမရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ဦးစီးဌာနများကို တိုးတက်အောင် ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်နေသည်။

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း - လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း ခွဲဝေပေးအပ်မှုသည် လည်းလုံလောက်မှုမရှိကြောင်း အထူးပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများ ပြန်လည်သုံးသပ်ရေးအတွက် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအား အချိန်အနည်းငယ်မျှကိုသာ ပေးအပ်ထားသည်။ ကိုယ်စားလှယ်များက ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေဖြင့် အကယ်၍ ဝင်ငွေများသည် ၎င်းတို့၏ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများမှ သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးအပေါ် အခွန်ကောက်ခံခြင်းမှ ရရှိခြင်းဖြစ်ပါက ဝင်ငွေပမာဏများစွာ ရရှိပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု အခိုင်အမာ ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ ဒေသန္တရနှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် သဘာဝသယံဇာတများမှ ဝင်ငွေများ ပိုမိုရရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။

စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်၏ ပြည်သူ့ငွေစာရင်း ကော်မတီမှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အဆိုအရ ၎င်းတို့၏ အဓိက တာဝန်များအနက် တခုမှာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရမှ တင်ပြသည့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းကို အကဲဖြတ် သုံးသပ်ရန် ဖြစ်သည်။^{၈၆} သို့ရာတွင် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း၏ ခွဲတမ်းအများဆုံးကို ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ GAD ထံသို့ ပေးအပ်လေ့ရှိပြီး အစိုးရဦးစီးဌာနများအကြား ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ခွဲဝေပေး

၈၆ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။

အပ်မှု မညီမျှသောကြောင့် ကော်မတီအတွက် စိန်ခေါ်မှုတရပ် အမြဲရှိနေပါသည်။

လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒနယ်များအတွက် အခြေခံအဆောက်အဦများ ဖော်ဆောင်ရန် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းအချို့ ခွဲဝေပေးအပ်ရန် ပိုမိုလိုလားသဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအကြား အငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များမှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ အနေဖြင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများနှင့် ဒေသန္တရ အစိုးရ အသုံးစရိတ်များအတွက် ကြီးကြပ်ရေးတာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ဖြေကြားသူများက ၎င်းတို့အနေဖြင့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းအား သတ်မှတ်ထားသည့် အချိန်အကန့်အသတ်အတွင်း အလေးအနက် ပြန်လည်သုံးသပ်နိုင်မှုမရှိကြောင်း ဝန်ခံခဲ့ကြသည်။ အများအားဖြင့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ဥပဒေမူကြမ်းအား ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း ခွင့်ပြုမှုအတွက် လွှတ်တော်တွင် မဆွေးနွေးမီ တရက်မှ နှစ်ရက်အတွင်း အစိုးရထံမှ ရရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်မှ ဖြေကြားသူတဦးက ၎င်းအနေဖြင့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဗဟုသုတနည်းပါးပြီး အချိန်ကန့်သတ်ချက်မှာ တိုတောင်းသောကြောင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်း မကွေးတိုင်းဒေသကြီးအစိုးရမှ တင်ပြသည့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းအား သင့်လျော်သည့် အကဲဖြတ်သုံးသပ်မှုများ မပြုလုပ်ဘဲ ခွင့်ပြုခဲ့ရသည်ဟုဆိုသည်။^{၈၇}

ဖက်ဒရယ်စနစ်

လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အဆိုအရ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေ

၈၇ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။

ခံဥပဒေကြောင့် ဒီမိုကရေစီဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအပေါ် ထိခိုက်စေမှု၊ အစိုးရထံမှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အားနည်းခြင်း၊ ဒေသန္တရ ဗဟုသုတရှိသည့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူများမရှိခြင်း၊ အပြစ်အနာအဆာများရှိနေသည့် လက်ရှိ ငြိမ်းချမ်းရေး စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှု လုပ်ငန်းစဉ်၏ မပြည့်စုံသော ဒီဇိုင်းပုံစံတို့ကြောင့် မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှု၊ ဒီမိုကရေစီနည်းကျသော စီမံအုပ်ချုပ်မှု နှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ နယ်ပယ်များနှင့် ပတ်သက်၍ တိုးတက်မှု အနည်းငယ်မျှသာ ရှိပါသည်။

မြေယာ - လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် မြေယာဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအတွက် စိန်ခေါ်မှု အရင်းအမြစ်နှစ်ရပ်ကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ တိုင်ကြားမှုများအပေါ် အစိုးရ၏ တုံ့ပြန်မှုများ နှောင့်နှေးကြန့်ကြာခြင်းနှင့် မြေယာဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး စီမံချက်များအတွက် သက်ဆိုင်ရာ အကြံဉာဏ်များ ပေးအပ်ရာတွင် ဒေသန္တရအဆင့်၌ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူများ အနည်းငယ်မျှသာရှိခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့သော အားနည်းနေသည့် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာ စနစ်တခုအတွင်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် မြေယာဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခများကို မလွှဲမရှောင်သာ ဖြေရှင်းရန် ကြိုးပမ်းကြရသည်။

အခြားသော ကိစ္စရပ်များအနက် ဖြေကြားသော လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက အာဏာရပါတီ၏ မူဝါဒသည် ယခင်က မြေယာများ သိမ်းဆည်းခံခဲ့ရသည့် အသေးစား တောင်သူလယ်သမားများထံသို့ မြေယာများ ပြန်လည်ပေးအပ်ရေးကိစ္စရပ်အပေါ် အာရုံစူးစိုက်ကြောင်း ရှင်းပြခဲ့သည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်လာကြသည့်အခါ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အများစုတို့သည် မြေယာ သိမ်းဆည်းမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းရာတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့ကြပြီး မြေယာဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ် တခုတည်းမှာပင် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနက ပြန်

လည်ပေးအပ်ခဲ့သည့် လယ်ယာမြေသည် ဧကပေါင်း ၃၀၀ ကျော် ရှိခဲ့ပြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ် အမ်းမြို့နယ်ရှိ တောင်သူ လယ်သမား ၄၁ ဦးထံသို့ မြေယာများ ပြန်လည်ပေးအပ်နိုင်ခဲ့သည်။^{၁၁} ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ နှေးကွေးသော တုံ့ပြန်မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အားနည်းခြင်းတို့ကြောင့် ယခင် ပိုင်ရှင်ဟောင်းများထံသို့ မြေယာများ ပြန်လည်ပေးအပ်ရာတွင် အခက်အခဲများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မြေယာသိမ်းဆည်းမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံတဝန်းတွင် သိသိသာသာ ဆက်လက်ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် ဒေသန္တရ ဗဟုသုတရှိသည့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူများ မရှိခြင်းသည် မြေယာဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် အကူအညီများ တောင်းခံရာ၌ ၎င်းတို့အတွက် စိန်ခေါ်မှုတရပ်ဖြစ်နေခဲ့ကြောင်း မှတ်ချက်ပြုခဲ့သည်။ ဖြေကြားခဲ့သည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အဆိုအရ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော် ဥပဒေကြမ်းကော်မတီသည် အလွန်ရှုပ်ထွေးသည့်သဘောသဘာဝ ရှိသော မြေခွန်ဥပဒေမူကြမ်းရေးဆွဲရာတွင် အခက်အခဲများ တွေ့ကြုံခဲ့ရသည်။

ပခုက္ကူနှင့် အောင်လံမြို့အပါအဝင် မြို့နယ်အမျိုးမျိုးရှိ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများ (CSOs) နှင့် အများပြည်သူတို့အကြား ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပခဲ့သော်လည်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ အကြံပြုချက်များသည် ထိရောက်မှုနှင့် ဥပဒေပြုရေးလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အကျိုးဝင်မှုတို့နှင့် ပတ်သက်၍ အားနည်းနေဟန်တူသည်ဟု ဆိုခဲ့ကြသည်။ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အဆိုအရ CSOs နှင့် အများပြည်သူတို့ အနေဖြင့် ဥပဒေ၏ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့်ရလဒ်များ၊ အပြုသဘော အကျိုးသက်ရောက်မှုများအား အသေးစိတ် ဆွေးနွေးနိုင်ခြင်း မရှိပေ။

သို့သော် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ကိုယ်တိုင်လည်း ထုတ်

၁၀ သမ္မတရုံး ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ၂၀၀၈။

ပြန်ထားသည့် စာတမ်းများမှ ကုန်ကျစရိတ်နှင့် အကျိုးအမြတ် စိစစ် လေ့လာချက်များနှင့် ဆက်စပ်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ရှာဖွေရန် နည်းပညာနှင့် သုတေသနစွမ်းရည် အားနည်းလျက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် စွမ်းဆောင်ရည်ဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များ၊ တနည်းအား ဖြင့် CSOs များအကြား ဒေသန္တရဗဟုသုတ ရှိကြသည့်တိုင် နည်းပညာ ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုမရှိခြင်းသည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်နိုင်ခြေ ရှိသည့် မြေယာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ကြိုးပမ်းမှုများကို ထိခိုက်စေသည်။

သဘာဝ သယံဇာတများ - လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအား သဘာဝသယံဇာတများနှင့် ပတ်သက်၍ အာဏာခွဲဝေခြင်းနှင့် ဝင်ငွေခွဲဝေခြင်းတို့အတွက် အဓိက အတားအဆီး အဖြစ် ရည်ညွှန်းဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ ဖြေကြားသူများက ပြည်နယ် သို့မ ဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များသည် သဘာဝသယံဇာတ စီမံ ခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရာတွင် အခက်အခဲများနှင့် ရင် ဆိုင်နေကြရကြောင်း ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။

ဥပမာအားဖြင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်မှ ဖြေကြားသူ များသည် ယခင်မကွေးတိုင်း ဒေသကြီးလွှတ်တော်က ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် ထင်းစိုက်ခင်းဥပဒေတရပ်ရှိပြီး စည်းမျဉ်းများအား လက်ရှိ လွှတ်တော် မှ ရေးဆွဲခဲ့ကြောင်း ပြောကြားခဲ့ကြသည်။^{၉၉} မည်သို့ပင် ဆိုစေကာမူ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန (MONREC) က ၂၀၁၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာတွင် သစ်တောများနှင့် သယံ ဇာတများအတွက် အကျိုးဝင်သည့် သစ်တောဥပဒေသစ်တခုကို အဆို ပြုခဲ့သည့်အခါအဆိုပါဥပဒေသည်သက်ရောက်မှုမရှိဖြစ်သွားခဲ့သည်။^{၉၀}

ဝန်ကြီးဌာန၏အဆိုအရ ဥပဒေသည် လာဘ်ယူသော သို့မဟုတ် တရားမဝင် ခုတ်ယူထားသည့် သစ်နှင့် သစ်တောထုတ်ကုန်များ ထုတ် ယူခြင်း၊ လွှဲပြောင်းခြင်း သို့မဟုတ် ပိုင်ဆိုင်ခြင်းတို့တွင် ပါဝင်သည့် သစ်

၉၉ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။
၉၀ Myat Moe Aung ၂၀၁၈။

တောဝန်ထမ်းများအား ပြစ်ဒဏ်ပေးအပ်နိုင်သည်။ အဆိုပါ ဥပဒေအား ရေရှည်အားဖြင့် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးရေးတို့ကို သေချာစေရန်အတွက် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအနေဖြင့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်အသစ်ကို ကျင့်သုံးသည့်အခါ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များအား လုံးအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်ရှိ ပြောင်းလဲမှုများနှင့်အညီ ဥပဒေများ ပြင်ဆင်ရန် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

မကွေးတိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် ဥပဒေကြမ်းကော်မတီမှ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ဥပဒေများကို ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရေးအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိစေရန် မြန်မာနိုင်ငံအား ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတခုအဖြစ် အသွင်ပြောင်းလဲရန် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ ကန့်သတ်ချက်များကို ဖြေရှင်းရေး၏ အရေးပါမှုကို ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၉၀} သဘာဝ သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ပတ်သက်သော ကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းရာ၌ ဒေသန္တရကိစ္စရပ်များနှင့် အခြေအနေတို့ကို နားလည်သည့် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ရှိကြသော်လည်း ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုဥပဒေများကို လိုက်နာကြရသောကြောင့် ဥပဒေပြုရေးအာဏာ အနည်းငယ်မျှသာရှိကြသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ သဘာဝ သယံဇာတများမှ ရရှိသည့် ဝင်ငွေအများစုတို့သည် ပြည်ထောင်စု အစိုးရထံသို့သာ ရောက်ရှိပြီး ပြည်နယ်အတွက် သေးငယ်သည့် အစိတ်အပိုင်းတခုသာ ပေးအပ်သောကြောင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့အကြား အကျိုးအမြတ် ခွဲဝေရေးကိုလည်း တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။^{၉၁} သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဟူ၍ မရှိပါ။ ထို့ကြောင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်

၉၀ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။
၉၁ ရခိုင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။

များက လက်ရှိအစိုးရ၏ ရည်မှန်းချက်သည် ဖက်ဒရယ်စနစ်ဖြစ်ပါက သဘာဝ သယံဇာတများနှင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သော မူဝါဒဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များအား ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ ဆုံးဖြတ်သင့်ကြောင်း တိုက်တွန်းကြသည်။

ဒီမိုကရေစီနည်းကျသောစီမံအုပ်ချုပ်မှု-လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ အနေဖြင့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသည် လွတ်လပ်မှုတသော ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပရေးနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည့် ဝန်ကြီးချုပ်များ ခန့်အပ်ရေးကို ပိတ်ပင်တားမြစ်ထားသည်ဟု ရှုမြင်ကြသည်။ ဖြေကြားခဲ့ကြသော လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ အထူးသဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ် လွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် လာမည့် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ အတွက် ဝန်ကြီးချုပ်များခန့်အပ်ရေးတို့နှင့် ပတ်သက်၍ အဓိက စိုးရိမ်ပူပန်မှုနှစ်ခုကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။^{၉၃} ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ပတ်သက်၍ ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP) မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲအား လွတ်လပ်မှုတစွာ ကျင်းပနိုင်ရေးအတွက် အခက်အခဲများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စိုးရိမ်ပူပန်နေကြသည်။ ANP မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအား ခွင့်ပြုချက်နှင့် အတည်ပြုချက် ရယူခြင်းမရှိဘဲ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် မဲဆွယ်လှုပ်ရှားမှုများ စီစဉ်ခြင်းမပြုရန် ၎င်းတို့အား ဒေသဆိုင်ရာ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်က ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း သတိပေးခဲ့ခြင်းများ ရှိခဲ့ကြောင်း ANP လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ပြောဆိုချက်အရ သိရသည်။ ဝန်ကြီးချုပ် ခန့်အပ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ၂၀၁၅ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရခိုင်ပြည်နယ် ၌ ANP ပါတီသည် NLD ထက် နေရာ နှစ်ဆ ပိုမိုရရှိခဲ့သော်လည်း ရွေး

၉၃ ရခိုင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။

ကောက်ပွဲအပြီး၌ NLD အဖွဲ့ဝင်တဦးအား ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် သမ္မတက ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် များမှ အပြင်းအထန် ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည့်တိုင် သမ္မတသည် ရခိုင်ပြည် နယ် ဝန်ကြီးချုပ်နေရာအတွက် ၎င်း၏ပါတီမှ အဖွဲ့ဝင်တဦးကိုသာ ခန့် အပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။^{၉၄} ယင်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၂၆၁ ၌ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအတွက် ဝန်ကြီး ချုပ်များ ခန့်အပ်နိုင်သည့် အာဏာကို သမ္မတထံသို့ ပေးအပ်ထားခြင်း ကြောင့်ဖြစ်သည်။^{၉၅} ဝန်ကြီးချုပ်သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသ ကြီး လွှတ်တော်များအတွင်း အများစုနေရာရရှိထားသည့် ပါတီမှ ဖြစ် ရန်မလိုဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ အကယ်၍ မကြာမီ အနာဂတ်ကာလ အတွင်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ခြင်းမရှိပါက ၎င်းတို့၏ အဆုံးသတ် ရည်မှန်းချက်ဖြစ်သော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတရပ် ပေါ် ပေါက်လာရေးအတွက် အခက်အခဲရှိနေမည်ဖြစ်ကြောင်း လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များက အထူး ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။

လုံခြုံရေး - ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စား လှယ်များအနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပြည် နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမပါဝင်ဟု ရှုမြင်ကြ သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့သည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက် ရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်နိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် အကူအညီပေးနိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများနှင့် ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ ၂၁ ရာစု ပင်လုံ (21CPC) တို့တွင် ပြည်နယ် သို့မ ဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် များကို ဖိတ်ကြားခြင်းမရှိဟု ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ် တော် လေးခုစလုံးတို့မှ ဖြေကြားသူများက ဆိုခဲ့ကြသည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူ အများစုတို့တွင် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး

၉၄ Sithu Aung Myint ၂၀၁၉။
၉၅ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈။

ဆိုင်ရာ ပူးတွဲစောင့်ကြည့်ရေးကော်မတီ (JMC) ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ ဦးဆောင်သည့် လက်ရှိ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်း စဉ်တို့အကြောင်း အကျွမ်းတဝင် သိရှိသူ အလွန်နည်းပါးပါသည်။ ကရင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက ၎င်းတို့အား ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ ၂၁ ရာစုပင်လုံ ဖွင့်ပွဲသို့ တက်ရောက်ရန်သာ ဖိတ်ကြားခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ သို့ရာတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အများစုတို့သည် ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ ၂၁ ရာစုပင်လုံသို့ တက်ရောက်ပါဝင်ရန်ကိုမူ ဖိတ်ကြားခဲ့ခြင်းမရှိပေ။^{၉၆}

အလားတူပင် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ရွေးချယ်ထားသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကလည်း ၎င်းတို့အား အဆိုပြုလွှာများ တင်သွင်းရန်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ မေးခွန်းများ မေးမြန်းရန်အတွက်သာ ကန့်သတ်ထားသောကြောင့် ရခိုင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်၏ အခန်းကဏ္ဍသည် အားနည်းလာလျက်ရှိသည်ဟု ဆိုခဲ့ကြသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တဦးနှင့် အစည်းအဝေးတခုအရ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ ၂၁ ရာစုပင်လုံ တက်ရောက်ရန် ဖိတ်ကြားခြင်းခံရသူ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၇၅ ဦး ရှိခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့အနေဖြင့် သတင်းအချက်အလက်များအား ၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာကော်မတီများ သို့မဟုတ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် မျှဝေရန် တာဝန် ပေးအပ်ထားပေ။^{၉၇} ထို့ကြောင့် ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ ၂၁ ရာစုပင်လုံကို တက်ရောက်ရန် ဖိတ်ကြားထားသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ပါဝင်ကြသော်လည်း ကျန် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များမှာမူ လက်ရှိ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုမရှိ ဖြစ်နေဆဲဖြစ်သည်။

အနှစ်ချုပ်ဆိုရပါက ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ပတ်သက်၍ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏

၉၆ ကရင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။
၉၇ အမျိုးသားလွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။

ဆွေးနွေးမှုများသည် အဓိကအားဖြင့် လွှတ်တော်စနစ်ပြင်ပရှိ အကန့်အသတ် များဖြစ်ကြသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်နှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ ထံမှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု နည်းပါးခြင်း တို့ အပေါ်တွင်သာ အာရုံစိုက်ခဲ့ကြ သည်။ ထို့ကြောင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စား လှယ်များသည် ၎င်းတို့အနေဖြင့် ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ် နိုင်ငံတော် တည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်း စဉ်ကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် တွန်း

အားပေးနိုင်မည့် အနေအထားတွင်မရှိဟု ကောက်ချက်ချခဲ့ကြသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ယခင်အပိုင်းတွင် ဆွေးနွေးဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အဆိုပါ အခက်အခဲများအား ကောင်းစွာသိထားပြီးဖြစ်ကာ သုတေ သန စာတမ်းများအတွင်း သက်ဆိုင်ရာ မူဝါဒအကြံပြုချက်များဖြင့် ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားပြီးဖြစ်သည်။ လက်ရှိအခြေအနေများအရ သုတေ သန စာတမ်းများမှ မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်များအား ကျင့်သုံးနိုင်ခြေ နည်းပါးကြောင်း တွေ့ရသည်။ လာမည့်အပိုင်းတွင် အဘယ်ကြောင့် ဤ သို့အသုံးချမှုနည်းပါးနေသည့် ပြဿနာရှိနေကြောင်းကို သုံးသပ်ဖော်ပြ ထားပါသည်။

**ဗဟိုသုတရရှိနိုင်မှု သဘောသဘာဝနှင့် ဗဟိုသုတလိုအပ်မှု
သဘောသဘာဝတို့အကြား ကွာဟမှုအပေါ် စိစစ်လေ့လာမှု**

ဤလေ့လာမှု၌ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်လုပ်ငန်း စဉ်တို့အတွင်း လွှတ်တော်၏ လုပ်ဆောင်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ လွှတ် တော် ကိုယ်စားလှယ်များအကြား သံသယများရှိနေကြောင်း တွေ့ရပါ သည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အများစုတို့က ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့

**အစိုးရအနေဖြင့်
မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို
အကောင်အထည်မဖော်မီ
NCA စာချုပ် ပုဒ်မ ၂၅တွင်ပါသော
ကြားကာလပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ
သက်ဆိုင်ရာ ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၊
NCA လက်မှတ်ထိုးထားသော
ဒေသဆိုင်ရာ EAOs များနှင့်...**

ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် အဓိက စိန်ခေါ်မှုများအဖြစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ဤစာတမ်းတွင် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအား လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း ကြိုးပမ်းမှုများကို ထိခိုက်စေသည့် အဓိက အချက်တချက်အဖြစ် လျစ်လျူရှုထားခြင်း မဟုတ်ပေ။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ဥပဒေပြုရေး ကိုယ်စားပြုရေးနှင့် ကြီးကြပ်ရေး လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ဖော်ဆောင်ရန် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ကြိုးပမ်းမှုများအတွင်း မူကွဲအချို့ ရှိပါသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အချို့သည် ၎င်းတို့၏ အပြန်အလှန် ထိန်းကျောင်းရေး တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ရာတွင် ပိုမို၍ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုများ ရှိပြီး တက်ကြွသော်လည်း အချို့မှာမူ ထိုသို့မဟုတ်ပေ။ အချို့သောပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များသည် အခြားသောလွှတ်တော်များထက် ဥပဒေများနှင့်စည်းမျဉ်းများ ပိုမိုပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များသည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို ကန့်သတ်နိုင်သော်လည်း ၎င်းတို့အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ဥပဒေပြုရေးတာဝန်များကို ပြည့်ဝအောင် ထမ်းဆောင်ရေးအတွက် လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် နယ်ပယ်အချို့ ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။

အခြားတဖက်တွင် NLD ဦးဆောင်သည့် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးအတွက် စိန်ခေါ်မှုအချို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် NLD ဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်မှ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ဥပဒေအချို့ ဥပမာအားဖြင့် သစ်တောဥပဒေ၊ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်း (VfV) ဥပဒေတို့တွင် ဗဟိုမှ ချုပ်ကိုင်ထားသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များပါဝင်သည်။ အဆိုပါဥပဒေသစ်များတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု အတိုင်းအတာအချို့အထိ မိတ်ဆက် ထည့်သွင်းထားခြင်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များကြောင့် တိုက်ရိုက်ဖြစ်ခဲ့သည် မဟုတ်ခဲ့ပေ။

ထို့ကြောင့် ဤသုတေသနစာတမ်း၏ လေ့လာချက်တွင် လွှတ်

တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ဆိုင်ရာပြောင်းလဲမှုများကို လုပ်ဆောင်ရာ၌ နှောင့်နှေးနေရသည့် အကြောင်းတရားများတွင် လုပ်နိုင်စွမ်းအားထက် ကျော်လွန်သော အကန့်အသတ်များ (ဥပမာ - ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ခြင်း) နှင့် လုပ်နိုင်စွမ်းအားအတွင်းရှိ အကန့်အသတ်များလည်း ရှိနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းတို့၏ လုပ်နိုင်စွမ်းအားအတွင်းရှိ အကန့်အသတ်သုံးခု ရှိပါသည်။ ယင်းတို့မှာ

- (၁) လက်လှမ်းမီမှုဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်
- (၂) စွမ်းဆောင်နိုင်မှုဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်
- (၃) ပါတီပိုင်းဆိုင်ရာ အကန့်အသတ် တို့ ဖြစ်သည်။

လက်လှမ်းမီမှုဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များ - လက်လှမ်းမီမှုဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များကြောင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များစွာတို့သည် မူဝါဒဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာများတွင် ဖော်ပြထားသည့် သုတေသနများအကြောင်း သိရှိခြင်းမရှိကြပေ။ စစ်ကိုင်း၊ မကွေး၊ ကရင်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ် လွှတ်တော်တို့မှ ဖြေကြားသူများအနက် အများစုတို့သည် ၎င်းတို့အနေဖြင့် အစီရင်ခံစာမိတ္တူများ ရရှိခြင်းမရှိဘဲ မည်သည့်နေရာများတွင် ရှာဖွေရမည်ဖြစ်ကြောင်း မသိဟု ဆိုခဲ့ကြသည်။^{၉၀}

၎င်းတို့သည် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများမှ ထုတ်ပြန်သည့် အရင်းအမြစ်များကို ရရှိခဲ့ခြင်းမရှိပေ။ ထို့အပြင် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ INGOs များနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ CSOs အများစုတို့သည်လည်း ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များသို့ လာရောက်၍ ၎င်းတို့ထုတ်ပြန်ထားသည့် စာရွက်စာတမ်း မိတ္တူများကို မျှဝေခြင်းမှာ ရှားပါးသောကြောင့် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် များစွာတို့သည် လေ့လာမှုအစီရင်ခံစာများကို လေ့လာနိုင်ခြင်းမရှိပေ။ အစီရင်ခံစာများအား အွန်လိုင်းတွင် ရှာဖွေတွေ့ရှိနိုင်ကြောင်း

၉၀ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ် လွှတ်တော်တို့မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။

သိရှိသည်ဟု လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အချို့က ဆိုသော်လည်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အများစုတို့သည် ဒစ်ဂျစ်တယ် ကျွမ်းကျင်မှုများ အလွန်နည်းပါးပြီး အင်တာနက်ကို ထိရောက်စွာ အသုံးပြုနိုင်ခြင်းမရှိသောကြောင့် အင်တာနက်မှတစ်ဆင့် အစီရင်ခံစာများရယူရန် အခက်အခဲဖြစ်နေကြသည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် အဆိုပါ အစီရင်ခံစာများကို လက်ခံရရှိသည့်အခါတွင်ပင် ၎င်းတို့သည် ဥပဒေပြုရေးကိစ္စရပ်များနှင့် အလုပ်များနေသဖြင့် ဖတ်ရှုရန် အချိန်အနည်းငယ်မျှသာ ရရှိသည်ဟုဆိုကြသည်။ ကရင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက ၎င်းတို့အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏အချိန်အများစုအား လွှတ်တော်ကော်မတီ၏ တာဝန်များ၊ ဥပဒေပြုရေးနှင့် ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒနယ်များမှ တောင်းဆိုမှုများကို ဖြေရှင်းရေးတို့အတွက် အသုံးပြုရသဖြင့် အဆိုပါအစီရင်ခံစာများကို လေ့လာဖတ်ရှုရန် အချိန်မရကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။^{၉၉}

ဥပမာအားဖြင့် ပြည်နယ်အစိုးရ ရာထူးများအတွက် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် များစွာတို့ကို ခန့်အပ်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့၏နေရာတွင် အစားထိုးခြင်း မရှိသောကြောင့် လွှတ်တော်အတွင်း ကျန်ရှိသူ အနည်းငယ်မျှသာရှိသည်ဟု ကရင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက ဆိုခဲ့ကြသည်။ ကရင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားလှယ် ၂၃ ဦး (ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် ကိုယ်စားလှယ် ၁၇ ဦးနှင့် တပ်မတော်မှ ကိုယ်စားလှယ် ၆ ဦး) တို့သာ ရှိသည်။^{၁၀၀} ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့သည် ဥပဒေပြုရေး၊ ကိုယ်စားပြုရေးနှင့် ကော်မတီ လုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ တာဝန်များအတွက် တာဝန်အပိုများဖြင့် ဝန်ပိနေကြသည်။

စွမ်းရည်ဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များ - သုတေသနစာတမ်းများအား အသုံးပြုမှု နည်းပါးနေခြင်းသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ၏ စွမ်းရည်နည်းပါးနေခြင်းကိုလည်း ထင်ဟပ် ဖော်ပြ

၉၉ ကရင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။
၁၀၀ Myanmar National Portal ၂၀၁၉။

နေသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် သုတေသနစာတမ်းများ ရရှိသည့်အခါတွင် ပင် အဆိုပါ အစီရင်ခံစာများအတွင်းရှိ မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်များ အား ၎င်းတို့၏ပြည်နယ်များ သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးများအတွင်း အသုံးချနိုင်သည့် အခြေအနေနှင့် ချိန်ညှိထားသည့် မူဝါဒဆိုင်ရာ ကိရိယာများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲနိုင်ခြင်းမရှိပေ။ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် အချို့ကသာ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏လှုပ်ရှားမှုများ သို့မဟုတ် ဥပဒေကြမ်းများကို အထောက်အပံ့ပေးရန်အတွက် သက်သေ သို့မဟုတ် အချက်အလက်များ ဖော်ပြလိုသည့်အခါတွင် အစီရင်ခံစာများကို မှီခိုအားထားခဲ့သည်ဟု ဆိုခဲ့ကြသည်။ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်မှ ဖြေကြားသူများ၏ အဆိုအရ ၎င်းတို့အနေဖြင့် အဆိုပြုချက်နှင့် စိစစ်လေ့လာချက် စာတမ်းများ တင်ပြသည့်အခါ သုတေသနအစီရင်ခံစာများသည် အသုံးဝင်သော်လည်း အချို့အစီရင်ခံစာများသည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ရင်ဆိုင်ကြရသည့် လက်တွေ့ ကိစ္စရပ်များစွာကို ဖြေရှင်းရာ၌ အသုံးချနိုင်ခြင်းမရှိပေ။

တိကျစွာဆိုရပါကထိုအခြေအနေသည်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ နည်းပညာစွမ်းရည်ပိုင်းဆိုင်ရာ အခက်အခဲများကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်ပြီး အဆိုပါအစီရင်ခံစာများအတွင်းရှိ အကြံပြုချက်များကို အသုံးပြုမှု နည်းပါးခြင်း ဖြစ်စေသည်။ စွမ်းရည်ဆိုင်ရာ အခက်အခဲများကို ဥပဒေဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်မှု၊ ဘဏ္ဍာရေး စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် သုတေသနဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုဟူသော နယ်ပယ်သုံးခုတို့တွင် ခွဲခြားသတ်မှတ်နိုင်သည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများအရ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် များစွာတို့သည် ၎င်းတို့တွင် ဥပဒေပြုရေးနှင့် ဥပဒေရေးဆွဲရေးတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ဗဟုသုတ အလုံအလောက် မရှိကြဟု ဆိုခဲ့ကြသည်။

ထို့ပြင် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၁၉၈ တွင် ဖော်ပြထားသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ဥပဒေကြမ်း မူကြမ်းရေးဆွဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို စတင်ရာ၌ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို အလွန် အခက်ကြုံစေသည်။ ပုဒ်မ ၁၉၈(က) တွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ မည်သည့် ပြဋ္ဌာန်း

ချက်မဆိုနှင့် ကိုက်ညီသည့် ဥပဒေကြမ်းများ ရေးဆွဲရန်နှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များမှ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် များအား ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်မှ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် မည်သည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်မဆို၊ ကိုက်ညီသည့် ဥပဒေကြမ်းများ ရေးဆွဲရန် သတ်မှတ်ထားသည်။ ၎င်းတို့သည် လှုပ်ရှားမှုများ တင်ပြရာတွင်နှင့် မေးခွန်းများမေးရန်အတွက် လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌထံမှ ခွင့်ပြုချက် ရယူရာ တွင်လည်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုမရှိပေ။

ဤသို့ဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များစွာတို့သည် ယခင် လွှတ် တော်အစည်းအဝေးများမှ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လေ့လာခဲ့ကြပြီး ယခင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များထံမှ အကြံဉာဏ်များရယူရန် ဆက်သွယ်ခဲ့ကြသည်။ တပ်မတော်မှတင်မြှောက်သည့် ကရင်ပြည်နယ် လွှတ်တော်မှ တပ်မတော်ကိုယ်စားလှယ်များသည်လည်း ၎င်းတို့အနေ ဖြင့် ဥပဒေပြုရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှု မရှိ ကြောင်းကို မှတ်ချက်ပြုခဲ့ကြသည်။^{၁၀၀} ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ အပါအဝင် ဥပဒေပြုရေးကိစ္စရပ်များကို လေ့လာနေဆဲဖြစ်ကြသည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အားလုံးနီးပါး တို့သည် ၎င်းတို့အနေဖြင့် အစီရင်ခံစာများအတွင်း ဖော်ပြထားသည့် နည်းပညာဆိုင်ရာနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို လိုက်နာရန် မလွယ်ကူကြောင်း ဝန်ခံခဲ့ကြသည်။ ဘတ်ဂျက် အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များသည်လည်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ အထူး သဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ လွှတ် တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် စိန်ခေါ်မှုတရပ် ဖြစ်လျက်ရှိခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏အဆိုအရ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အများစုတို့သည် ဘဏ္ဍာ ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ နောက်ခံမရှိသဖြင့် အမှားအယွင်းများ ဖြစ်စေနိုင် သည်။ ဥပမာအားဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ဘတ်ဂျက် အား အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ချိန်နှင့် ပြဿနာများအား ခွဲခြားသတ်မှတ်ရာ တွင် အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြရသောကြောင့် မကွေးတိုင်းဒေသ

၁၀၀ ကရင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။

ကြီးလွှတ်တော် ပထမသက်တမ်းမှ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်တဦးသည် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရမှ တင်ပြသည့် ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ဘဏ္ဍာနှစ် ဘတ်ဂျက်အား သင့်လျော်စွာ အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ခြင်းမပြုဘဲ ခွင့်ပြုခဲ့ရသည်။^{၁၀၂}

ဖြေကြားခဲ့သည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် များစွာတို့သည် ၎င်းတို့၏ အလုပ်နှင့်ပတ်သက်သော အချက်အလက် တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးခြင်း သို့မဟုတ် အချက်အလက်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ ရှာဖွေရေးတို့အတွက် စွမ်းရည်အလွန်နည်းပါးကြောင်း ပြောကြားခဲ့ကြပြီး အချို့သော လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များမှာမူ သုတေသန ကျွမ်းကျင်မှုများ လိုအပ်နေကြောင်း သိရှိခြင်းမရှိပေ။ ထို့ကြောင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏အဆိုအရ အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲများနှင့် သင်တန်းပို့ချမှုများသည် ဆွေးနွေးမှုများတွင်ပါဝင်ရန်၊ အယူအဆများနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာဗဟုသုတများကို လျင်မြန်စွာ မှတ်သားနိုင်ရန် အခွင့်အရေးများ ပိုမိုပေးသောကြောင့် ဖတ်ရှုရန် စာရွက်စာတမ်းများ (ဥပမာ- သုတေသနစာတမ်းများနှင့် အစီရင်ခံစာများ) ပေးအပ်ခြင်းထက် ပိုမိုအသုံးဝင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အများစုတို့သည် ၎င်းတို့အနေဖြင့် ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးမှုအစီအစဉ် (UNDP)၊ အခြားသော ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများထံမှ သင်တန်းပို့ချမှုများရရှိခဲ့ကြပြီး အဆိုပါ သင်တန်းပို့ချမှုများသည် ၎င်းတို့၏ ဥပဒေပြုရေး လုပ်ငန်းအတွက်အသုံးဝင်ပြီး အသုံးချနိုင်သည်ဟု ဆိုခဲ့ကြပါသည်။

ပါတီဆိုင်ရာအကန့်အသတ်များ-အချို့သောလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် အစီရင်ခံစာများတွင် ဖော်ပြထားသည့် မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်များကို သိရှိကြပြီး လက်လှမ်းမီမှုနှင့် စွမ်းရည်ဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များနှင့် ရင်ဆိုင်ရခြင်းမရှိပေ။ သို့ရာတွင် အဆိုပါ အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ၎င်းတို့၏စွမ်းရည်မှာ ပါတီဆိုင်ရာ

၁၀၂ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။

အကန့်အသတ်များကြောင့် အခက်အခဲဖြစ်စေသည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် လမ်းညွှန်ချက်များကို ပါတီခေါင်းဆောင်များမှ ချမှတ်ပြီးအဆိုပါလမ်းညွှန်ချက်များအရလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ အနေဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ် လုပ်ငန်းစဉ်များ အကြောင်း သိရှိစေကာမူ ပါတီ၏မူဝါဒကို လိုက်နာကြရသည်။ ပါတီခေါင်းဆောင်များကချမှတ်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ဖက်ဒရယ်နှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ဖီလာဖြစ်နိုင်သည်။ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များရှိ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအပေါ် ပါတီများမှ ကန့်သတ်မှုများကို ဖော်ပြနေသည့်သာဓကများ ရှိနေပါသည်။ လက်တွေ့တွင် နိုင်ငံရေး ပါတီများ ကိုယ်တိုင်သည်ပင်လျှင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတော် တည်ဆောက်ရေး အားထုတ်မှုများအတွက် အဓိက အတားအဆီးတရပ် ဖြစ်နိုင်သည်။

မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေ - မကြာသေးမီက ပြင်ဆင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေ (VfV မြေယာ ဥပဒေ)^{၁၀၃} သည် NLD ဦးဆောင်သော လွှတ်တော်မှ အတည်ပြုခဲ့သည့် အဝေဖန်ခံရသော ပြင်ဆင်ချက်များအနက် တခုဖြစ်သည်။ ၎င်းပြင်ဆင်ချက်တွင် ဖက်ဒရယ်အရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် ဖီလာဆန့်ကျင်ဖြစ်နေသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပါဝင်ပါသည်။ အဆိုပါဥပဒေသည် မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများကို အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေသောကြောင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ (EAOs) နှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ (CSOs) မှ အပြင်းအထန် ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။ ဥပဒေတွင် မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်များပေးအပ်ရန် စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန (MOALI) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးနှင့် အကြီးတန်းဗျူရိုကရက်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု ဗဟိုကော်မတီအား လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းထားခြင်းကဲ့

၁၀၃ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၂၄/၂၀၁၈။

သို့သော် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ အခန်းကဏ္ဍကို ပိုမိုအားဖြည့်ပေးသည့် ဗဟိုမှ ချုပ်ကိုင်သော လက္ခဏာများလည်း ပါဝင်နေပါသည်။

ဥပဒေတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မြေယာများ အသုံးပြုနေသည့် မည်သူမဆို ၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွင်း VFV မြေယာဥပဒေ ပြင်ဆင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့်ရက်မှ စတင်ကာ ခြောက်လအတွင်း မှတ်ပုံတင်ရန်၊ သတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ မြေယာအသုံးပြုသူများအနေဖြင့် ခြောက်လအတွင်း ၎င်းတို့၏မြေယာများကို မှတ်ပုံတင်ရန် ပျက်ကွက်ပါက နှင်ထုတ်ခံရမည်ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ထိခိုက်နစ်နာသည့် မြေယာအသုံးပြုသူ အများစုတို့သည် တိုင်းရင်းသားဒေသများမှ တောင်သူလယ်သမားများ ဖြစ်ကြသည်။ အစိုးရမဟုတ်သည့် မြေယာအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းတခုဖြစ်သော တို့မြေကွန်ရက်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေလွတ်၊ မြေလပ် သို့မဟုတ် မြေရိုင်းဧကပေါင်း ၄၅ သန်းခန့်ရှိပြီး ၎င်းတို့အနက် ၈၂ ရာခိုင်နှုန်းတို့သည် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင်ဖြစ်သည်ဆိုသော အချက်အလက်တခုကို ဖော်ပြထားပါသည်။^{၁၀၄} ဤဥပဒေသည် မိရိုးဖလာမြေပိုင်ဆိုင်မှုကို ကျင့်သုံးသည့် ဘိုးဘွားစဉ်ဆက် မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်များကို ထိရောက်စွာ အားနည်းစေသည်။

အမှန်စင်စစ်မှာ မြေယာဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များသည် ငြိမ်းချမ်းရေးစေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှု လုပ်ငန်းစဉ် (ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ ၂၁ ရာစုပင်လုံ အစည်းအဝေး)၏ ကဏ္ဍငါးခုတွင် အစိတ်အပိုင်းတခု အနေဖြင့် ဆွေးနွေးနေကြသည့် ကိစ္စရပ်များဖြစ်သည်။ အစိုးရအနေဖြင့် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို အကောင်အထည်မဖော်မီ NCA

ပြင်ဆင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေ (VFV မြေယာ ဥပဒေ)သည် NLD ဦးဆောင်သော လွှတ်တော်မှ အတည်ပြုခဲ့သည့် အဝေဖန်ခံရသော ပြင်ဆင်ချက်များအနက်တခုဖြစ်သည်။ ၎င်းပြင်ဆင်ချက်တွင်...

စာချုပ် ပုဒ်မ ၂၅ တွင်ပါသော ကြားကာလ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ သက်ဆိုင်ရာ ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၊ NCA လက်မှတ်ထိုးထားသော ဒေသဆိုင်ရာ EAOs များနှင့် ဆွေးနွေးမှုများ ဦးစွာပြုလုပ်သင့်ပါသည်။

အရေးပါသည့် EAOs အချို့နှင့် တိုင်းရင်းသား အသိုင်းအဝိုင်းများ အနေဖြင့် VFV မြေယာဥပဒေ အကောင်အထည်ဖော်ရေးကို တရားဝင်ကန့်ကွက်ခဲ့ကြပြီး ယင်းသည် NCA စာချုပ်၏ ‘သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး’ ပုဒ်မ ၂၅(က) ၂ နှင့် ဆန့်ကျင်နေသည်ဟု ဖော်ပြကြသည်။ ၎င်းပုဒ်မတွင် EAOs များမှ အဆိုပြုထားသည့်အတိုင်း မြေယာနှင့် သယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှုတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု ပါဝင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အတွင်း VFV မြေယာဥပဒေ၏ လတ်တလော ပြင်ဆင်ချက်သည် ဥပဒေပြုရေးအဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် ဥပဒေမူကြမ်း ရေးဆွဲသည့်အဆင့်တွင် OECD^{၁၅၅} မှ လမ်းညွှန်ထားသည့် ဖက်ဒရယ်အခြေခံမှုများနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုင်ရာ တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးရမည့် စာရင်းကို လိုက်နာခြင်း ရှိ မရှိဟူသည့် မေးခွန်းများ ထွက်ပေါ်စေပါသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥပဒေကြမ်းကော်မတီ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၏ အဆိုအရ လွှတ်တော်တွင် ဥပဒေကြမ်းများအကြောင်း ဆွေးနွေးစဉ် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ လိုက်နာရမည့် တရားဝင်လမ်းညွှန်ချက်များ သို့မဟုတ် ယန္တရားများဟူ၍ မရှိပါ။ လမ်းညွှန်ချက်များ သို့မဟုတ် ယန္တရားများ မရှိခြင်းသည် သုတေသနစာတမ်းများတွင် ဖော်ပြထားသည့် မူဝါဒအကြံပြုချက်များအား မူဝါဒချမှတ်သူများက ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုမရှိ ဖြစ်နေဆဲ ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းပြရန် အထောက်အကူပြုပါသည်။ အကြံပြုချက်အများစုတို့တွင် မြေယာစီမံချက်ရေးဆွဲရာ၌ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အကျိုးစီးပွားနှင့် ပတ်သက်ဆက်နွှယ်သူများ ပိုမိုပါဝင်နိုင်ရန် ခွင့်ပြုခြင်းနှင့် မြေယာမူဝါဒများအတွင်းရှိ ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေများနှင့် အလေ့အထများအတွက် အခန်းကဏ္ဍတရပ် စီစဉ်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။

၁၅၅ စီးပွားရေး ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ (OECD) ၂၀၁၉။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၆၁^{၁၀၆} - ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးသည် အာဏာရပါတီ၏ အဓိက ရည်မှန်းချက်တခု ဖြစ်သည်။ NLD အစိုးရက လွှတ်တော်အစည်းအဝေး ခေါ်ယူခဲ့ပြီး သုံး နှစ်ကြာချိန်တွင် ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီတွင် လွှတ်တော်က ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ကော်မတီတခုကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။^{၁၀၇} ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအနက် ဖက်ဒရယ် အခြေခံမူ များကို ကန့်သတ်ပြီး သမ္မတအား ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များအတွက် ဝန်ကြီးချုပ်ခန့်အပ်ပိုင်ခွင့် ပေးအပ်ထားသည့် အခြေခံပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သော ပုဒ်မ ၂၆၁ ပါရှိပါသည်။

သုတေသနအတွက် ပြုလုပ်သော အုပ်စုဖွဲ့ ဆွေးနွေးမှုများအတွင်း ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ လွှတ်တော်ကိုယ် စားလှယ် အများစုအနေဖြင့် ပုဒ်မ ၂၆၁ သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချ ခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်လုပ်ငန်းစဉ်တို့အတွက် အဓိက အတားအဆီးဖြစ် ကြောင်း သဘောတူညီခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စား လှယ်များအနေဖြင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်အား ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပုဒ်မ ၂၆၁ မှ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ကန့်သတ်ချက်များကို သဘောတူညီပြီး ဖြစ်ကာ အများစုအနေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းချက်ပြင်ဆင်ရေးကို ထောက်ခံကြ သည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးအတွက် ကော်မတီဖွဲ့စည်းပြီး နောက် ကော်မတီမှ လွှတ်တော်ထံတင်ပြထားသည့် အကြံပြုချက် ၄,၀၀၀ နီးပါးခန့်ကို အခြေခံ၍ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေး အတွက် အဆိုပြုလွှာများတင်ပြခဲ့ကြသည်။^{၁၀၈} သို့ရာတွင် ပုဒ်မ ၂၆၁ကို ပြင်ဆင်ရန်အတွက် အကြံပြုချက်များ စာရင်းကိုမူ ကော်မတီအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ထံ တင်ပြခြင်းမရှိပေ။

ယင်းအစား အကြံပြုချက်များတွင် တပ်မတော်မှ တင်မြှောက်သည့်

၁၀၆ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈။
၁၀၇ Ye Mon ၂၀၁၉။
၁၀၈ San Yamin Aung ၂၀၁၉။

လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက်အား ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ၂၀၂၅ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲများပြီးနောက် လက်ရှိ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းသို့၊ ထို့နောက် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း နှင့် ၅ ရာခိုင်နှုန်းသို့ လျော့ချခြင်းဖြင့် လွှတ်တော်အား စစ်တပ်နှင့် ကင်း ကွာစေရန် အဆိုပြုထားပါသည်။^{၁၉} အခြားတဖက်တွင် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ (USDP) တို့မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ပုဒ်မ ၂၆၁ အတွက် ပြင်ဆင်ချက်တစ်ခုကို အဆိုပြုခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါပြင်ဆင်ချက်တွင် ဝန်ကြီးချုပ်များအား ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရန် အဆိုပြုထားပါသည်။

ဤဖော်ဆောင်မှုသည် အစိုးရများနှင့် လွှတ်တော်များ၏ ဖက်ဒရယ် အရေး ကတိကဝတ်များအပေါ် သံသယများ ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ပုဒ်မ ၂၆၁ ၏ အရေးပါမှုသည် သုတေသန စာတမ်းများစွာတို့၏ အဓိက ဆိုလိုရင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် စာတမ်းများသည် အာဏာရ NLD ပါတီမှ ချမှတ်သည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို လွှမ်းမိုးနိုင်စွမ်း မရှိခဲ့ပေ။

ထို့ကြောင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည့် လက်လှမ်းမီမှု၊ စွမ်းရည်နှင့် ပါတီဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များသည် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်း အဖွဲ့အစည်းများမှ ထုတ်ပြန်သည့် ဗဟိုချုပ် ကိုင်မှုလျှော့ချရေး၊ ဖက်ဒရယ်လုပ်ငန်းစဉ်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ ရယူနိုင်စွမ်းနှင့် အသုံးချနိုင်စွမ်းကို အကန့်အသတ် ဖြစ်စေပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် သုတေသနစာတမ်းများအား အသုံးချမှု နည်းပါးနေခြင်း ဖြစ်သည်။ ■

အပိုင်း ၅

နိဂုံး

ယခု လေ့လာမှုတွင် လက်လှမ်းမီမှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် ပါတီဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များသည် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များအား ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်း၊ ဖက်ဒရယ်စနစ်တို့နှင့် ပတ်သက်သည့် သုတေသန ဗဟုသုတများ ထိထိရောက်ရောက် အသုံးပြုနိုင်မှုကို အကန့်အသတ်ဖြစ်စေကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတော် တည်ဆောက်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများကို ရှေ့ဆက် လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် သုတေသန ဗဟုသုတများအား အသုံးပြုနိုင်သည့် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အနာဂတ် ဖြစ်နိုင်ခြေများကို လေ့လာသုံးသပ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

ယခုဖော်ပြမည့် အပိုင်းတွင် သုတေသန အဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့် ဤအစီရင်ခံစာများကို လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ အသုံးပြုရန်

ပိုမို လိုလားမှုရှိလာအောင် ပြုလုပ်နိုင်မည့် အခြေအနေများကို ဆွေးနွေး ထားပြီး သုတေသန ဗဟုသုတများ ပေးအပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ အတွက် အကြံပြုချက်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။

လက်လှမ်းမီမှုဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များကို ကျော်လွှားခြင်း

အသေးစိတ် ရှင်းလင်းပြောကြားရန် သီးသန့်ပြုလုပ်သော အစည်းအဝေးများ

ဤလေ့လာမှုအရ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် လွှတ်တော် ကော်မတီ အစည်းအဝေးများနှင့် အခမ်းအနားများ တက်ရောက်ခြင်း၊ မဲဆန္ဒနယ်များမှ တိုင်ကြားမှုများကို ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် အစိုးရဌာနများနှင့် ဆက်သွယ် ပြောဆိုခြင်းတို့ကဲ့သို့သော လုပ်ရိုးလုပ်စဉ် ကိစ္စရပ်များဖြင့် အလုပ်များနေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့အနေဖြင့် ကြီးမားသည့် မူဝါဒများရေးဆွဲရေးအတွက် ၎င်းတို့၏ ဗဟုသုတနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်တို့ကို မြှင့်တင်ရန် အချိန်အနည်းငယ်မျှသာ ရှိကြသည်။ သုတေသန ဗဟုသုတများကို အဆင်ပြေပြေ ရယူနိုင်ရေးအတွက် လက်လှမ်းမီမှုဆိုင်ရာ အခက်အခဲများကို ကျော်လွှားနိုင်ရန်အတွက် အကျိုးစီးပွား ပတ်သက်ဆက်နွှယ်သူများ အစီရင်ခံစာ ထုတ်ပြန်ပွဲ အစည်းအဝေးများ ကျင်းပမည့်အစား သက်ဆိုင်ရာ ကော်မတီများမှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အနည်းစုတို့ဖြင့် ပစ်မှတ်ထားသည့် အသေးစိတ် ရှင်းလင်းပြောကြားရန် ကျင်းပသည့် အစည်းအဝေးများ ကျင်းပရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပစ်မှတ်ထားသည့် အသေးစိတ် ရှင်းလင်းပြော ကြားရန် ကျင်းပသည့် အစည်းအဝေးများအား တက်ရောက်သူ အနည်းငယ်မျှဖြင့် ကျင်းပခြင်းဖြင့် အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးမှုများကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေနိုင်ပြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ အနေဖြင့် မေးခွန်းများ၊ အဖြေများနှင့် နောက်ဆက်တွဲ ဆွေးနွေးပွဲများအတွင်း ပါဝင်ရန် အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုရရှိစေမည် ဖြစ်သည်။

လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များစွာ၊ အထူးသဖြင့် ပြည်နယ် / တိုင်း

ဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ လွှတ်တော်
ကိုယ်စားလှယ်များက ၎င်းတို့အနေဖြင့်
အစီရင်ခံစာများ၏ စာရွက်စာတမ်းမိတ္တူ
များ လက်ခံရရှိခဲ့ခြင်းမရှိကြောင်း တင်ပြ
ခဲ့ကြသော်လည်း ၎င်းတို့အနေဖြင့် အွန်
လိုင်းတွင် softcopies များအဖြစ် ရှာဖွေ
နိုင်သည်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။ မည်သို့ပင်
ဆိုစေကာမူ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်
အများစုတို့သည် ကွန်ပျူတာကျွမ်းကျင်
သူများ မဟုတ်ကြောင်းကိုလည်း
မမေ့လျော့သင့်ပါ။ အင်တာနက် အသုံး
ပြုခြင်းနှင့် အကျွမ်းတဝင်မရှိသည့် လွှတ်
တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် အစီရင်ခံစာများကို အွန်လိုင်းတွင်
ရှာဖွေခြင်းသည် လွယ်ကူသည့်ကိစ္စရပ်တခု မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့်
လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် အစီရင်ခံစာများအား ၎င်းတို့
လက်ဝယ် လက်ခံရရှိသည့်အခါ ရရှိနိုင်သည့် သုတေသန ဗဟုသုတများ
ကို အသုံးပြုရန် ပိုမိုလိုလားမည်ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ သုတေသန အဖွဲ့အစည်းများ
အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏အစီရင်ခံစာများအား ဖြန့်ဝေရာ၌ ပစ်မှတ်ထားသည့်
အသေးစိတ် အစည်းအဝေးများ ကျင်းပရာတွင် ပိုမိုအားထုတ်ရန် အကြံ
ပြုထားပါသည်။ အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် သုတေသန စာ
တမ်းများ ထုတ်လုပ်ရေးအတွက် အထောက်အပံ့များ ပေးအပ်ခြင်း
အပြင် သုတေသနစာတမ်း ထုတ်ပြန်ရေးတွင်ပါ အထောက်အပံ့ပေးရန်
လည်း အရေးကြီးပါသည်။

စွမ်းဆောင်ရည်ဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များကို ကျော်လွှားခြင်း

သုတေသန ဗဟုသုတများ တင်ပြခြင်း - နားလည်သဘောပေါက်ရေး
ကို အာရုံစူးစိုက်ပါ။

**မဲဆန္ဒနယ်များမှ တိုင်ကြားမှုများကို
ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် အစိုးရဌာနများနှင့်
ဆက်သွယ်ပြောဆိုခြင်းတို့ကဲ့သို့သော
လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်ကိစ္စရပ်များဖြင့်
အလုပ်များနေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။
ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့အနေဖြင့်
ကြီးမားသည့် မူဝါဒများ
ရေးဆွဲရေးအတွက်...**

မြန်မာဘာသာဖြင့် ထုတ်ပြန်သည့် အစီရင်ခံစာများတွင် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ အသုံးပြုခြင်းသည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်ဆိုင်ရာ အခက်အခဲများ ဖြစ်ပေါ်စေရန် အထောက်အကူဖြစ်စေပါသည်။ ဖြေရှင်းမည့်နည်းလမ်းတရပ်မှာ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို ဘာသာပြန်ဆိုရာတွင် နားလည်ရ လွယ်ကူမှုရှိသလို အဓိပ္ပာယ်လည်း မပျောက်သွားစေရေးအတွက် အာရုံစူးစိုက်ရန်ဖြစ်သည်။ မူရင်းစာသားများအား အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသည့်အတွက် မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုချက်များသည် မူရင်းစာသားအပေါ် ဘာသာပြန်ဆိုသူ၏ နားလည်သဘောပေါက်မှုပေါ်တွင် အခြေခံကာ ပြန်ဆိုထားခြင်းများဖြစ်သည်။ တခါတရံတွင် စာကြောင်းများအား တိုက်ရိုက်ပြန်ဆိုမှုများရှိသည်။ ထိုအခါ ဘာသာပြန်ဆိုရာ၌ မူရင်းအဓိပ္ပာယ် ပျောက်သွားနိုင်သည်။ တိုက်ရိုက် ဘာသာပြန်ဆိုခြင်းနှင့် စကားလုံးရွေးချယ်မှု မသင့်လျော်ခြင်းတို့ကြောင့် မြန်မာဘာသာစကားကို မိခင်ဘာသာစကားအဖြစ် အသုံးပြုသူများအတွက် မြန်မာဘာသာဖြင့် ထုတ်ပြန်ထားသည့် သုတေသနအစီရင်ခံစာများ၏ အချို့သော အစိတ်အပိုင်းများက တခါတရံတွင် နားလည်ရန် အခက်အခဲရှိနိုင်ပါသည်။

လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အများစုတို့အနေဖြင့် သုတေသန အစီရင်ခံစာများကို ဖတ်ရှုရန်အခွင့်သာပါက မြန်မာဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသည့် သုတေသနအစီရင်ခံစာများကို ဖတ်ရှုနိုင်ဖွယ် ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါအစီရင်ခံစာများအား ပညာရပ်ဆိုင်ရာ အသုံးအနှုန်းများနှင့် ဗန်းစကားများ ပိုမိုနည်းပါးစွာ ရေးသားထားပါက လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် သုတေသနစာတမ်းများကို များစွာ မှတ်သားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ဤရည်ရွယ်ချက်အတွက် သုတေသန အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုများ မပြုလုပ်မီတွင် မြန်မာဘာသာဖြင့် ထုတ်ပြန်သော အစီရင်ခံစာများအား တည်းဖြတ်ရန် အချိန်နှင့် အရင်းအမြစ်များ အသုံးပြုရန်လိုအပ်ပါသည်။ အလားတူပင် အလှူရှင် အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့်လည်း သုတေသနထုတ်ပြန်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ပိုမိုထိရောက်မှုရှိစေရေးအတွက် အဆိုပါ လုပ်ဆောင်မှု

များကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် အကူအညီပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။

**ရရှိနိုင်သည့် သုတေသနဗဟုသုတများအား
ဒေသအခြေအနေနှင့် ချိန်ညှိထားသည့် မူဝါဒနည်းနာများအဖြစ်
ပြောင်းလဲရန် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်များ**

ရရှိနိုင်သည့် သုတေသန ဗဟုသုတအများစုတို့သည် မူဝါဒချမှတ်ရေးအဆင့်အတွက် ကိစ္စရပ်များနှင့် အကြံပြုချက်များတွင် အာရုံစူးစိုက်ကြောင်းကိုလည်း တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်၊ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် စီမံခန့်ခွဲမှု၊ သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှုတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် ကိစ္စရပ်များအတွက် မူဝါဒအကြံပြုချက်များသည် မူဝါဒချမှတ်သူများအတွက် အကြီးစားပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရမည့် ရေရှည်ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။ အဆိုပါ ပြောင်းလဲမှုများသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် ရေရှည် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ဖွယ်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အများစုတို့သည် လက်ရှိကိစ္စရပ်များနှင့် ဒေသအဆင့် ကိစ္စရပ်များအပေါ်ဖြေရှင်းရေးနှင့် အလုပ်ပြီးမြောက်ရေးအတွက် ပိုမိုစိတ်ဝင်စားကြသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် ၎င်းတို့သည် ဥပဒေပြုရေးမဲဆန္ဒနယ်ဆိုင်ရာ ဆက်ဆံရေးများနှင့်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများကို အပြန်အလှန် ထိန်းကျောင်းရေးတို့အတွက် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်များ ဖန်တီးနိုင်စေရန် ၎င်းတို့ကို အထောက်အပံ့ပေးနိုင်သည့် သုတေသနဗဟုသုတများ လိုအပ်ပါသည်။ စွမ်းဆောင်ရည်ဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များကြောင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် လက်ရှိ သုတေသနဗဟုသုတများအား ၎င်းတို့၏ လိုအပ်ချက်များကို ပေးအပ်နိုင်သည့် ဒေသအခြေအနေနှင့် ပိုမိုချိန်ညှိထားသော ပုံစံများအဖြစ် လုပ်ဆောင်ရာတွင် အခက်အခဲဖြစ်လေ့ရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် သုတေသနစာတမ်းများစွာတို့သည် ဖက်ဒရယ်လက္ခဏာများ ဖွံ့ဖြိုးလာစေရေးအတွက်

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၂၆၁၊ ၂၆၂၊ ၂၆၃ နှင့် ၅ တို့ကို ပြင်ဆင်ရန် အကြံပြုထားသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ယခင်အပိုင်းများတွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့်အတိုင်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရေးသည် အချိန်ကြာမြင့်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ အနေဖြင့် လက်ရှိ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များ အောက်တွင် လုပ်ကိုင်နိုင်မည့် နည်းလမ်းတရပ်ကို ရှာဖွေရန် လိုအပ်သည်။ ဤသို့သော အခြေအနေကို ရင်ဆိုင်နေရသဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ ကဏ္ဍ သို့မဟုတ် နယ်နိမိတ်ဒေသ တခုအတွင်းရှိ လက်ရှိအခြေအနေများကို တိုးတက်အောင် ပြုလုပ်နိုင်မည့် တဖြည်းဖြည်း ဖော်ဆောင်သွားရမည့် မူဝါဒနည်းနာများသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ပိုမိုလျော့ချထားသော ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတော် တည်ဆောက်ရေး ပန်းတိုင်များအတွက် အရေးကြီးပါသည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးများအကြားရှိ အခြေအနေ အရပ်ရပ်တို့သည် အမျိုးမျိုး ကွဲပြားကြသောကြောင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတခုတွင် အလုပ်ဖြစ်သောအရာသည် အခြား ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးတွင် အလုပ်ဖြစ်ချင်မှဖြစ်ပါမည်။ ထို့ကြောင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် ရရှိနိုင်သည့် သုတေသန ဗဟုသုတများအား မူဝါဒနည်းနာများ အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲနိုင်ရေးအတွက် ပြည်တွင်း နည်းပညာကျွမ်းကျင်သူများနှင့် နယ်ပယ်တခုချင်းစီအလိုက် ကိစ္စရပ်များအပေါ် အာရုံစူးစိုက်သည့် CSOs များ၏ အခန်းကဏ္ဍသည်လည်း အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သုတေသန အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်ဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းမှုများ ပိုမိုကောင်းစွာ ပြုလုပ်နိုင်ရေးတို့အတွက် သက်ဆိုင်ရာ ကဏ္ဍ သို့မဟုတ် ဒေသတခုအတွက် အခြေအနေများနှင့် ချိန်ညှိထားသော မူဝါဒနည်းနာများကို ဝိုင်းဝန်းစဉ်းစားနိုင်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ ထိုသို့စဉ်းစားရာတွင် သက်ဆိုင်ရာ ကော်မတီများမှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် နယ်ပယ်အလိုက် ကိစ္စရပ်များအပေါ် အာရုံစူးစိုက်သည့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ စီစဉ်ကျင်းပရာ၌ အထောက်အပံ့ပေးနိုင်မည့် ပြည်တွင်းမှ ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရန် လို

အပ်ပါသည်။

လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ နည်းပညာဆိုင်ရာ ဗဟုသုတနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများကို အထောက်အပံ့ပေးနိုင်ရန် နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်းများသည် ဒီမိုကရေစီနည်းကျပြီး ဖက်ဒရယ်ဆန်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းတရပ် ထွန်းကားလာရေးနှင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာ စီမံခန့်ခွဲမှု တို့အတွက် ဥပဒေမူကြမ်းများ ရေးဆွဲရေးတို့နှင့် သက်ဆိုင်ပြီး ပြည့်စုံထိရောက်သည့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး သင်တန်းပို့ချမှုများ စီစဉ်ကျင်းပရန် လွှတ်တော်များအား အကူအညီပေးခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ သင်တန်းပို့ချမှုများ၏ သင်ရိုးတွင် သက်ဆိုင်ရာ လေ့လာမှုနယ်ပယ်များ (ဥပမာ ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းရေး၊ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်) အကြောင်း သီအိုရီပိုင်းဆိုင်ရာ အနုစိတ်ချုပ်များ သာမကဘဲ အဆိုပါ သီအိုရီများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မည်သို့ အလုပ်ဖြစ်နိုင်ကြောင်း လက်တွေ့ထိတွေ့မှုလည်း ပေးအပ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး သင်တန်းပို့ချမှုများ ပြုလုပ်ရာတွင် သုတေသနအခြေပြု သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ ရေးဆွဲရန် အရေးကြီးပါသည်။ ထိုအချက်သည် နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်း အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများအတွင်း သုတေသနစာတမ်းများမှ တွေ့ရှိချက်များကို အသုံးပြုနိုင်သည့် နယ်ပယ်တခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။

လွှတ်တော်သုတေသနယူနစ် ဖော်ဆောင်ပါ

နေပြည်တော်ရှိ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော်တို့မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် အများအားဖြင့် လွှတ်တော်မှတ်တမ်းများ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် (ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ သုတေသနများ) သုတေသနလုပ်ဆောင်မှုဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုများ ဖွံ့ဖြိုးလာရေးအတွက် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများထံမှ အထောက်အပံ့များ ရရှိလေ့ရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အမျိုးသားလွှတ်တော် သုတေသနဌာနသည် ဗြိတိသျှအောက်လွှတ်တော်၏ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် လက်ရှိအရေးကိစ္စ

များနှင့်ပတ်သက်သည့် မှတ်တမ်းတစောင် စတင်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ သုတေသနစွမ်းရည်ကို မြှင့်တင်ရန် ပံ့ပိုးမှုများ လိုအပ်နေဆဲဖြစ်သည်။ Westminster Foundation For Democracy (WFD) သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များအတွက် အလားတူ အစီအစဉ်တခုကို စတင်ရန် မျှော်မှန်းထားပါသည်။^{၁၁၀} EMReF မှ ထုတ်ပြန်သည့် သင်တန်းပို့ချမှု လက်စွဲစာအုပ်အုပ်စုအရ ရှမ်းပြည်နယ်လွှတ်တော်သည် EMReF နှင့် Parliamentary Center တို့ထံမှ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် ဥပဒေပြုရေးနှင့် ပတ်သက်သော သုတေသနလုပ်ငန်းများအတွက် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး သင်တန်းပို့ချမှုများ ရရှိခဲ့သည်။ Parliamentary Center သည် ကမ္ဘာတဝန်းရှိ လွှတ်တော်များအား ခိုင်မာအားကောင်းအောင် ဆောင်ရွက်ရာတွင် နှစ်ပေါင်း ၅၀ အတွေ့အကြုံရှိခဲ့သည့် ကနေဒါ အဖွဲ့အစည်းတခု ဖြစ်ပါသည်။^{၁၁၁} အခြားသော ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များသည်လည်း ရှမ်းပြည်နယ်လွှတ်တော်၏ အတွေ့အကြုံမှ သင်ယူလေ့လာနိုင်ကြပါသည်။ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော် တခုချင်းစီတို့တွင် သုတေသနယူနစ်များ ဖော်ဆောင်ရာ၌ အထောက်အပံ့ပေးရန်အတွက် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွင်းရှိ ဒေသဆိုင်ရာ NGOs များ သို့မဟုတ် တက္ကသိုလ်များနှင့် အတူတကွ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ တက္ကသိုလ်များမှ သုတေသနပညာရှင်များနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများသည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအား သုတေသနလုပ်ဆောင်ရန်၊ စိစစ်လေ့လာချက်နှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ အသေးစိတ်ပြန်လည်တင်ပြမှု အစည်းအဝေးများပြုလုပ်ရန် အကူအညီပေးနိုင်ပြီး လိုအပ်ချက်များနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်မှု အစီရင်ခံစာများကိုလည်း ပံ့ပိုးကူညီနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် ရရှိ

၁၁၀ Egreteau ၂၀၁၇။

၁၁၁ ပညာအလင်းပွင့် မြန်မာ သုတေသနဖောင်ဒေးရှင်း ၂၀၁၈။

နိုင်သည့် သုတေသန ဗဟုသုတများသည် တိုက်ရိုက်မဟုတ်သော အချက်အလက် အရင်းအမြစ်များ ပေးအပ်ခြင်းဖြင့် လွှတ်တော် သုတေသန ယူနစ်များအတွက် များစွာ အသုံးဝင်နိုင်ပါသည်။ အလားတူပင် သုတေသနယူနစ်များထံမှသုတေသနအခြေပြုသတင်းအချက်အလက်နှင့် အကြံပြုချက်များသည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအား အရည်အချင်းပြည့်ဝပြီး အချက်အလက်များ ပေးအပ်ထားသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်နိုင်ရန် အကူအညီပေးမည်ဖြစ်သည်။

**ဝက်ဘ်ဆိုက်ဖြစ်စေ၊ လွှတ်တော်သတင်းစာဖြစ်စေ
သတင်းအချက်အလက်များမျှဝေသည့် စင်္ကြံတခုလိုအပ်နေမှု**

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တခုချင်းစီအတွက် ကိစ္စရပ်များပေါ်တွင် အာရုံစူးစိုက်သည့် ဝက်ဘ်ဆိုက်များ ပေးအပ်ခြင်းသည် ၎င်း၏ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် အသုံးဝင်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ ပေးအပ်နိုင်သည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များအတွက် အစိုးရက ဆောင်ရွက်ပေးသည့် ဝက်ဆိုက်အချို့ ရှိသော်လည်း လုံလောက်မှုမရှိပါ။ လက်ရှိတွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များအတွက် သတင်းအချက်အလက်များအား မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား Myanmar National Portal ဝက်ဘ်ဆိုက်တွင်သာ ရရှိနိုင်ပါသည်။^{၁၁၂} ကယားပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတို့အပါအဝင် ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်အများစုတို့တွင် ကိုယ်ပိုင်ဝက်ဘ်ဆိုက်များ မရှိသေးပေ။ ၎င်းတို့အနက် အချို့တွင် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေး ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် ထားရှိသည့် Facebook စာမျက်နှာများပင် မရှိသေးပေ။ အကယ်၍ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်တခုချင်းစီတို့တွင် ကိုယ်ပိုင်ဝက်ဘ်ဆိုက်များ ရှိမည်ဆိုပါက သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေး

(ICT) အဖွဲ့တဖွဲ့သည် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများမှ ပေးအပ်သည့် အချက်အလက်နှင့်စာရင်းတို့ကို နောက်ဆုံးအခြေအနေနှင့် အညီ အစဉ်မပြတ် တင်ပြနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအား သတင်းအချက်အလက်ကို အွန်လိုင်းမှ ရယူနိုင်စေခြင်းဖြင့် အကူအညီပေးမည်ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းတို့အနေဖြင့် သုတေသန အစီရင်ခံစာများအတွက် စာရွက်စာတမ်းမိတ္တူများ ရှာဖွေရန် စာကြည့်တိုက်များသို့ သွားရောက်ရန် မလိုတော့ပေ။

ထို့အပြင် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်နှင့်တကွ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များအတွက် သတင်းလွှာတစ်စောင် ထုတ်ပြန်ခြင်းဖြင့် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများမှ ထုတ်ပြန်သည့် စာရွက်စာတမ်းများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရေးအတွက် စင်ကြယ်စွာ အဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် သုတေသန ပြုလုပ်ရေးနှင့် အဓိက အချက်အလက်များ စုဆောင်း ရယူရေးတို့အတွက် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများအား သုတေသနဆိုင်ရာ အလုပ်သင် ဝန်ထမ်းများအဖြစ် ခန့်အပ်နိုင်ပါသည်။ ထိုအစီအစဉ်သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ၏ သုတေသန ထွက်ပေါ် ရလဒ်များနှင့်တကွ အချက်အလက် စုဆောင်းရယူမှုတို့ကို တိုးတက်စေရန် အထောက်အပံ့ ပေးရုံသာမကဘဲ လူငယ် သုတေသန ပညာရှင်များအတွက် သုတေသနဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုများလည်း ပေးအပ်နိုင်ပါသည်။ သတင်းလွှာများတွင် နောက်ဆုံးရ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် အထောက်အထားအခြေပြု မူဝါဒ ချမှတ်ရေးအတွက် အသုံးဝင်သည့် သုတေသနစာတမ်းသစ်များအပေါ် ပြန်လည်သုံးသပ်ချက်များ ပေးပါသည်။

ပါတီဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များကို ကျော်လွှားခြင်း ပါတီမူဝါဒကို ပြဋ္ဌာန်းထားရှိခြင်း

၁၉၆၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် အတွင်း ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒီ စစ်အစိုးရ၏ တပါတီစနစ်အောက်တွင် တင်းစွာ ထိန်းချုပ်ထားခဲ့မှုကြောင့် မြန်မာ

နိုင်ငံအတွင်းရှိ နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအပေါ် အကန့်အသတ် ဖြစ်စေခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်နှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲများအတွင်း ဗမာနှင့် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများသည် ပါတီမူဝါဒများ ရေးဆွဲရေးနှင့် မြှင့်တင်ရေးတို့တွင် အာရုံစူးစိုက်မှု မရှိဘဲ ပါတီခေါင်းဆောင်များကို မြှင့်တင်ရန်သာ အာရုံစူးစိုက်ခဲ့ကြသည်။ ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ ၂၁ ရာစုပင်လုံ အစည်းအဝေးမှတစ်ဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေး စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများသည် ဖက်ဒရယ်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များအပေါ် နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ ရပ်တည်ချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးရန် စင်္ကြံတစ်ခုပေးပါသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် လူမျိုးရေး သို့မဟုတ် ဘာသာရေးအခြေပြု ပါတီများအဖြစ်မှ အစီအစဉ်တကျ ပါတီများအဖြစ် အသွင်ကူးပြောင်းရန် လိုအပ်ချက်ကို ပိုမိုသိရှိလာကြသည်။ အချို့သော တိုင်းရင်းသားပါတီများသည် ဖက်ဒရယ်စနစ် (မြေယာ၊ ဒီမိုကရေစီ နည်းကျသော စီမံအုပ်ချုပ်မှု၊ သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှု)နှင့် ဆက်နွှယ်နေသည့် ကိစ္စရပ်များကဲ့သို့သော အချို့ကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့၏ ရပ်တည်ချက်များကို ရေးဆွဲရန် အခွင့်အလမ်းတရပ်အဖြစ် ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ ၂၁ ရာစုပင်လုံ အစည်းအဝေးအား အခွင့်အလမ်းတရပ်အဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ လူမျိုး သို့မဟုတ် ဘာသာရေးကို အခြေခံသည့် မဲဆွယ်စည်းရုံးမှုများဖြင့် အောင်မြင်မှုရရှိနေဆဲဖြစ်သဖြင့် ထိုသို့သော တိုးတက်မှုအခြေခိုင်မာလာစေရန် လုပ်ဆောင်ရမည့် အရာများစွာ ရှိနေသေးပါသည်။ မဲဆန္ဒရှင် အများစုတို့သည် သြဇာတိက္ကမနှင့်ပြည့်စုံသည့် ပါတီခေါင်းဆောင်တဦးကိုဖြစ်စေ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ အမျိုးသားရေး သတင်းခေါင်းစဉ်များကိုဖြစ်စေ ယုံကြည်ရန် အသင့်ရှိနေကြသည်။

ဤလေ့လာမှုတွင် သက်ဆိုင်ရာပါတီများ၏ ခေါင်းဆောင်က ချမှတ်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များမှ မြစ်ဖျားခံလာသည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်ဆိုင်ရာ အခက်အခဲအချို့ကို ထောက်ပြထားပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အဆိုပါ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ရပ်တည်ချက်များသည် ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ ပါတီ၏ လုပ်ဆောင်ရန် အဆိုပြု

ချက်ဖြစ်ခဲ့သော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ ပန်းတိုင်များနှင့် ဖီလာဖြစ်နေပါသည်။ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုရှိသည့် နိုင်ငံရေး ပါတီများမှ ဒုတိယတန်း ခေါင်းဆောင်များနှင့် အတွင်းကျကျ တွေ့ဆုံ မေးမြန်းမှုများအရ ပါတီအတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုများကို ဗဟိုက ချုပ်ကိုင်ထားပြီး ပိုင်းကန့်ခွဲခြားထားသည်။ ထို့ကြောင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်အခြေခံ သဘောတရားများနှင့် ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့၏ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် ရှင်းလင်းစွာ ပြဋ္ဌာန်း ထားသည့် လမ်းညွှန်ချက်ဟူ၍ မရှိပေ။

နိုင်ငံရေးပါတီများ ရှင်သန်နိုင်ရေးအတွက် အများပြည်သူထံမှ ထောက်ခံမှုသည် အရေးပါသည့်နည်းတူ အထောက်အထား အခြေပြု မူဝါဒချမှတ်ရေး၏ အရေးပါမှုသည်လည်း ထို့ထက် မလျော့ပေ။ လွှတ် တော်ကဲ့သို့ပင် ယခုရောက်ရှိနေသည့်အဆင့်တွင် နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခု အတွင်း သုတေသနယူနစ်တခု ဖော်ဆောင်ရေးသည်လည်း အရေးကြီး သည်။ အထူးသဖြင့် သောင်ပြုကမ်းပြု အနိုင်ရရှိခဲ့သော နိုင်ငံရေးပါတီ ကြီးများအတွက် အရေးကြီးပါသည်။ ပါတီသုတေသန ယူနစ်တခု ဖော် ဆောင်ခြင်းသည် ပါတီအနေဖြင့် လူမျိုးရေး သို့မဟုတ် ဘာသာရေး အခြေပြု နိုင်ငံရေးမှ အထောက်အထားအခြေပြု မူဝါဒချမှတ်ရေးသို့ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကို အဆင်ပြေချောမွေ့စေမည် ဖြစ်သည်။ ဤ အခြေအနေတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင် မှု လျှော့ချခြင်း၊ ဖက်ဒရယ် အခြေခံမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ပါတီတစ်ခုက ကျင့်သုံးသည့် ရပ်တည်ချက်များကို နားလည် သဘောပေါက်နိုင်မည် ဖြစ်ပြီး အဆိုပါရပ်တည်ချက်များအား လွှတ်တော်များအတွင်းအကောင် အထည်ဖော်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ပါတီ သုတေသနယူနစ်တခုသည် လွှတ်တော် အစည်းအဝေးများအတွင်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ထံ ဥပဒေများ မူကြမ်းရေးဆွဲရေး၊ အစိုးရများထံ မေးခွန်းထုတ်ရေးနှင့် လှုပ်ရှားမှုများ ပြုလုပ်ရေးတို့အတွက် အသုံးဝင်သည့် သုတေသနများ ပေးအပ်ရန်လည်း လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် သုတေ သနယူနစ်များ ပေါ်ပေါက်လာရေးအတွက်လည်း အထောက်အပံ့များ

ပေးအပ်သင့်ပါသည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများအတွင် သုတေသန ယဉ်ကျေးမှုတရပ် အမြစ်တွယ်လာသည်နှင့် သုတေသနစာတမ်းများကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ အသုံးပြုလာကြမည် ဖြစ်သည်။ ရေရှည်တွင် ဤပဏာမခြေလှမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လွှတ်တော်၊ အစိုးရနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများအတွင်း အထောက်အထားအခြေပြု မူဝါဒချမှတ်ရေး အလေ့အထကို ပြုစုပျိုးထောင်ရန် အထောက်အကူပြုမည် ဖြစ်ပါသည်။ ■

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- Anderson, G. 2016. *Federalism: An Introduction*. Yangon: Konrad-Adenauer Stiftung Ltd & Forum of Federations.
- Anderson, G. 2019. *Fiscal Federalism: A Comparative Introduction*. Yangon: Forum of Federations. Retrieved from <http://www.forumfed.org/publications/fiscal-federalism-a-comparative-introduction/> မှ ရယူထားသည်။
- Arakan Oil Watch. 2016. *Breaking the Curse: Decentralizing Natural Resource Management in Myanmar*. Yangon. Retrieved from <https://s3.amazonaws.com/rgi-documents/29ac6c061a388925985043464deb502570ad98b3.pdf> မှ ရယူထားသည်။
- Arnold, M., Ye Thu Aung, Kampel, S., and Kyi Pyar Chit Saw. 2015. *Municipal Governance in Myanmar: An Overview of Development Affairs Organizations*. Yangon: The Asia Foundation. Retrieved from https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2016/09/Municipal-Governance-in-Myanmar_Policy-Series_ENG.pdf မှ ရယူထားသည်။
- Batcheler, R. 2018. *State and Region Governments in Myanmar*. Yangon: The Asia Foundation. Retrieved from https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2018/10/State-and-Region-Governments-in-Myanmar-Full-Report_Eng-version_6-March-2019.pdf မှ ရယူထားသည်။
- Bauer, A., Shortell, P., and Delesgues, L. 2016. *Sharing the Wealth: A Roadmap for Distributing Myanmar's Natural Resource Revenues*. Yangon: Natural Resource Governance Institute. Retrieved from https://resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/nrgi_sharing_myanmar_revenue-sharing.pdf မှ ရယူထားသည်။
- Bauer, A., Kirk, N. and Sahla, S. 2018. *Natural Resource Federalism: Considerations for Myanmar*. Yangon: Natural Resource Governance Institute. Retrieved from <https://resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/federalism-considerations-form-myanmar.pdf> မှ ရယူထားသည်။
- Bissinger, J., and Linn Maung Maung. 2015. *Subnational Governments and Business in Myanmar*. Yangon: Myanmar Development Resource Institute and the Asia Foundation. Retrieved from <https://asiafoundation.org/resources/pdfs/SubnationalGovernmentsandBusinessinMyanmarEnglish.pdf> မှ ရယူထားသည်။
- Bissinger, J. 2016. *Local Economic Governance in Myanmar*. Yangon: The Asia Foundation. Retrieved from https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2016/10/Local-Economic-Governance-in-Myanmar_Policy-

Brief_ENG.pdf မှ ရယူထားသည်။

Pyidaungsu Hluttaw Law No. 24. 2018. *The Law Amending the Vacant, Fallow and Virgin Lands Management Law*. Burma Library. Retrieved from <https://www.burmalibrary.org/docs25/2018-09-11-VFV-amendment-en.pdf> မှ ရယူထားသည်။

Coleman, I., and Lawson-Remer, T. 2013. *Pathways to Freedom: Political and Economic Lessons From Democratic Transitions*. Council on Foreign Relations Press.

Collingon, S. 2018. *Public Finance for A Genuine Federal Democratic Union*. Yangon: London School of Economics and Konrad Adenauer Stiftung. Retrieved from <http://www.lse.ac.uk/business-and-consultancy/consulting/assets/documents/public-finance-for-a-genuine-federal-democratic-union.pdf> မှ ရယူထားသည်။

Constitution of the Republic of the Union of Myanmar. 2008. Retrieved from https://www.burmalibrary.org/docs5/Myanmar_Constitution-2008-en.pdf မှ ရယူထားသည်။

Dapice, D. and Thanh, N.X. 2013. *Creating a Future: Using Natural Resources for New Federalism and Unity*. Yangon: Proximity Designs. Retrieved from <https://ash.harvard.edu/files/creating.pdf> မှ ရယူထားသည်။

Dapice, D. and Valley, T. 2013. *Against the odds: Building a coalition using a New Federalism for Unity and Progress in Myanmar*. Yangon: Proximity Designs. Retrieved from <https://proximitydesigns.org/wp-content/uploads/against.pdf> မှ ရယူထားသည်။

Deshpande, R. 2018. *Budget Monitoring and Oversight System in Myanmar*. Yangon: The Asia Foundation. Retrieved from https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2018/03/Budget-Monitoring-and-Oversight-System-in-Myanmar_Full-report-English.pdf မှ ရယူထားသည်။

Dickenson-Jones, G., De, S.Kanay., and Smurra, A. 2015. *State and Region Public Finances in Myanmar*. Yangon: Myanmar Development Resource Institute & the Asia Foundation. Retrieved from <https://www.arx.cfa/-/media/6363DDDD74FAE470BA90B3F00EDBA8B65.ashx> မှ ရယူထားသည်။

Dickenson-Jones, G., Dunn, L., Joelene, C., De, S.K., Betty, M. 2016. *Intergovernmental Fiscal Relations in Myanmar*. Yangon: Think Asia. Retrieved from https://themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Report_Intergovernmental_Fiscal_Relations_in_Myanmar_CESD_Jul2016_ENG.pdf မှ ရယူထားသည်။

- Egreteau, R. 2017. *Parliamentary Development in Myanmar: An Overview of the Union Parliament, 2011-2016*. Yangon: The Asia Foundation. Retrieved from <https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2017/05/Parliamentary-Development-in-Myanmar.pdf> မှ ရယူထားသည်။
- Enlightened Myanmar Research Foundation. 2017. *Performance Analysis: State & Region Hluttaws (Local Legislatures) of Myanmar (2010-2015)*. Second Edition. Retrieved from <https://emref.org/en/publication/performance-analysis-state-and-region-hluttaws-local-legislatures-myanmar-2010-2015> မှ ရယူထားသည်။
- Food and Agricultural Organization FAO. 2020. *Free, Prior and Informed Consent*. Retrieved from <http://www.fao.org/indigenous-peoples/our-pillars/fpic/en/> မှ ရယူထားသည်။
- Global New Light of Myanmar. 2018. *President U Win Myint attends Finance Commission meeting (2/2018)*. Myanmar News Agency. Retrieved from <https://www.globalnewlightofmyanmar.com/president-u-win-myint-attends-finance-commission-meeting-2-2018/> မှ ရယူထားသည်။
- Handrickson, D. and Jolliffe, K. 2018. *Security integration in conflict-affected societies*. Yangon: Saferworld. Retrieved from <https://www.saferworld.org.uk/resources/publications/1185-security-integration-in-conflict-affected-societies-considerations-for-myanmar> မှ ရယူထားသည်။
- Htet Naing Zaw. 2016. *Government Committee to Settle All Land Grab Cases in Six Months*. The Irrawaddy. Retrieved from <https://www.irrawaddy.com/news/burma/govt-committee-to-settle-all-land-grab-cases-in-six-months.html> မှ ရယူထားသည်။
- Joelene, C. 2016. *Public Finance (Collection of Papers on Myanmar Financial Sector)*. Yangon: Myanmarcesd. Retrieved from https://themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Report_Collection_of_Papers_on_Myanmars_Financial_Sector_GIZ_Jan2016.pdf မှ ရယူထားသည်။
- Keil, S. and Heinemann-Gruder, A. 2019. *Understanding Federalism*. Yangon: Hanns Seidel Foundation. Retrieved from https://view.publitas.com/hanns-seidel-foundation-myanmar/understanding-federalism/page/1?fbclid=IwAR2f3yEYuaLteHgMexUZwf2eJqkxwE0x37vB_bbl1UGUsE9v1lFtTJoDshQo မှ ရယူထားသည်။
- Kyaw Zwa Moe. 2019. *Civilianizing This Military Could Take Another Three Decades*. The Irrawaddy. Retrieved from <https://www.irrawaddy.com/opinion/commentary/civilianizing-militarized-nation-take-another-three-decades.html> မှ ရယူထားသည်။
- Kyi Pyar Chit Saw and Arnold, M. 2014. *Administering the State in Myanmar: An Overview of the General Administration Department*. Yangon: The Asia

Foundation. Retrieved from <https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2014/10/Administering-the-State-in-Myanmar.pdf> မှ ရယူထားသည်။

Land in our Hands. 2019. *LIOH Statement regarding the World Bank's 2019 conference on Land and Poverty*. Retrieved from <https://lioh.org/?m=201903> မှ ရယူထားသည်။

Malesky, E., Dulay, D., Kessecker, J. 2019. *Myanmar Business Environment Index*. Yangon: The Asia Foundation. Retrieved from https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2019/12/Myanmar-Business-Environment-Index_English-12.9.19.pdf မှ ရယူထားသည်။

Minoletti, P. 2016. *Fiscal Decentralization and National Reconciliation in Myanmar: Key Issues and Avenues for Reform*. Yangon: International Growth Center. Retrieved from <https://www.theigc.org/wp-content/uploads/2017/01/Minoletti-2016-Final-report-1.pdf> မှ ရယူထားသည်။

Myat Moe Aung. 2018. *Government enacts tougher forest law*. Myanmar Times. Retrieved from <https://www.mmtimes.com/news/government-enacts-tougher-forest-law.html> မှ ရယူထားသည်။

Myanmar National Portal. 2019. *State & Regional Hluttaws*. Retrieved from <https://myanmar.gov.mm/en/state-regional-hluttaws> မှ ရယူထားသည်။

Nixon, H. and Joeline, C. 2014. *Fiscal Decentralization in Myanmar: Towards a Roadmap for Reform*. Yangon: Myanmar Development Resource Institute & the Asia Foundation. Retrieved from <https://asiafoundation.org/resources/pdfs/FiscalDecentralizationinMyanmarTowardsARoadmaptoReform.pdf> မှ ရယူထားသည်။

Nixon, H., Joeline, C., Kyi Pyar Chit Saw, Thet Aung Lynn, Arnold, M. 2013. *State and Region Governments in Myanmar*. Retrieved from <https://asiafoundation.org/resources/pdfs/StateandRegionGovernmentsinMyanmarCESDTAF.PDF> မှ ရယူထားသည်။

Office of the President (Instruction 1/2018). 2018. Retrieved from <https://www.president-office.gov.mm/en/?q=briefing-room/news/2018/05/30/id-8818> မှ ရယူထားသည်။

Organization for Economic Co-operation and Development OECD. 2019. *Making Decentralization Works: A Handbook for Policy-Makers*. Retrieved from https://www.oecd.org/cfe/Policy%20highlights_decentralisation-Final.pdf မှ ရယူထားသည်။

President Office: Republic of the Union of Myanmar. 2018. *Confiscated land returned to farmers in An, Rakhine State: Vice President*. Retrieved from <http://www.president-office.gov.mm/en/?q=briefing-room/>

news/2018/10/12/id-9061 မှ ရယူထားသည်။

Pyidaungsu Hluttaw Law No.2. 2020. *The Amendment of the Farmland*. Retrieved from https://pyidaungsu.hluttaw.mm/uploads/pdf/WBkCuQ_President%20Return%20land%20%20Law%20%20final%20.pdf မှ ရယူထားသည်။

Saferworld and Karen Peace Network. 2018. *Security, justice and governance in South East Myanmar*. Yangon. Retrieved from <https://www.saferworld.org.uk/resources/publications/1194-security-justice-and-governance-in-south-east-myanmar-a-knowledge-attitudes-and-practices-survey-in-karen-ceasefire-areas> မှ ရယူထားသည်။

San Yamin Aung. 2019. *Constitution Amendment Committee Returns Nearly 4000 Recommendations*. The Irrawaddy. Retrieved from <https://www.irrawaddy.com/news/burma/constitution-amendment-committee-returns-nearly-4000-recommendations.html> မှ ရယူထားသည်။

Shotton, R., Zin Wint Yee and Khin Pwint Oo. 2016. *State and Region Financing, Planning and Budgeting in Myanmar. What are the Procedures and What are the Outcomes?* Yangon: Renaissance Institute & The Asia Foundation. Retrieved from https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2017/02/State-and-Region-Financing-Budgeting-and-Planning-in-Myanmar_ENG-version.pdf မှ ရယူထားသည်။

Sithu Aung Myint. 2019. *Ethnic parties face stacked odds*. Frontier. Retrieved from <https://frontiermyanmar.net/en/ethnic-parties-face-stacked-odds> မှ ရယူထားသည်။

South, A., Schroeder, T., Jolliffe, K. Mi Kun Chan Non, Sa Shine, Kempel, S. Schroeder, S., and Naw Wah Shee Mu. 2018. *Between Ceasefires and Federalism: Exploring Interim Arrangements in the Myanmar Peace Process*. Joint Peace Fund & Covenant Consult. Retrieved from https://www.themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Report_Between_Ceasefires_Federalism_-_Exploring_Interim_Arrangements_in_Peace_Process.pdf မှ ရယူထားသည်။

The Asia Foundation. 2015. *A Preliminary Assessment of Decentralization in Education: Experiences in Mon State and Yangon Region*. Yangon. Retrieved from <https://asiafoundation.org/resources/pdfs/APreliminaryAssessmentofDecentralizationinEducation.pdf> မှ ရယူထားသည်။

The Asia Foundation, VNG International, and Myanmar Development Resource Institute's Center for Economic and Social Development (MDRI-CESD). 2014. *Public Financial Management in Myanmar*. Yangon. Retrieved from <https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2014/10/Public-Financial-Management-in-Myanmar.pdf> မှ ရယူထားသည်။

The Burma Environmental Working Group. 2017. *Resource Federalism: roadmap for decentralized governance of Burma's natural heritage*. Yangon. Retrieved from https://www.bewg.org/sites/default/files/pdf_report_file/ResourceFederalismWEB_0.pdf မှ ရယူထားသည်။

Thet Aung Lynn and Oye, M. 2014. *Natural Resources and Subnational Governments in Myanmar: Key considerations for wealth sharing*. Yangon: International Growth Center and the Asia Foundation. Retrieved from <https://asiafoundation.org/resources/pdfs/NaturalResourcesandSubnationalGovernmentsinMyanmar.pdf> မှ ရယူထားသည်။

Thinzar Htun and Raynaud, M. 2018. *Schedule Two of the 2008 Constitution: Avenues for Reform and Decentralization and Steps towards a Federal System*. Yangon. Konrad-Adenauer- Stiftung. Retrieved from https://www.kas.de/c/document_library/get_file?uuid=bfad1bfa-8dc9-f8e0-f62c-0a618d4b14b4&groupId=252038 မှ ရယူထားသည်။

Valley, I. McDonald, L., Kyaw, H.A., and Nan Sandi . 2018. *Where the Rubber hits the Road- A review of decentralization in Myanmar and the roads sector*. Yangon. International Growth Center. Retrieved from <https://www.theigc.org/wp-content/uploads/2018/06/Valley-et-al-2018-Final-report.pdf> မှ ရယူထားသည်။

Watts, R.L. 2008. *Comparing Federal Systems. 3rd edition*. Institute of Intergovernmental Relations.

Ye Mon. 2019. *Parliament approves committee to amend constitution*. Frontier Myanmar. Retrieved from <https://frontiermyanmar.net/en/parliament-approves-committee-to-amend-constitution> မှ ရယူထားသည်။

Hanns Seidel Foundation. 2017. *Federalism and Conflict Management: International Munich Federalism Days*. Munich. Retrieved from https://southeastasia.hss.de/fileadmin/user_upload/Projects_HSS/South_East_Asia/documents/2017/Myanmar/171101-hanns-seidel-foundation-myanmar-official-report-international-federalism-days-2017.pdf မှ ရယူထားသည်။

■ နောက်ဆက်တွဲ ၁ - စာစုစာရင်း

- Another Development. 2019. *Local Governance and Climate Change; Decentralization Climate Adaption Planning in Myanmar*. Yangon. Retrieved from https://themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Brief_Local_Governance_Climate_Change_-_Decentralized_Climate_Adaptation_Planning_in_Myanmar_AD_Feb2019.pdf
- Forster, C.M. 2017. *Advancing Gender Equality within a Federal Governance Model in Myanmar*. Yangon: UN women. Retrieved from https://www2.unwomen.org/-/media/field%20office%20eseasia/docs/publications/2018/07/advancing-gender-equality-in-federal-governance-model_en.pdf?la=en&vs=535
- Buhler, H., Luther, S., Plan, V.L. 2016. *Federalism – A success story?* Yangon: Hanns Seidel Foundation. Retrieved from https://www.hss.de/download/publications/Federalism_2016.pdf
- Eloff, P. 2018. *This Matter To US: Informal Local Governance Case Studies in Myanmar's Rural Area*. Yangon. The Pyidaungsu Institute. Retrieved from <https://pyidaungsuinstitute.org/index.php/en/publications/item/326-this-matter-to-us-informal-local-governance-case-studies-in-myanmar-s-rural-area>
- Grote, R. 2019. *The Changing Meaning of Federalism: From Separation of Powers to a Tool for Accommodating Diversity*. Yangon: Konrad Adenauer Stiftung. Retrieved from <https://www.kas.de/de/web/myanmar/publikationen/einzeltitel/-/content/the-changing-meaning-of-federalism>
- Hanns Seidel Foundation. 2017. *50 Shades of Federalism Volume 1 by Hanns Seidel Foundation*. Yangon. Retrieved from <https://southeastasia.hss.de/myanmar/news-events/artikel-detail/new-publication-shades-of-federalism-volume-1-in-myanmar-and-english-news2713/>
- Hanns Seidel Foundation. 2018. *50 Shades of Federalism Volume II by Hanns Seidel Foundation*. Yangon. Retrieved from <https://southeastasia.hss.de/news/detail/shades-of-federalism-volume-2-in-myanmar-and-english-news3598/>
- Hanns Seidel Foundation. 2019. *50 Shades of Federalism Volume III by Hanns Seidel Foundation*. Yangon. Retrieved from <https://southeastasia.hss.de/myanmar/news-events/artikel-detail/shades-of-federalism-volume-3-in-myanmar-and-english-news4601/>
- Inada, K. 2014. *Catalyzing Subnational Development in Myanmar: Balancing Local*

Preferences with National and Sector Policy. Yangon: The Asia Foundation. Retrieved from <https://asiafoundation.org/resources/pdfs/CatalyzingSubnationalDevelopmentinMyanmar.pdf>

- Khine Su Yee Zaw. 2016. *Rural Development and Decentralization in Myanmar.* Yangon: Parliamentary Institute of Cambodia. Retrieved from https://www.pic.org.kh/images/2016Research/20170404%20Myanmar%20Rural%20Development_Eng.pdf
- Kempel, S. and Aung Thu Nyein. 2014. *Local Governance Dynamics in South East Myanmar: An assessment for Swiss Agency for Development and Cooperation.* Yangon: Myanmar Development Resource Institute & Center for Economic and Social Development. Retrieved from https://themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Report_Local_Governance_Dynamics_in_SE_Kempel_SDC_Aug2014.pdf
- Pont, D. P. 2019. *Decentralizing Power: The Role of State and Region Governments in Myanmar's Energy Sector.* Yangon. The Asia Foundation. Retrieved from https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2019/04/Myanmar_Decentralizing-Power_Exec-Summary.pdf
- Tremblay, J.F. 2019. *Fiscal Arrangements in Selected Federal Countries.* Yangon: Forum of Federations. Retrieved from <http://www.forumfed.org/publications/fiscal-arrangements-selected-federal-countries/>
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping; The State of Local Governance: Trends in Yangon State.* Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *The Local Governance Mapping; The State of Local Governance: Trends in Shan State.* Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping; Highlights in Kayin State.* Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping; Highlights in Kayah State.* Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping; Highlights in Mandalay Region.* Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping; Highlights in Magway Region.* Yangon.
- United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping; The State of Local Governance: Trends in Kayah State.* Yangon.

United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping: The State of Local Governance: Trends in Chin State*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Highlights in Ayeerawaddy)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Highlights in Bago)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Highlights in Kachin State)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Highlights in Chin State)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Magway)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Rakhine)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Kachin)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Sagaing)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Myanmar)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Highlights in Sagaing)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Highlights in Rakhine)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Highlights in Tanintharyi)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2015. *Local Governance Mapping (Highlights in Shan)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2015. *State and Region governments in Myanmar*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2014. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Bago)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2014. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Ayeyarwaddy)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2014. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Mon)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2014. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Mandalay)*. Yangon.

United Nations Development Programme. 2014. *Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Kayin)*. Yangon.

■ နောက်ဆက်တွဲ ၂ - ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့် စာတမ်းများစာရင်း

No	Name of the report	Organization	Author	Year
1	Decentralizing Power: The Role of State and Region Governments in Myanmar's Energy Sector	The Asia Foundation	Dr. Peter du Pont	2019
2	Local Governance and Climate Change: Decentralization Climate Adaption Planning in Myanmar	Another Development	N/A	2019
3	Myanmar Business Environment Index	The Asia Foundation	Edmund Malesky, Dean Dulay, and Jon Kesseecker	2019
4	This Matter To US: Informal Local Governance Case Studies in Myanmar's Rural Area	The Pyidaungsu Institute	Pauline Eloff	2018
5	Schedule Two of the 2008 Constitution: Avenues for Reform and Decentralization and Steps towards a Federal System	Konrad-Adenauer- Stiftung	Tinzar Htun & Mael Reynaud	2018
6	Where the Rubber hits the Road- A review of decentralization in Myanmar and the roads sector	International Growth Center	Ildrim Valley, Lachlan McDonald, Hein Aung Kyaw, Nan Sandi	2018
7	Budget Monitoring and Oversight System in Myanmar	The Asia Foundation	Renu Deshpande	2018
8	Public Finance (Collection of Papers on Myanmar Financial Sector)	Myanmarcesd	Cindy Joelene	2016
9	Fiscal Decentralization and National Reconciliation in Myanmar: Key Issues and Avenues for Reform	International Growth Center	Paul Minoletti	2016
10	Sharing the Wealth: A Roadmap for Distributing Myanmar's Natural Resource Revenues	Natural Resource Governance Institute	Andrew Bauer, Paul Shortell and Lorenzo Delesgues,	2016
11	Breaking the Curse: Decentralizing Natural Resource Management in Myanmar	Arakan Oil Watch	N/A	2016
12	Rural Development and Decentralization in Myanmar	Parliamentary Institute of Cambodia	Khine Su Yee Zaw	2016

No	Name of the report	Organization	Author	Year
13	Intergovernmental Fiscal Relations in Myanmar	Think Asia	Giles Dickenson-Jones, Lauren Dunn, Cindy Joelene, S Kanay De, Mai Betty, Think Asia	2016
14	Local Economic Governance in Myanmar	The Asia Foundation	Jared Bissinger	2016
15	State and Region Financing, Planning and Budgeting in Myanmar. What are the Procedures and What are the Outcomes?	Renaissance Institute & The Asia Foundation	Roger Shotton, Zin Wint Yee and Khin Pwint Oo	2016
16	Local Governance Mapping: Mapping the State of Local governance in Myanmar	United Nations Development Program	N/A	2015
17	A Preliminary Assessment of Decentralization in Education: Experiences in Mon State and Yangon Region	The Asia Foundation	N/A	2015
18	Local Governance Mapping: The State of Local Governance: Trends in Yangon	United Nations Development Program	N/A	2015
19	Local Governance Mapping: The State of Local Governance: Trends in Shan	United Nations Development Program	N/A	2015
20	Local Governance Mapping Highlight in Kayin State	United Nations Development Program	N/A	2015
21	Local Governance Mapping Highlight in Kayah State	United Nations Development Program	N/A	2015
22	Local Governance Mapping Highlight in Mandalay Region	United Nations Development Program	N/A	2015
23	Local Governance Mapping Highlight in Magway Region	United Nations Development Program	N/A	2015
24	Local Governance Mapping: The State of Local Governance: Trends in Kayah State	United Nations Development Program	N/A	2015
25	Local Governance Mapping: The State of Local Governance: Trends in Chin State	United Nations Development Program	N/A	2015
26	Municipal Governance in Myanmar: an overview of	The Asia Foundation United Nations Development	Mathew Arnold, Ye Thu Aung, Susanne Kempel	2015

No	Name of the report	Organization	Author	Year
	development affairs organizations		and Kyi Pyar Chit Saw	
27	Local Governance Mapping (Highlight in Ayeyarwady)	United Nations Development Program	N/A	2015
28	Local Governance Mapping (Highlight in Bago)	United Nations Development Program	N/A	2015
29	Local Governance Mapping (Highlight in Kachin State)	United Nations Development Program	N/A	2015
30	Local Governance Mapping (Highlight in Chin State)	United Nations Development Program	N/A	2015
31	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Magway)	United Nations Development Program	N/A	2015
32	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Rakhine)	United Nations Development Program	N/A	2015
33	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Kachin)	United Nations Development Program	N/A	2015
34	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Sagaing)	United Nations Development Program	N/A	2015
35	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Myanmar)	United Nations Development Program	N/A	2015
36	Local Governance Mapping (Highlights in Sagaing)	United Nations Development Program	N/A	2015
37	Local Governance Mapping (Highlights in Rakhine)	United Nations Development Program	N/A	2015
38	Local Governance Mapping (Highlights in Taninthryi)	United Nations Development Program	N/A	2015
39	Local Governance Mapping (Highlights in Shan)	United Nations Development Program	N/A	2015
40	State and Region governments in Myanmar	United Nations Development Program	N/A	2015
41	State and Region Public Finances in Myanmar	Myanmar Development Research Institute, International Growth Center and The Asia Foundation	Giles Dickenson-Jones, S Kanay De, and Andrea Smurra	2015

No	Name of the report	Organization	Author	Year
42	Subnational Governments and Business in Myanmar	MDRI and The Asia Foundation	Jared Bissinger and Linn Maung Maung	2014
43	Local Governance Mapping: The State of Local Governance: Trends in Tanintharyi	United Nations Development Program	N/A	2014
44	Catalyzing Subnational Development in Myanmar	The Asia Foundation	Kyosuke Inada	2014
45	Local Governance Dynamics in South East Myanmar: An assessment for Swiss Agency for Development and Cooperation	Myanmar Development Research Institute & Center for Economic & Social Development	Susanne Kempel and Aung Thu Nyien	2014
46	Administering the State in Myanmar	Myanmar Development Research Institute & The Asia Foundation	Kyi Pyar Chit Saw and Matthew Arnold	2014
47	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Bago)	United Nations Development Program	N/A	2014
48	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Ayeyarwaddy)	United Nations Development Program	N/A	2014
49	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Mon)	United Nations Development Program	N/A	2014
50	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Mandalay)	United Nations Development Program	N/A	2014
51	Local Governance Mapping (Local Governance Trends in Kayin)	United Nations Development Program	N/A	2014
52	Fiscal Decentralization in Myanmar : Towards a Roadmap for Reform	United Nations Development Program	N/A	2014
53	Public Financial Management in Myanmar	United Nations Development Program	N/A	2014

■ နောက်ဆက်တွဲ ၃ - ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့်သက်ဆိုင်သည့် စာတမ်းများစာရင်း

No	Name of the report	Organization	Author	Year
1	Understanding Federalism	Hanns Seidel Foundation	Soeren Keil, Andreas Heinemann-Gruder	2019
2	50 Shades of Federalism Volume III by Hanns Seidel Foundation	Hanns Seidel Foundation	N/A	2019
3	The Changing Meaning of Federalism; From Separation of Powers to a Tool for Accommodating Diversity	Konard Adenauer Stiftung	Dr. Rainer Grote	2019
4	Fiscal Arrangements in Selected Federal Countries	Forum of Federations	Jean-Francois Tremblay	2019
5	Fiscal Federalism: A Comparative Introduction	Forum of Federations	George Anderson	2019
6	Public Finance for A Genuine Federal Democratic Union	London School of Economics & Konard Adenauer Stiftung	Stefan Collignon	2018
7	Between Ceasefires and Federalism: Exploring Interim Arrangements in the Myanmar Peace Process	Joint Peace Fund & Covenant Consult	Ashley South	2018
8	Security integration in conflict-affected societies	Saferworld	Dylan Handrickson & Kim Jolliffe	2018
9	Security, justice and governance in South East Myanmar	Saferworld & Karen Peace Network	N/A	2018
10	50 Shades of Federalism Volume II by Hanns Seidel Foundation	Hanns Seidel Foundation	N/A	2018
11	Natural Resource Federalism: Considerations for Myanmar	Natural Resource Governance Institute	Andrew Bauer, Natalie Kirk and Sebastian Sahla	2018
12	Resource Federalism: roadmap for decentralized governance of Burma's natural heritage	The Burma Environmental Working Group	N/A	2017
13	Advancing Gender Equality within a Federal Governance Model in Myanmar	UN women	Christine Mary Forster	2017
14	50 Shades of Federalism Volume 1 by Hanns Seidel Foundation	Hanns Seidel Foundation	N/A	2017
15	Federalism -An introduction	Konard Adenauer Stiftung	George Anderson	2016

No	Name of the report	Organization	Author	Year
16	Federalism – A success story?	Hanns Seidel Foundation	Hanns Buhler/Susanne Luther/Volker L. Plan	2016
17	Natural Resources and Subnational Governments in Myanmar: Key considerations for wealth sharing	International Growth Center & The Asia Foundation	Thet Aung Lynn and Mari Oye	2014
18	Creating a Future: Using Natural Resources for New Federalism and Unity	Proximity Designs	David Dapice and Nguyen Xuan Thanh	2013
19	Against the odds: Building a Coalition using a New Federalism for Unity and Progress in Myanmar	Proximity Designs	David Dapice and Thomas Vallely	2013

The practice of needs assessment is critical for Myanmar, where the free flow of information was blocked for several decades. As research institutions, which support democratization and federalism, ISP-Myanmar and the Hanns Seidel Foundation promote this practice and participate in it.

Foreword from Min Zin and Achim Munz

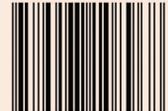

သတင်းအချက်အလက်များ လွတ်လပ်ခွင့်ကို နှစ်ပေါင်းများစွာ ပိတ်ဆို့ခံထားခဲ့ရသည့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကနဦး လေ့လာဆန်းစစ်ချက်များ ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အလွန်အရေးပါပေသည်။ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်အရေးအတွက် အထောက်အပံ့ပြုနေသော သုတေသနအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ISP-Myanmar နှင့် ဟန်းဆိုင်းဒယ်ဖောင်ဒေးရှင်းတို့သည် ယခုကဲ့သို့သော အလေ့အကျင့်များကို အားပေးမြှင့်တင်ပေးပြီး အတူတကွ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

မင်းဇင်နှင့် အာခင်းမွန်တို့၏ စကားဦးမှ

ISBN 978-99971-0-896-8

9 789997 108968 >